

Väljarna avgör

UPPDATERAD MED EUP-VALET 2024

SVERIGES TELEVISIONS
VALLOKALUNDERSÖKNINGAR 1991-2024

SÖREN HOLMBERG PER NÄSMAN
HENRIK OSCARSSON MIKAEL PETTERSSON

svt VALU

Väljarna avgör

Uppdaterad med EUP-valet 2024

Sveriges Televisions Vallokalsundersökningar 1991-2024

Sören Holmberg

Per Näsman

Henrik Oscarsson

Mikael Pettersson

Väljarna avgör

Uppdaterad med EUP-valet 2024

Sveriges Televisions
vallokalsundersökningar 1991-2024
© 2025 Författarna

Sveriges Televisions Vallokalsundersökningar (SVT/Valu) har tidigare redovisats i följande åtta skrifter:

- Hernborn, Hans, Sören Holmberg, Per Näsman & Torbjörn Thedéen (2002) *Valu – Swedish Exit Polls*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Hernborn, Hans, Sören Holmberg, Per Näsman & Torbjörn Thedéen (2003) *Valu – Sveriges Televisions vallokalsundersökningar*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Hernborn, Hans, Sören Holmberg, Per Näsman & Torbjörn Thedéen (2006) *Valu i allmänhetens tjänst*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Holmberg, Sören & Per Näsman (2009) *Valu är public service*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Holmberg, Sören & Per Näsman (2010) *Väljarna i fokus*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Holmberg, Sören, Per Näsman & Kent Wännström (2012) *Väljarnas röst*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Holmberg, Sören, Per Näsman & Torbjörn Gustafsson (2015) *Så tycker väljarna*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Holmberg, Sören, Per Näsman, Henrik Oscarsson & Kajsa Gudmundsson (2020) *Lyssna på väljarna*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Holmberg, Sören, Per Näsman, Henrik Oscarsson, Mikael Pettersson & Per Oleskog Tryggvason (2023) *Väljarna avgör*. Stockholm: Sveriges Television AB.

Alla data från SVT/Valu finns deponerade vid
Svensk Nationell Datatjänst (www.snd.gu.se) (Sökterm "Valu").

Omslag: Paul Kindahl
ISBN: 978-91-984403-4-8

Innehållsförteckning

Förord

Kapitel 1	Valu förtydligar väljarnas röst	1
Kapitel 2	Hur en vallokalsundersökning genomförs	7
Kapitel 3	Prognoser	15
Kapitel 4	Träffsäkerhet	33
Kapitel 5	Senare beslut och rörligare väljare	45
Kapitel 6	Väljarströmmar 2018-2022	53
Kapitel 7	Röstdelning	59
Kapitel 8	Social tillhörighet	63
Kapitel 9	Vänster-högerideologi	85
Kapitel 10	Åsiktsröstning	89
Kapitel 11	Ekonomi- och regeringsbedömningar	97
Kapitel 12	Viktiga skäl för partival	103
Kapitel 13	Väljarnas betyg på partiernas politik	107
Kapitel 14	Väljarnas önskeregeringar	111
Kapitel 15	Partiledarnas betydelse	119
Kapitel 16	Europaparlamentsvalen	123
Kapitel 17	Fördjupade analyser av väljarströmmar	133
Kapitel 18	Fokus på förstagångsväljarna	141
Kapitel 19	Politikerförtroende	145
Kapitel 20	Valu allt viktigare för en trovärdig valrapportering	149
	Referenser	163
Appendix A	Tabeller och figurer	165
Appendix B	Frågeblanketter 1991-2024	183

Förord

Det började i USA. Den första landsomfattande vallokalsundersökningen – Exit Poll på amerikanska – genomfördes av CBS News i samband med presidentvalet 1972. Han som genomförde undersökningen och alltså skall ha pionjäräran hette Warren Mitofsky. Till Sverige kom vallokalsundersökningarna vid riksdagsvalet 1991. Hedras för det skall Hans Hernborn som ansvarade för 1991 års valvaka i Sveriges Television (SVT), och som insåg att väljarnas röst måste höras tydligare på valkvällen. Ett samarbete inleddes mellan SVT, Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) och Statsvetenskapliga institutionen i Göteborg som resulterade i en första mindre vallokalsundersökning. Den fick namnet Valu. Den amerikanska benämningen *Exit Poll* skulle inte användas. Samarbetet har därefter fortsatt i samma former och en SVT/Valu har genomförts vid samtliga nationella val sedan 1991, inklusive folkomröstningar och EUP-val. Sammanlagt har sjutton SVT/Valu gjorts med undersökningen vid riksdagsvalet 2022 som den senaste. Den här boken sammanfattar tillvägagångssätt och huvudresultat för dessa undersökningar.

Huvudtanken med SVTs vallokalundersökningar är att väljarna skall stå i centrum under valvakan. Väljarnas röstande skall redovisas och analyseras så snabbt och opartiskt som möjligt. Mot den bakgrunden är syftet med vallokalsundersökningen tvåfaldigt – att ge ett gott underlag för analyser av valutslaget och väljarnas röstningsbeteende redan på valkvällen, och att göra det möjligt att komma med en tidig resultatundersökning som visar hur valet kan sluta. Tendensen brukar kallas prognos och publiceras i början av varje valvaka. Vallokalsundersökningarnas prognoser har hittills varit mer än acceptabelt träffsäkra med en genom åren genomsnittlig avvikelse från det officiella valresultatet på alltid under 1 procentenhet per parti. Vid valet 2022 var avvikelsen per parti rekordlåg, endast 0,44 procentenheter i genomsnitt. Motsvarande avvikelse var också liten i EUP-valet 2024 – endast 0,60 procentenheter.

SVT/Valu 2022 omfattade enkätsvar från 11 160 väljare insamlade vid 105 vallokaler under valdagen 11 september och vid 55 förtida röstningslokaler under veckan före valet. I SVT/Valu 2024 insamlades enkätsvar från 11 575 väljare vid 93 vallokaler och 67 förtidsröstningslokaler. Vi vill särskilt tacka de fyra regionala undersökningsledarna för SVT/Valu 2022 Peter Mattson (Central), Erika Fornestedt (Lund), Margareta Westberg (Göteborg), Hanna Sverne (Stockholm) och Joachim Dahlin (Östersund). Ett varmt tack går också till de hundratals personer som rest runt och stått utanför förtida röstningslokaler och vallokaler och samlat in enkätsvar under den sista valveckan.

Bidragit till databearbetning, analyser och framtagande av tabeller, figurer och visualiseringar av resultaten har också Valforskningsprogrammets dataansvarige Richard Karlsson gjort, liksom biträdande forskare Anna Cederholm Lager och Erik Jönsson samt praktikanterna Elin Gadd och Tobias Westman. Ett stort tack till er alla! Ett speciellt tack till Per Oleskog Tryggvason som skrivit kapitel 14 och 18.

Boken *Väljarna avgör* tillägnas de 157 262 väljare som under arton val- och folkomröstningar 1991-2024 stannade upp utanför val- och förtida röstningslokaler och fyllde i SVT/Valus mycket frågedigra enkäter. Utan deras insats hade SVT/Valu inte funnits. Stort tack!

Göteborg och Stockholm i september 2025

Sören Holmberg
Per Näsman
Henrik Oscarsson
Mikael Pettersson

Valu förtydligar väljarnas röst

Det tyngsta argumentet för att genomföra vallokalsundersökningar är att svenska folket ges omedelbar tillgång till resultat som bidrar till välgrundade diskussioner om varför valet gick som det gick och varför väljare valde att rösta som de gjorde. Utan sådana uppgifter – om hur olika väljargrupper röstat, hur väljarströmmar flutit eller hur väljarna motiverar sina röstningsbeslut – kan partierna ostört försöka lägga verkligheten till rätta. För att undvika fria spekulationer från politiker och kommentariat behövs riktmärken. Alltför vildvuxna föreställningar om orsaker till valutgången behöver få tuggmotstånd. En vallokalsundersökning som SVT/Valu fyller den funktionen.

Anno dazumal, i de gamla valvakorna innan vi hade tillgång till vallokalsundersökningar, visste vi i stort sett inte mer än hur rösterna fördelade sig geografiskt. Vi kunde visa och spekulera kring hur valvinden blåste i Norrland, i storstäderna eller i områden drabbade av stor arbetslöshet. Analystekniken var en förenklad variant av ekologisk valanalys. I brist på bättre ägnade vi mycket tid och tankemöda åt annat än väljarnas beteende, till exempel åt de oräknade söndagspoströsterna som kunde förändra valutgången med någon eller några tiondelar.

Faktorer som verkligen spelade en roll för väljarnas röstande och för hur valen gick talade vi om mer principiellt och teoretiskt, men ofta i tomme eftersom vi inte hade någon aktuell information. På valkvällen visste vi inte hur olika sociala grupper röstat, hur partibytarströmmarna gått, vilken roll partiledarna spelat eller vilka som varit de viktiga valfrågorna för väljarna. Vi famlade naturligtvis inte i ett totalt mörker. Opinionsinstitutens mätningar före valen fanns att tillgå och kunskap om väljarnas beteende i tidigare val var användbar. Många mönster i väljarnas beteende går igen i val efter val. Men det är ingen tvekan om att introduktionen av Valu-studierna innebar en smärre revolution för oss som hade i uppdrag att kommentera hur och varför valen gick som de gick. Bara att kunna veta och kunna berätta sådana enkla saker som hur män och kvinnor, unga och gamla, arbetare och företagare röstat och eventuellt förändrat sitt partival, och vilka frågor de pekade ut som viktiga, är en radikal förbättring. Konkretionen i kommentarerna ökar samtidigt som utrymmet för önsketänkande och spekulationer minskar. Partiernas representanter och andra förståsigpåare kan inte lika okontrollerat tolka väljarnas utslag och därigenom förgylla valframgångar eller bortförklara förluster. Valu-siffrorna sätter vissa bestämda ramar och begränsar därmed möjligheterna att torgföra propagandistiska eller godtyckliga uppfattningar om valresultaten.

Det mediala genomslaget för resultaten från vallokalsundersökningen begränsar sig inte till valnatten. Till statsvetarnas förtret hinns det inte med att ägna tillräcklig tid åt resultaten under valvakan. Istället är det under veckan efter valet som uppmärksamheten för de nya resultaten blir som störst. Det är svårt att bedöma hur stor betydelse vallokalsundersökningens resultat har för att forma den kollektiva berättelsen om valutgångens orsaker. En sökning i mediearkivet *Retriever* ger 645 träffar under valsöndagen den 11 september 2022 och 1 021 träffar under hela den efterföljande veckan.¹

Efter valet arrangerar SVT alltid en särskild presskonferens där ansvariga Valu-forskare får möjlighet att göra en längre presentation av de nya resultaten från vallokalundersökningen. Det matnyttiga materialet från presskonferensen – numera ett sjuttiofem bilder med tabeller och figurer – blir offentligt tillgängligt i direkt anslutning till evenemanget. Det kommer till användning vid otaliga eftervalsseminarier och ger ytterligare bränsle för diskussioner om valutgången. Ett par månader senare blir data från undersökningen tillgänglig för alla via Svensk Nationell Datatjänst (www.snd.gu.se) där hela undersökningsserien finns deponerad.

Vid de senaste valen har skrivna analyser på Valu-materialet blivit verklighet redan en dryg vecka efter valet i samlingsvolymen som *Snabbtänkt*. Initiativet att bjuda in forskare att analysera medievalrörelse, kampanjer och valresultat kommer från forskare knutna till DEMICOM vid Mittuniversitet (Bolin, Falasca, Grusell & Nord, 2022).

Även om de rikaste partierna genomför egna väljarundersökningar för internt bruk inför valen tycks det vara få partier som genomför egna mätningar efter valet. Flera av dem låter istället sina eftervalsanalyser luta tungt, och i vissa fall helt och hållet, på vallokalsundersökningen. I valanalyserna från 2018 förekom rikligt med hänvisningar till SVT/Valus resultat i Socialdemokraternas, Centerpartiets, Liberalernas och Moderaternas valanalyser. I flera fall var SVT/Valu det huvudsakliga datamaterialet. De valanalyser som partierna hittills presenterat efter valet 2022 har också varit flitiga i sitt refererande till SVT/Valu.

Vallokalsundersökningarnas historia

Vallokalsundersökningar som fenomen såg dagens ljus vid det amerikanska presidentvalet 1972. Statistikern, opinionsmätaren och tv-mannen Warren Mitofsky var upphovsman. Med erfarenhet av att ha medproducerat flera valvaker för CBS under 1960-talet kunde han som chef för bolagets val- och opinionsenhet till slut förverkliga sin vision att låta valvakans publik exklusivt ta del av resultat från en särskild *exit poll* i direkt anslutning till när vallokalerna stänger. Genom sin stiftelse *Mitofsky International*, bildad 1993, har kunskaperna exporterats till tv-bolag i länder som Japan, Mexico, Ryssland, Italien, Tyskland, Finland, Österrike och Filippinerna.

¹ Sökningen gäller svenskspråkig tryckt press, webb och tv/radio. Söktermerna som användes var "VALU", "vallokalsundersökning" och "vallokalundersökning".

Till Sverige kom vallokalsundersökningarna i början av 1990-talet. Behovet hade Sveriges Television diskuterat under 1980-talet, men det var först när Hans Hernborn fick ansvaret för SVT:s valvaka 1991 som någonting hände konkret. Ett samarbete mellan Sveriges Television och forskare från Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) och Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet inleddes som resulterade i att en första mindre vallokalsundersökning genomfördes vid riksdagsvalet 1991. Undersökningen kom att få namnet Valu.

Hur vi tänkt

Boken *Väljarna avgör* är den hittills mest ambitiösa redovisningen av SVTs vallokalsundersökningar. Den täcker in hela perioden 1991–2024 och samtliga 18 genomförda undersökningar. Vi berättar hur vallokalsundersökningen genomförs, hur prognosen tas fram och hur träffsäker den varit, hur vallokalsundersökningen presenteras i SVTs sändningar och vad undersökningen kan berätta om svenskarnas röstningsbeteende. Resultaten bygger till en del på uppdateringar av tidigare redovisningar i bokform, men rymmer samtidigt en hel del nyheter. En stor del av analyserna i boken bygger på en helt nyframtagen kontinuitetsdatamängd där samtliga SVT/Valu kan analyseras samlat. Det möjliggör bättre jämförelser över tid, exempelvis att vi enklare kan använda identisk viktning för resultat från alla riksdagsval sedan 1991. Många av de viktade resultaten från äldre vallokalsundersökningar presenteras därför här för allra första gången. Den förädlade databasen har gjort det möjligt att presentera det rika materialet på nya sätt och med nya indelningar.

På många sätt skiljer sig vallokalsundersökningar metodologiskt från riksrepresentativa medborgarundersökningar och opinionsmätningar. Vallokalsundersökningar kan av praktiska och ekonomiska skäl inte utgå från några regelrätta sannolikhetsurval. Undersökningen är designad för att genomföras på strategiskt noggrant utvalda platser – förtida röstningslokaler och vallokaler. Att ha en datainsamlingsorganisation i fält i hela landet och på fysiska platser där historiska röstningsmönster är kända tillhör faktorer som gör det möjligt att på mycket kort tid skapa ett datamaterial för omedelbar analys. Om denna fantastiska logistikövning och om tänkandet bakom vallokalundersökningens framgångsrika prognoser berättar vi mer om längre fram i boken.

Vi har valt att illustrera resultaten från SVT/Valu med hjälp av grafer. För den som hellre vill ta del av tabellmaterial återfinns allt sådant i slutet av boken. I den viktiga nyckeltabellen A.1 framgår hur många svarande som döljer sig bakom redovisningen av olika väljargrupperns valbeteende under årens lopp. Av de redovisade grupperna är det framför allt gruppen jordbrukare som sticker ut med ett lågt antal svarande.

Valu – en valundersökning i miniformat

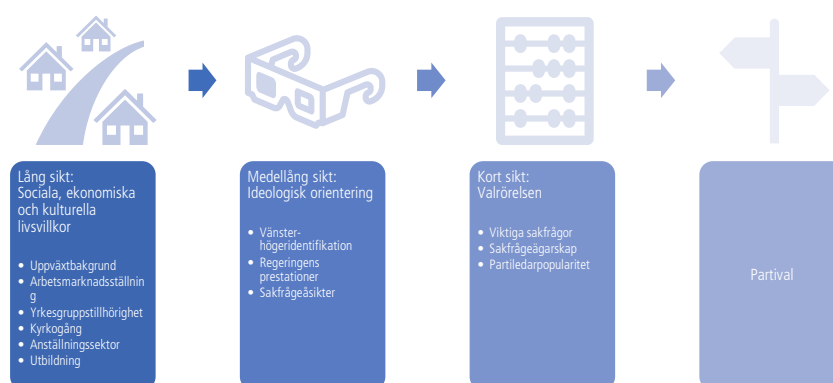
I jämförelse med en klassisk väljarundersökning är SVT/Valu något av en valundersökning i miniformat. Exempelvis bygger den långa serien av svenska Valundersökningar 1956- på timplånga besöksintervjuer med väljare. Och SOM-

institutets enkäter till den svenska befolkningen varje höst rymmer 16 sidor med frågor. Men vallokalsundersökningen behöver genomföras snabbt och smidigt. Utanför en vallokal och med röstningsärendet avklarat kan vi inte störa väljarna med särskilt många frågor. Utrymmet för frågor i SVT/Valu har alltid varit begränsat till fram- och baksidan på ett A4-papper (se appendix med alla frågeblanketter). Det gäller att välja ut de viktigaste frågorna.

Frågor om partival idag och hur man valde att rösta vid det förra valet är helt nödvändiga i en vallokalundersökning. På forskarspråk pratar vi om våra beroende variabler. Det är väljarnas partival som huvudsakligen ska beskrivas och förklaras. Röstminnesfrågan möjliggör analyser av väljarströmmar. Vi ställer också frågor om partival i det samtidiga lokala valet för att kunna få en uppgift om röstindelning. I vissa vallokalundersökningar har vi också ställt frågor om personval. Indirekt, genom undersökningens design, samlar vi också in uppgifter om röstningssätt: vi vet ju om en svarande har röstat i förtid eller i en vallokal. Så långt det grundläggande väljarbeteendet som beskrivs i kapitlet 5–7.

I statsvetarnas förklaringsmodeller för partival används ofta en uppdelning mellan faktorer som verkar på lång, medellång och kort sikt. På *lång sikt* är det grundläggande sociala, ekonomiska och kulturella livsvillkor som lägger grunden till förklaringar om varför väljare röstar som de gör. Urvalet av gruppindelningar bottnar i vad vi lärt från närmare sjuttio års forskning om sociala skiljelinjer i politiken (se Oscarsson m.fl. 2024). I Sverige har arbetsmarknadens organisering, konflikten mellan arbete och kapital, och välfärdsstatens expansion spelat stor roll för hur partier lyckats mobilisera olika väljargrupper. Därför finns frågor med i Valu som handlar om arbetsmarknadsställning, yrkesgrupp och anställningssektor. Röstning efter olika sociala gruppindelningar analyserar vi i kapitel 8.

Figur 1.1 En förklaringsmodell för partival som organiserar bokens kapitel

På *medellång sikt* hittar vi förklaringar som har med väljarnas ideologiska orientering att göra. Väljarnas vänster-högeridentifikation är en tung förklaring till partival, och det gäller i synnerhet i det svenska fallet (se kapitel 9). I de senaste vallokalsundersökningarna har Valu kompletterats med två ytterligare komponenter som brukar räknas till "medeldistansförklaringar". Det handlar för det första om bedömningar av hur regeringen har presterat under den gångna mandatperioden, främst på det ekonomiska området. För det andra handlar det om åsikter i centrala politiska sakfrågor. Tilläggen gör det möjligt att pröva mer elaborerade modeller för ansvarsutkrävande och åsiktsröstning. Dessa förklaringar behandlar vi i bokens kapitel 10 och 11.

Faktorer som verkar på *kort sikt* och som har potential att påverka väljarnas val av parti nära inpå ett val kan också ha stor betydelse för valutgången. I alla SVT/Valu finns gott om frågor som kan ge mer information om vilka sakfrågor som väljarna själva tyckte var viktiga för partivalet och om hur väljarna bedömer den politik som partierna presenterat för dem. Det är viktiga inslag i vallokalsundersökningen eftersom det ger idéer om vilka frågor och valdebatter som på kort sikt kan ha varit utslagsgivande för partiernas kamp om väljarna. Dessa analyser hittar du i kapitlen 12-13. Slutligen, den kanske mest publikfriande korttidsfaktorn i valforskarnas repertoar finns med i vallokalsundersökningen och handlar om huruvida partiledarna har varit en tillgång eller belastning för sina partier (kapitel 15).

Vi avslutar boken med ytterligare ett antal kapitel med specialanalyser av förstagångsväljare, av väljarnas förtroende för politiker, av förklaringar till väljarströmmar och av Europaparlamentsvalen 1995–2024. Och i bokens sista kapitel ger Mikael Petterson, ansvarig för valbevakningen vid SVT, sitt perspektiv på vallokalsundersökningens roll och plats i de olika valprogrammen.

Väljarna avgör!

På valdagen är väljarna suveräna. Grundtanken är att väljarna självständigt ska kunna fatta ett välgrundat röstningsbeslut. I den bästa av världar bör partiernas kampanjer och medievalrörelsens debatter, utfrågningar och granskningar leda till att det blir en bred belysning av både dagsaktuella och långsiktiga samhällsproblem, att det finns god tillgång till relevant faktaunderlag och att alla goda argument kommit upp på bordet. De normativa idealen för en god demokratisk valrörelse matchar sällan verkligheten men de finns ändå där som ledstjärnor för inblandade aktörer.

Som en påminnelse om de svenska väljarnas partival redovisar vi här i tabellen 1.1 valresultaten i riksdagsvalen under den period som SVT genomfört vallokalsundersökningar. Valresultaten tjänar som matnyttig referenspunkt för bokens analyser. Väljarna avgör!

Tabell 1.1 Valresultat i svenska riksdagsval 1988-2022 (procent).

	V	S	MP	FI	C	FP/L	KD	M	NYD	SD	Övr	Valdeltagande
1988	5,8	43,2	5,5	-	11,3	12,2	2,9	18,3	-	-	0,7	86,0
1991	4,5	37,7	3,4	-	8,5	9,1	7,1	21,9	6,7	-	1,0	86,7
1994	6,2	45,3	5,0	-	7,7	7,2	4,1	22,4	1,2	-	1,1	86,8
1998	12,0	36,4	4,5	-	5,1	4,7	11,7	22,9	-	0,4	2,2	81,4
2002	8,4	39,9	4,6	-	6,2	13,4	9,1	15,3	-	1,4	1,7	80,1
2006	5,8	35,0	5,2	0,7	7,9	7,5	6,6	26,2	-	2,9	2,0	82,0
2010	5,6	30,7	7,3	0,4	6,6	7,0	5,6	30,1	-	5,7	1,0	84,6
2014	5,7	31,0	6,9	3,1	6,1	5,4	4,6	23,3	-	12,9	1,0	85,8
2018	8,0	28,3	4,4	0,5	8,6	5,5	6,3	19,8	-	17,5	1,1	87,2
2022	6,7	30,3	5,0	-	6,7	4,6	5,3	19,1	-	20,5	1,5	84,2

Källa: SCB/Valmyndigheten

Kommentar: Avrundningar innebär att partiernas samlade röststöd inte alltid summerar till 100,0. Före 1998 ingår Sverigedemokraterna i kategorin övriga partier. Feministiskt initiativ ingår i kategorin övriga partier 2022.

Tabell 1.2 Valresultat i svenska Europaparlamentsval 1995-2024 (procent).

	V	S	MP	FI	C	FP/L	KD	M	JL	PP	SD	FL	Övr	sum	Valdelta- gande
1995	12,9	28,1	17,2	-	7,2	4,8	3,9	23,2	-	-	-	-	2,7	100,0	41,6
1999	15,8	26	9,5	-	6	13,9	7,6	20,7	-	-	-	-	0,5	100,0	38,8
2004	12,8	24,6	5,9	-	6,3	9,9	5,7	18,2	14,5	-	1,1	-	1,0	100,0	37,9
2009	5,7	24,4	11	2,2	5,5	13,6	4,7	18,8	3,5	7,1	3,3	-	0,2	100,0	45,5
2014	6,3	24,2	15,4	5,4	6,5	9,9	5,9	13,7	-	2,2	9,7	-	0,8	100,0	51,1
2019	6,8	23,5	11,5	0,8	10,8	4,1	8,6	16,8	-	0,7	15,3	-	1,1	100,0	55,3
2024	11,1	24,8	13,8	-	7,3	4,4	5,7	17,5	-	-	13,2	0,6	1,6	100,0	53,4

Källa: SCB/Valmyndigheten.

Kommentar: Avrundningar innebär att partiernas samlade röststöd inte alltid summerar till 100,0. Före 1998 ingår Sverigedemokraterna i kategorin övriga partier. Junilistan ingår i övriga partier 2014 och 2019. Partiers röstetal har i tabellen avrundats så att totalsumman blir 100,0.

Hur en vallokalsundersökning genomförs

Genomförandet av vallokalsundersökningen från SVT är en stor operation med många inblandade. Förberedelserna för fältarbete dras igång långt i förväg – ofta mer än ett år före valet – och är redan från starten en integrerad del i planeringen av SVTs valbevakning. I det här kapitlet redovisas hur fältarbetet är organiserat och vilka grundprinciper som styr det strategiska valet av valdistrikt att besöka under valveckan.

Vid genomförandet av Valu indelas Sverige i ett antal geografiska regioner som främst utgörs av angränsande län. Inom var och en av regionerna är en högskolestad centralort. Antalet regioner har varierat under Valu-perioden 1991-2024. Vid den första vallokalsundersökningen 1991 var Sverige indelat i fem regioner kring högskoleorterna Lund, Göteborg, Stockholm, Sundsvall och Luleå. Därefter har antalet regioner och centralorter varierat i enlighet med tabell 2.1.

Tabell 2.1 Antal Valu-regioner och de centralorter som har använts vid vallokalsundersökningarna 1991–2024.

Vallokalsundersökning	Typ av val	Antal regioner	Centralorter
Valu-1991	Riksdagsval	5	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall Luleå
Valu-1994	Riksdagsval	6	Lund Göteborg Växjö Stockholm Sundsvall Luleå
Valu-1994EU	Folkomröstning	6	Lund Göteborg Växjö Stockholm Sundsvall Luleå
Valu-1995EU	EU-parlamentsval	4	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall
Valu-1998	Riksdagsval	4	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall
Valu-1999EU	EU-parlamentsval	4	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall
Valu-2002	Riksdagsval	4	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall
Valu-2003	Folkomröstning	4	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall
Valu-2004EU	EU-parlamentsval	4	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall
Valu-2006	Riksdagsval	4	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall
Valu-2009EU	EU-parlamentsval	4	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall
Valu-2010	Riksdagsval	4	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall
Valu-2014EU	EU-parlamentsval	4	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall
Valu-2014	Riksdagsval	4	Lund Göteborg Stockholm Sundsvall
Valu-2018	Riksdagsval	4	Lund Göteborg Stockholm Östersund
Valu-2019EU	EU-parlamentsval	4	Lund Göteborg Stockholm Östersund
Valu-2022	Riksdagsval	4	Lund Göteborg Stockholm Östersund
Valu-2024EU	EU-parlamentsval	4	Lund Göteborg Stockholm Östersund

Som framgår har antalet regioner från och med Valu-1995EU till och med Valu-2024 varit fyra med samma centralorter: Lund, Göteborg, Stockholm och

Sundsvall. Från och med Valu-2018 har Östersund ersatt Sundsvall som centralort för norra Sverige. I var och en av de geografiska regionerna har en högskoleutbildad person engagerats som regional undersökningsledare. Hon eller han fungerar på sin centralort som arbetsledare för de upp till 70 fältombud som genomför undersökningen. Samtliga undersökningsledare har kunskaper och erfarenheter av undersökningsmetodik och urvalsundersökningar.

Undersökningsledarna har i stort varit desamma över hela den nu aktuella perioden och sedan Valu-2002 desamma med få undantag (tabell 2.2). Bytet av Sundsvall mot Östersund som centralort för norra Sverige påverkade inte valet av regional undersökningsledare utan Joachim Dahlin kvarstod som regional undersökningsledare, nu i Östersund.

Tabell 2.2 Regionala undersökningsledare i vallokalsundersökningarna 1991-2024

Ort	Regional undersökningsledare	1991	1994	1994 EU	1995	1998	1999 EU	2002, 2003, 2004EU, 2006, 2009EU	2010	2014 EU, 2018	2019EU	2022	2024EU
Lund	Svante Körner	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	—	—	—
	Erika Fornestedt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ja	Ja	Ja
Göteborg	Margareta Westberg	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Stockholm	Peter Mattson	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	—	—	—
	Hanna Sverne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ja	Ja	Ja
Sundsvall	Björn Jonsson	Ja	M	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Magnus Arnér	—	Ja	Ja	Ja	M	—	—	—	—	—	—	—
	Peter Olsson	—	—	—	—	Ja	M	Ja	—	—	—	—	—
	Beatrice Einarsson	—	—	—	—	—	Ja	—	—	—	—	—	—
	Joachim Dahlin	—	—	—	—	—	—	—	Ja	X	X	X	X
Östersund	Joachim Dahlin	X	X	X	X	X	X	X	X	Ja	Ja	Ja	Ja
Växjö	Carl-Erik Sjö Dahl	X	Ja	Ja	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Luleå	Ulf Westberg	Ja	Ja	Ja	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Kommentar: M = mentor; X = orten var inte centralort vid aktuell Valu.

Sedan Valu-1995 har det i Stockholm funnits en central stödfunktion för de regionala undersökningsledarnas arbete. Den främsta uppgiften har varit att hålla kontakt och samordna arbetet med valnämndsordförandena i de av Valu utvalda förtida röstningsställena och vallokaler.

Val av postkontor respektive kommunala förtida röstningslokaler

Valet av förtida röstmottagningslokaler har förändrats under perioden mellan 1991 och 2024. Europaparlamentsvalet 2004 var det sista allmänna valet då svenska väljare kunde nyttja möjligheten att avlämna sina röster i särskilt upprättade röstmottagningslokaler i Postens regi. I den nya vallagen (2005:837)

överfördes ansvaret för den förtida röstningen från Posten till landets kommuner. I samband med 2006 års allmänna val var det premiär för förtidsröstningen i kommunal regi. I en del kommuner använde man sig av samma lokaler som i tidigare riksdagsval, i andra kommuner använde man bokbussar, bibliotek, stadshus, medborgarkontor och/eller livsmedelsbutiker.

Att välja ut de förtida röstningslokaler och de valdistrikt som skall ingå i Valu är en synnerligen grannliga uppgift. Ett viktigt underlag vid valet av post-röstningsställen under perioden 1991 till 2004 var Postens statistik över post-röstning i tidigare val. Utifrån statistiken över avgivna poströster i det senaste valet ordnades postkontoren i storleksordning. Inom respektive Valu-region gjordes därefter ett urval av de postkontor med förhållandevis stort eller mycket stort antal poströster. För de utvalda postkontoren bestämdes först en fältarbetsperiod. Varje postkontor tilldelas sedan en undersökningsdag med fyra timmar vardera fördelade på ett förmiddags- och ett eftermiddagsspass. Denna fördelning skedde på ett slumpmässigt sätt men med viss hänsyn till praktiska villkor vid respektive postkontor.

Inför valet 2006, då alltså kommunerna övertog ansvaret för den förtida röstningen, fanns ingen tidigare statistik att utgå från vid valet av förtida röstningslokaler. Valu-2006 fick då mycket god hjälp från Valmyndigheten och kommunerna inför det urval av kommunala förtida röstningslokaler som genomfördes. Samma goda hjälp erhöles också vid Valu-2009 och då fanns dessutom statistik från den faktiskt genomförda förtida röstningen vid riksdagsvalet 2006. Vid Valu-2010 fanns statistik för den faktiskt genomförda förtida röstningen från såväl riksdagsvalet 2006 som från EU-parlamentsvalet 2009. Vid de båda valen 2014, EU-parlamentsvalet i maj och riksdagsvalet i september, fanns statistik för genomförd förtida röstning vid riksdagsvalet 2010. Dessutom fanns vid riksdagsvalet i september 2014 statistik över den förtida röstningen vid EU-parlamentsvalet i maj 2014. Det urval av undersökningsperioder som skedde vid respektive Valu-2014EU och Valu-2014 skedde sedan på samma systematiska sätt som vid de tidigare genomförda vallokalsundersökningarna.

Antalet förtida röstningslokaler utökades med fem vid riksdagsvalet 2014 ytterligare fem vid riksdagsvalen 2018 respektive EU-parlamentsvalet 2019 sedan ytterligare fem vid riksdagsvalet 2022. Vid genomförandet av Valu-2018, Valu-2019EU, Valu-2022 och Valu-2024EU fanns statistik över genomförd förtida röstning vid tidigare EU-parlamentsval respektive riksdagsval att tillgå från Valmyndigheten och samma urvalsförfarande användes som tidigare. Respektive storlek på urvalen under perioden 1991 till 2024 redovisas i tabell 2.3.

I de förtida röstningslokaler som ingår i Valu genomförs före undersökningen en rekognosering så att ansvariga undersökare får kännedom om de förhållanden som råder. Det gäller öppettider, yta, form, in- och utgångar, antal anställda, antal kassor, röstningsställen och så vidare. Därigenom kan man planera undersökningen så att röstningen inte störs eller påverkas av Valus genomförande.

I Valu-1991, Valu-1994 och Valu-1994EU fick fältombuden fråga varannan eller i vissa fall var tredje av dem som poströstat och var på väg ut från postkontoret. I praktiken visade sig detta vara svårt att genomföra då de röstande

ofta kom familjevis eller i större grupper. Från och med Valu-1995 har därför samtliga röstande under tidsperioden givits möjlighet att fylla i Valu-formuläret. Detta förfarande kan dock vid köbildning innebära viss ökad risk för bortfall.

Tabell 2.3 Antal utvalda förtida röstningslokaler och fältarbets- perioder i val-lokalsundersökningarna 1991 – 2024.

Vallokals-undersökning	Typ av val	Valdag	Fältarbetsperiod	Antal utvalda förtida röstningslokaler
Valu-1991	Riksdagsval	15/9	12/9 – 13/9	10
Valu-1994	Riksdagsval	18/9	12/9 – 16/9	18
Valu-1994EU	Folkomröstning	13/11	9/11 – 11/11	18
Valu-1995EU	EU-parlamentsval	17/9	11/9 – 15/9	10
Valu-1998	Riksdagsval	20/9	14/9 – 18/9	20
Valu-1999EU	EU-parlamentsval	13/6	4/6 – 12/6	40
Valu-2002	Riksdagsval	15/9	5/9 – 14/9	40
Valu-2003	Folkomröstning	14/9	9/9 – 14/9	40
Valu-2004EU	EU-parlamentsval	13/6	9/6 – 13/6	35
Valu-2006	Riksdagsval	17/9	9/9 – 16/9	40
Valu-2009EU	EU-parlamentsval	7/6	28/5 – 6/6	40
Valu-2010	Riksdagsval	19/9	11/9 – 18/9	40
Valu-2014EU	EU-parlamentsval	25/5	17/5 – 24/5	40
Valu-2014	Riksdagsval	19/9	11/9 – 18/9	45
Valu-2018	Riksdagsval	9/9	3/9 – 8/9	50
Valu-2019EU	EU-parlamentsval	26/5	18/5 – 25/5	50
Valu-2022	Riksdagsval	11/9	3/9 – 10/9	55
Valu-2024EU	EU-parlamentsval	9/6	31/5 – 8/6	67

För Valu-1994 och Valu-1994EU användes samma urval av postkontor vilket ledde till problem och en viss felskattning i prognosen vid Valu-1994EU. Vi återkommer till detta i prognos-kapitlet. Vid Valu-1999EU användes i stort de postkontor som deltog i Valu-1995EU och/eller Valu-1998. Det gjordes för att öka jämförbarheten i resultaten och förbättra den prognos som beräknas inom Valu. Vid Valu-2002 hade posten förändrat sin organisation, vilket innebar att begreppet postkontor ändrats. Det medförde att jämförelser med tidigare års urval försvårades. Valu-2003 och Valu-2004EU använde sig av de poströstningsställen som varit mest oförändrade under perioden 2002 till 2004, och som tidigare varit utvalda som Valu-distrikt under den aktuella perioden. Vid Valu-2006 var urvalet baserat på den information som erhållits från Valmyndigheten och respektive kommun. Vid Valu-2009EU och Valu-2010 kompletterades den information som erhållits från Valmyndigheten och respektive kommun med den statistik som fanns från den faktiskt genomförda förtida röstningen vid riksdagsvalet 2006. Vid Valu-2010 användes också statistik från EU-parlamentsvalet 2009.

År 2014 genomfördes två val, till EU-parlamentet i maj och riksdagsvalet i september. För att öka jämförbarheten och utnyttja resultatet i EU-parlamentsvalet vid prognos av det kommande resultatet i riksdagsvalet användes i stort samma förtida röstningslokaler vid respektive val. I Valu-2014 utökades dock antalet förtida röstningsställen med fem i förhållande till Valu-2014EU. Detta

för att ytterligare försöka förbättra prognosarbetet. Mer om detta finns beskrivet i kapitel 3 där prognosarbetet beskrivs närmare.

Vid riksdagsvalet 2018 respektive EU-parlamentsvalet 2019 användes i stor utsträckning samma urvalsdistrikt. Men antalet förtida röstningslokaler ökades till 50 i båda valen. Vid riksdagsvalet 2022 utökades antalet förtida röstningslokaler med ytterligare fem för all bli totalt 55. Vid riksdagsvalet 2022 var det mycket köbildning i de förtida röstningslokalerna vilket medförde ett uppfattat ökat bortfall. Vid Europaparlamentsvalet 2024 utökades antalet förtida röstningslokaler till 67. Bortfallet minskade i förhållande till riksdagsvalet 2022 och uppskattades till 25%.

Antal insamlade formulär i förtida röstningslokaler vid respektive Valu framgår av tabell 2.4. Andelen bortfall grundas helt på fältombudens bedömningar. Om fältombuden öppet skulle anteckna information om de som inte vill delta i vallokalsundersökningen kan det äventyra acceptansen av Valu, varför några som helst noteringar inte görs. Några bortfallsanalyser kan därför inte göras och har heller aldrig gjorts.

Tabell 2.4 Antal insamlade formulär från postkontor i vallokalsundersökningarna 1991 – 2004 respektive från kommunala förtida röstningslokaler, 2006-2024.

Vallokalsundersökning	Typ av val	Antal utvalda lokaler	Antal insamlade formulär	Uppskattat svarsbortfall (%)
Valu-1991	Riksdagsval	10	450	35
Valu-1994	Riksdagsval	18	1 920	30
Valu-1994EU	Folkomröstning	18	1 553	40
Valu-1995EU	EU-parlamentsval	10	828	40
Valu-1998	Riksdagsval	20	2 555	30
Valu-1999EU	EU-parlamentsval	40	2 435	25
Valu-2002	Riksdagsval	40	2 525	25
Valu-2003	Folkomröstning	40	3 622	30
Valu-2004EU	EU-parlamentsval	35	2 335	20
Valu-2006	Riksdagsval	40	3 317	25
Valu-2009EU	EU-parlamentsval	40	2 642	25
Valu-2010	Riksdagsval	40	3 986	25
Valu-2014EU	EU-parlamentsval	40	2 465	25
Valu-2014	Riksdagsval	45	4 108	25
Valu-2018	Riksdagsval	50	3 774	25
Valu-2019EU	EU-parlamentsval	50	3 488	25
Valu-2022	Riksdagsval	55	4 175	30
Valu-2024EU	EU-parlamentsval	67	5 762	25

Insamlade och ifyllda formulär vid de förtida röstningslokalerna överförs till Valu:s centrala databas. Det skedde i Valu-1991 genom faxöverföring och instansning. Därefter fram till och med Valu-2008 har fältombuden registrerat svars-koder från ifyllda blanketter direkt på den ort där undersökningspasset ägt rum. De inregistrerade uppgifterna överfördes därefter via tonsignalering till Valu-databasen i Stockholm. Från och med Valu2009EU används direkt dataöverföring av de kodade blanketterna.

Val av valdistrikt

Vid val delas Sverige in i ett antal valdistrikt. Den geografiska storleken på valdistrikten har varierat alltsedan Vallokalsundersökningarna startade. Även storleken, det vill säga antalet röstberättigade i valdistrikten, varierar mellan respektive val. Först Riksskatteverket (RSV), som var valmyndighet till och med valet 1998, och därefter den nya Valmyndigheten, har bistått Valu med förteckning över aktuell indelning i valdistrikt. I varje valdistrikt finns en vallokal. Dessa vallokalers ansvariga, adresser och öppettider har tillhört de uppgifter Valu har fått tillgång till.

Vid genomförandet av Valu görs ett urval av ett antal valdistrikt och därigenom väljs även respektive vallokal. Valdistrikt som skall väljas vid respektive Valu fördelas på de olika regionerna efter regionernas storlek. Det innebär att det väljs färre valdistrikt från regioner som innehåller ett mindre antal röstberättigade och fler valdistrikt från regioner med många röstberättigade. Inom respektive region väljs därefter de valdistrikt som skall ingå i Valu.

När valdistrikten har valts ut genomförs en rekognosering i varje utvald vallokal så att undersökarna vet hur vallokalen ser ut vad avser öppettider, yta, form, in- och utgångar, röstningsställen med mera. Därigenom kan undersökningen genomföras utan att störa röstningen. I de utvalda distrikten väljs undersökningspass inom vilka de som röstar får fylla i Valu-formuläret. I Valu-1991 användes två undersökningspass, ett förmiddagspass om två timmar och ett eftermiddagspass om en timma. Vid Valu-1994 användes dessutom, i 16 av de 50 utvalda valdistrikten, ett kvällspass om en halvtimma för att kunna avgöra om de som röstade sent på dagen på något avgörande sätt skilde sig från övriga. Då någon sådan skillnad inte kunde påvisas har kvällspasset utgått i de Valu som genomförts därefter.

Vid Valu-1994EU användes ett förmiddagspass om två timmar och ett eftermiddagspass om en timma. Också vid Valu-1995EU, och alltsedan dess, valdes slumpmässigt ett förmiddagspass och ett eftermiddagspass. Total undersökningstid i respektive vallokal har varit tre timmar, förutom vid Valu-1994 där den var tre och en halv timma i 16 vallokaler.

Vid Valu-1999EU användes i stort de valdistrikt som användes vid Valu-1995EU och/eller Valu-1998. Detta för att öka jämförbarheten i resultaten och förbättra prognosen. De distrikt som utvaldes för Valu-1999EU användes som utgångspunkt för urvalet vid Valu-2002. Vid Valu-2003, Valu-2004EU och Valu-2006 baserades urvalet på de distrikt som varit mest oförändrade sedan tidigare Valu-urval. I Valu-2006 utökades dessutom antalet särskilt utvalda distrikt. De tillkommande distrikten utgjordes företrädesvis av "starka fästen" för respektive riksdagsparti. Detta för att ytterligare kunna förutse och följa valvinden i det aktuella riksdagsvalet 2006. Vid Valu-2009EU följdes samma urvalsprincip som för Valu-2006. Denna princip följdes i stort även vid Valu-2010, men vid Valu-2010 användes dessutom resultat från kommunalvalet 2006 eftersom ett parti som tidigare inte funnits i riksdagen, Sverigedemokraterna, av opinionsmätningarna ansågs ha en möjlighet att komma in i riksdagen. Vid Valu-2014EU och Valu-2014 användes i stort samma utvalda valdistrikt. Vid

Valu-2014EU och Valu-2014 utökades dock antalet med ytterligare fem distrikt jämfört med Valu-2010, valda utifrån den tidigare använda och redovisade principen ”starka fästen”. På samma sätt skedde urvalen vid Valu-2018 respektive Valu-2019EU. Vid Valu-2018 respektive Valu-2019EU kom urvalet då att bestå av 100 valdi-strikt. Inför riksdagsvalet 2022 utökades antalet utvalda vallokaler med ytterligare fem och urvalet besod av 105 valdistrikt. Utökningen bestod återigen företrädesvis av ”starka fästen”. Vid EU-parlamentsvalet 2024 var antalet utvalda valdistrikt 93. Minskningen skedde för att möjliggöra ett större urval av förtida röstningslokaler.

Det antal formulär som insamlats i vallokalerna på respektive valdag, framgår av tabell 2.5. De i tabellen angivna andelarna vad avser svarsbortfallet baseras på fältombudens bedömningar. Några noteringar om vilka som inte vill delta görs inte.

Data från de insamlade formulären förs över till den centrala Valu-databasen enligt samma metod som tidigare redovisats för de förtida röstningsställena.

Vid genomförandet av Valu har det ibland visat sig svårt att skilja ut röstande vid de vallokaler som skall ingå i Valu. Speciellt svårt har detta varit i Stockholm. Avsevärda hinder har förekommit. Vid exempelvis Valu-1991 var det omöjligt att särskilja de röstande i det utvalda valdistriktet Matteus 1 från de röstande i valdistrikten Matteus 2, 3, 4 och 5 på grund av att dessa distrikts vallokaler fanns i fem näraliggande klassrum i en och samma skolbyggnad.

Då det var omöjligt att genomföra undersökningen i korridoren mellan klassrummen fick vi sätta upp ett tält på skolgården och genomföra undersökningen där. Röstande från samtliga fem distrikt kom att blandas och det var omöjligt att vid undersöknings-tillfället särskilja dem. Denna typ av problem kan dock lösas med hjälp av statistisk metodik, vilket sker inom Valu.

Tabell 2.5 Antal insamlade enkäter från utvalda valdistrikt i Vallokalsundersökningarna 1991–2024

Vallokalsundersökning	Valdag	Typ av val	Antal utvalda valdistrikt	Antal insamlade formulär	Uppskattat svarsbortfall /%
Valu-1991	15/9	Riksdagsval	26	2 279	25
Valu-1994	18/9	Riksdagsval	50	5 104	20
Valu-1994EU	13/11	Folkomröstning	45	3 961	30
Valu-1995EU	17/9	EU-parlamentsval	30	2 618	25
Valu-1998	20/9	Riksdagsval	60	6 351	20
Valu-1999EU	13/6	EU-parlamentsval	80	4 505	15
Valu-2002	15/9	Riksdagsval	80	6 411	20
Valu-2003	14/9	Folkomröstning	80	7 109	20
Valu-2004EU	13/6	EU-parlamentsval	77	3 757	15
Valu-2006	17/9	Riksdagsval	90	8 999	18
Valu-2009EU	7/6	EU-parlamentsval	90	5 131	15
Valu-2010	19/9	Riksdagsval	90	7 903	18
Valu-2014EU	25/5	EU-parlamentsval	95	5 803	18
Valu-2014	19/9	Riksdagsval	95	8 801	18
Valu-2018	9/9	Riksdagsval	100	8 034	20
Valu-2019EU	26/5	EU-parlamentsval	100	5 768	20
Valu-2022	11/9	Riksdagsval	105	6 985	25
Valu-2024EU	9/6	EU-parlamentsval	93	5 803	20

Kommentar: I Stockholmsområdets valdistrikt ställdes extra frågor om det regionala så kallade Dennispaketet (trafikpolitiskt beslut) i Valu-1994EU. För att få tillräckligt underlag för analys av dessa frågor utvaldes slumpmässigt ytterligare en undersökningstimme. De 229 formulär som insamlades under denna extra timme ingår inte i de redovisade resultaten, inte heller i underlaget för prognostiseringen av utfallet i folkomröstningen om EU.

Överföring av data från formulären till Valu-systemet

De i postlokalerna/förtida röstningslokalerna respektive vallokalerna insamlade formulären måste föras över till Valus databearbetningssystem för analyser och prognoser. I Valu-1991 skedde överföringen genom att de insamlade formulären efter undersökningspassen faxades, eller i Stockholmsregionen kördes per bil, från insamlingsstället till en stansningscentral. Där överfördes de insamlade uppgifterna till ett datamedium, som lämnades över till Sveriges Television och där lästes in i den centrala Valu-databasen. Vid senare Valu har fältombuden tonsignalerat från undersökningsställena med hjälp av knapptelefoner till ett centralt talsvarssystem. Från detta centrala talsvarssystem har sedan data överförts elektroniskt till Valu-databasen. Från och med 2009 används direkt dataöverföring av de blanketter som insamlats vid de förtida röstningslokalerna samt vid de utvalda valdistrikten.

Dataöverföringarna har i regel gått mycket bra, men med ett viktigt undantag – Valu-1994EU. Vad som hände då och effekterna därav redovisas i kapitlet om Valu-prognoserna. Ytterligare en allvarlig händelse inträffade när en av våra undersökare hade avslutat undersökningspasset vid en postlokal och begav sig till det ställe där enkätsvaren skulle överföras till Valu:s databas i Stockholm. Plötsligt uppenbarade sig en väskryckare som stal alla formulären – och de är tyvärr fortfarande borta!

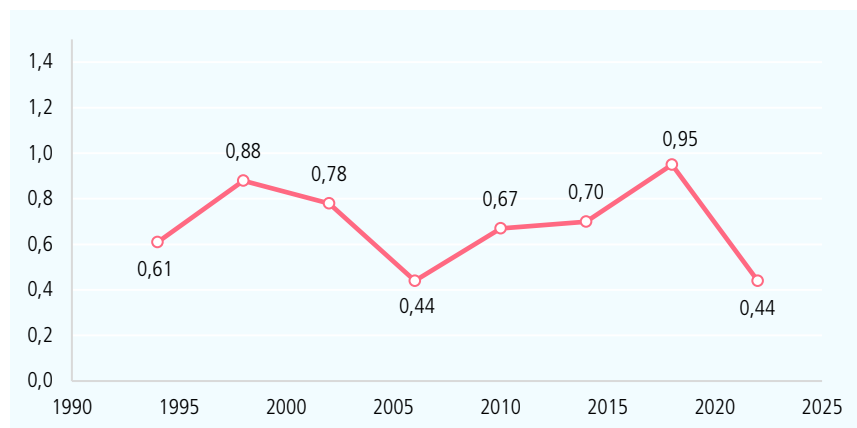
3

Prognoser

Dramaturgin under valkvällens inledning är välbekant för alla. En klokka räknar ned till vallokalernas stängning då vallokalundersökningens prognos för valresultatet ska offentliggöras. Det är inte särskilt märkligt att det är detta ögonblick som associeras starkast till SVT/Valu. Det spelar inte så stor roll att ansvariga forskare uppmanat till försiktighet, berättat att prognosen är just en prognos, en tendens och inte ett valresultat, att “inga röster har ännu räknats eller rapporterats!”. I tv-soffor och på valvador väntar alla med spänning på om vallokalsundersökningen bekräftar opinionsinstitutens sistamätningar eller om den kanske levererar någon överraskning. Vilka partier går framåt sedan senaste valet och vilka backar? Vilka partier klarar spärren? Och vilka partikonstellationer ser ut att nå majoritet?

Man kan hävda att SVT/Valu förtjänat uppmärksamheten. Träffsäkerheten – det vill säga avvikelserna mellan prognosen och det slutliga valresultatet – har varit mycket god, och med något enstaka undantag bättre än opinionsinstitutens sistamätningar. Vid riksdagsvalen har det genomsnittliga medelfelet per parti varierat mellan en halv och en procentenhet (se figur 3.1).

Figur 3.1 Träffsäkerheten i SVT/Valus prognos i samband med riksdagsvalen 1994–2022 (medelfel per parti).

Källa: SVT/Valu 1994–2024.

Kommentar: Medelfel per parti beräknas genom att summera avvikelserna mellan procentskattningarna i SVT/Valu-prognosen och det slutgiltiga valresultatet och dividera med antalet särredovisade partier (inklusive kategorin övriga partier). I allmänhet används en decimals noggrannhet vid beräkningarna.

Hur väl stämmer Valu?

Men vi tar det hela från början. Hur träffsäker har Valu varit jämfört med valresultatet vid de sjutton tillfällen undersökningsdesignen har använts? Vilka partier har överskattats och vilka har underskattats? Hur ser metodiken bakom SVT/Valu ut och hur tas prognoserna fram?

Väl inne i Valu-systemet används data från de insamlade formulären för att ge bakgrundsmaterial till de analyser som sker under Sveriges Televisions valvakor. Med hjälp av Valu har omfattande analyser av respektive valresultat kunnat ske direkt i TV-sändningen. Syftet med Valu är i första hand att möjliggöra sådana analyser och inte att göra prognoser över valresultaten. Det hindrar inte att även sådana har publicerats för alla Valu utom den första, Valu-1991.

De tabeller, diagram och andra figurer som skall produceras ur Valu fastställs av Sveriges Television. Samtligt material som publiceras i valvakorna förbereds av SVTs kommentatorer, redaktörer, producenter, grafiker m fl. Huvuddelen av materialet används av expertkommentatorer i valvakan på valkvällen.

För att kontrollera tillförlitligheten i Valu jämförs de faktiska valresultaten i de av Valu utvalda valdistrikten med det resultat respektive valdistrikt fick vid enkätundersökningen i Valu. De förtida röstande som deltar i Valu kan inte kontrolleras på ett liknande sätt då något faktiskt valresultat inte finns att jämföra med. De jämförelser som kan göras har givit vid handen att resultaten i de utvalda valdistrikten i Valu i huvudsak stämmer väl överens med det faktiska valresultatet i motsvarande valdistrikt.

Den faktiska andelen förtida röster vid aktuellt val är okänd på valkvällen. Kontroll mot den förtida röstningsandelen kan alltså bara ske i efterhand via historiska data. Under de hittillsvarande Valu-studierna har andelen formulär från de förtida röstningslokaler överensstämt någorlunda väl med den faktiska andelen förtida röster, utom vid den första undersökningen 1991 (se tabell 3.2). Den åtgärd som vidtogs efter Valu-1991 var att öka antalet förtida röstningslokaler i urvalet, vilket alltså har givit önskat resultat. Vid Valu-2004EU blev dock den erhållna andelen förtida röster "för stor". Vid Valu-2006 då kommunerna övertagit ansvaret för den förtida röstningen var skillnaden återigen tillbaka till en rimlig storlek. Detta blev sedan också fallet i Valu-2009EU och Valu-2010. Vid Valu2014EU och Valu-2014 ökade sedan avvikelsen igen för att vid Valu-2018 vara över 12 procentenheter. Vid riksdagsvalet 2018 var för övrigt den faktiska andelen förtida röster rekordstort (44,6 procent). Uppenbart är tendensen att fler och fler väljare väljer att lägga sin röst under den förtida valperioden. Vid Valu-2019EU var differensen mellan den faktiska andelen avgivna röster i förtida lokaler och den i Valu-2019EU insamlade endast 1,3 procentenheter. Vid Valu-2022 ökade avvikelsen igen och var 10 procentenheter. Vid Valu-2024EU sjönk differensen till 2,7 procentenheter.

För de förtida röster som samlats in kan motsvarande jämförelse som för valdistrikten inte göras. Här försöker vi istället bedöma tillförlitligheten genom att se på resultaten bland de Valu-enkäter som lämnats in. Får vi förväntat antal och hur ser partifördelningen respektive bytarmatrisen ut? Vi kan med hjälp av vad de röstande uppgivit om vilket parti de röstade på i tidigare val få en

uppfattning om swingen bland väljarna. En svårighet är att avgöra om den erhållna andelen förtida röster kommer att stämma med den faktiska andelen förtida röster eftersom denna andel inte kan fastställas på förhand.

Tabell 3.2 Faktisk andel förtida röster och andel bland Valu:s insamlade frågeformulär

Vallokalsundersökning	Typ av val	Andel förtida röster (%)	Andel förtida röster i Valu	Skillnad
Valu-1991	Riksdagsval	36,8	16,5	-20,3
Valu-1994	Riksdagsval	35,6	27,3	-8,3
Valu-1994EU	Folkomröstning	34,6	28,2	-6,4
Valu-1995EU	EU-parlamentsval	22,9	24,0	+1,1
Valu-1998	Riksdagsval	31,2	28,7	-2,5
Valu-1999EU	EU-parlamentsval	32,4	35,1	+2,7
Valu-2002	Riksdagsval	29,8	28,3	-1,5
Valu-2003	Folkomröstning	31,5	33,8	+2,3
Valu-2004EU	EU-parlamentsval	25,3	38,3	+13,0
Valu-2006	Riksdagsval	31,8	26,9	-4,9
Valu-2009	EU-parlamentsval	29,9	34,0	+4,1
Valu-2010	Riksdagsval	39,4	33,5	-5,9
Valu-2014EU	EU-parlamentsval	35,8	29,8	-6,0
Valu-2014	Riksdagsval	42,5	31,8	-10,7
Valu-2018	Riksdagsval	44,6	32,0	-12,6
Valu-2019EU	EU-parlamentsval	39,0	37,7	-1,3
Valu-2022	Riksdagsval	47,9	37,4	-10,5
Valu-2024EU	EU-parlamentsval	47,1	49,8	+2,7

Problemet kan illustreras med partiet Ny Demokrati vid Valu-1991. Partiet var nybildat inför riksdagsvalet och det fanns inga jämförelsesiffror från tidigare val att tillgå. När rimligheten i det resultat vi fått vid de förtida röstningslokalerna skulle kontrolleras visade det sig att partiet fått en mycket stor andel av de röster som insamlats från postkontoret i Sala. Partiet hade i Valu-1991 en röstandel på 23,6 procent på postkontoret i fråga, något som först verkade orimligt. Det visade sig dock att partiet hade haft ett valmöte intill postlokalen alldeles före Valu:s undersökningspass. Åtskilliga som varit och lyssnat på valmötet hade uppenbarligen genast gått och röstat i postlokalen vilket förklarade den höga andelen för Ny Demokrati.

I valvakan senare visade dock Valu-1991 en korrekt storleksordning för Ny Demokratis andel av rikets väljarkår. Samtliga genomförda Valu har också senare på ett framgångsrikt sätt prognosticerat partiandelarna för nytillträdande partier, där det funnits sådana. Ett undantag kan vara Valu-2014 där Feministiskt Initiativ (FI) överskattades i Valu-prognosen och fick 4,0 procent det vill säga på riksdagsspärren, men partiet kom sedan enligt valresultatet inte in i riksdagen utan slutade på 3,1 procent.

Metodiken bakom Valu-prognosen

Som tidigare betonats är huvudsyftet med Valu att ge analysunderlag under valkvällen och för eftervalsdebatten. Med hjälp av undersökningen kan man dock

också producera en prognos över valresultatet. En sådan prognos har vid de flesta Valu publicerats i Sveriges Televisions valvaka när vallokalerna stänger. Det är enbart vid Valu-1991 som detta inte skedde. Prognoserna som publiceras är statistiskt vägda.

Valu-prognoserna baseras bland annat på jämförelser mellan de utvalda valdistriktens valresultat vid tidigare val och vad de utvalda personerna i valdistriktet uppger sig ha röstat på i det aktuella valet. Jämförelsen ger möjlighet att skatta den aktuella *swingen* i respektive valdistrikt, det vill säga de lokala valvindarna. Det finns ett antal olika möjligheter att beräkna swingen. Det faktiska valresultatet i tidigare val samt vad de utvalda personerna i Valu säger sig ha röstat på i det senast föregående valet är då utgångspunkter för jämförelsen.

På detta sätt får man också en kontroll av om urvalet av individer i respektive valdistrikt är representativt för distriktet genom att jämföra vad de har angivit att de röstat på i det senast föregående valet med det faktiska valresultatet i valdistriktet. Metoden ger också swingen för varje individ och därigenom för hela urvalet.

Valu-systemet beräknar alltså flera olika mått på swingen för de utvalda valdistrikten. Bland annat ett där de utvalda personernas uppgivna partival i det aktuella valet jämförs med det faktiska valresultatet vid det föregående valet och ett annat där jämförelsen i stället sker mot vad svarspersonerna själva uppger att de röstat på i det föregående valet. De mått på swingen som erhålls vägs sedan upp till riksnivå med hjälp av vikter svarande mot valdistriktets och Valu-regionens storlek.

Swingen i valdistrikten vägs ihop med den skattade valvinden bland rösterna avgivna i de förtida röstningslokalerna. Denna swing kan endast baseras på vad de utvalda personerna sagt om hur de röstat i senast föregående val och i det nu aktuella valet. Ingen knytning till resultat i något valdistrikt kan av naturliga skäl göras för Valu-formulär som insamlats i de förtida röstningslokalerna. Vid ihopvägning av de singlar som beräknats i valdistrikt respektive i förtida i röstningslokaler har olika viktfunktioner använts baserade på det antal Valu-formulär som insamlats i respektive typ av lokal.

Vad den beskrivna viktningen innebär för Valu-prognoserna framgår av de följande tabellerna där den ovägda partifördelningen val för val jämförs med prognosresultatet respektive aktuellt valresultat. Vid viktningen tas också hänsyn till den erfarenhet som tidigare Valu givit. Valu har för närvarande genomförts vid sjutton tillfällen vilket naturligtvis givit mycket kunskap och beprövad erfarenhet om hur prognosarbetet skall genomföras och prognosen göras.

Valu-1991

Valu-1991 var den första vallokalsundersökningen någonsin i Sverige. Eftersom inga erfarenheter fanns fick Valu-systemet byggas från grunden. Någon prognos över valresultatet publicerades inte i valvakan i Sveriges Television. Internt inom Valu-1991 beräknades dock en viktad prognos över partifördelningen. En jämförelse mellan de ovägda partiandelarna, de viktade partiandelarna och det faktiskt erhållna valresultatet redovisas i tabell 3.3.

Tabell 3.3 **Ovägd andel röster, viktad andel röster och faktiskt valresultat 1991–2024.**

Val	V	S	MP	C	FP/L	KD	M	SD	NYD	JL	PP	FI	ÖVR
Riksdagsvalet 1991													
Ovägd andel	6,2	35,8	3,9	7,0	9,8	6,4	24,0	-	6,1	-	-	-	0,8
Viktad andel	5,8	32,3	4,1	6,6	10,1	6,5	26,8	-	6,9	-	-	-	0,9
Faktiskt valresultat	4,5	37,7	3,4	8,5	9,1	7,2	21,9	-	6,7	-	-	-	1,0
Jämförelse 1988–1991													
Valu-tendens	-0,6	-6,2	-1,2	-0,6	-2,0	+4,0	+0,5	-	+6,1	-	-	-	-
Faktisk swing	-1,3	-5,5	-2,1	-2,8	-3,1	+4,2	+3,6	-	+6,7	-	-	-	-
Riksdagsvalet 1994													
Ovägd andel	7,1	42,4	5,8	6,0	8,4	4,2	24,4	-	1,0	-	-	-	0,7
Valu-prognos	6,5	43,7	5,4	8,4	8,4	4,2	22,0	-	0,9	-	-	-	0,5
Faktiskt valresultat	6,2	45,2	5,0	7,7	7,2	4,1	22,4	-	1,2	-	-	-	1,0
EU-parlamentsvalet 1995													
Ovägd andel	14,3	26,1	17,7	5,4	6,5	3,3	23,9	-	-	-	-	-	2,8
Valu-prognos	11,9	29,9	17,2	7,3	5,2	3,8	21,8	-	-	-	-	-	2,9
Faktiskt valresultat	12,9	28,1	17,2	7,2	4,8	3,9	23,2	-	-	-	-	-	2,7
Riksdagsvalet 1998													
Ovägd andel	13,8	32,0	5,4	4,6	6,3	11,2	24,6	-	-	-	-	-	2,1
Valu-prognos	13,3	35,4	4,9	6,0	5,6	10,5	21,8	-	-	-	-	-	2,5
Faktiskt valresultat	12,0	36,4	4,5	5,1	4,7	11,8	22,9	-	-	-	-	-	2,6
EU-parlamentsvalet 1999													
Ovägd andel	17,2	23,9	10,1	5,1	15,2	7,6	20,4	-	-	-	-	-	0,5
Valu-prognos	16,6	25,3	9,7	5,4	14,7	8,1	19,6	-	-	-	-	-	0,5
Faktiskt valresultat	15,8	26,0	9,5	6,0	13,9	7,6	20,7	-	-	-	-	-	0,5
Riksdagsvalet 2002													
Ovägd andel	11,1	38,2	6,0	6,4	14,6	7,9	13,3	-	-	-	-	-	2,5
Valu-prognos	10,0	37,3	5,1	6,8	13,0	9,3	15,2	-	-	-	-	-	3,3
Faktiskt valresultat	8,4	39,9	4,6	6,2	13,4	9,1	15,3	-	-	-	-	-	3,1
EU-parlamentsvalet 2004													
Ovägd andel	16,4	22,9	7,3	6,2	11,0	5,6	14,1	-	-	14,8	-	-	1,7
Valu-prognos	15,0	24,9	7,0	6,5	10,0	5,6	14,5	-	-	14,8	-	-	1,7
Faktiskt valresultat	12,8	24,6	5,9	6,3	9,9	5,7	18,2	-	-	14,5	-	-	2,1
Riksdagsvalet 2006													
Ovägd andel	7,2	30,8	6,9	8,5	8,3	6,7	26,8	-	-	-	-	-	4,9
Valu-prognos	5,8	34,3	5,5	8,2	7,3	7,6	26,6	-	-	-	-	-	4,7
Faktiskt valresultat	5,8	35,0	5,2	7,9	7,5	6,6	26,2	-	-	-	-	-	5,7
EU-parlamentsvalet 2009													
Ovägd andel	6,4	22,6	13,3	5,8	12,9	5,1	17,0	-	-	3,6	7,4	-	5,9
Valu-prognos	5,7	25,1	11,5	5,8	11,4	5,1	18,5	-	-	3,6	7,4	-	5,9
Faktiskt valresultat	5,7	24,4	11,0	5,5	13,6	4,7	18,8	-	-	3,5	7,1	-	5,7
Riksdagsvalet 2010													
Ovägd andel	7,5	27,8	10,2	7,1	7,9	5,4	28,4	4,0	-	-	-	-	1,7
Valu-prognos	6,1	30,0	9,0	7,1	7,2	5,7	29,1	4,6	-	-	-	-	1,2
Faktiskt valresultat	5,6	30,7	7,3	6,6	7,0	5,6	30,1	5,7	-	-	-	-	1,4

Tabell 3.3 (forts.)

Val	V	S	MP	C	FP/L	KD	M	SD	NYD	JL	PP	FI FL	ÖVR
EU-parlamentsvalet 2014													
Ovägd andel	8,6	22,7	18,6	6,2	9,5	5,1	11,0	7,0	-	-	2,5	8,0	0,8
Valu-prognos	8,1	23,7	17,1	6,2	9,5	5,1	13,0	7,0	-	-	2,5	7,0	0,8
Faktiskt valresultet	6,3	24,2	15,4	6,5	9,9	5,9	13,7	9,7	-	-	2,2	5,5	0,7
Riksdagsvalet 2014													
Ovägd andel	8,0	28,7	8,8	6,5	6,4	5,0	21,8	8,0	-	-	-	5,8	1,0
Valu-prognos	6,6	31,1	7,1	6,5	6,0	5,02	22,2	10,5	-	-	-	4,0	1,0
Faktiskt valresultat	5,7	31,0	6,9	6,1	5,4	4,6	23,3	12,9	-	-	-	3,1	1,0
Riksdagsvalet 2018													
Ovägd andel	11,1	28,9	6,2	10,0	6,7	6,6	17,6	11,0	-	-	-	-	1,9
Valu-prognos	9,0	26,2	4,2	8,9	5,5	7,4	17,8	19,2	-	-	-	-	1,8
Faktiskt valresultat	8,0	28,3	4,4	8,6	5,5	6,3	19,8	17,5	-	-	-	-	1,5
EU-parlamentsvalet 2019													
Ovägd andel	9,2	24,9	13,9	11,5	5,2	7,4	15,1	10,0	-	-	-	1,1	1,6
Valu-prognos	6,4	25,1	9,5	10,3	4,4	7,5	17,6	16,9	-	-	-	0,8	1,5
Faktiskt valresultat	6,8	23,5	11,5	10,8	4,1	8,6	16,8	15,3	-	-	-	0,8	1,7
Riksdagsvalet 2022													
Ovägd andel	9,2	30,0	8,4	8,4	5,8	5,3	17,8	13,9	-	-	-	-	1,2
Valu-prognos	7,0	29,3	5,8	7,7	4,7	5,2	18,8	20,5	-	-	-	-	1,0
Faktiskt valresultat	6,8	30,3	5,1	6,7	4,6	5,3	19,1	20,5	-	-	-	-	1,6
EU-parlamentsvalet 2024													
Ovägd andel	14,1	23,2	19,4	7,9	5,1	5,4	14,9	8,0	-	-	-	0,5	1,5
Valu-prognos	10,7	23,1	15,7	7,2	4,2	6,1	17,3	13,9	-	-	-	0,5	1,3
Faktiskt valresultat	11,1	24,8	13,8	7,3	4,4	5,7	17,5	13,2	-	-	-	0,6	1,6
Folkomröstningar													
EU 1994													
Ovägd andel	57,7			40,9		1,4							
Valu-prognos	57,6			41,0		1,4							
Faktiskt valresultat	52,3			46,8		0,9							
Euro 2003													
Ovägd andel	46,2			51,8		2,0							
Faktiskt valresultat	42,0			55,9		2,1							

Källa: SVT/Valu 1991-2024.

Kommentar: Tabellen visar ovägd andelar, valu-prognoser och de faktiska valresultaten för varje riksdags- och europaparlamentsval 1991-2024 samt för de två folkomröstningarna 1994 och 2003. Resultatet för partierna FI/FL i EUP-valet 2024 gäller Folklistan. I övriga val gäller resultaten för Feministiskt Initiativ.

Det kan noteras att vägningen ger ett sämre resultat i jämförelse med de ovägd partiandelarna. Det var alltså tur att ingen Valu-prognos presenterades i valva-kan. I stället publicerades en skattning av förändringen från föregående val, den så kallade swingtendensen. Den presenterade tendensen och den faktiska swingen framgår av tabell 3.3.

Alla tendenser återfanns korrekt men viktsystemet fungerade inte så bra vid Valu-1991. De stora avvikelserna fanns företrädesvis bland de borgerliga partierna. Valu-1991 lyckades inte tillräckligt bra prognosticera den stora rörligheten inom det borgerliga blocket.

Valu-1994

Inför Valu-1994 utökades antalet undersökningsplatser och de fördelades över riket på ett bättre sätt än vid Valu-1991. Vid Valu-1994 valde Sveriges Television att vid vallokalernas stängning publicera en prognos över röstandelar för partierna. Den presenterade viktade Valu-prognosen visade sig också vara klart bättre än de ovägda partiandelarna i rådata (tabell 3.3).

Valu-1994EU

Valu-1994EU avsåg folkomröstningen om Sveriges inträde i Europeiska unionen. Här fanns tre alternativ att lägga sin röst på: Ja, Nej respektive Blankt. Jämförelsen mellan ovägd andel röster, vägd Valu-prognos och faktisk erhållet valresultat visas i tabell 3.5.

Som framgår fanns en missvisning i Valu-1994EU. Andelen Ja-röster överskattades. Den genomförda viktningen medförde heller inte någon förbättring jämfört med de faktiskt erhållna andelarna.

En av orsakerna till missvisningen var att Valu-systemet vid överföring av data drabbades av ett teletekniskt bortfall som inte kunde pareras i tid. En av de datorer som samlade upp formulärsvär för vidare överföring till Valu-systemet drabbades av stillestånd när överföringen skulle ske. På detta sätt kom 788 formulär insamlade i valdistrikt från norra Sverige och 25 formulär insamlade på ett postkontor i Luleå inte att överföras till den centrala Valu-databasen. Formulären kom därför inte att ingå i prognosunderlaget.

Den ovägda andelen Ja-röster sjönk med 1,5 procentenheter när de "borttappade" formulären så småningom dök upp och kunde läggas in i Valu-systemet. Den viktade prognosen hade påverkats i ännu större utsträckning.

Valu-1994EU var den första vallokalsundersökningen i Sverige där man försökte prognosticera valresultatet i en folkomröstning. Val där man saknar jämförelsebakgrund, är betydligt svårare att prognosticera än riksdagsval där man utgår från partiernas förändringar från föregående val.

Valu-1995EU

Med anledning av det teletekniska bortfallet i Valu-1994EU förbättrades kontrollsystemet inför Valu-1995EU (det första svenska EU-parlamentsvalet), och inga problem med överföring av formulär uppstod. En svårighet inför Valu-1995EU var dock att försöka uppskatta valdeltagandet och hur den gjorda uppskattningen skulle påverka Valu:s prognossystem.

Prognosystemet visade sig dock fungera väl vid Valu-1995EU (se tabell 3.3). Vallokalsundersökningen klarade av att prognosticera det faktiska valresultatet på ett mycket bra sätt trots att fördelningen av partiandelar i EU-

parlamentsvalet 1995 kom att skilja sig kraftigt från de partiandelar som erhöles vid riksdagsvalet 1994.

Valu-1998

Vid Valu-1998 insamlades över 8 900 formulär. Cirka 6 000 av dem samlades in utanför vallokaler på valdagen. På grund av den stora mängden formulär försenades överföringen av formulär till Valu-systemet och 401 formulär som insamlats på valdagen kunde inte överföras till Stockholm i tid för att ingå i prognosystemet. Det påverkade dock inte prognosens utfall.

Valet 1998 var ett normalt riksdagsval och Valu-systemet fungerade bra. Viktfunktionen som användes vägde in förändring dels från riksdagsvalet 1994, dels från EU-parlamentsvalet 1995 (se tabell 3.3).

Valu-1999EU

Inför EU-parlamentsvalet 1999 diskuterades det förväntade valdeltagandet i medierna och man var i stort överens om att det skulle bli högre än vid det tidigare EU-parlamentsvalet 1995. De av undersökningsinstituterna gjorda opinionsundersökningarna tydde också på det. Men det blev tvärtom. En större andel väljare valde också att rösta på posten vid detta EU-parlamentsval jämfört med vad som skett vid EU-parlamentsvalet 1995. Det hade vi räknat med och även anpassat fältningsperioden efter. Valu och dess prognosystem fungerade också mycket väl.

Valet blev en stor framgång för speciellt Folkpartiet och listettan Marit Paulsen. Partiet ökade från 4,8 procent 1995 till hela 13,9 procent 1999. Den stora FP-svingen fick vi med i Valu-prognosen.

Valu-2002

I Vallokalsundersökningen vid riksdagsvalet 2002 ägnades stor möda åt urvalet av postlokaler och valdistrikt. Posten hade förändrat sin organisation vilket påverkade poströstningen och urvalet. Valu-2002 fungerade mycket väl vad avser fältningsarbetet och de skillnader som uppmättes mellan det faktiska slutgiltiga valresultatet och Valu-prognosen var godtagbara (se tabell 3.3).

Valu-2003

Valu-2003 avsåg folkomröstningen om Sveriges införande av Euro. De alternativa väljarna hade att lägga sin röst på var: Ja, Nej respektive Blankt. Valu-2003 baserades sig starkt på de resultat som fanns från folkomröstningen 1994 om Sveriges inträde i EU respektive det senast hållna riksdagsvalet 2002. Valu-2003 blev den största vallokalsundersökningen hittills med 10 731 enkätsvar från 40 postlokaler och 80 valdistrikt.

Valu-2003 var den andra Vallokalsundersökningen i Sverige där Valu-metodiken användes för att ge underlag till analyser av resultatet från en folkomröstning. Mot bakgrund av de erfarenheter som fanns från Valu-1994EU gjordes ingen vägd Valu-prognos vid Valu-2003. Istället utgick alla analyser från de

ovägda siffrorna. Som framgår av tabell 3.10 kunde Valu-2003 förutsäga slutresultatet av folkomröstningen, men med en överskattning av andelen Ja-röster.

Valu-2004EU

Valu-2004EU avsåg EU-parlamentsvalet 2004. Mot bakgrund av tidigare erfarenheter lades mycket arbete ner på att i förhand försöka uppskatta valdeltagandet. De tidigare EU-parlamentsvalen hade ett lågt valdeltagande och mycket tydde på att så skulle bli fallet även vid Valu-2004EU. Det blev också fallet men på grund av de noggranna förberedelserna påverkades inte prognosarbetet.

I EU-parlamentsvalet 2004 ställde också ett nytt parti upp, Junilistan (JL). De av undersökningsinstituterna gjorda opinionsundersökningarna tydde på att partiet skulle ha chans att komma in i EU-parlamentet. Dessutom visade opinionsundersökningarna på att några partier som redan var med i EU-parlamentet kunde riskera att åka ur.

Prognosarbetet vid Valu-2004 baserades, förutom på den redan tidigare beskrivna swingen, starkt på de erfarenheter tidigare gjorda Valu givit. Resultatet av prognosarbetet blev gott. Tabell 3.3 redovisar den ovägda andelen, Valu-prognosen och det faktiska valresultatet.

Som framgår lyckades Valu-2004 väl. Junilistans spektakulära framgång prickades in nästan på tiondelen när. Det fanns dock en överrepresentation av V-väljare, och motsvarande underrepresentation av M-väljare i urvalet som inte vägningsförfarandet lyckades rätta till. Förklaringen till det kan ligga utanför prognossystemet. Bortfallet, det vill säga andelen som av olika skäl inte fyller i enkäten, kan variera mellan de politiska partierna. Dessutom hade ett valdistrikt i Stockholm där Moderaterna var starka vid riksdagsvalet 2002 och som ingick i urvalet 2002 och 2003 utgått ur det urval som gjordes 2004 vilket kan ha drabbat prognosen negativt. Hypotesen om bortfallets påverkan på prognossystemet är svår att belägga eftersom det av etiska skäl inte sker någon systematisk kartläggning av bortfallet.

Valu-2006

I Valu-2006 som avsåg riksdagsvalet 2006 ägnades stor uppmärksamhet åt den ändring i vallagen som just genomförts. Ansvaret för den förtida röstningen överfördes från Posten till landets kommuner. Vad detta skulle kunna innebära för Valu diskuterades mycket och urvalet av de förtida röstningslokaler ägnades extra uppmärksamhet och stor hjälp erhöles vid dessa diskussioner från Vivan Nilsson på Valmyndigheten. Fyrtio förtida röstningslokaler valdes slutgiltigen ut att ingå i Valu-2006. Antalet vallokaler utökades till nittio. Totalt genomfördes Valu-2006 alltså vid 130 platser. Om och hur den genomförda förtidsröstningsreformen verkligen påverkade röstbenägenheten har inte undersökts inom Valu-projektet men en studie av frågan har gjorts vid Göteborgs universitet.

Vid framtagandet av den Valu-prognos som presenterades baserade vi oss, förutom på den redan tidigare beskrivna swingen, starkt på de erfarenheter tidigare gjorda Valu givit. Röstandelen på Socialdemokraterna hade

underskattats i tidigare Valu och en viktfunktion som förhoppningsvis skulle åtgärda detta kom att användas. Resultatet av arbetet med prognosen blev gott. Tabell 3.3 redovisar den ovägda andelen, Valu-prognosen och det faktiska valresultatet.

I tabellen kan konstateras att Valu-prognosen blev mycket bra, dock lyckades inte Valu-2006 helt förutse Socialdemokraternas partiandel trots att den nya viktningssprincipen användes. Avvikelsen på 0,7 procentenheter mellan Valu-prognosen och det faktiska slutresultatet för Socialdemokraterna är dock mindre än vid tidigare riksdagsval.

Valu-2009EU

Valu-2009EU avsåg EU-parlamentsvalet 2009. Mot bakgrund av tidigare erfarenheter lades ånyo mycket arbete ner på att i förhand försöka uppskatta valdeltagandet. De tidigare EU-parlamentsvalen hade ett lågt valdeltagande och mycket tydde på att så skulle bli fallet även vid Valu-2009EU. Det blev också så, även om valdeltagandet gick upp jämfört med EU-parlamentsvalet 2004.

I EU-parlamentsvalet 2009 ställde också ett nytt parti upp, Piratpartiet (PP). De av undersökningsinstitutens gjorda opinionsundersökningarna tydde på att partiet skulle ha chans att komma in i EU-parlamentet. Dessutom visade opinionsundersökningarna på att några partier som redan var med i EU-parlamentet kunde riskera att åka ur. Junilistan (JL), som kom in i EUparlamentet vid valet 2004, var ett av de partier som enligt opinionsinstitutens nu riskerade att åka ur.

Prognosarbetet vid Valu-2009EU baserades, förutom på den redan tidigare beskrivna swingen, på de erfarenheter tidigare gjorda Valu givit. Speciellt ägnades mycket tid åt de viktningssfunktioner som skulle användas och mycket tid lades ner på att försöka prognosticera Socialdemokraternas resultat med en ännu mindre avvikelse än vad som hade blivit resultatet vid Valu-2006. Resultatet av prognosarbetet blev mycket gott. Tabell 3.3 redovisar den ovägda andelen, Valu-prognosen och det faktiska valresultatet.

Som framgår lyckades Valu-2009EU väl. Piratpartiets framgång prickades in och Junilistans svaga resultat mättes rätt på en tiondel när. Junilistans avsked från Europaparlamentet förutskickades korrekt i Valu.

De viktningssfunktioner som utarbetats i enlighet med vad som beskrivits tidigare fungerade mycket bra och Socialdemokraternas partiandel skattades nu med en rimlig avvikelse (0,7); dock inte bättre än i Valu-2006 där också Socialdemokraternas avvikelse var 0,7 procentenheter.

Valu-2010

Vid Valu-2010 som avsåg riksdagsvalet 2010 fokuserades bland annat på att ytterligare ett parti, Sverigedemokraterna (SD), enligt genomförda opinionsundersökningar innan valet hade möjlighet att nå över fyraprocentsspärren och därigenom komma in i riksdagen. Mycket tid ägnades också frågan om hur det förtida röstandet skulle utvecklas. Vid planeringen av Valu-2010 räknade vi med att andelen förtida röster skulle öka, vilket också visade sig vara riktigt. Mycket stor hjälp vid diskussionerna om de förtida röstningslokalerna och den

förtida röstningen erhöles från Valmyndigheten (Vivan Nilsson och Lars Siljedahl) som bland annat bistod med information om hur den förtida röstningen utfallit i tid och rum vid riksdagsvalet 2006 och EU-parlamentsvalet 2009.

Arbetet med prognosen vid Valu-2010 baserades som vid tidigare Valu på den redan beskrivna swingen samt på de erfarenheter som tidigare Valu givit. Speciellt ägnades mycket tid och kraft åt de viktningfunktioner som skulle användas. Resultatet av prognosarbetet blev gott och Valu-2010 prognosticerade det slutgiltiga valresultatet på ett bra sätt. I tabell 3.3 redovisas den i Valu-2010 erhållna ovägda andelen, Valu-prognosen och det faktiska valresultatet.

Sverigedemokraternas inträde i riksdagen prickades in och inget av de övriga riksdagspartierna prognosticerades att åka ur, vilket också var helt rätt. Inför riksdagsvalet hade genomförda opinionsundersökningar tytt på att några av de övriga riksdagspartierna löpte risken att inte klara fyraprocentsspärren. Störst avvikelse mellan Valu-prognosen och det faktiska valresultatet uppvisas för Miljöpartiet (MP). Något som delvis kan förklaras av åldersfördelningen bland de som deltog i Valu-2010. Unga väljare – MP:s starkaste väljargrupp – var något överrepresenterad bland Valu-deltagarna. Bortfallet var som alltid störst i de äldre åldersgrupperna där MP inte har sitt starkaste väljarstöd.

Sammantaget fungerade de viktningfunktioner som utarbetats väl och den erfarenhet som tidigare Valu givit visade sig ge ett bra tillskott i arbetet med att ta fram viktsfördelningarna. Den genomsnittliga avvikelsen per parti mellan Valu-prognosen och det faktiska valresultatet blev 0,67 procentenheter, vilket får anses vara godkänt, men inte rekordbra.

Supervalåret 2014

År 2014 var det två val i Sverige, EU-parlamentsvalet i maj och riksdagsvalet i september. På grund av detta och det i media beskrivna politiska läget myntades snabbt begreppet Supervalåret om 2014.

Det spekulerades bland annat om Piratpartiet, som kom in i EU-parlamentet vid EU-parlamentsvalet 2009, skulle komma att sitta kvar eller inte? Skulle Sverigedemokraterna som inte tidigare varit representerade komma in i EU-parlamentet och skulle det som nytt parti i riksdagen 2010, minska, behålla eller öka sin partiandel i riksdagsvalet 2014? Hur skulle det gå för Feministiskt Initiativ, ett tidigare inte representerat parti i EU-parlamentet respektive riksdagen, vid de två valen? Skulle Alliansen behålla regeringsmakten efter riksdagsvalet eller skulle den gå över till oppositionen? Hur skulle det bli med valdeltagandet i respektive val; ner, upp eller oförändrat? Frågorna och spekulationerna var många när Valu-2014EU och Valu-2014 planerades.

Valu-2014EU

Valu-2014EU avsåg alltså EU-parlamentsvalet 2014. Mot bakgrund av tidigare erfarenheter lades ånyo mycket arbete ner på att i förhand försöka uppskatta valdeltagandet. De tidigare EU-parlamentsvalen hade ett lågt valdeltagande, mindre än 50 procent, och en del tydde på att valdeltagandet skulle bli lågt även vid EU-parlamentsvalet 2014. Det blev också så, även om valdeltagandet för

första gången gick över femtio procent och slutade på 51,1 procent, en ökning med hela 5,5 procentenheter från EU-parlamentsvalet 2009.

I EU-parlamentsvalet 2014 ställde ett för EU-parlamentet nytt parti upp, Sverigedemokraterna (SD). Partiet kom in riksdagen efter valet 2010 och de av undersökningsinstituten gjorda opinionsundersökningarna tydde på att partiet nu också skulle komma in i EU-parlamentet. Dessutom visade opinionsundersökningarna på att några partier som redan var med i EU-parlamentet kunde riskera att åka ur. Piratpartiet (PP), som kom in i EU-parlamentet vid valet 2009, var ett av de partier som enligt opinionsinstituten nu riskerade att åka ur. Ett ytterligare parti som enligt de gjorda opinionsundersökningarna hade chans att komma in i EU-parlamentet var Feministiskt Initiativ (FI).

Vid genomförandet av Valu-2014EU utökades antalet utvalda vallokaler med fem för att försöka fånga upp de rörelser som fanns i valmanskåren. Valu kom att genomföras i 40 förtida lokaler och 95 vallokaler. Prognosarbetet baserades, förutom på den redan tidigare beskrivna swingen, på de erfarenheter tidigare gjorda Valu givit. Speciellt ägnades mycket tid åt de viktningssfunktioner som skulle användas och mycket tid lades ner på att försöka prognosticera de partier som antingen hade chansen att för första gången komma in eller åka ut ur EU-parlamentet. Resultatet av prognosarbetet blev godtagbart, samtliga nya partier som kom in i EU-parlamentet prognosticerades att göra så och prognosen för det parti som åkte ur var att det skulle åka ur. Noterbart är dock att Valu-prognosen klart underskattade Sverigedemokraterna och överskattade Feministiskt Initiativ, båda partierna nytillträdde i EU-parlamentet. Tabell 3.3 redovisar den ovägda andelen, Valu-prognosen och det faktiska valresultatet.

Valu-2014

Vid Valu-2014 som avsåg riksdagsvalet 2014 fokuserades bland annat på att ytterligare ett parti, Feministiskt Initiativ (FI), som enligt de gjorda opinionsundersökningarna innan valet hade möjlighet att nå över fyraprocentsspärren och därigenom komma in i riksdagen. Sverigedemokraterna uppvisade också en förväntad uppgång i partiandel i opinionsundersökningarna. Dessutom förutspåddes att något eller några av de partier som redan var inne i riksdagen kunde löpa risken att åka ur. Mycket tid ägnades också frågan om hur det förtida röstandet skulle utvecklas. Vid planeringen av Valu-2014 räknade vi med att andelen förtida röster skulle öka, vilket också visade sig vara riktigt.

Mycket stor hjälp vid diskussionerna om de förtida röstningslokalerna och den förtida röstningen erhöles från Valmyndigheten (Lars Siljedahl) som bland annat bistod med information om hur den förtida röstningen utfallit i tid och rum vid tidigare riksdagsval och EU-parlamentsval. Den förväntade uppgången av förtida röster innebar att antalet förtida röstningslokaler utökades med fem vilket innebar att Valu-2014 utfördes i 45 förtida röstningslokaler och 95 vallokaler, totalt alltså på 140 platser. Det var då det högsta antal platser som använts i någon Valu. Totalt samlades 12 909 enkätsvar in.

Arbetet med prognosen vid Valu-2014 baserades som vid tidigare Valu på den redan beskrivna swingen samt på de erfarenheter som tidigare Valu givit.

Valu-2014 var den fjortonde vallokalsundersökningen som genomfördes, så mycket kunskap och beprövad erfarenhet fanns som kunde utnyttjas vid prognosarbetet. Speciellt ägnades mycket tid åt de viktningfunktioner som skulle användas. Resultatet av prognosarbetet redovisas i tabell 3.3 där den i Valu-2014 erhållna ovägda andelen, Valu-prognosen och det faktiska valresultatet presenteras.

Som framgår finns framförallt två större avvikelser mellan prognosen och det faktiska valresultatet. Sverigedemokraterna (SD) underskattades och Feministiskt Initiativ (FI) överskattades på samma sätt som vid Valu-2014EU. Feministiskt Initiativ var också på riksdagsspärren enligt prognosen men kom sedan enligt valresultatet inte in i riksdagen.

Överskattningen av Feministiskt Initiativ beror till stor del på att Stockholmsdistrikt var överrepresenterade i Valu-2014 och i Stockholm fick FI i riksdagsvalet 2014 en högre andel röster än i övriga landet. Underskattningen av Sverigedemokraterna beror på att de som röstat på partiet i riksdagsvalet i högre utsträckning än andra inte velat delta i Valu och svara på frågorna i enkäten. En jämförelse mellan resultaten i Valu-2014 och faktiskt valresultat för Sverigedemokraterna i de av Valu utvalda starka fästen för Sverigedemokraterna tyder på detta.

Prognosmodellen vägde upp den ovägda andelen för Sverigedemokraterna med 2,5 procentenheter men detta var alltså inte tillräckligt. Ytterligare 2,4 procentenheter hade behövts för att pricka valresultatet. Svårigheten med att rätt skatta Sverigedemokraternas partiandel kvarstår till kommande Valu.

Valu-2018

Valu-2018 som avsåg riksdagsvalet 2018 baserades mycket på de erfarenheter som erhållits vid de två valen supervalåret 2014.

Mycket stor hjälp vid diskussionerna om de förtida röstningslokaler och den förtida röstningen erhöles från Valmyndigheten. Valmyndigheten bidrog också med information om de i vallokal avgivna rösterna. Den förväntade uppgången av förtida röster innebar att antalet förtida röstningslokaler utökades med ytterligare fem jämfört med tidigare vilket innebar att Valu-2018 utfördes i 50 förtida röstningslokaler. Antalet vallokaler utökades också med fem till 100, totalt genomfördes alltså Valu-2018 på 150 platser. Det är det högsta antal platser som hittills använts i någon Valu. Totalt samlades 11 808 enkätsvar in. Av dessa kom 11 630 in i prognosystemet i tid och de 11 630 enkätsvaren utgjorde basen för den prognos som presenterades i Sveriges Televisions valvaka. Samtliga 11 808 enkätsvar finns i den databas som levererats till Svensk nationell datatjänst, SND.

Arbetet med prognosen vid Valu-2018 baserades som vid tidigare Valu på den redan beskrivna swingen samt på de erfarenheter som tidigare Valu givit. Valu-2018 var den femtonde vallokalsundersökningen som genomfördes, så mycket kunskap och beprövad erfarenhet fanns som kunde utnyttjas vid prognosarbetet. Speciellt ägnades mycket tid och kraft åt de viktningfunktioner som skulle användas. Resultatet av prognosarbetet redovisas i tabell 3.3 där den

i Valu-2018 erhållna ovägda andelen, Valu-prognosen och det faktiska valresultatet presenteras.

Det finns ett par större avvikelser mellan prognosen och det faktiska valresultatet. Sverigedemokraterna (SD) överskattades för första gången i Valus historia. Moderaterna (M) och Socialdemokraterna (S) underskattades. Som helhet blev dock Valu-2018-prognosen godtagbar med en genomsnittlig avvikelse på 0.95 procentenheter.

Valu-2019EU

Valu-2019EU avsåg EU-parlamentsvalet 2019. Mot bakgrund av tidigare erfarenheter lades mycket arbete ner på att i förhand försöka uppskatta valdeltagandet. De tidigare Europaparlamentsvalen hade ett lågt valdeltagande, med som mest 51,1 procent vid Europaparlamentsvalet 2014. Valdeltagande förväntades nu 2019 att stiga vilket det också gjorde och ett nytt högsta valdeltagande vid ett Europaparlamentsval sattes på 55,3 procent.

Vid genomförandet av Valu-2019EU användes samma antal förtida röstningslokaler och vallokaler som vid riksdagsvalet 2018. Valu-2019EU kom således att genomföras i 50 förtida lokaler och 100 vallokaler. Prognosarbetet baserades, förutom på den redan tidigare beskrivna swingen, på de erfarenheter tidigare gjorda Valu givit. Speciellt ägnades mycket tid åt de viktningfunktioner som skulle användas och mycket tid lades ner på att försöka prognosticera de partier som antingen hade chansen att komma in eller åka ut ur EU-parlamentet. Ett parti som enligt de gjorda opinionsundersökningarna riskerade att åka ur EU-parlamentet var Feministiskt Initiativ (FI). Partiet hade kommit in vid Europaparlamentsvalet 2014 och skulle nu 2019 få lämna Europaparlamentet, enligt opinionsundersökningarna. Valu-prognosen förutsade samma sak och partiet åkte också ur Europaparlamentet.

Resultatet av prognosarbetet blev godtagbart med en medelavvikelse på 0.85 procentenheter. Noterbart är dock att Valu-prognosen överskattade Socialdemokraterna (S) och Sverigedemokraterna (SD) och underskattade Miljöpartiet (MP) och Kristdemokraterna (KD) Tabell 3.3 redovisar den ovägda andelen, Valu-prognosen och det faktiska valresultatet.

Valu-2022

Valu-22 som avsåg riksdagsvalet 2022 baserades mycket på de erfarenheter som erhållits vid tidigare Valun. Stor hjälp vid diskussionerna om de förtida röstningslokalerna och den förtida röstningen erhöles från Valmyndigheten. Valmyndigheten bidrog också med information om de i vallokal avgivna rösterna. Den förväntade uppgången av förtida röster innebar att antalet förtida röstningslokaler utökades med ytterligare fem jämfört med tidigare vilket innebar att Valu-2022 genomfördes i 55 förtida röstningslokaler. Antalet vallokaler utökades också med fem till 105, totalt genomfördes alltså Valu-2022 på 160 platser. Det är det högsta antal platser som använts i något Valu. Utökningen skedde främst på grund av det rådande läget i de opinionsundersökningar som genomförts av opinionsinstituterna som visade att åtminstone tre partier låg nära

fyraprocentströgsgränsen. Det utökade antalet platser utgjordes företrädesvis av de ”hotade” partierna ”starka” fästen

Totalt samlades 11 160 enkätsvar in. Alla av dessa kom in i prognossystemet i tid och de utgjorde basen för den prognos som presenterades i Sveriges Televisions valvaka. Samtliga 11 160 enkätsvar finns i den databas som levererats till Svensk nationell datatjänst, SND. I likhet med alla tidigare vallokalsundersökningar kan mikrodata för sekundäranalys beställas från vårt nationella dataarkiv.

Arbetet med prognosen vid Valu-2022 baserades som vid tidigare Valu på den redan beskrivna swingen samt på de erfarenheter som tidigare Valu givit. Swingen som företrädesvis användes denna gång var baserad på förändringen i partiröstningen från föregående riksdagsval tillsammans med en korrektion för urvals- och bortfallsfel baserat på historiska Valu-data. Valu-2022 var den sjuttonde vallokalsundersökningen som genomfördes, så mycket kunskap och beprövad erfarenhet fanns som kunde utnyttjas vid prognosarbetet. Resultatet av prognosarbetet redovisas i tabell 3.3 där den i Valu-2022 erhållna ovägda andelen, Valu-prognosen och det faktiska valresultatet presenteras. Som helhet visar Valu-2022-prognosen god överensstämmelse med det slutgiltiga valresultatet med en genomsnittlig avvikelse på 0,44 procentenheter. Notera också att Sverigedemokraternas valresultat på 20,5 procent prickades in exakt av Valu-prognosen.

Valu-2024EU

Valu-2024EU avsåg EU-parlamentsvalet 2024. Vid Valu-2024EU förändrades den fördelning mellan förtidaröstningslokaler och valdistrikt som användes vid Valu2019EU. Det totala antalet utvalda lokaler var 160, en ökning med 10 från Valu-2019EU och samma antal som användes vid Valu2022. Fördelningen mellan förtidaröstningslokaler och valdistrikt förändrades också på så sätt att fler förtidaröstningslokaler valdes än tidigare, 93 vallokaler och 67 förtidaröstningslokaler utvaldes. Vid Valu2019EU användes 100 respektive 55 och vid Valu2022 105 respektive 55. Förändringen avsåg att fånga upp att fler röstande förtidsröstare vilket också lyckades. Totalt samlades 11564 enkätsvar in varav 5762 (49,8%) från förtidaröstningslokaler och 5803 (50,2%) från vallokaler. Samtliga 11564 enkätsvar finns i den databas som levererats till Svensk Nationell Datatjänst, SND. I likhet med tidigare Valu kan mikrodata för sekundäranalys beställas därifrån.

Vid arbetet med prognosen vid Valu-2024EU baserades den på samma sätt som tidigare på den redan beskrivna swingen och de erfarenheter som arbetet med tidigare Valu givit. Valu-2024EU var den artonde vallokalsundersökningen som genomfördes så mycket kunskap och beprövad erfarenhet kunde utnyttjas vid prognosarbetet. Resultatet av prognosarbetet redovisas i tabell 3.3 där den i Valu-2024EU erhållna ovägda andelen, Valu-prognosen och det faktiska valresultatet presenteras. Som helhet visar Valu-2024EU-prognosen god överensstämmelse med det slutgiltiga valresultatet med en genomsnittlig avvikelse på 0,60 procentenheter.

Att vikta SVT/Valu

De historiska avvikelserna mellan SVT/Valu:s partiresultat i ovägd form och valresultatet uppvisar en påfallande stabilitet. Vi har sammanställt dessa avvikelser i tabellen 3.4 avseende riksdagsvalen 1991-2022). Det har visat sig genom åren att undersökningsdesignen genererar under- och överrepresentationer för samma partier på ett mycket förutsebart sätt. Med ett slags *erfarenhetsviktning* – kunskap om hur mycket olika partier brukar vara över- eller underrepresenterade – kommer man långt om man önskar prognosticera ett valresultat på basis av Valu. Till exempel brukar Socialdemokraternas skattning i vallokalsundersökningen vara mycket nära det valresultat som partiet sedan får. För Socialdemokraternas skattning behövs därför ingen viktning alls. Vid nio val i rad är erfarenhetsvikterna för Socialdemokraterna mellan 0,99 och 1,14. Moderaterna var något överrepresenterade i de tidiga Valu men partiets vikter har sedan Millennieskiftet varierat mellan 0,98 och 1,15. Vill man prognosticera valresultatet är det en bra start att kunna känna sig någotsånär trygg i att undersökningsdesignet prickar de två historiskt regeringsbärande partierna på ett bra sätt.

Skattningar för andra partier avviker dock från valresultaten, men på ett lika systematiskt sätt. Partier som Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ är alltid tydligt överrepresenterade i Valu. Det betyder att de får mycket högre skattningar i Valu än vad valresultaten visar, och därför behöver de viktas ned när man tillverkar en prognos. Vikterna för dessa partier har varit så låga som 0,52 (Feministiskt initiativ 2006) men ligger oftast i närheten av 0,70.

Sverigedemokraterna är kroniskt underrepresenterade i alla slags frågeundersökningar. Så även i SVT/Valu. Så länge partiet har särredovisats i vallokalsundersökningen har vikten varierat mycket litet kring 1,5. Det betyder att SD i rådata systematiskt har omkring två tredjedelar av partiets faktiska röststöd vid valen. Det gäller oavsett om det handlar om ett litet SD 2006 eller om ett betydligt större SD 2022. Resultatet för partiet har justeras upp med omkring femtio procent från rådata till prognos.

Tabell 3.4 Sammanställning av partifördelningarnas avvikelser från valresultatet per parti vid riksdagsvalen 1991–2022 (vikter)

	V	S	C	L	M	KD	MP	SD	FI	NyD	Övr
1991	0,73	1,05	1,21	0,93	0,91	1,10	0,88	-	-	1,10	1,28
1994	0,87	1,07	1,23	0,85	0,93	0,94	0,83	-	-	1,13	1,52
1998	0,87	1,14	1,11	0,74	0,93	1,04	0,84	-	-	-	1,27
2002	0,76	1,04	0,98	0,92	1,15	1,14	0,77	-	-	-	1,26
2006	0,81	1,14	0,93	0,91	0,98	0,99	0,76	1,51	0,68	-	1,05
2010	0,74	1,10	0,93	0,89	1,06	1,03	0,71	1,43	0,52	-	1,03
2014	0,70	1,08	0,95	0,84	1,07	0,93	0,78	1,62	0,54	-	0,99
2018	0,72	0,99	0,86	0,82	1,12	0,95	0,71	1,60	0,62	-	0,98
2022	0,74	1,01	0,80	0,80	1,07	1,00	0,61	1,48	-	-	1,29
Snitt	0,77	1,07	0,94	0,86	1,03	1,01	0,74	1,54	0,56	1,11	1,15

Källa: SVT/Valu 1991–2024

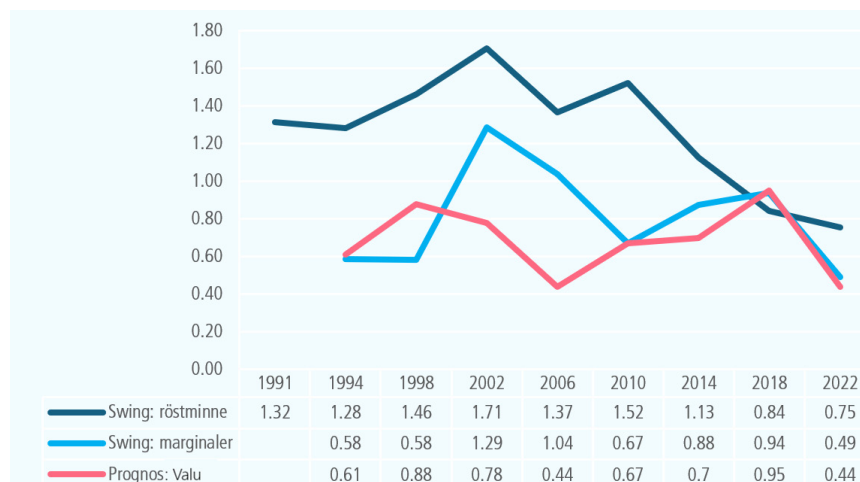
Kommentar: Siffrorna i tabellen är vikter för de olika partierna. En vikt 1.0 visar att partiets röststöd i SVT/Valu inte avviker alls från det officiella valresultatet. Vikter >1.0 betyder att partiets röststöd har behövt viktas upp i SVT/Valu och vikter <1.0 betyder att partiets röststöd har behövt viktas ned. Det är dessa vikter som genomgående har använts i den här boken för att justera Valu-resultaten mot de officiella valresultaten vid varje valtillfälle.

Som tidigare beskrivits används ett stort antal olika prognosmodeller som underlag för ett slutgiltigt beslut om prognosen. En serie modeller tas fram byggda på olika antaganden, viktningar och indata. Resultaten som tas fram med olika metoder är mycket robusta, i den meningen att de i allt väsentligt konvergerar kring ett valresultat som historiskt visat sig ligga nära det slutgiltiga valresultatet.

I figur 3.1 har vi sammanställt hur två enkla prognosmodeller har klarat sig jämfört med SVTs slutliga prognos vid riksdagsvalen 1991-2022. 1) Den första modellen använder uppgifter om de svarandes minne om hur de röstade vid det föregående valet för att ta fram en prognos (*vote recall*). Vi vet från panelstudier att omkring tjugofem procent av väljarna inte kommer ihåg eller minns fel om hur de röstade när fyra år har passerat. Historiskt har en sådan modell (mörkblå linje i figuren) hamnat mycket långt från valresultaten i riksdagsvalen, med genomsnittliga avvikelser på 1,2-1,7. Precisionen har dock blivit bättre i sentida val, och vid 2018 och 2022 års val var den genomsnittliga avvikelsen klart lägre än riktvärdet för en acceptabel felvisning (1,00). Röstminnes-prognosen var till och med något litet bättre än den som tittarna fick se 2018 (0,84).

2) Den andra prognosen vi jämför med är om möjligt ännu simplare. Den bygger på en enkel jämförelse mellan Valus fördelning för partiernas röststöd i rådata från föregående val med Valus fördelning i rådata från det aktuella valet. Swingen är här enbart skillnaden mellan två procentfördelningar. En sådan enkel modell har vid de flesta tillfällen utom 2002 och 2006 varit lika träffsäker som den mer avancerade slutprodukten som utgör Valu-prognosen.

Figur 3.1 Genomsnittliga avvikelser från valresultat med tre olika prognosmodeller vid riksdagsvalen 1991-2022 (medelavvikelse per parti)

Kommentar: Resultaten visar några prognosmodellers träffsäkerhet – det vill säga den genomsnittliga avvikelsen mellan prognosens skattningar av partiernas röststöd och de slutgiltiga valresultaten (se även tabell 3.3). Ju lägre medelavvikelse per parti desto bättre träffsäkerhet i prognosen.

Med förmånen att kunna titta i backspegeln kan vi konstatera att även mycket enkla prognosmodeller ofta hamnar anständigt nära det slutgiltiga valresultatet. Det ger i sig ett gott betyg åt undersökningsdesignen i den meningen att principerna för valet av distrikt tycks ha implementerats framgångsrikt, och det säger också något om den stora stabiliteten och förutsebarheten i svenskt väljarbete-ende.

Men betyder det då att alla de mer avancerade viktningar – efter distriktens storlek, andelen förtida röster och efter distriktens grad av jämförbarhet – har varit onödiga? Nej, givetvis inte. En sådan slutsats kan bara dras i historiens ljus, och med tillbakablickandets privilegium. Slutsatsen gäller dessutom endast för några få tillfällen. Valu-prognosen har varit klart bättre eller lika bra som andra prognosmodeller vid samtliga tillfällen utom vid valet 1998.

Träffsäkerhet

Svarsbortfall på enskilda frågor är ett problem i alla frågeundersökningar. Svarspersoner hoppar över och besvarar inte alla frågor som ingår i en studie. Problemet kan misstänkas vara speciellt stort när vi har att göra med Valu-studierna som kräver snabba svar på stående fot av svarspersonerna. Tiden för eftertanke blir begränsad. Vid tveksamhet kan det vara lätt att hoppa över en besvärlig eller närgången fråga. Erfarenheterna från våra sjutton Valu-studier visar dock att det är ett litet problem. Svarsbortfallet i form av att deltagare i Valu inte besvarar enskilda frågor är mycket litet när det gäller politiska frågor som t ex hur man röstar, grad av politikerförtroende, ideologisk position på vänster-högerskalan eller åsikter om EU. Andelen personer som hoppar över politiska frågor av detta slag har i alla undersökningarna hållit sig kring beskedliga 3-4 procent. Det är ungefär samma storleksordning på svarsbortfallet som vi har på motsvarande frågor i de nationella Valundersökningarna och i SOM-mätningarna.

När det däremot gäller bakgrundsfrågor om exempelvis de svarandes kön, ålder och yrke visar sig svarsbortfallet i Valu-studierna ibland vara relativt stort, upp emot tio procent (se tabell 4.1). I SOM-undersökningarna, som liksom Valu bygger på enkät-svar, brukar svarsbortfallet hålla sig kring en procentenhet vad gäller uppgifter om kön och ålder. Det stora svarsbortfallet för åldersuppgiften i Valu-studierna kan eventuellt till en del förklaras av att vi när det gäller ålder har bett svarspersonerna själva fylla i de två sista siffrorna på det år när de föddes, alltså "När är Du född? 19 - -". Svarsbortfallet när det gäller könstillhörigheten är något lägre i Valu än för ålder och yrke, men ändå relativt stort, fyra procent i genomsnitt. Frågan om könstillhörigheten var några år i början placerad som första fråga i Valu-enkäterna, och det kan ha varit ett problem. Från och med Valu 2002 placeras köns- och åldersfrågorna längre in i enkäten, och då blev svarsbortfallet lägre.

Men i Valu 2009 gjorde vi misstaget att redigeringsmässigt placera kön- och åldersfrågorna i en speciell dubbelspalt i enkäten. Och det visade sig vara en placering som ledde till att relativt många svarande missade frågorna. Internbortfallet steg till 11-12 procent. Misstaget upprepades inte i Valu 2014. Bortfallet på ålders- och könsfrågorna återgick till jämförelsevis låga 2-4 procent.

Det förhållandevis stora svarsbortfallet när det gäller yrkesuppgiften i Valu – i genomsnitt sju procent – är mindre anmärkningsvärt. Motsvarande bortfall brukar hålla sig kring 5-6 procent i SOMs enkätundersökningar. I Valundersökningarna som historiskt inte byggt på självifyllda enkäter utan på intervju-

data har svarsbortfallet på yrkesfrågan däremot oftast mycket lägre, kring 1 procent.²

Tabell 4.1 Internbortfall. Andel uppgift saknas för kön, ålder samt yrkesgrupp i Valu-mätningarna (procent)

	Riksdagsval								Folkom-röstning				Europa-parlamentsval					
	91	94	98	02	06	10	14	18	22	94	03	95	99	04	09	14	19	24
Kön	6	4	4	2	3	4	2	6	3	4	3	4	7	3	12	4	1	1
Ålder	8	4	6	2	2	2	2	3	3	6	5	10	10	4	11	2	2	2
Yrkesgrupp	11	9	6	6	5	6	6	7	9	8	6	8	5	5	6	5	6	7

Kommentar: Resultaten bygger på Valu-mätningar respektive valår. "Uppgift saknas" betyder att svarspersonerna har hoppat över och inte besvarat den relevanta enkätfrågan. Andel personer som angav "aldrig yrkesarbetat" bland personer som besvarade yrkesgruppsfrågan har varierat mellan 2-7 procent i de olika årens undersökningar.

Svarsbortfallet på de flesta politiska frågor i Valu är så begränsat att det inte kan åstadkomma några nämnvärda skevheter i resultaten. Bortfallet när det gäller de sociala bakgrundsfrågorna är större och kan i princip bidra till att smärre skevheter uppstår om det är vissa grupper, som t ex äldre eller arbetare, som i första hand hoppar över och inte besvarar ålders- och yrkesfrågorna. Skevheter av detta slag drabbar dock i så fall enbart de sociala variablerna och inte marginalfördelningarna för de viktiga politiska variablerna där internbortfallet är ringa.

Den största potentiella felkällan i Valu är emellertid inte internbortfallet för olika frågor. De största felvisningarna riskerar vi att få via själva urvalet av röstlokaler och svarande, och via det relativt omfattande bortfallet av svarande utanför vallokalerna. Har vi otur kan ett snett urval och det 30-40 procentiga bortfallet av svarande ge upphov till mycket större snedvridningar i Valu-resultaten än det i sammanhanget begränsade internbortfallet. Det bör vi hålla i minnet när vi nu övergår till att studera träffsäkerheten i Valu.

Vi skall undersöka hur representativa Valu-deltagarna är när det gäller att avspegla den bakomliggande väljarkåren med avseende på tre sociala variabler – kön, ålder och yrkesgrupp – och den viktigaste politiska variabeln – valet av parti.

Sociala variabler

Vi börjar med de sociala variablerna. Resultaten i tabell 4.2 visar Valu-deltagarnas sammansättning när det gäller kön, ålder och yrkesgrupp i de arton Valu-studier som genomförts. Jämförelsematerialet hämtar vi från Statistiska centralbyråns omfattande valdeltagandeundersökningar (kön och ålder) och från Val- och SOM-undersökningarna (yrkesgrupp). Frågorna om yrkesgruppstillhörighet är utformade på samma sätt i Val- och SOM-undersökningarna som i Valu-studierna. Svarspersonerna har presenterats en lista med ett antal

² Valundersökningarna 2018 och senare har genomförts som enkätstudier. Svarsbortfallet på yrkesfrågan blev då 6-8 procent; ungefär samma nivå som i Valu- och SOM-studierna.

preciserade yrkesgrupper och ombetts ange vilken av dem hon eller han tillhör, alternativt tillhörde när det gäller pensionerade personer.

Tabell 4.2 Fördelning av Valudeltagare efter kön, ålder och yrkesgrupp (procent)

	Riksdagsval										Folkom-röstning			Europa-parlamentsval					
	91	94	98	02	06	10	14	18	22	94	03	95	99	04	09	14	19	24	
Social grupp																			
Kön																			
kvinnor	47	50	51	52	51	51	52	53	52	48	51	51	51	52	51	51	52	51	
män	53	50	49	48	49	49	48	47	48	52	49	49	49	48	49	49	48	49	
Ålder																			
18-30	27	29	24	24	23	25	23	22	21	30	27	25	21	19	21	21	15	17	
31-50	40	38	37	37	37	37	35	35	35	38	38	38	34	29	32	32	32	31	
51-64	21	21	24	26	26	25	23	23	23	20	24	21	27	31	25	23	24	22	
65+	12	12	15	13	14	13	19	20	21	12	11	16	18	21	22	24	29	27	
Yrkesgrupp																			
tjänsteman	52	48	52	51	53	54	55	56	57	51	50	62	61	59	59	59	62	60	
arbetare	38	42	38	40	37	37	37	36	34	41	40	30	29	31	31	33	29	33	
företagare	8	9	9	8	9	8	8	8	8	7	9	7	9	8	9	7	8	8	
jordbrukare	2	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	

Kommentar: Resultaten bygger på Valu-mätningarna respektive valår. Frågan om yrkesgrupp innehöll sammanlagt elva olika yrkeskategorier åren 1991-2002, tio 2003-2010 och därefter åtta yrkesgrupper. De har lagts samman till fyra grupper. I Rd-Valu 2022 återfinns 52 jordbrukare (0,5 procent).

När det gäller könstillhörighet visar Valu-resultaten på jämn fördelning med som max en avvikelse på ± 3 procentenheter från en exakt 50/50-fördelning. SCB:s studier visar också på en jämn könsfördelning bland röstande väljare, men med en svag övervikt för kvinnor eftersom det dels finns fler kvinnor bland röstberättigade svenskar, och att kvinnor sedan valet 1988 tenderar att ha ett klart högre valdeltagande än män i riksdagsvalen. Valu-studierna uppvisar ingen systematisk större snedrekrytering av män eller kvinnor. Det är slutsatsen av de hittillsvarande arton undersökningarna.

Resultaten när det gäller åldersfördelningen bland Valu-deltagarna visade tidigare på en systematisk skevhet i så måtto att andelen yngre röstande var överrepresenterade i Valu medan de äldsta väljarna var underrepresenterade. SCB:s data visade att andelen unga röstande (18-30 år) brukade utgöra 16-20 procent i riksdagsvalen; i Valu vid riksdagsvalen utgjorde de mellan 21-29 procent. Andelen äldre väljare (65 år och uppåt) omfattade enligt SCB:s studier 22-27 procent av de röstande i riksdagsvalen; i Valu utgjorde de enbart 12-15

procent i studierna fram till 2010. I Rd-Valu därefter ökar andelen 65+ dock till 19-21 procent. En klart bättre representation. Mönstret med en överrepresentation av yngre röstande och en underrepresentation av äldre kan också iaktas i Valu-studierna i samband med folkomröstningarna 1994 och 2003 och i Europaparlamentsvalen fram till och med 2014. I EUP-valen 2019 och 2024 är för första gången andelen yngre svarande klart lägre än andelen äldre.

Andelen unga röstande överskattades i Valu med 6-10 procentenheter samtidigt som andelen äldre röstande underskattades med 8-11 procentenheter under åren 1991-2010, men enbart med några få procentenheter i 2014, 2018 och 2022 års Rd-Valu. En förklaring kan vara att skevheten i huvudsak åstadkommits via bortfall utanför vallokalerna. Äldre väljare finner det jobbigare att stanna och eventuellt leta efter glasögonen och sedan fylla i en enkät än yngre väljare som dessutom inte lika ofta behöver använda glasögon. Men det här problemet har alltså blivit mindre i senare års Valu-studier.

Utfallet när det gäller yrkesgrupp visar också på en viss systematisk snedhet i Valu-materialet. Väljare som uppger att de tillhör tjänstemannagruppen tenderar att vara något överrepresenterade. Företagare och jordbrukare däremot är representerade i ungefär riktiga proportioner. Vad som är riktiga proportioner kan naturligtvis diskuteras. Vi rör oss med ett subjektivt mått där svarspersonerna själva avgör vilken yrkesgrupp de anser att de tillhör. Resultaten från Valundersökningarna 2006, 2010, 2014, 2018 och 2022 visar att andelen tjänstemän bland röstande var 46, 49, 51, 53 respektive 56 procent i riksdagsvalen. I Valu-studierna har andelen tjänstemän varit något högre i motsvarande val, mellan 48-57 procent.

Resultaten från Europaparlamentsvalen visar på samma tendens, det vill säga en överrepresentation av tjänstemän – även om andelen röstande tjänstemän är högre jämfört med resultaten vid riksdagsvalen i såväl Valu-studierna som i Val- och SOM-undersökningarna. Den extra höga andelen tjänstemän i undersökningarna i samband med Europaparlamentsvalen speglar en verklighet. Valdeltagandet i Europaparlamentsvalen är lägre i jämförelse med riksdagsvalen bland alla yrkesgrupper, men minst så bland tjänstemän.

Tendensen till överrepresentation av tjänstemän finns också i Valu-studierna i samband med folkomröstningarna. Andelen självklassificerade tjänstemän var till exempel 46 procent bland röstande i både SOM- och Valundersökningen 2003. I Valu 2003 var motsvarande andel något högre, 50 procent.

En tänkbar orsak till att tjänstemän har en något större tendens än arbetare att ställa upp i Valu-studierna har förmodligen att göra med utbildningsnivå och vanan/självsäkerheten i att på stört uttrycka sina åsikter med hjälp av papper och penna. Att faktorer av det slaget kan spela en roll underbyggs av att andelen röstande tjänstemän brukar vara något högre och andelen röstande arbetare något lägre i SOM-studierna, som bygger på enkäter, än i de äldre Valundersökningarna som byggde på besöksintervjuer. Enkättekniken tycks, speciellt i en pressad situation med ont om tid som i Valu-fallet, leda till en något större underrepresentation av arbetare och en något större överrepresentation av tjänstemän än vad som är fallet vid besöksintervjuer.

Partival

Den absolut mest centrala frågan i Valu är dock frågan om vilket parti svars-personerna röstar på: ”Vilket parti har Du röstat på idag i riksdagsvalet?” Den lägger grunden för den viktigaste politiska variabeln i Valu – frågan om parti-valet. Justerad och på olika sätt viktad, för att minimera kända felkällor, utgör den basen för den valprognos som publiceras i början av varje valvaka. Hur pricksäkra Valus prognoser varit redovisas i kapitel 3. Här skall vi studera hur träffsäkra resultaten från Valus partifråga har varit i sin oviktade och råa form – först i samband med riksdagsvalen (tabell 4.3) och sedan i samband med Europaparlamentsvalen (tabell 4.4). I tabell 4.5 redovisas för fullständighetens skull även motsvarande information från Valu-mätningarna vid folkomröstningarna om EU-medlemskapet 1994 och Euron 2003.

Valu-studierna vid folkomröstningarna är de klart minst träffsäkra som Sveriges Television genomfört. En analys av bakgrund och orsaker till de relativt dåliga folkomröstningsmätningarna återfinns i kapitel 3. Här koncentrerar vi oss på Valu-mätningarna av väljarnas partival. Kontrollen av hur träffsäkra partivalsmätningarna är i oviktad form är central därför att den säger någonting om hur användbara Valu-undersökningarna är i rådataform utan olika vägningar. I valvakorna till och med 2014 och i eftervalsdebatten har Valudata oftast använts oviktat när det gäller olika typer av analyser utöver de raka prognoserna.

Vi kan börja med att konstatera att svarsbortfall inte är något problem när det gäller partivalsfrågan. Andelen personer som inte uppgivit vilket parti de röstat på har genomgående varit låg i Valu-studierna, mellan 1-4 procent. Om vi sedan jämför de råa Valusiffrorna med det verkliga valresultatet blir träffsäkerheten hyfsat god. Träffsäkerheten har enkelt mätts som den absoluta genomsnittliga procentavvikelsen per parti mellan Valu-utfallen och valresultaten. Resultaten visar att den råa snittavvikelsen har varierat mellan som bäst 0,8 i Europaparlamentsvalet 1999 till som sämst 1,9 i riksdagsvalet 2022.

Valu:s ovägda felvisning har alltså genom åren hållit sig kring 1–2 procentenheter per parti, med något sämre resultat i samband med de senaste valen. En acceptabel men inte särskilt märkvärdig precision. Motsvarande värden för genomsnittsavvikelsen per parti brukar till exempel hålla sig kring strax under en procentenhet i både SOM-studierna och i Valundersökningarna i samband med riksdagsval. När det gäller Europaparlamentsvalen har Valundersökningarna uppvisat något större avvikelser per parti, kring 1 procentenhet i genomsnitt, det vill säga ungefär samma precisionsnivå som Valu-studierna har uppnått vid EU-parlamentsvalen.

När man funderar över vilka faktorer som kan ligga bakom felvisningarna i Valu:s partisiffror är det användbart att studera utfallen för de olika partierna. Det visar sig då att det finns vissa genomgående tendenser. Socialdemokraternas valresultat har, med undantag från valen 2018 och 2019, till exempel underskattats i rådata i varje Valu, som mest i riksdagsvalet 1998 med hela -4,4 procentenheter.

Även Centerpartiets röstandelar underskattades ofta i tidiga Valu, dock inte i sentida mätningar. Störst avvikelse för Centerpartiet noterades i

Europaparlamentsvalet 1995 med -1,8 procentenheter. I de senaste Valu-studierna i samband med riksdagsvalen 2018 och 2022 är partiet tvärtom klart överrepresenterat i rådata med +1,4 respektive +1,7 procentenheter.

Tabell 4.3 Övägd partifördelning i SVT/Valu jämförd med valresultaten vid riksdagsvalen 1991–2022 (procent)

	V	S	MP	C	L	KD	M	NYD	SD	FI	Övr	Snitt avvikelse	Max avvikelse
Valu övägt 1991	6,2	35,8	3,9	7,0	9,8	6,4	24,0	6,1	-	-	0,8		
Valresultat 1991	4,5	37,7	3,4	8,5	9,1	7,2	21,9	6,7	-	-	1,0		
avvikelse	+1,7	-1,9	+0,5	-1,5	+0,7	-0,8	+2,1	-0,6	-	-	-0,2	1,1	+2,1 (M)
Valu övägt 1994	7,1	42,1	6,0	6,3	8,4	4,3	24,0	1,1	-	-	0,7		
Valresultat 1994	6,2	45,2	5,0	7,7	7,2	4,1	22,4	1,2	-	-	1,0		
avvikelse	+0,9	-3,1	+1,0	-1,4	+1,2	+0,2	+1,6	-0,1	-	-	-0,3	1,1	-3,1 (S)
Valu övägt 1998	13,8	32,0	5,4	4,6	6,3	11,2	24,6	-	-	-	2,1		
Valresultat 1998	12,0	36,4	4,5	5,1	4,7	11,8	22,9	-	-	-	2,6		
avvikelse	+1,8	-4,4	+0,9	-0,5	+1,6	-0,6	+1,7	-	-	-	-0,5	1,5	-4,4 (S)
Valu övägt 2002	11,1	38,2	6,0	6,4	14,6	7,9	13,3	-	-	-	2,5		
Valresultat 2002	8,4	39,9	4,6	6,2	13,4	9,1	15,3	-	-	-	3,1		
avvikelse	+2,7	-1,7	+1,4	+0,2	+1,2	-1,2	-2,0	-	-	-	-0,6	1,4	+2,7 (V)
Valu övägt 2006	7,2	30,8	6,9	8,5	8,3	6,7	26,8	-	1,9	-	2,9		
Valresultat 2006	5,9	35,0	5,2	7,9	7,5	6,6	26,2	-	2,9	-	2,8		
avvikelse	+1,3	-4,2	+1,7	+0,6	+0,8	+0,1	+0,6	-	-1,0	-	+0,1	1,2	-4,2 (S)
Valu övägt 2010	7,5	27,8	10,2	7,1	7,9	5,4	28,4	-	4,0	-	1,7		
Valresultat 2010	5,6	30,7	7,3	6,6	7,0	5,6	30,1	-	5,7	-	1,4		
avvikelse	+1,9	-2,9	+2,9	+0,5	+0,9	-0,2	-1,7	-	-1,7	-	+0,3	1,4	-2,9 (S)
Valu övägt 2014	8,0	28,7	8,8	6,5	6,4	5,0	21,8	-	8,0	5,8	1,0		
Valresultat 2014	5,7	31,0	6,9	6,1	5,4	4,6	23,3	-	12,9	3,1	1,0		
avvikelse	+2,3	-2,3	+1,9	+0,4	+1,0	+0,4	-1,5	-	-4,8	+2,7	±0	1,7	-4,8 (SD)
Valu övägt 2018	11,1	28,9	6,2	10,0	6,7	6,6	17,6	-	11,0	0,8	1,1		
Valresultat 2018	8,0	28,3	4,4	8,6	5,5	6,3	19,8	-	17,5	0,4	1,1		
avvikelse	+3,1	+0,6	+1,8	+1,4	+1,2	+0,3	-2,2	-	-6,5	+0,4	±0,0	1,8	-6,5 (SD)
Valu övägt 2022	9,2	30,0	8,4	8,4	5,8	5,3	17,8	-	13,9	-	1,2		
Valresultat 2022	6,8	30,3	5,1	6,7	4,6	5,3	19,1	-	20,5	-	1,6		
Avvikelse	+2,4	-0,3	+3,3	+1,7	+1,2	±0,0	-1,3	-	-6,6	-	-0,4	1,9	-6,6 (SD)

Kommentar: Andelen Valudeltagare som ej besvarade partivalsfrågan var 4 procent 1991, 2 procent 1994, 3 procent 1998 och 2 procent 2002, 2006 och 2010, 2 procent 2014, 3 procent 2018 och 2 procent 2022. Den genomsnittliga absoluta avvikelsen mellan övägda Valu-andelar och valresultaten har beräknats för åtta partier plus gruppen övriga 1991, 1994, 2006, 2010 och 2022. I valen 1998 och 2002 var antalet partier sju plus gruppen övriga. I valen 2014 och 2018 var antalet partier nio plus gruppen övriga partier.

Utfallet för Moderaterna har varit mer varierat. Partiets valresultat har överskattats i rådata i fem Valu och underskattats i elva. Underskattning har tenderat att inträffa oftare i de senaste valen på 2000-talet. På 1990-talet var tvärtom Moderaterna något överskattade i Valus övägda resultat. Den för låga

skattningen av Moderaterna i EUP-valet 2004 var hela -4,1 procentenheter. I Valu:s rådata 2022 och 2024 underskattades M med -1,3 respektive -2,6 procentenheter.

Folkpartiet/Liberalerna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har fått något för höga råsiffror i alla Valu-studier, med två undantag – FP/L i EUP-valen 2009 och 2014 då partiet underskattades med -0,7, respektive -0,4 procentenheter. I genomsnitt har Valu i rådata överskattat valresultatet med cirka två procentenheter för V och för MP och FP/L med omkring en procentenhet. Över tid finns en tendens att överskattningen av Miljöpartiet ökat något – till hela 5,6 procentenheter i EUP-valet 2024

De största genomsnittliga partiavvikelseerna mellan rådata och valresultaten hittar vi i Valu-studierna 2018, 2022 och 2024. Huvudorsaken är en stor underskattning av Sverigedemokraterna; den största i Valu:s historia inträffade 2022 (-6,6 procentenheter). Underskattningen av SD var dock ingen nyhet för Rd-Valu 2022. Sverigedemokraternas röstandel i Valu:s rådata har alltid varit för låg – i riksdagsvalen sedan första mätningen 2006, liksom i EUP-valen sedan 2009.

Tabell 4.4 Övägd partifördelning i SVT/Valu jämförd med valresultaten vid Europaparlamentsvalen 1995 – 2024 (procent)

	V	S	MP	C	L	KD	M	JL	FI	PP	SD	FL	Övr	Snitt avv	Max avvikelse
Valu övägt 1995	14,3	26,1	17,7	5,4	6,5	3,3	23,9	-	-	-	-	-	2,8		
Valresultat 1995	12,9	28,1	17,2	7,2	4,8	3,9	23,2	-	-	-	-	-	2,7		
avvikelse	+1,4	-2,0	+0,5	-1,8	+1,7	-0,6	+0,7	-	-	-	-	-	+0,1	1,1	-2,0 (S)
Valu övägt 1999	17,2	23,9	10,1	5,1	15,2	7,6	20,4	-	-	-	-	-	0,5		
Valresultat 1999	15,8	26,0	9,5	6,0	13,9	7,6	20,7	-	-	-	-	-	0,5		
avvikelse	+1,4	-2,1	+0,6	-0,9	+1,3	±0,0	-0,3	-	-	-	-	-	±0,0	0,8	-2,1 (S)
Valu övägt 2004	16,4	22,9	7,3	6,2	11,0	5,6	14,1	14,8	-	-	-	-	1,7		
Valresultat 2004	12,8	24,6	5,9	6,3	9,9	5,7	18,2	14,5	-	-	-	-	2,1		
avvikelse	+3,6	-1,7	+1,4	-0,1	+1,1	-0,1	-4,1	+0,3	-	-	-	-	-0,4	1,4	-4,1 (M)
Valu övägt 2009	6,4	22,6	13,3	5,8	12,9	5,1	17,0	3,6	3,2	7,4	2,4	-	0,3		
Valresultat 2009	5,7	24,4	11,0	5,5	13,6	4,7	18,8	3,5	2,2	7,1	3,3	-	0,2		
avvikelse	+0,7	-2,8	+2,3	+0,3	-0,7	+0,4	-1,8	+0,1	+1,0	+0,3	-0,9	-	+0,1	0,9	+2,3 (MP)
Valu övägt 2014	8,6	22,7	18,6	6,2	9,5	5,1	11,0	-	8,0	2,5	7,0	-	0,8		
Valresultat 2014	6,3	24,2	15,4	6,5	9,9	5,9	13,7	-	5,5	2,2	9,7	-	0,7		
avvikelse	+2,3	-1,5	+3,2	-0,3	-0,4	-0,8	-2,7	-	+2,5	+0,3	-2,7	-	+0,1	1,5	+3,2 (MP)
Valu övägt 2019	9,2	24,9	13,9	11,5	5,3	7,4	15,1	-	1,1	-	10,0	-	1,6		
Valresultat 2019	6,8	23,5	11,5	10,8	4,1	8,6	16,8	-	0,8	-	15,4	-	1,7		
avvikelse	+2,4	+1,4	+2,4	+0,7	+1,2	-1,2	-1,7	-	+0,3	-	-5,4	-	-0,1	1,7	-5,4 (SD)
Valu övägt 2024	14,1	23,2	19,4	7,9	5,1	5,4	14,9	-	-	-	8,0	0,5	1,5		
Valresultat 2024	11,1	24,8	13,8	7,3	4,4	5,7	17,5	-	-	-	13,2	0,6	1,6		
avvikelse	+3,0	-1,6	+5,6	+0,6	+0,7	-0,3	-2,6	-	-	-	-5,2	-0,1	-0,1	2,0	+5,6 (MP)

Kommentar: Andelen svarande i Valu som ej besvarade partivalsfrågan var 2 procent 1995, 1 procent 1999, 2 procent 2004, 1 procent 2009, 1 procent 2014, 1 procent 2019 och x procent 2024. Snittavvikelsen (se tabell 4.3) har beräknats för sju partier plus gruppen övriga 1995 och 1999, för åtta partier plus gruppen övriga 2004, för elva partier plus gruppen övriga 2009, för tio partier plus gruppen övriga 2014 och för nio partier plus övriga 2019 och 2024. Snittavvikelsen 2009 blir 1,0 om vi beräknar den för åtta invalda partier plus gruppen övriga, och 1,7 2014 för nio invalda partier plus gruppen övrig

De partier som främst brukar få för höga siffror i Valu ovägda resultat är tre – Folkpartiet/Liberalerna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. I de senaste riksdagsvalen mest påtagligt för Vänsterpartiet och Miljöpartiet. I riksdagsvalet 2022 var till exempel Miljöpartiet överrepresenterat med +3,3 procentenheter i Valu:s rådata. Motsvarande överrepresentation var ännu tydligare för MP i EUP-valet 2024 – hela +5,6 procentenheter.

Orsaken tror vi oss veta inte är en enkel skämsfaktor – att SD-väljare undviker att uppge vilket parti de röstar på. Orsaken är i stället att SD-väljare har en större tendens än andra väljare att överhuvudtaget inte ställa upp i opinionsundersökningar, inklusive i Valu. Problemet med att mäta Sverigedemokraternas opinionsstöd är huvudorsaken till att Valu:s och andra opinionsmätningars ovägda träffsäkerhet blivit något sämre under senare år.

Tabell 4.5 Ovägd röstfördelning i SVT/Valu jämförd med resultatet i folkomröstningen om EU-medlemskap 1994 och om införande av Euro 2003 (procent).

	ovägt resultat i Valu vid folkomröstningen		officiellt resultat i folkomröstningen		avvikelse	
	1994	2003	1994	2003	1994	2003
Ja	57,1	46,2	52,3	42,0	+4,8	+4,2
Nej	41,7	51,8	46,8	55,9	-5,1	-4,1
Blankt	1,2	2,0	0,9	2,1	+0,3	-0,1
summa procent	100,0	100,0	100,0	100,0		
andel uppgift saknas	2	1				
genomsnittlig avvikelse					3,4	2,8
max avvikelse					-5,1 (nej)	+4,2 (ja)

Ett annat ”nytt” partis väljare tenderar tvärtom att bli klart överskattade i SVT/Valu. Det partiet är Feministiskt Initiativ som alla gånger de varit representerat i Valu-studierna fått något för höga röstandelar i rådata, som mest +2,7 procentenheter i riksdagsvalet 2014.

Systematiken i felvisningarna antyder att ett fåtal iakttagbara faktorer kan ligga bakom. Underskattningen av Centerpartiet tidigare kan exempelvis till en del förklaras av att Valu:s urval av valdistrikt och förtida röstlokaler leder till en viss underrepresentation av röstande på landsbygden. En underrepresentation som dock minskat i de senaste studierna. Underrepresentationen av äldre väljare i tidigare Valu kan också vara en faktor bakom de låga tidiga C-siffrorna. Centerpartiet hade tidigare sitt starkaste röststöd bland äldre väljare. Den systematiska underskattningen av Socialdemokraterna har förmodligen också att göra med att äldre väljare tidigare var klart underrepresenterade i Valu. Socialdemokraterna har i de studerade valen haft sitt starkaste stöd bland äldre väljare. Dessutom är naturligtvis underrepresentationen av arbetare i Valu-studierna en

faktor. Klassröstningen har minskat i Sverige, men arbetare är fortfarande Socialdemokraternas klart starkaste stödgrupp i väljarkåren.

Även SD:s underrepresentation kan ha en viss koppling till underrepresentationen av arbetare. Sverigedemokraterna har relativt sett ett extra starkt röststöd bland arbetare och i LO-kollektivet.

De fyra partier (FP/L, V, MP och FI) vars valresultat brukar överskattas i Valu:s ovägda siffror har alla det gemensamt att det ofta under senare år haft sitt starkaste röststöd bland unga väljare och ett svagare stöd bland äldre. Det gäller dock inte för Folkpartiet 2009 och 2010 då partiet hade starkast stöd bland äldre väljare. Och typiskt nog underskattades Folkpartiet också för första gången i Valu:s rådata 2009, men dock inte 2010. Unga väljare tenderade att vara något överrepresenterade i äldre Valu-studier medan äldre väljare var underrepresenterade. Ett av partierna (FP/L) har också ett relativt sett starkt röststöd i tjänstemannagruppen, och tjänstemän liksom yngre väljare tenderar att vara överrepresenterade i Valu.

Vi talar inte om några dramatiska effekter eller om några stora felvisningar, men de sociala skevheterna i sammansättningen av Valu-deltagarna har fått vissa konsekvenser. Underrepresentationen av äldre och arbetare och överrepresentationen av yngre och tjänstemän ledde tidigare till att Socialdemokraterna och Centerpartiet underskattas något medan Folkpartiet/Liberalerna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet överskattas.

Men det förtjänar ånyo att betonas att vi överlag talar om förhållandevis små partiavvikelser, i genomsnitt endast 1,46 procentenheter per parti vid riksdagsvalen. Och den felvisningen sjunker sedan ytterligare till i genomsnitt 0,68 när siffrorna slutvägs för prognosen. Att ett medelfel på 0,68 procentenheter är ett minst sagt godkänt resultat framgår väl av sammanställningen i tabell 4.6 där vi jämför träffsäkerheten hos svenska vallokals- och valdagsundersökningar under perioden 1991–2024. Alla prognoserna har på olika sätt vägts.

Mest träffsäkra mätningar gjordes av SVT/Valu vid riksdagsvalen 2006 och 2022. Snittavvikelsen per parti från det verkliga valresultatet blev endast 0,44 procentenheter. Även resultatet från Valu-studien vid EUP-valen 2009 och 2024 var mycket precisa med snittfel på 0,50 respektive 0,60 procentenheter per parti. De minst pricksäkra Valu-prognoserna gjordes vid EUP-valet 2014 och riksdagsvalet 2018. Snittfelen per parti blev 0,98 respektive 0,95 procentenheter. Huvudorsaken till de sämre utfallen var i båda fallen svårigheterna att mäta Sverigedemokraternas röststöd.

TV4 har i sina valvågor, utom i premiären år 1991, använt resultat från valdagsundersökningar genomförda via telefon/nät. Två gånger har träffsäkerheten varit god, 1994 (Sifo) och 1998 (Demoskop). Vid båda tillfällena var snittavvikelsen per parti från det slutliga valresultatet 0,60 procentenheter. Övriga gånger har TV4:s prognoser varit sämre. Så mycket så att de fem minst träffsäkra prognoserna som gjorts i Sverige alla har publicerats av TV4. Den minst träffsäkra prognosen har gjorts av Novus/TV4 vid riksdagsvalet 2014 med ett snittfel per parti på 1,33 procentenheter.

Tabell 4.6 Träffsäkerheten hos svenska vallokals- och valdagsundersökningar publicerade i TV-valvaker 1991–2024 (genomsnittlig procentavvikelse från valresultatet)

	Valår	Genomsnittlig procentavvikelse från det rätta valresultatet	Datainsamlingsmetod
Valu/SVT	2022	0,44	Enkät utanför vallokal
Valu/SVT	2006	0,44	Enkät utanför vallokal
Valu/SVT	2009	0,50	Enkät utanför vallokal
Sifo/TV4	1994	0,60	Telefon
Demoskop/TV4	1998	0,60	Telefon
Valu/SVT	2024	0,60	Enkät utanför vallokal
Valu/SVT	1999	0,61	Enkät utanför vallokal
Valu/SVT	1994	0,61	Enkät utanför vallokal
Valu/SVT	1995	0,63	Enkät utanför vallokal
Valu/SVT	2010	0,67	Enkät utanför vallokal
RD-Valu/SVT	2014	0,70	Enkät utanför vallokal
Valu/SVT	2002	0,78	Enkät utanför vallokal
Valu/SVT	2019	0,85	Enkät utanför vallokal
Valu/SVT	1998	0,88	Enkät utanför vallokal
Sifo/TV4	2022	0,88	Telefon/Nät
Demoskop/TV4	2006	0,91	Telefon
Valu/SVT	2004	0,93	Enkät utanför vallokal
Valu/SVT	2018	0,95	Enkät utanför vallokal
EUP-Valu/SVT	2014	0,98	Enkät utanför vallokal
Novus/TV4	2010	1,08	Telefon
Demoskop/TV4	2002	1,13	Telefon
Sifo/TV4	2018	1,20	Telefon/Nät
Gfk/TV4	1991	1,24	Enkät utanför vallokal
Novus/TV4	2014	1,33	Telefon

Kommentar: Resultaten gäller prognoser i samband med parlamentsval. Snitt-felen har beräknats som den genomsnittliga absoluta avvikelsen per parti jämfört med det faktiska valresultatet. Antalet partier, inklusive en grupp övriga partier, som ingått i beräkningarna har varierat mellan 8 och 11. Någon Valu-prognos gjordes inte i SVT:s valvaka 1991. Snittavvikelsen för rådata i SVT/VALU 1991 var 1,11.

I genomsnitt har TV4:s prognoser uppvisat en snittavvikelse per parti på 1,00 procentenheter vid riksdagsval. Ett klart acceptabelt resultat. Men inte lika bra som SVT/Valu:s utfall med endast ett genomsnittligt fel på 0,68 procentenheter per parti. Ödmjukt måste vi dock erkänna att Valu inte är träffsäkrast i Norden. Det finns exempel på norska och danska valdagsmätningar med snittfel per parti under 0,40 procentenheter (se Holmberg, Näsman & Gustafsson *Så tycker väljarna* 2015:51).

Fullt acceptabel precision

Sammanfattningen kan göras mycket enkel. Precisionen i Valu:s mätningar av politiska attityder och beteenden är fullt acceptabel och i flera fall överraskande bra. När det gäller sociala bakgrundsförhållanden har Valu vissa problem. Svartsbortfallen är ibland något höga och det har funnits en systematisk underrepresentation av äldre väljare och arbetare och en systematisk överrepresentation av yngre väljare och tjänstemän. En konsekvens av denna skevhet är att Socialdemokraterna och Centerpartiet tidigare tenderade att bli något under-

representerade i Valu:s ovägda rådata medan Folkpartiet/Liberalerna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet tenderar att vara något överrepresenterade.* Vi talar dock inte om några dramatiska felvisningar, i genomsnitt är det fråga om 1-3 procentenheters avvikelser från valresultaten. Det är något vi kan leva med i oviktade råsiffror, speciellt som vi kan ta hänsyn till det i slutsatser och analyser.

Det nya partiet Sverigedemokraterna är mer problematiskt mätmässigt. Partiets väljarandel har hittills alltid underskattats relativt mycket i Valu-studiernas rådata – med hela -6,6 procentenheter i riksdagsvalet 2022 och med -5,2 procentenheter i EUP-valet 2024. Speciell hänsyn måste tas till det om man analyserar ovägda resultat och gör nivåskattningar.

Ett sätt att ta sådan hänsyn är att arbeta med vägda resultat som vi gör i denna boks alla analyser. Konkret betyder det att samtliga Valu-resultat som redovisas är vägda för partiernas valresultat. Vikterna tas fram på enklast tänkbara sätt, genom att dividera partiernas officiella valresultat med partiernas röstandelar i Valus rådata. Skattningarna för partier som är underrepresenterade i SVT/Valu jämfört med valresultatet viktas upp. På motsvarande sätt justeras skattningarna för partier som är överrepresenterade i Valus råmaterial ned.

* Observera den extra stora avvikelsen i rådata för MP i EUP-valet 2024 (+5,6 procentenheter)

Senare beslut och rörligare väljare

Den ökade rörligheten i valmanskåren är en av de mest betydelsefulla förändringar som har ägt rum bland svenska väljare under de senaste sjuttio åren. Valundersökningarnas mätserie som går tillbaka till 1950-talet visar på en långsiktig tendens till en klart ökande rörlighet när det gäller partibytet mellan valen – en tendens som accelererade under 1990-talet och fortsatt något avstannande in på 2000-talet (jfr Oscarsson & Holmberg, 2016; Oscarsson, 2020). Sedan ett par decennier är dock nivån på väljarrörligheten stabil. Partierna kan räkna med att en dryg tredjedel av väljarna byter parti mellan valen. Tillsammans med utvecklingen mot allt fler partier betyder den ökade rörligheten en hårdnande konkurrenssituation mellan partierna. Inför valen och under valrörelserna finns fler väljare att vinna men också fler väljare att förlora.

I det här kapitlet redovisar vi två av de tidsserier från vallokalsundersökningen som bäst belyser den ökande rörligheten i väljarkåren: andelen sena partivalbeslut och andelen som byter parti mellan valen. I allt väsentligt bekräftar Valu vad tidigare väljarstudier kunnat berätta: De svenska väljarna fattar senare beslut och byter parti oftare idag jämfört med för trettio år sedan.

Fler bestämmer sig i slutspurten

Valrörelsernas potentiella betydelse har vuxit. Det manifesteras bland annat genom att allt fler väljare uppger att de skjuter upp sitt slutgiltiga partivalbeslut till valspurten. På 1950- och 1960-talen när omkring 10–15 procent av röstande väljare bytte parti hade de allra flesta (75–80 procent) bestämt sitt partival långt innan valrörelserna drog igång. Idag är bilden annorlunda. SVT/Valu-resultaten visar – precis som Valundersökningarna – på mer senbeslutande väljare idag (se tabell 5.1 och figur 5.1). Andelen röstande som i Valu uppger att de bestämt sitt partival idag eller under senaste veckan har i riksdagsvalen ökat från 27 procent 1991 till 36 procent 2022. Motsvarande andel senbeslutare brukar vara något högre i EUP-valen, kring 40–45 procent. Men här kan ingen ökning iakttas över tid.

Vilka är då de senbeslutande väljarna? Det är främst unga väljare som tenderar att fatta sitt röstningsbeslut sent (se tabell 5.2). I valet 2022 bestämde närmare hälften av förstagångsväljarna 18–22 år sitt partival under sista veckan (47 procent). Pensionärer vet oftare sedan länge hur de skall rösta. Men andelen som beslutar sig sent ökar långsiktigt även bland de äldsta väljarna. I åldersgruppen 65+ har andelen sena beslut vuxit från 15 till 27 procent.

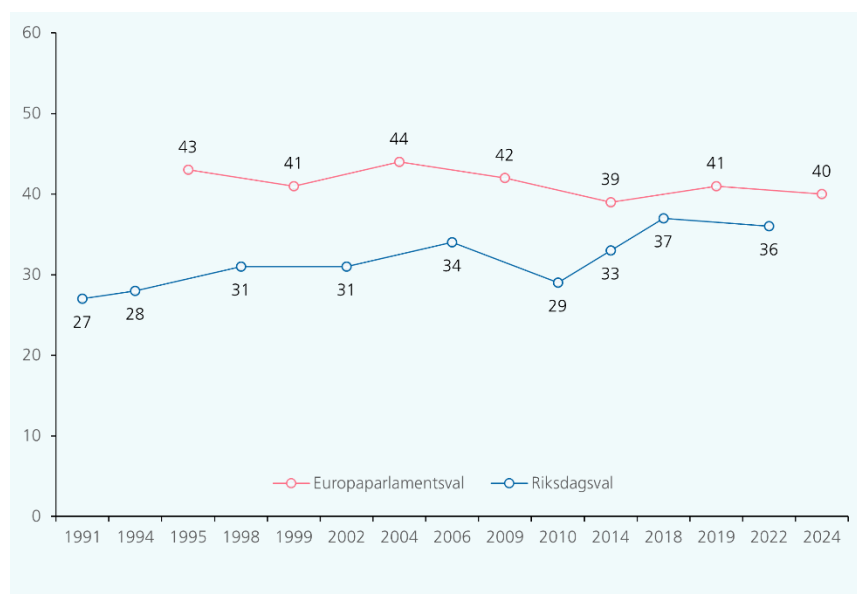
Tabell 5.1 Tidpunkt för partivalsbeslut i riksdagsval och Europaparlamentsval 1991–2024 (procent).

Tidpunkt för beslut	Riksdagsval										Europaparlamentsval							
	'91	'94	'98	'02	'06	'10	'14	'18	'22	'95	'99	'04	'09	'14	'19	24		
Idag	11	12	12	12	13	11	13	13	13	19	17	20	18	16	17	15		
Under senaste veckan	16	16	19	19	21	18	20	24	23	24	24	24	24	23	24	25		
Tidigare under valrörelsen	18	16	18	20	20	20	20	24	22	17	18	18	20	21	21	23		
Visste sedan länge hur jag skulle rösta	55	56	51	49	46	51	47	39	42	40	41	38	38	40	38	37		
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100		
Andel uppgift saknas	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	1	0	0	1	0		

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Frågan lyder "När bestämde du dig för vilket parti du skulle rösta på i årets riksdagsval/i EU-parlamentsvalet?". Alla resultat har viktats mot de officiella valresultaten. Endast svarande som uppgett partival ingår i analysen. Motsvarande resultat för de två folkomröstningarna om EU och Euro är följande: EU-folkomröstningen 1994: 10; 21, 13, 20 respektive 36 procent; Euro-folkomröstningen 2003: 8, 13, 15, 21 respektive 43 procent (se Holmberg, Näsman, Oscarsson & Gudmundson (2020:67)).

Figur 5.1 Andel sena röstbeslut i Europaparlamentval och riksdagsval 1991–2024 (procent).

Källa: SVT/Valu. 1991–2022.

Kommentar: Frågan lyder "När bestämde du dig för vilket parti du skulle rösta på i årets riksdagsval/i EU-parlamentsvalet?". Resultaten visar andelen som angav "idag" eller "under senaste veckan". Resterande svarsalternativ var "Tidigare under valrörelsen" och "Visste sedan länge hur jag skulle rösta". Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten. Endast svarande som uppgett partival ingår i analysen.

Skillnaden mellan män och kvinnor är inte stor men återkommer systematiskt i val efter val. Andelen kvinnor som bestämmer sig sent är högre än bland män.

I SVT/Valu-sammanhang har könsskillnaden varit mellan 6–10 procent under perioden 1991-2022. År 2022 var det fyra av tio kvinnor som uppgav att de beslutade sig under sista veckan. Motsvarande andel bland män var 32 procent.

Går vi vidare och analyserar de politiska faktorerna är ett tydligt resultat att väljare med högt förtroende för politiker regelmässigt är tidigare ute med sitt partival än väljare med lågt förtroende (se tabell 5.3). Väljare med hjärtat långt till vänster eller långt till höger beslutar partivalet tidigare än väljare som står i mitten. Andelen senbeslutande mittenväljare i valet 2022 var 45 procent. Sambandet mellan vänster-högeridentifikation och tidpunkt för partival är tydligt icke-linjärt: sena beslut fattas oftare bland mittenväljare.

Uppgifter om sena beslut kan användas för att få en preliminär uppfattning om hur bra partier har spurtat under valrörelsen eller om partier har fått många stödriöster. Nya och mindre partier tenderar att ha en större andel av sina väljare som bestämmer sig sent (NYD, MP, KD, FP/L, C, JL, FI). De lever farligt under valrörelserna, och slits mellan hopp och förtvivlan. Valspurten kan avgöra om det blir succé eller fiasko. De väljare som arbetat upp ett intresse för att stödja ett helt nytt parti tenderar att vilja avvakta ytterligare information – som exempelvis resultat från opinionsmätningar – innan de är beredda att fatta sitt slutgiltiga beslut. För små partier handlar övervägandena i huvudsak om att försöka bedöma om den egna rösten behövs för att ett nytt eller litet parti ska klara sig förbi fyraprocentsspärren.

För nya partier som till exempel Junilistan i EUP-valet 2004 kan naturligtvis den trendmässigt ökande andelen senbeslutare i väljarkåren innebära ett gyllene tillfälle. Hela 61 procent av Junilistans väljare 2004 uppgav att de bestämde sitt partival först sista veckan eller under valdagen. Den största sensationen i svensk valhistoria inträffade under en snabb tre till fyra dagars slutspurt.

Piratpartiets framgång i Europaparlamentsvalet 2009 blev inte en lika stor sensation, även om ett stöd på 7,1 procent är imponerande för ett nytt parti. Andelen väljare som uppgav att de bestämde sig sent (idag/senaste veckan) var då något lägre för Piratpartiet (34 procent) än för valmanskåren som helhet (43 procent). Piratpartiets framgång 2009 var alltså inte ett spurtfenomen på samma sätt som Junilistans 2004.

Sverigedemokraterna som ett ”nytt” mindre parti visade sig inte heller ha en stor andel väljare som bestämde sig sent. Framgångarna för SD i de senaste riksdagsvalen är inte sena spurtfenomen. Tvärtom. Sverigedemokraternas väljare har i de senaste valen varit den grupp partiväljare som varit tidigast ute med att besluta partivalet. I de fyra senaste valen har andelen senbeslutande Sverigedemokratiska väljare varit låga 23 procent 2010, 24 procent 2014, 22 procent 2018 och 23 procent 2022. Ett stort flertal av Sverigedemokraternas väljare har bestämt partivalet sedan länge.

Genombrottet för Feministiskt initiativ i EUP-valet och riksdagsvalet 2014 var däremot till en del en spurteffekt. FI hade i båda valen 2014 en hög andel senbeslutare – 44 procent i EUP-valet och 46 procent i riksdagsvalet.

Tabell 5.2 Andel senbeslutande i olika väljargrupper i riksdagsvalen 1991–2022 (procent).

Grupp	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Samtliga	27	28	31	31	34	29	33	37	36
Kvinnor	30	31	35	33	38	32	36	42	40
Män	24	24	27	29	30	26	29	32	32
18–22 år	41	42	48	41	48	43	41	51	47
23–30 år	35	37	39	43	42	38	41	45	44
31–64 år	25	26	30	30	32	27	32	37	36
65+	15	14	21	19	24	19	25	27	27
Låg utbildning	-	-	-	-	-	-	-	32	33
Medel utbildning	-	-	-	-	-	-	-	38	34
Hög utbildning	-	-	-	-	-	-	-	38	38
Själv, mor och far uppväxt i Sverige	-	-	-	31	33	28	32	36	35
Själv uppväxt i Sverige, mor eller far utanför	-	-	-	36	39	35	33	42	40
Uppväxt utanför Sverige	-	-	-	34	32	31	35	34	39
Kyrkobesök några gånger om året eller oftare	21	-	30	28	33	28	32	35	35
Kyrkobesök mera sällan eller aldrig	29	-	32	32	34	29	33	38	36
Arbetare	25	27	31	31	34	31	31	38	36
Företagare	29	27	32	31	35	30	34	34	37
Jordbrukare	13	15	31	17	19	13	27	28	31
Tjänstemän	27	27	30	31	33	26	33	37	35
Förvärvsarbetande	29	29	31	33	34	28	33	38	36
I arbetsmarknadspolitiska åtgärder	31	38	38	41	36	37	41	44	42
Arbetslösa	27	26	34	29	35	32	33	35	40
Studenter	33	39	44	39	45	41	41	45	47
Offentlig sektor	28	28	31	31	34	29	33	37	35
Privat sektor	27	26	30	32	32	28	32	37	35
Högt politiskt förtroende	15	18	23	25	27	26	31	35	34
Lågt politiskt förtroende	36	36	38	38	42	36	36	40	38
Klart till vänster	14	15	19	18	23	20	24	26	27
Något till vänster	21	23	32	28	32	33	31	37	36
Varken till vänster eller till höger	33	37	42	40	47	42	42	46	45
Något till höger	34	38	38	40	38	28	37	41	43
Klart till höger	21	19	18	25	21	18	25	30	27
Vänsterpartiet	24	33	30	25	32	27	29	29	25
Socialdemokraterna	18	19	26	24	26	28	27	33	32
Miljöpartiet	59	48	45	48	52	39	42	46	49
Centerpartiet	32	36	37	43	51	44	52	52	51
Liberalerna	37	49	44	48	44	40	46	53	55
Moderaterna	21	25	24	25	28	21	31	41	42
Kristdemokraterna	35	41	48	39	43	34	43	53	49
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	34	23	24	22	23

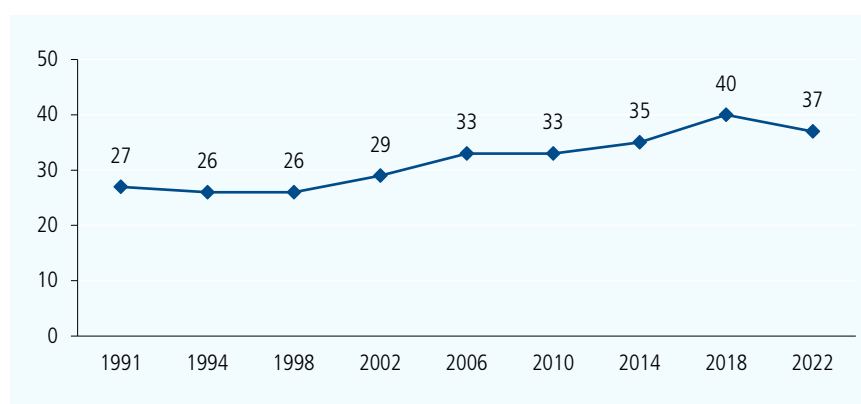
Källa: SVT/Valu. 1991–2022.

Kommentar: Siffrorna visar andelen väljare som uppger att de bestämde partivalet 'idag' eller 'under sista veckan'. För exakta frågeformuleringar, se kommentaren till tabell 5.1. Resultaten från Europaparlamentsvalen återfinns i bokens appendix.

Partibytten

Den nya väljarrörligheten mätt som andel partibytare syns tydligt i Valu-materialet. Mellan 25–40 procent av väljarna i Valu anger att de röstat på ett annat parti än vid föregående riksdagsval. Och trenden är uppåtgående. Partibytten har blivit vanligare. Mellan valen 2018 och 2022 bytte 37 procent av väljarna parti. Partitrohet är fortfarande majoritetsbeteendet, men inte lika självklart som tidigare (se figur 5.2). En dryg tredjedel av väljarna byter parti mellan valen.

Figur 5.2 Andel partibytare i riksdagsvalen 1991–2022 (procent)

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Med partibytare avses andel partibälgare som uppger att de röstat på olika partier i det aktuella och föregående riksdagsvalet (Se appendix A för detaljer om exakta frågeformuleringar). Alla resultat är viktade efter de officiella valresultaten.

Trenden mot ökad väljarrörlighet är generell och syns i alla väljargrupper. Resultaten som visar vilka grupper som är mer rörliga än andra tenderar därför att uppvisa stor stabilitet över tid. Kvinnor, unga och högutbildade uppvisar en högre rörlighet än män, äldre, lågutbildade och svenskfödda (se tabell 5.3). Mellan valen 2018–2022 bytte 39 procent av kvinnliga väljare parti mot 36 procent bland manliga. Närmare hälften av väljarna 23–30 år bytte parti jämfört med bara 31 procent bland väljare äldre än 65 år. Eftersom utbildningsnivå samvarierar så starkt med generation är det inte så konstigt att andelen partibytare är mycket högre bland högutbildade än bland lågutbildade (40 mot 28 procent 2022).

Skillnaderna i andelen partibytare efter olika arbetsmarknadsrelaterade indelningar är inte särskilt stor. Däremot ser vi tydliga mönster när det gäller politiskt förtroende (större rörlighet bland låglitare), vänster-högeridentifikation (större rörlighet bland mittenväljare och bland väljare som betraktar sig något till höger) och partival (större rörlighet bland små partiers väljare och bland mittenpartiers väljare). Bland Socialdemokraternas och Moderaternas väljare är andelen partibytare som lägst, genomsnittet för perioden 1991–2022 är 18 respektive 23 procent bytare).

Tabell 5.3 Andel partibytare i olika väljargrupper i riksdagsvalen 1991–2022 (procent).

Grupp	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Samtliga	27	26	26	29	33	33	35	40	37
Kvinnor	27	27	29	31	35	34	36	42	39
Män	27	24	24	27	32	31	34	38	36
18–22 år	–	–	–	–	–	–	–	–	–
23–30 år	32	33	32	41	44	45	45	51	48
31–64 år	26	26	26	28	33	31	35	41	37
65+	18	14	23	22	25	26	29	30	31
Låg utbildning	-	-	-	-	-	-	-	31	28
Medel utbildning	-	-	-	-	-	-	-	38	35
Hög utbildning	-	-	-	-	-	-	-	43	40
Själv, mor och far uppväxt i Sverige	-	-	-	29	33	32	35	40	37
Själv uppväxt i Sverige, mor eller far utanför	-	-	-	35	40	38	36	46	43
Uppväxt utanför Sverige	-	-	-	29	30	33	35	38	39
Kyrkobesök några gånger om året eller oftare	24	-	28	28	31	29	33	38	37
Kyrkobesök mera sällan eller aldrig	28	-	26	30	34	34	36	40	37
Arbetare	23	25	25	26	32	33	34	40	36
Företagare	37	28	34	30	37	36	37	44	41
Jordbrukare	19	13	31	14	18	20	22	18	40
Tjänstemän	29	27	27	31	34	33	36	40	37
Förvärsarbetande	28	27	26	30	35	33	36	42	38
I arbetsmarknadspolitiska åtgärder	36	32	30	35	26	36	38	43	42
Arbetslösa	30	25	29	27	32	36	33	42	37
Studenter	26	35	32	42	42	41	49	51	49
Offentlig sektor	28	27	28	29	33	33	36	40	37
Privat sektor	27	26	26	30	34	32	34	40	37
Högt politiskt förtroende	16	19	19	24	28	30	31	36	34
Lågt politiskt förtroende	36	32	32	36	41	40	44	46	41
Klart till vänster	13	18	23	21	24	28	32	34	32
Något till vänster	19	24	23	24	24	31	34	33	34
Varken till vänster eller till höger	30	34	31	34	41	42	41	45	45
Något till höger	37	29	37	41	42	35	37	48	42
Klart till höger	28	19	16	24	30	26	29	36	33
Vänsterpartiet	29	43	46	26	31	40	40	54	32
Socialdemokraterna	6	20	10	16	13	21	24	23	29
Miljöpartiet	42	57	41	47	47	45	42	38	56
Centerpartiet	26	29	29	41	56	50	54	63	50
Liberalerna	34	38	30	60	40	48	49	55	54
Moderaterna	22	17	16	15	35	23	16	28	33
Kristdemokraterna	(67)	42	63	43	43	50	45	70	53
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	-	63	59	46	36

Källa: SVT/Valu. 1991–2022

Kommentar: Med partibytare avses andel partiväljare som uppger att de röstat på olika partier i det aktuella och föregående riksdagsvalet (se appendix för detaljer om exakta frågeformuleringar). Med röstdelare avses andelen partiväljare som uppger att de röstat på olika partier i de samtidiga valen till riksdagsval och kommunval. Alla resultat är viktade efter de officiella valresultat.

taten. Med sena beslut avses väljare som själva uppger att de beslutade partivalet under den sista veckan före valet. Andel partibytare bland Kristdemokraternas väljare 1991 bygger på mycket få svarspersoner.

Vi vet från detaljerade analyser av väljarrörlighet (jfr Oscarsson, 2020) att partibytan är starkt strukturerad av ideologiska vänster-högeridentifikation. Nästan alla partibytare väljer att byta till ett parti som står ideologiskt nära den egna positionen. Ett sätt att illustrera detta faktum är att bryta ned analysen efter inom- och mellanblockbytare (se tabell 5.4).

I SVT/Valu har inomblocksbytare historiskt varit den i särklass största bytar-kategorin, framför allt har partibytan mellan de borgerliga partierna (C, L, KD, M) varit vanligast. Den högre bytarfliten bland borgerliga partiers väljare har kunnat förklaras av utbudsfaktorn: det har helt enkelt funnits fler alternativ att byta mellan på högersidan än på vänstersidan av politiken samtidigt som dessa alternativ haft relativt små inbördes ideologiska avstånd. Det har historiskt varit lätt och nära för borgerliga väljare att byta till ett annat borgerligt parti.

Tabell 5.4 Andelen inom- och mellanblockbytare i riksdagsvalen 1991-2022 (procent).

	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022*
Ej partibytare	73	74	74	71	67	67	65	60	63
Mellanblocksbytare	10	11	7	9	10	9	8	9	10
Rödgröna inomblocksbytare	4	5	7	7	6	6	8	9	7
Borgerliga inomblocksbytare	12	9	9	11	12	11	10	11	9
Byten till/från övriga partier (inkl SD)	1	1	2	2	5	6	9	10	11
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Källa: SVT/Valu. 1991–2022.

Kommentar: I analysen har Feministiskt initiativ räknats in i gruppen rödgröna partier och Ny Demokrati räknats in i kategorin borgerliga partier. Resultaten har viktats efter de officiella valresultaten. * Observera att i den här tabellen används tvåblocks-indelningen med rödgröna (V S MP) och borgerliga (C L KD M) partier även för resultatet 2022 (läs brödtexten för mer information).

I svensk politik har det varit blockbytarna – de som byter från ett rödgrönt till ett borgerligt parti eller tvärtom – som tilldragit sig mest uppmärksamhet eftersom det i praktiken är de väljarströmmarna som åstadkommer regeringsskiften. I SVT/Valu har andelen mellanblocksbytare varierat relativt litet, mellan 7 och 11 procent. Även i den här gruppen tar rörligheten på individnivå i stor utsträckning ut varandra: väljaren Lisa byter från rödgrönt till borgerligt samtidigt som väljaren Peter byter från borgerligt till rödgrönt, en typ av rörlighet som inte påverkar det aggregerade stödet för något av blocken. Det betyder att de utslagsgivande väljarrörelserna mellan blocken varit påfallande små men i samband med regeringsskiftena har de fått stor betydelse (se Oscarsson & Holmberg, 2008, se även kapitel 17).

Sverigedemokraternas framgångar komplicerar förstås de historiska tidsserierna när det gäller skattningar av inom- och mellanblocksrörlighet i svenska val. I tabellen 5.5 har vi valt att inte räkna SD till något av blocken, för jämförbarhetens skull. Om vi istället använder de nya blocken i svensk politik som var

aktuella i samband med valet 2022 – Ulf KristerSSons mittenhögerblock och Magdalena Anderssons mittenvänsterblock – blir huvudresultaten inte särskilt annorlunda. Med de nya blocken skattar vi andelen mellanblocksbytare 2018—2022 till 11 procent. Även inomblocksbytena befinner sig på jämförbara nivåer: rödgröna inomblocksbyten utgör 12 procent när C räknas in, och blågula inomblocksbyten utgör 10 procent när SD räknas in. Den gamla sanningen kvarstår alltså oavsett hur man väljer att kategorisera partierna: väljarrörligheten bland svenska väljare handlar huvudsakligen om partibytan *inom* blocken och inte om partibytan *mellan* blocken.

Bakom uppgifterna om den totala andelen partibytare i väljarkåren döljer sig de väljarströmmar som varit avgörande för valutgången. Eftersom Valus data om väljarströmmar varit så avgörande för de tidiga analyserna av valresultatet har vi valt att ägna hela nästa kapitel åt dessa strömmar.

Väljarströmmar 2018–2022

Under valkvällen är vallokalundersökningens uppgifter om väljarströmmar ofta bland de mest emotsedda. Varifrån vinnarpartiernas nya väljare har kommit och vart förlorarpartiernas väljare tagit vägen sedan förra valet ger bränsle till diskussioner om hur rörelserna kan förklaras. I det här kapitlet ska vi presentera uppdaterade bytarmatriser som visar hur väljarna rörde på sig mellan 2018 och 2022. I huvudsak är redovisningen deskriptiv. Mer djuplodande analyser av *varför* väljare rört på sig kommer vi genomföra längre fram i boken.

Till skillnad från de bytarmatriser från valet 2022 som presenterats hittills – under valvakan, den efterföljande presskonferensen och på SVTs webb – har vi här använt en iterativ viktningssmetod för att vikta varje cell i matrisen efter valresultatet i både 2018 och 2022 års riksdagsval. I vallokalsundersökningar kan vi av naturliga skäl inte skatta andelen icke-röstare. Vi vet från tidigare analyser av väljarbeteende (Oscarsson m.fl. 2024) att rörligheten mellan gruppen röstare och icke-röstare är betydande. Men i det här sammanhanget kan vi inte veta något om icke-röstarnas beteende i föregående val. Den stora begränsningen för analyserna är att således att vi här endast kan dra slutsatser om de väljare som röstade vid båda dessa tillfällen. Bland dessa väljare har vi valt att också inkludera de som röstade blankt.

Bytarmatriser kan ställas upp på olika sätt för att besvara olika slags frågeställningar. I tabell 6.1 redovisas hur väljarna röstade i 2022 års val efter hur de röstade i valet 2018. Frågeställningen är vart partiernas väljare 2018 tog vägen när det blev dags för 2022 års val. Resultaten läses radvis. Av de som röstade på Vänsterpartiet 2018 var det mer än hälften, 56 procent, som röstade på V även 2022. Det betyder att Vänsterpartiet tappade var femte väljare (22 procent) till Socialdemokraterna och var sjunde väljare (14 procent) till Miljöpartiet mellan 2018 och 2022. På det här sättet kan du läsa bytarmatrisen rad för rad.

Vi lär oss att Centerpartiet tappade väljare både till Socialdemokraterna (23 procent) och Moderaterna (14 procent). Och Moderaterna tappade väljare både till Socialdemokraterna (9 procent) och Sveirgedemokraterna (12 procent) mellan 2018 och 2022 års val. Miljöpartiets väljare från 2018 försvann främst till Socialdemokraterna (28 procent) men även till Vänsterpartiet (10 procent).

Diagonalen i tabellen 6.1 är särskilt intressant. Den visar vilka partier som bäst lyckades förmå väljare från 2018 att stanna kvar hos partiet och rösta på partiet ännu en gång 2022. Bäst lyckades valets framgångspartier. Socialdemokraterna lyckades få 75 procent av sina väljare från 2018 att stödja partiet igen.

Och Sverigedemokraterna var ännu bättre. Hela 83 procent av SD-väljarna från 2018 gav partiet förnyat förtroende 2022. Sämst i klassen är som vanligt Liberalerna. Bara 36 procent av de liberala väljarna från 2018 röstade på Liberalerna igen 2022. Det mönstret återkommer i val efter val ända sedan 1970-talet. Trots ett nytt namn har det gamla Folkpartiet fortfarande notoriskt svårt att lyckas bygga upp en stabil väljarkår. Liberalerna passar alltså väl in på namnet ”partisystemets Hallsberg – en väntsal för partibytare”.

Tabell 6.1 Vart tog 2018 års väljare vägen 2022?

Partival 2018	Partival 2022										
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Annat	Blanka	Summa
Vänsterpartiet	56	22	14	1	1	0	1	4	2	1	~100
Socialdemokraterna	3	75	4	3	1	2	5	6	1	1	~100
Miljöpartiet	10	28	47	6	2	1	3	2	1	1	~100
Centerpartiet	1	23	4	41	7	4	14	3	1	1	~100
Liberalerna	2	19	2	16	36	4	16	4	0	1	~100
Kristdemokraterna	0	8	1	5	5	42	22	13	2	1	~100
Moderaterna	1	9	1	4	6	6	62	12	0	1	~100
Sverigedemokraterna	1	5	0	0	0	3	6	83	1	1	~100
Annat parti	15	14	5	2	3	2	8	10	37	3	~100
Förstagångsväljare	10	23	6	6	4	4	25	18	1	2	~100
Röstade inte	2	15	3	4	3	7	14	19	3	30	~100

Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: Resultaten bygger på frågor om partival och röstminne i föregående val. Resultaten har viktats med hjälp av en iterativ vikt för valresultatet i både 2018 och 2022 års riksdagsval. Kommandot *ipfweight* användes för den iterativa viktningen (40 iterationer). Cellvikterna varierar mellan 0,56 och 2,18. I genomsnitt har Miljöpartiets väljare 2022 viktats ned med 0,65 medan Sverigedemokraternas väljare viktats upp med 1,23. Kategorierna annat parti och blankröstare har viktats upp mest 2022, i genomsnitt 1,41 respektive 1,61. På grund av avrundningar summerar inte alla rader i tabellen till 100 procent. Det totala antalet svarspersoner som svarat på frågan om partival 2018 och 2022 är 10 495.

Tabell 6.2 Varifrån kom 2022 års väljare?

Partival 2018	Partival 2022									
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Annat	Blanka
Vänsterpartiet	62	6	20	1	1	0	1	1	9	4
Socialdemokraterna	12	66	19	11	5	8	7	8	10	18
Miljöpartiet	6	4	38	4	2	0	1	0	2	3
Centerpartiet	2	6	6	49	13	6	6	1	7	10
Liberalerna	1	3	2	12	40	4	4	1	2	3
Kristdemokraterna	0	2	1	4	7	47	7	4	8	3
Moderaterna	2	5	2	12	24	19	60	11	5	13
Sverigedemokraterna	2	3	1	0	1	9	5	66	16	8
Annat parti	3	1	2	0	1	1	1	1	34	4
Förstagångsväljare	10	5	7	6	6	5	8	6	6	11
Röstade inte	0	0	0	1	1	1	1	1	2	24
Summa procent	~100	~100	~100	~100	~100	~100	~100	~100	~100	~100

Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: På grund av avrundningar summerar inte alla rader i tabellen till 100 procent. Det totala antalet svarspersoner som svarat på frågan om partival 2018 och 2022 är 10 495. Resultaten bygger på frågor om partival och röstminne i föregående val. Bytarmatrisen har viktats mot valresultaten i riksdagsvalet 2018 och 2022.

Släkten är värst! Resultaten i tabell 6.1 visar tydligt att det är de närmaste grannarna i partisystemet som är de tuffaste konkurrenterna om väljare. Det finns ett slags kannibalism både bland rödgröna partier och gamla allianspartier. Nyheten 2022 är att Moderaterna tappade ungefär lika många väljare till Sverigedemokraterna (12 procent) som de gjorde till sina gamla allianskamrater Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna (14 procent). Det fanns som vanligt en del direktbyten mellan de klassiskt regeringsbärande partierna: Moderaterna tappade enligt vallokalundersökningen var tionde väljare till Magdalena Anderssons Socialdemokraterna (9 procent). Socialdemokraterna tappade var tjugonde väljare från 2018 till Moderaterna 2022 (5 procent).

Om vi vänder på frågeställningen och vill veta varifrån partierna lyckades vinna nya väljare 2022 kan vi istället räkna procent "åt andra hållet" i bytarmatrisen (se tabell 6.2). Sverigedemokraternas nya väljarkår 2022 består till 66 procent av trogna SD-väljare från 2018, men också av 11 procent ex-Moderater och 8 procent ex-Socialdemokrater. Påfyllning av väljare fick SD även från gruppen förstagångsväljare. Av partiets väljare 2022 var sex procent förstagångsväljare.

Var fjärde Liberal väljare 2022 röstade fyra år tidigare på Moderaterna (24 procent). Liberalernas nya väljarkår består också av tidigare Centerpartiväljare (13 procent).

I samband med valen byter partierna väljare med varandra i hög utsträckning. Men många väljarströmmar tar ut varandra. Vi ser tydligt i bytarmatriserna att det finns ett stort väljarutbyte mellan de två mittenliberala partierna Centerpartiet och Liberalerna. Inom de nya mitten-vänster och mitten-högerblocken i svensk politik finns tydliga tecken på omsortering av väljare. Eftersom partierna är olika stora är det svårt att omedelbart se hur stora olika väljarströmmar är. För att kunna bedöma partiernas nettovinster och nettoförluster behöver vi därför räkna om bytarmatrisen på ytterligare ett sätt. I tabell 6.3 har vi använt cellprocenten i bytarmatrisen för att räkna ut hur stora olika bytargrupper är. I tabellen redovisas tusentals väljare. Observera dock att icke-röstare inte ingår i analyser av SVT/Valu-data. Exempelvis var det ungefär 271 000 väljare som röstade på Vänsterpartiet i båda valen 2018 och 2022.

Bytarmatrisen lär oss till exempel att Vänsterpartiet tappade 108 000 väljare till Socialdemokraterna men vann tillbaka 52 000. Nettoförlusten stannar med andra ord i det fallet vid omkring 56 000 väljare. På motsvarande sätt kan man göra en balansräkning för alla partier. De tio största nettovinsterna och -förlusterna mellan 2018 finns uppställt i tabellen 6.4. De två största handlar om nettoförluster från Moderaterna till Sverigedemokraterna och nettoförluster från Centerpartiet till Socialdemokraterna (båda omkring 75 000). Därefter följer tre strömmar kring 50 000 väljare, Socialdemokraternas nettoförluster till Sverigedemokraterna, Centerpartiets nettoförluster till Socialdemokraterna och Liberalernas nettoförluster till Socialdemokraterna.

Snackisen efter valet var Sverigedemokraternas framgångar på landsbygden. Det fick många att dra slutsatsen att det var stora nettoförluster från Centerpartiet till Sverigedemokraterna. I SVT/Valus resultat finns mycket litet spår av

sådana väljarrörelser. Nettoförlusterna från Centerpartiet till Sverigedemokraterna är i storleksordningen 14 000 röster.

Tabell 6.3 Partiernas nettovinster och nettoförluster mellan 2018 och 2022 års val (tusentals väljare)

Partival 2018	Partival 2022									
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Annat	Blanka
Vänsterpartiet	271	108	66	3	3	1	7	18	9	3
Socialdemokraterna	52	1292	64	49	14	26	89	109	10	13
Miljöpartiet	27	76	126	16	6	1	7	5	3	2
Centerpartiet	7	123	21	213	37	21	73	14	7	7
Liberalerna	7	64	8	53	119	14	53	14	1	2
Kristdemokraterna	1	31	3	18	20	163	85	52	9	3
Moderaterna	7	104	7	52	73	66	743	140	5	9
Sverigedemokraterna	8	52	5	1	3	30	62	885	16	5
Annat parti	14	13	5	2	3	2	7	10	34	3
Förstagångsväljare	42	93	24	27	18	18	104	74	6	7
Röstade inte	1	8	1	2	2	4	8	10	1	16

Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: Resultaten bygger på frågor om partival och röstminne i föregående val. Bytarmatrisen har viktats mot valresultaten i riksdagsvalet 2018 och 2022. Endast partiväljare 2018 och 2022 ingår i analysen. I beräkningarna av nettovinster- och nettoförluster för de olika partierna ingår inte icke-röstare. För en mer komplett bytarmatris hänvisas till Valforskningsprogramets data om partibyten mellan 2018-2022.

Tabell 6.4 De tio största nettovinsterna och nettoförlusterna för partierna mellan valen 2018-2022 (tusentals väljare)

Väljarström		Antal väljare
#1	Moderaternas förluster till Sverigedemokraterna	78 000
#2	Centerpartiets förluster till Socialdemokraterna	74 000
#3	Socialdemokraternas förluster till Sverigedemokraterna	56 000
#4	Vänsterpartiets förluster till Socialdemokraterna	56 000
#5	Liberalernas förluster till Socialdemokraterna	49 000
#6	Vänsterpartiets förluster till Miljöpartiet	39 000
#7	Kristdemokraternas förluster till Sverigedemokraterna	22 000
#8	Centerpartiets förluster till Moderaterna	20 000
#9	Moderaternas förluster till Liberalerna	20 000
#10	Kristdemokraternas förluster till Moderaterna	19 000

Källa: SVT/Valu 2022. **Kommentar:** Resultaten är en bearbetning av informationen i tabellen 6.3. De visar den ungefärliga storleksordningen på partiernas nettovinster och -förluster mellan valet 2018 och 2022.

Starkt strukturerade partibyten

Väljarrörligheten i Sverige har ökat över tid men varit mycket stabil i valen efter millennieskiftet. Även i framtida val 2026 och 2030 kan vi och partierna (!) räkna med att drygt var tredje väljare byter parti. Vi vet också att partibyten är starkt strukturerade av framför allt ideologisk identifikation och åsikter i sakfrågor. Väljare har en mycket stark tendens att byta till ideologiskt närstående partier. Huvudorsaken till partibyten handlar om åsiktsnärhet – att väljare byter

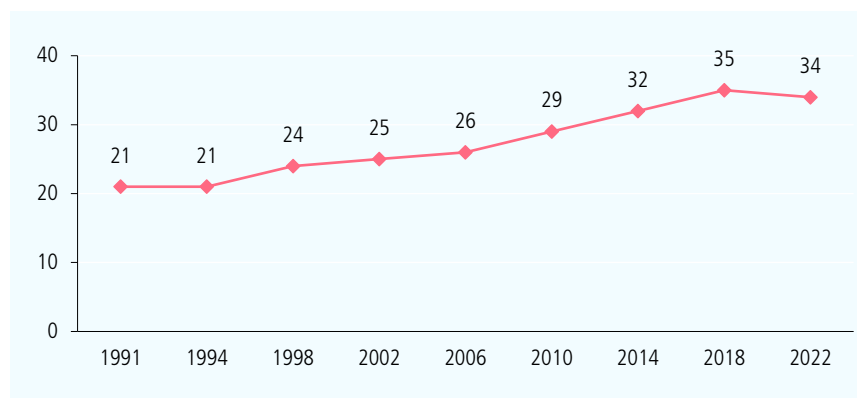
till partier som de uppfattar står dem åsiktsmässigt närmare än det parti som de bytte från. Därför fortsätter vi analyserna av väljarflöden längre fram i boken. Då tar vi hjälp av nya frågor om väljarnas åsikter som introducerats i SVT/Valu vid de senaste undersökningarna, 2018, 2019, 2022 och 2024.

Röstdelning

Svenska väljare väljer i allt större utsträckning att rösta på olika partier i nationella och lokala val. Sedan den gemensamma valdagen infördes har andelen röstdelare klättrat från 6 procent 1970 till 31 procent 2018 enligt de svenska Valundersökningarna (Oscarsson, 2020). I SVT/Valu-data ser vi samma ökning i röstdelningen, från 21 procent 1991 till 34 procent 2022 (se figur 7.1).

Fenomenet med växande röstdelning är en bra indikator för hur relationerna mellan väljare och partier långsamt förändras i Sverige. Känslor av anhängarskap till partierna svalnar av. Identifikationen med ett specifikt parti blir svagare. Valforskarnas kohortanalyser visar att det inte finns några tecken på återväxt i nya generationer väljare. När den gemensamma valdagen var ny kallades röstdelarna för *röstsplittrare* – ett sätt att markera att en delad röst var ett sorts svek och uttryck för illojalitet. Partierna markerar inte längre mot sympatisörer som delar sina röster. Röstdelningen är också ett uttryck för den hårdnande konkurrensen mellan partierna, särskilt på lokal nivå. Lokala partier har med tiden blivit fler och nått större framgångar i valen. I 2022 års val vann 146 partier representation i kommunfullmäktige runt om i landet (SKR, 2023).

Figur 7.1 Andel röstdelare mellan samtidiga riksdags- och kommunval 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Med röstdelare avses andel väljare som är röstberättigade i nationella och kommunala val och som uppger att de röstat på olika partier i de båda valen (se appendix A för detaljer om exakta frågeformuleringar). Alla resultat är viktade efter de officiella valresultaten.

Diskussionen om huruvida röstdelning bör betraktas som ett sofistikerat beteende – att väljare tar hänsyn till lokala omständigheter eller ägnar sig åt strategiskt röstande i regeringsfrågan – eller uttryck för vilsen riskminimering råder delade meningar om i forskningen. De flesta tycks ta den växande röstdelningen som intäkt för att de lokala partisystemen ser allt mer annorlunda ut än det nationella. När väljarna utkräver ansvar på lokal nivå leder det till andra slutsatser än när de utkräver ansvar nationellt.

Röstdelningen är relativt jämnt spridd i olika väljargrupper. Förändringarna över tid är identisk bland män och kvinnor, i olika åldersgrupper och bland offentligt- och privatanställda. Utvecklingen i olika åldersgrupper skvallrar om att röstningsbeteendet att dela rösterna i kommun- och riksdagsval har vuxit fram i takt med att nya generationer väljare ersätter äldre. År 1991 var röstdelningen bara 11 procent bland äldre än 65 år. Trettio år senare är röstdelningen ungefär lika stor i alla åldersgrupper, kring snittet 34 procent.

Röstdelningen är mer utbredd bland högutbildade än lågutbildade. I samband med valet 2022 röstade 36 procent av de högutbildade mot bara 27 procent av de lågutbildade. Personer med lågt politiskt förtroende har en något högre benägenhet att dela rösterna än personer med högt politiskt förtroende (se tabell 7.1).

Precis som när det gäller andra typer av väljarrörlighet äger röstdelning rum i något högre utsträckning på högersidan än vänstersidan av politiken. Huvudförklaringen är att det funnits ett högre utbud av alternativ till höger, och därmed fler ideologiskt näraliggande partier att välja mellan. I de flesta val men inte alla är andelen röstdelare klart högre bland personer som identifierar sig till höger.

Vänsterpartiets och Socialdemokraternas riksdagsvalsväljare hade lägst andel röstdelare vid valet 2022, låga 24 respektive 25 procent. Istället var det små partiets väljare – som Kristdemokraterna, Liberalerna och Miljöpartiet – som hade en högre benägenhet att röst dela än andra partiets väljare. Bland KD-väljarna i riksdagsvalet var andelen röstdelare 46 procent, bland Ls och MPs väljare var motsvarande andel 47 respektive 57 procent. Här handlar det om partiväljare som röstade på något annat parti i de lokala valen.

Resonemanget för oss osökt in på vilka kombinationer av röstdelning som var vanligast 2022 (se tabell 7.2). Här finns en del spännande mönster. Den vanligaste kombinationen av röstdelning vid de två senaste valen är att rösta på Moderaterna i kommunvalet och på Sverigedemokraterna i riksdagsvalet (se tabell 8.2). Huvuddelen av dessa väljare har Moderaterna som sitt bästa parti, och många av dem är också övertygade moderata anhängare. Att de väljer att rösta på SD till riksdagsvalet tycks i huvudsak vara ett sätt att signalera vilken riktning man önskar att rikspolitiken ska styras, främst på områden där de uppfattar att SD har den bästa politiken: migration och brottsbekämpning.

Tabell 7.1 Röstdelning i olika väljargrupper 1991–2022 (procent).

Grupp	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Samtliga	21	21	23	25	26	29	31	35	34
Kvinnor	21	22	24	25	27	29	33	35	34
Män	21	20	23	25	25	29	30	35	34
18–22 år	27	27	23	27	27	28	38	36	37
23–30 år	25	23	24	28	25	28	30	35	36
31–64 år	21	20	25	26	27	30	31	35	34
65+	11	15	19	17	22	27	31	34	32
Låg utbildning	-	-	-	-	-	-	-	25	27
Medel utbildning	-	-	-	-	-	-	-	34	33
Hög utbildning	-	-	-	-	-	-	-	38	36
Själv, mor och far uppväxt i Sverige	-	-	-	26	27	30	32	36	34
Själv uppväxt i Sverige, mor eller far utanför	-	-	-	23	24	28	30	33	38
Uppväxt utanför Sverige	-	-	-	19	19	22	23	26	28
Kyrkobesök några gånger om året eller oftare	16	-	26	26	27	28	31	33	34
Kyrkobesök mera sällan eller aldrig	23	-	23	25	26	29	32	35	34
Arbetare	18	18	21	24	22	24	27	31	31
Företagare	22	23	27	23	30	30	34	38	43
Jordbrukare	4	19	30	18	13	22	23	20	30
Tjänstemän	23	23	25	26	29	32	34	37	35
Förvärvsarbetande	22	21	25	26	27	31	33	36	34
I arbetsmarknadspolitiska åtgärder	21	24	24	17	24	22	31	31	33
Arbetslösa	20	17	21	24	25	26	25	27	25
Studenter	28	28	24	29	28	27	33	34	39
Offentlig sektor	20	21	26	25	27	29	32	34	34
Privat sektor	22	19	22	26	26	29	31	36	34
Högt politiskt förtroende	14	16	18	21	23	29	30	33	32
Lågt politiskt förtroende	26	25	28	29	30	29	34	37	37
Klart till vänster	11	17	20	22	22	22	29	28	28
Något till vänster	19	18	22	22	24	24	28	32	31
Varken till vänster eller till höger	22	22	24	29	29	31	34	36	35
Något till höger	27	27	31	30	31	36	37	40	39
Klart till höger	21	18	17	20	21	29	31	37	36
Vänsterpartiet	22	31	32	30	31	33	33	34	24
Socialdemokraterna	11	13	15	18	16	14	20	24	25
Miljöpartiet	43	39	32	39	36	37	35	41	57
Centerpartiet	15	17	17	26	34	40	36	39	42
Liberalerna	24	33	23	33	33	34	37	38	47
Kristdemokraterna	31	36	45	39	38	52	48	56	46
Moderaterna	17	20	19	17	24	31	32	35	31
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	31	30	36	38	38

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Med röstdelare avses andel väljare som är röstberättigade i nationella och kommunala val och som uppger att de röstat på olika partier i de båda valen (se appendix A för detaljer om exakta frågeformuleringar). Alla resultat är viktade efter de officiella valresultaten. Partival gäller i det här fallet val till riksdagen.

Tabell 7.2 Topplistan för de vanligaste kombinationerna av röstdelning nationellt-lokalt, 1991-2022 (procent).

	1991	%	1994	%	1998	%	2002	%	2006	%	2010	%	2014	%	2018	%	2022	
#1	NyD-M	2	S-V	2	KD-M	2	L-M	2	M-L	2	M-L	3	M-L	2	SD-M	2	SD-M	3
#2	M-L	1	M-C	2	V-S	2	S-V	2	M-C	1	M-C	2	M-C	2	M-C	2	S-C	2
#3	S-V	1	S-MP	1	S-V	1	S-C	1	S-V	1	M-S	2	S-V	1	S-V	2	S-V	2
#4	S-L	1	S-C	1	KD-C	1	KD-M	1	M-S	1	MP-S	1	S-MP	1	M-L	2	M-L	1
#5	M-C	1	M-L	1	M-L	1	V-S	1	L-M	1	KD-M	1	SD-S	1	KD-M	1	MP-S	1
#6	KD-M	1	V-S	1	KD-L	1	S-M	1	S-C	1	S-V	1	M-S	1	S-C	1	SD-ÖVR	1
#7	S-MP	1	KD-M	1	S-C	1	S-L	1	KD-M	1	S-MP	1	SD-M	1	M-Övr	1	MP-V	1
#8	NyD-S	1	S-L	1	M-C	1	S-Övr	1	M-6	1	C-M	1	MP-S	1	SD-Övr	1	M-C	1
#9	L-S	1	L-M	1	S-ÖVR	1	M-L	1	V-S	1	V-S	1	KD-M	1	M-S	1	S-M	1
#10	L-M	1	S-M	1	M-Övr	1	S-MP	1	C-M	1	M-KD	1	S-Övr	1	S-MP	1	SD-S	1
#11	M-Övr	1	MP-S	1	S-MP	1	L-C	1	S-L	1	L-M	1	FI-V	1	V-S	1	M-KD	1
#12	NyD-C	1	S-Övr	1	V-MP	1	KD-C	1	S-Övr	1	C-L	1	L-M	1	S-M	1	M-S	1
#13	KD-L	1	L-S	1	M-KD	1	L-S	1	MP-S	1	M-Övr	1	V-S	1	SD-S	1	C-S	1
#14	NyD-Övr	0	M-S	1	V-Övr	1	KD-L	1	S-MP	1	M-MP	1	S-M	1	C-M	1	KD-M	1
#15	M-NyD	0	MP-V	0	S-M	1	MP-S	1	S-M	1	KD-C	1	C-M	1	C-L	1	S-ÖVR	1
#16	S-M	0	L-C	0	S-L	1	M-C	1	C-L	1	KD-L	1	FI-MP	1	SD-C	1	S-MP	1
#17	M-S	0	V-MP	0	M-S	1	KD-Övr	1	M-Övr	1	V-MP	1	M-Övr	1	SD-KD	1	SD-KD	1
#18	MP-Övr	0	M-MP	0	MP-V	1	V-Övr	0	KD-C	0	L-S	1	M-KD	1	S-ÖVR	1	M-ÖVR	1
#19	MP-S	0	L-MP	0	KD-Övr	1	MP-V	0	MP-V	0	MP-V	1	SD-C	1	S-L	1	C-L	1
#20	S-Övr	0	M-NyD	0	KD-S	0	C-M	0	KD-L	0	S-Övr	0	SD-Övr	1	M-KD	1	V-S	1

Källa: SVT/Valu 1991-2022.

Kommentar: Procentbasen i beräkningarna är hela väljarkåren. Skattningarna är avrundade till heltal men rangordningen byggs på fler decimaler.

Vi känner till sedan tidigare (se Erlingsson & Oscarsson, 2015; Berg, Erlingsson & Oscarsson, 2019) att Moderata partisympatisörer haft en stor förkärlek för SD-röstning nationellt. Och just i fallet med moderata anhängares röstande på SD nationellt är röstdelandet så omfattande och gruppen så pass stor att det har tydliga politiska konsekvenser. Om dessa 2-3 procent av väljarkåren istället valt att rösta på sitt bästa parti (Moderaterna) även i valet till riksdagen hade Allianspartierna blivit större än Stefan Löfvens regeringsunderlag 2018. Och i 2022 års val hade Moderaterna inte behövt förlora positionen som Sveriges andra största parti till Sverigedemokraterna. Svensk politisk historia hade då möjligen tagit en annan vändning.

Social tillhörighet

När det gäller att förstå varför svenska väljare röstar som de gör är yrkestillhörighet fortfarande en av de viktigaste faktorerna. Klassröstningen har visserligen minskat mycket i Sverige sedan 1960-talet. Men det existerar fortfarande ett tydligt samband mellan yrkesgrupptillhörighet och partival. Människors livsvillkor – framför allt deras ställning på arbetsmarknaden och ekonomiska omständigheter – spelar roll för politiskt beteende. På senare år har det också blivit tydligare skillnader i partival mellan gruppen män och gruppen kvinnor, och tydligare skillnader mellan yngre och äldre. Utbildningsnivå och utrikesbakgrund är två andra sociala skiljelinjer som möjligen kan vara på väg att växa sig starkare. Även i ett på många sätt hyperindividualiserat samhälle är sociala grupptillhörigheter politiskt betydelsebärande – det gäller inte minst i partiernas retorik och kampanjbudskap. Även i valet 2022 var olika väljargrupper flitigt uppvaktade av partierna.

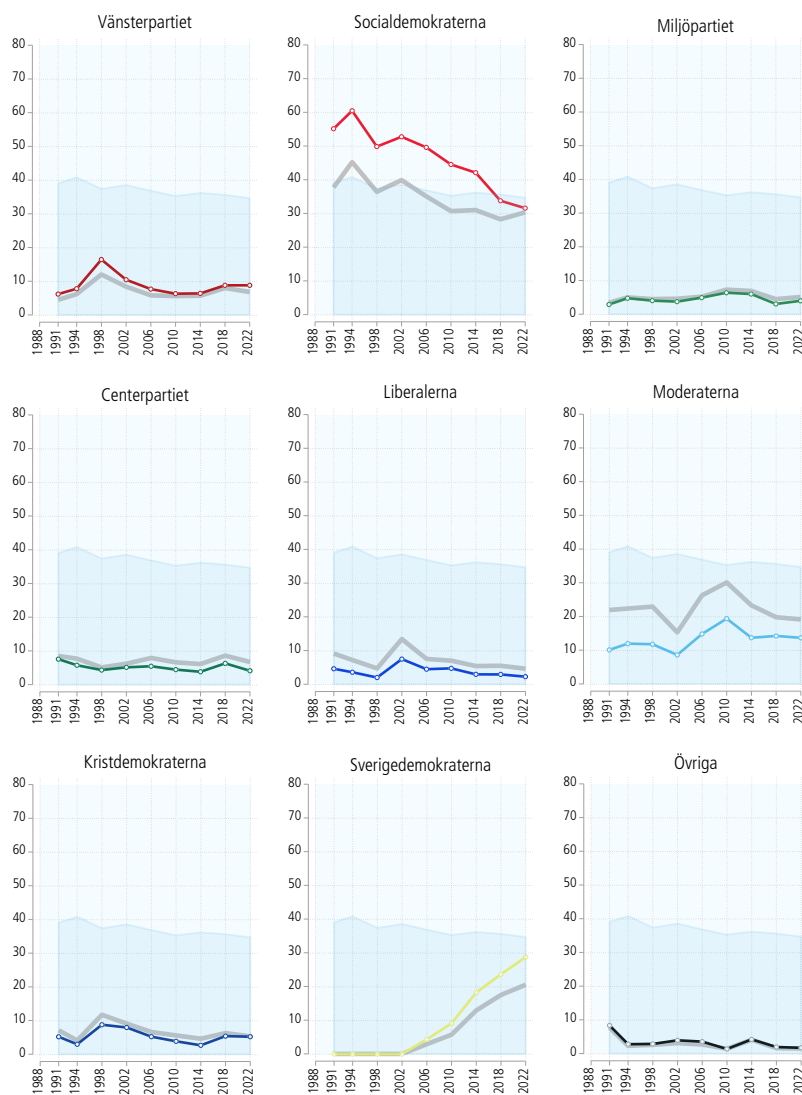
I det här kapitlet använder vi SVT/Valu för att analysera förändringar över tid för några av de sociala skiljelinjer som tillhör de bäst kartlagda i svensk och internationell väljarbeteendeforskning. Vi har valt att illustrera resultaten med hjälp av figurer. För fullständighets skull finns skattningar för de olika partiernas resultat i olika väljargrupper redovisade i tabellformat i appendix A.

Socialdemokraterna och arbetarna

Arbetarrörelsen organiserade arbetarnas intressen i fackföreningar och politiska partier. En naturlig startpunkt för en analys av de grupptillhörigheter som haft störst politiska konsekvenser i Sverige är att undersöka arbetares röstning över tid. I Sverige är det en betydligt större grupp väljare som subjektivt själva klassificerar sig som arbetare (mellan 35-40 procent) än som objektivt kan räknas som arbetare till yrket (15-20 procent). Det finns en eftersläpande arbetareklassromantik som leder till att många väljare som är tjänstemän eller enmansföretagare väljer att betrakta sig själva som 'arbetare'. I yngre generationer tycks termen arbetare ibland inte ges någon annan betydelse än en person som yrkesarbetar.

I Vallokalsundersökningarna låter vi väljarna själva klassificera in sig i gruppen arbetare. Socialdemokraterna har varit kraftigt överrepresenterade med ett tio-femton procentenheters starkare röststöd än i väljarkåren som helhet (Figur 8.1). Men Socialdemokraternas dominans upphörde i samband med 2018 års val. Och vid valet 2022 fanns det lika stor andel S-väljare bland arbetare, drygt trettio procent, som i väljarkåren. Socialdemokraterna gör inte längre lite bättre ifrån sig bland arbetare.

Figur 8.1 Partiernas röststöd bland samtliga och bland arbetare 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Väljargruppen 'arbetare' är de som självidentifierar sig som arbetare på SVT/Valus enkätfråga om yrkestillhörighet. Resultaten har viktats efter officiella valresultat. Det ljusa fältet i bakgrunden av graferna visar hur stor andel av de svarande i undersökningen som identifierar sig som arbetare. Under perioden 1991–2002 särredovisades inte Sverigedemokraterna. Partiets väljarstöd återfinns i kategorin "Övriga partier".

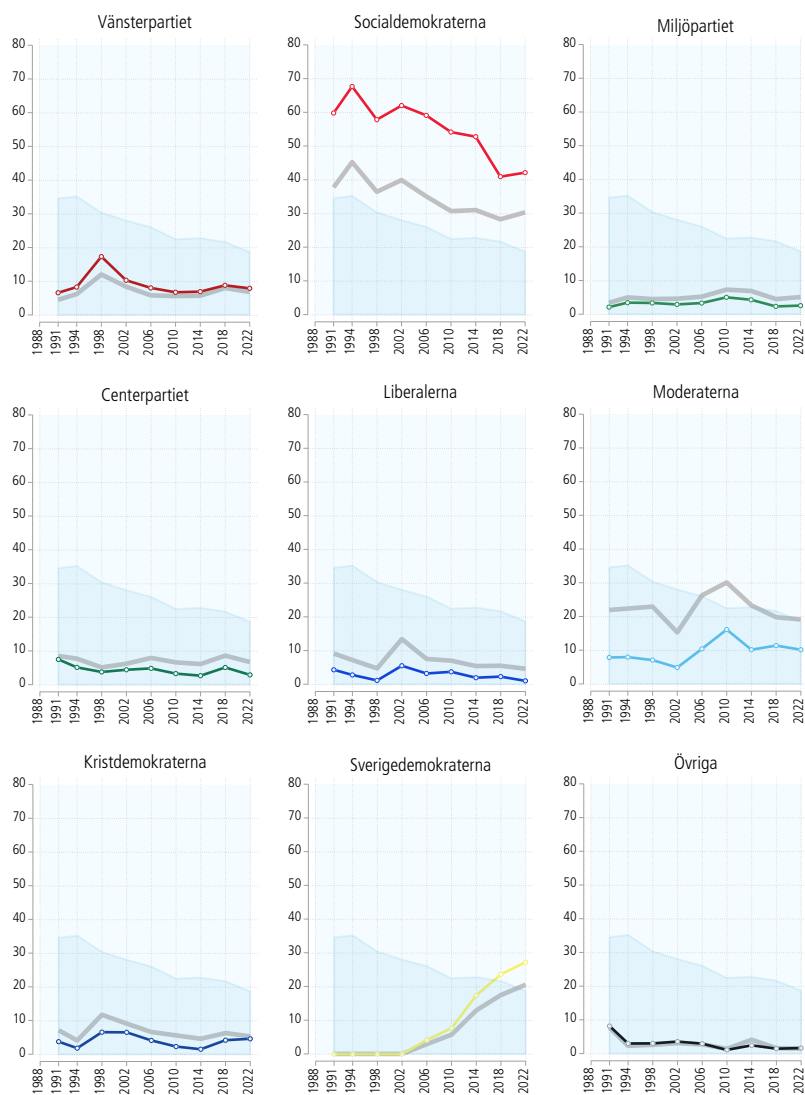
På motsvarande sätt har Moderaterna haft tufft att attrahera arbetarväljare. Moderaternas underrepresentation i storleksordningen 6-12 procentenheter har varit i stort oförändrad under de senaste trettio åren. Det är istället Sverigedemokraterna som vunnit framgångar i gruppen väljare: I valet 2022 röstade 30 procent av arbetarna på SD.

Socialdemokraternas stöd bland LO-anslutna väljare har alltid varit en efterfrågad uppgift från vallokalsundersökningen. Även om andelen LO-anslutna i väljarkåren nästan halverats sedan 1991 – i vallokalsundersökningen från omkring 35 procent till under tjugo procent bland de svarande – finns en stark symbolik när det gäller Socialdemokraternas grepp om LO-väljarna. I ett samhälle som lämnar det gamla industrisamhället bakom sig och där arbetaryrken långsamt får lämna plats åt olika tjänstemannayrken. Precis som i väljarkåren som helhet har sammansättningen av Socialdemokraternas väljare förändrats så att det idag finns fler tjänstemän än arbetare.

Greppet om arbetarväljarna har försvagats i ungefär samma takt som andelen LO-anslutna minskat. I Vallokalsundersökningen 1994 röstade 70 procent av LO-medlemmar på S. Motsvarande andel har varit strax över fyrtio procent i valen 2018 och 2022. Socialdemokraternas ställning i LO har alltså försvagats mer än vad man skulle kunna förväntat sig från partiets transition från ett fyrtio- till ett trettioprocentparti.

Vart LO-väljarna har tagit vägen är välkänt. Det är Sverigedemokraterna som successivt har lyckats stärka sin ställning bland arbetare i allmänhet och bland LO-medlemmar i synnerhet. I 2022 års val vann Sverigedemokraterna närmare 30 procent av LO-medlemmarna enligt Vallokalsundersökningen (se Figur 8.2). För en fackförening med så starka organisatoriska och ideologiska band till Socialdemokraterna är det förstås en besvärande omständighet. Förlusterna till SD är symboliskt jobbigt för arbetarepartiet. Dock. Fortfarande är det klart fler LO-anslutna som röstar S än SD (drygt 40 mot knappa 30 procent). Och räknar du med Vänsterpartiet är det fortfarande omkring 50 procent av LO-medlemmarna som stödjer något av arbetarrörelsens partier.

Figur 8.2 Partiernas röststöd bland samtliga och bland LO-medlemmar 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991-2022.

Kommentar: Resultaten visar partiernas röststöd bland svarande som uppger att de är medlemmar i LO. Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten. För detaljer om frågeformuleringar och svarsalternativ, se bokens Appendix A.

Moderaterna och företagarna

Moderaterna är först och främst företagarnas parti. Röststödet för Moderaterna bland företagarna har inte sällan landat mellan 40–50 procent i vallokalsundersökningarna. Undantagen är katastrofvalet 2002 då M bara lyckades locka 30 procent av företagarna, och vid de två senaste valen 2018 och 2022 då M erhållit ett betydligt svagare stöd i sin kärngrupp än vad partiet gjort historiskt, bara omkring 25-30 procent.

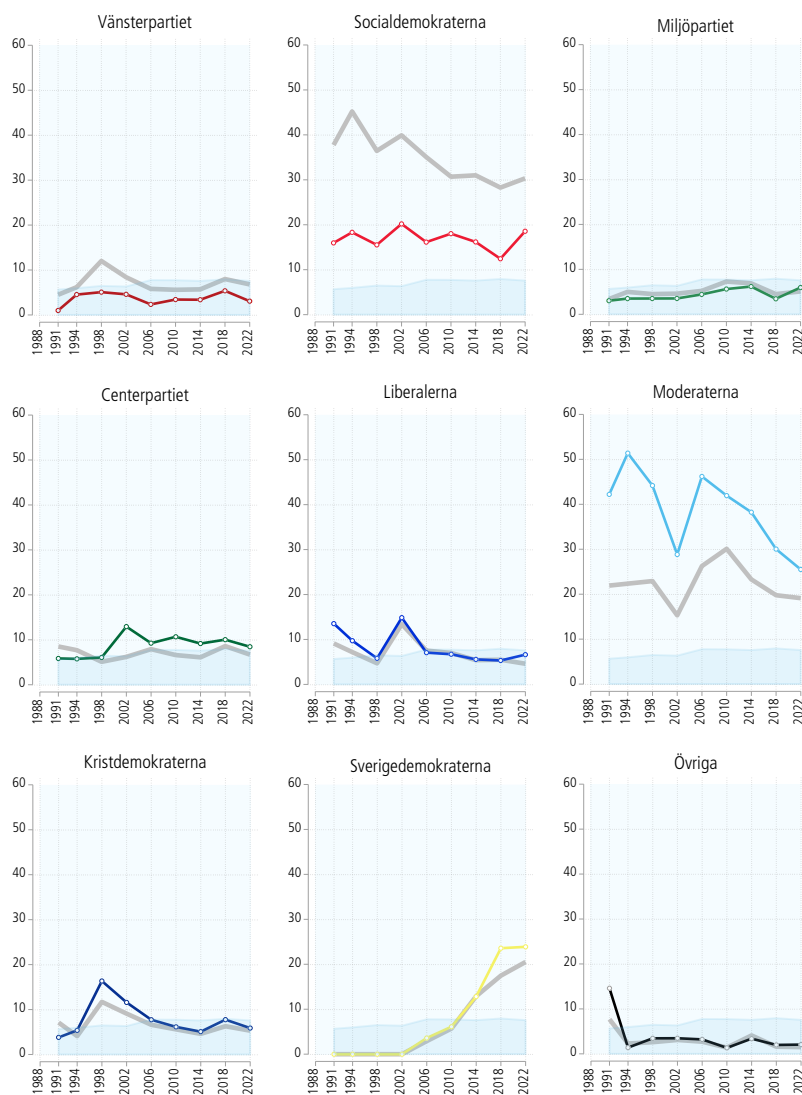
På samma sätt som Sverigedemokraterna sårat Socialdemokraterna genom att mobilisera arbetare har SD sårat Moderaterna genom att mobilisera företagare. I båda fallen har SD alltså lyckats göra inbrytningar i de två stora partiernas kärngrupper. Historiskt vet vi att Moderaterna har tappat fler väljare till SD än vad Socialdemokraterna gjort (Oscarsson, 2020). Och relativt sett är Moderaterna mer utmanat i sin kärngrupp företagare än vad Socialdemokraterna är i gruppen arbetare. I valet 2022 skattades stödet för M och SD bland företagare precis lika stort, 25 procent (se Figur 8.3). Det pågår en dragkamp mellan M och SD om att vara största parti bland landets företagare. Från Valforskningsprogrammets studier (Cederholm Lager m fl, 2022) vet vi att SDs framgångar tenderar att vara något större bland småföretagare med få eller inga anställda.

Och omvänt: Bland arbetarrörelsens partier – Vänsterpartiet och Socialdemokraterna – har framgångarna bland företagare varit mycket blygsamma genom åren. En av tjugo företagare har röstat på Vänsterpartiet och omkring var femte företagare på Socialdemokraterna. Svarsmönstren är stabila över tid och mycket litet talar för att partier till vänster vinner framgångar bland svenska företagare.

Arbetsmarknadens och välfärdsstatens organisering tar sig uttryck i stora skillnader i röststöd för partierna mellan offentligt och privat anställda (se Figur 8.4). Moderaterna har historiskt varit överrepresenterade med omkring fem procentenheter bland privatanställda. Socialdemokraterna är ohotade som i särskild klass största parti bland offentliganställda (38 procent 2022). Moderaterna var klart störst bland privatanställda vid valen 2006-2014 men har tappat i de två senaste valen. Vid valet 2022 hade Moderaterna stöd av 23 procent av väljare anställda i privat sektor, vilket är lika stort som Socialdemokraterna (24 procent) och Sverigedemokraterna (23 procent).

Under tidigt 1980-tal spåddes sektorsröstningen växa fram som en central social skiljelinje i svenskt väljarbeteende. Idén är att väljargrupper som är mer beroende av en stor offentlig sektor både som socialt skyddsnät och för löneinkomster i allt större omfattning röstar på partier till vänster som prioriterar omfördelning, högre skatter och ambitiösa välfärdssystem. Så har det inte blivit. Sektorsröstningen – skillnaderna i partival mellan anställda i offentlig och privat sektor – har visserligen vuxit något sedan 1980-talet men har inte kommit att ersätta den gamla klassskiljelinjen sett till förklaringskraft. Hypotesen om sektorsröstning får bara delvis rätt. I SVT/Valu-serierna finns inget stöd för att sektorsröstningen skulle vara större idag än i 1990-talets början.

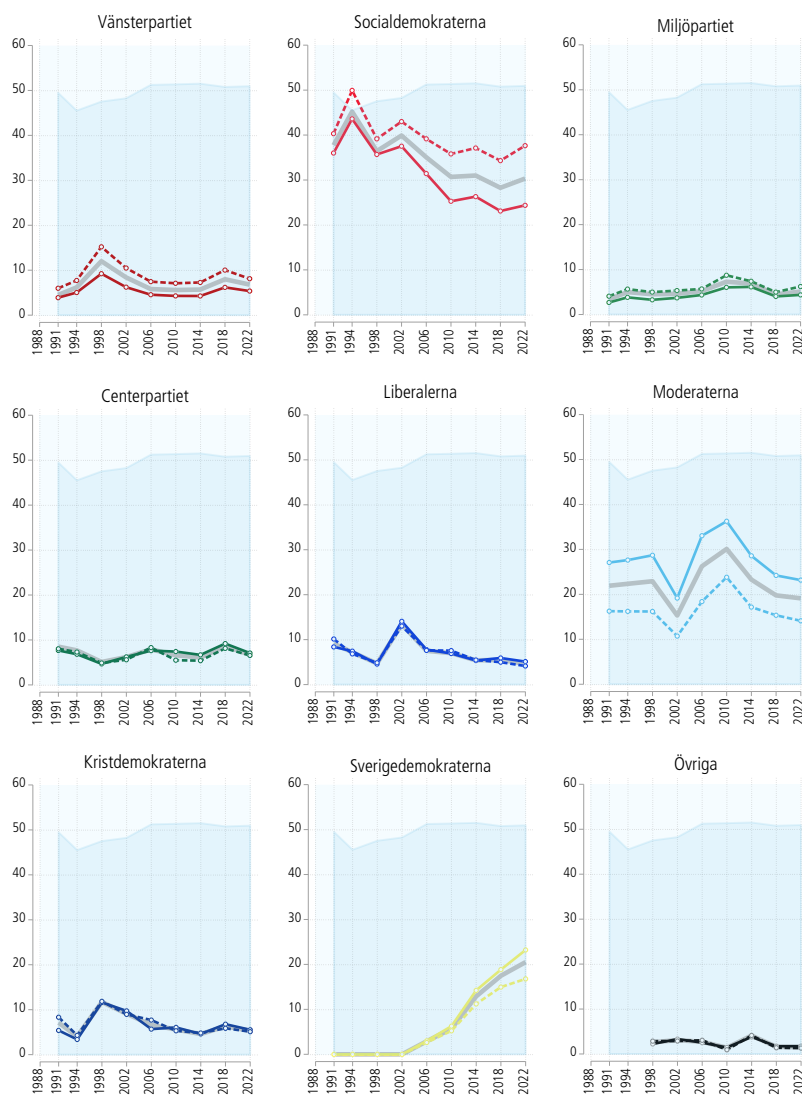
Figur 8.3 Partiernas röststöd bland samtliga och bland företagare 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Väljargruppen 'företagare' är de som självidentifierar sig som företagare på SVT/Valus enkätfråga om yrkestillhörighet. Resultaten har viktats efter officiella valresultat.

Figur 8.4 Partiernas röststöd bland väljare verksamma i offentlig respektive privat sektor 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022. **Kommentar:** Väljargruppen 'offentliganställda' är personer som svarat att de arbetar i statlig eller kommunal tjänst (streckad linje i figuren). Blå bakgrund visar kategorin andelen anställda i privat sektor. Frågan lyder: "Arbetar/arbetade du i statlig, kommunal eller privat tjänst?". Antal svarspersoner som uppgivit att de "aldrig yrkesarbetat" var 1991 4 procent, 1994 7 procent, 1998 7 procent, 2002 4 procent, 2006 4 procent, 2010 5 procent, 2014 4 procent, 2018 3 procent och 2022 3 procent. Andel uppgift saknas var 11 procent 1991, 13 procent 1994, 7 procent 1998, 7 procent 2002, 6 procent 2006, 7 procent 2010, 6 procent 2014, 7 procent 2018 och 9 procent 2022.

Centerpartiet och jordbrukarna

Jordbrukare är ingen stor väljargrupp. Men för det gamla bondeförbundet är gruppen symboliskt viktig. Att företräda jordbrukarnas intressen i ett framväxande industrisamhälle var *raison d'être* för agrara partier. Fram till mitten av 1990-talet röstade en mycket klar majoritet av landets jordbrukare på Centerpartiet. Därefter ger våra tidsserier lite olika skattningar av stödet från denna lilla kärngrupp. Enligt Valundersökningarna har det varit omkring 30 procent av jordbrukarna som röstat på Centerpartiet i valen under 2010-talet. I SVT/Valu har stödet varit något högre, omkring 40 procent. Valet 2022 sticker här ut genom ett rekordsvagt stöd bland de svarande i vallokalundersökningen som själva definierar in sig i kategorin 'jordbrukare': bara 20 procent röstade på Centern. Om den skattningen kan bekräftas av andra undersökningar är Centerpartiet för första gången i historien inte största parti bland sveriges jordbrukare: en större andel, 26 procent, stödde Sverigedemokraterna i valet 2022. Sverigedemokraterna har inte bara lyckats slå sig in i Socialdemokraternas och Moderaternas kärngrupper – arbetare och företagare – utan har vunnit många väljare även i Centerpartiets traditionella kärngrupp: jordbrukarna. Men det är inte bara SD som rycker fram i den lilla väljargrupp jordbrukare. Det är en av ytterst få grupper där Socialdemokraterna fått ett ökat stöd över tid.

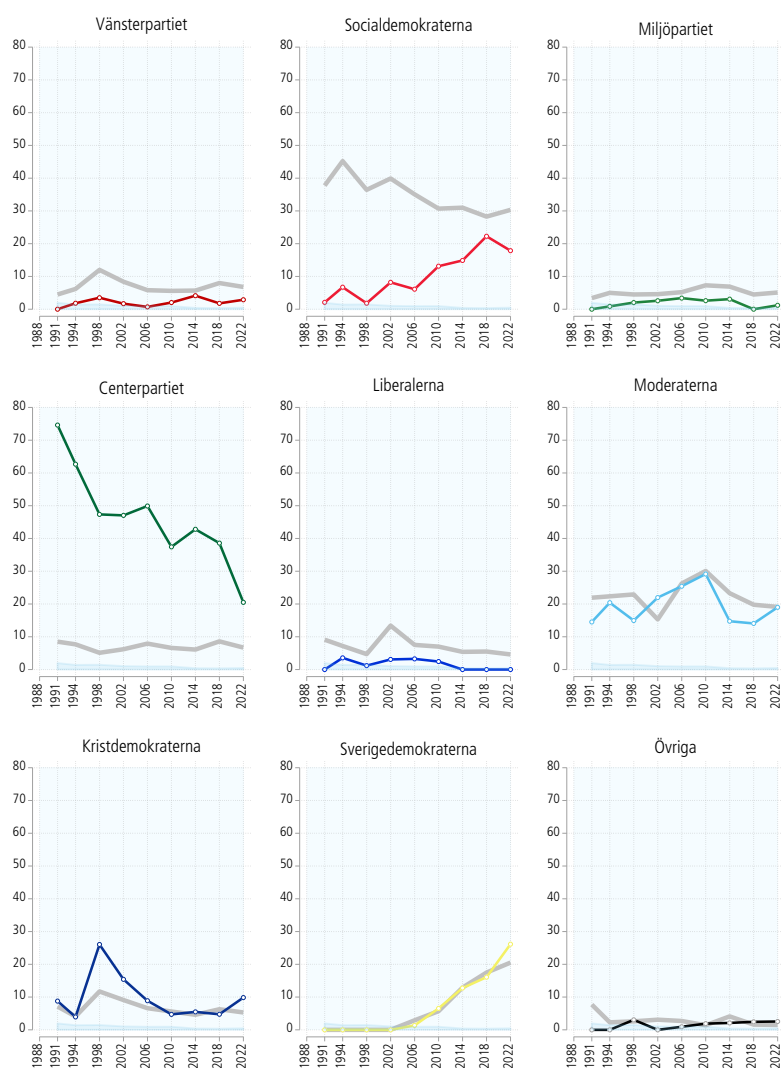
Stad-landskiljelinjen tillhör den kanske flitigast diskuterade bland forskare och i samhällsdebatten på senare år (se t ex Erlingsson, Karlsson, Wide & Öhrvall, 2022). Livsvillkor och levnadsförhållanden ser onekligen mycket annorlunda ut i stan än på landsbygden. Frågor om transfereringar, utjämnningssystem, likvärdig offentlig service, vårdköer och drivmedelspriser har tydlig bäring på landsbygdens förutsättningar. I samband med valet 2022 var det många partier som utformade valbudskap för att vinna landsbygdsväljarnas röster.

Även om valforskningen inte kunnat se växande samband mellan boendeort och partival över tid finns det tydliga regionala variationer i röstningsbeteendet. Det handlar främst om skillnader mellan norr och söder – arbetarrörelsens partier har fortfarande ett klart starkare stöd i Norrland än i södra delarna av landet – men även mellan stad och landsbygd.

SVT/Valus design tillåter inte närmare analyser av väljare från olika landsändar eller mellan väljare boende i staden eller på landet – för sådana analyser kan med fördel användas officiella valresultaten eller de återkommande valundersökningarna från Valforskningsprogrammet. Men Valu ställer en fråga om var väljarna huvudsakligen har vuxit upp. Ett svarsalternativ är "ren landsbygd" (se Figur 8.5). Resultaten visar som väntat att Centerpartiet tidigare har haft ett starkare röststöd bland väljare med landsbygdsuppväxt än i väljarkåren som helhet. I valen 2002-2010 gjorde Centern nästan dubbelt så bra valresultat bland personer uppvuxna på landsbygden. Men i det senaste valet 2022 var denna överrepresentation uttraderad.

Bland väljare med landsbygdsbakgrund har Sverigedemokraterna stora framgångar över tid och vid varje val erhållit ett tydligt starkare stöd än i väljarkåren som helhet. I gruppen har SD vuxit från 3 procent 2006 till 26 procent 2022 (se Figur 8.5).

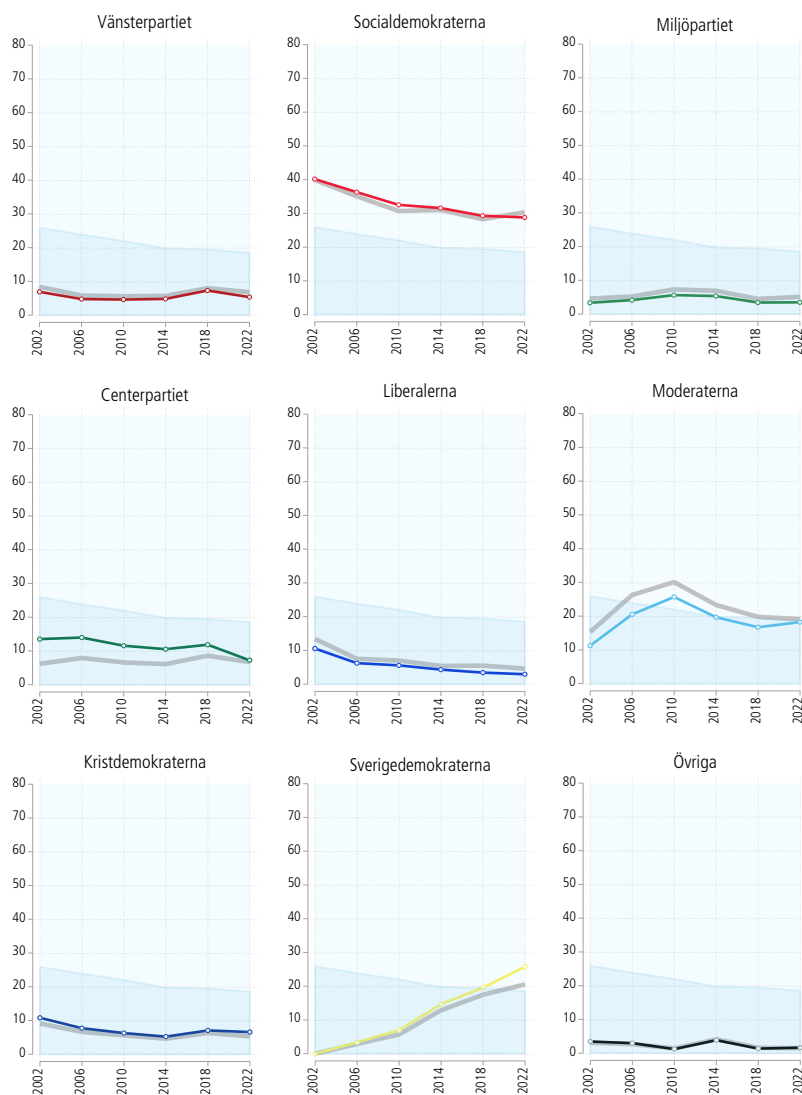
Figur 8.4 Partiernas röststöd bland samtliga och bland jordbrukare 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Väljargruppen 'jordbrukare' är de som självidentifierar sig som jordbrukare på SVT/Valus enkätfråga om yrkestillhörighet. Resultaten har viktats efter officiella valresultat.

Figur 8.5 Partiernas röststöd bland samtliga och bland personer som själva vuxit upp på landsbygden 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Uppgifter om uppväxt är hämtade från en enkätfråga i SVT/Valu (se appendix för detaljer om frågeformulering och svarsalternativ). Resultaten har viktats efter officiella valresultat.

Kristdemokraterna och kyrkfolket

I många länder finns starka religiösa skiljelinjer som är betydelsefulla vid analyser av väljarbeteende. Även i Sverige finns ett tydligt samband mellan religion och politik. Det är visserligen svagare än i många andra länder men religiositet och religiösa praktiker kan ändå inte förbises i analyser av vilken roll sociala skiljelinjer spelar för människors partival. Traditionellt har kyrkfolket röstat mer på konservativa partier till höger än på socialistiska partier till vänster (se Aardal & Oscarsson, 2023).

Frågan om kyrkobesök har funnits med i vallokalsundersökningarna vid alla tillfällen utom vid valet 1994. Andelen flitiga kyrkobesökare, som besöker en gudstjänst oftare än en gång i månaden är omkring 6-8 procent i undersökningarna. Den långsamt fallande trenden speglar en väl dokumenterad långsam sekularisering av det svenska samhället (se Figur 8.6)

Stödet för Kristdemokraterna har minskat dramatiskt bland kyrkobesökarna sedan 1990-talet. Från succévalet 1991 fram till 2002 hade partiet greppet om gruppen. Bland regelbundna kyrkobesökare röstade fyra av tio på KD. Efter millennieskiftet har stödet halverats ned till 20 procent i samband med valet 2022.

Kristdemokraterna är inte längre kyrkfolkets självklara parti. Istället är sedan 2006 Socialdemokraterna det klart vanligaste partiet i kyrkbänkarna med omkring 30 procent. Moderaterna har kroniskt underpresterat bland de kristna kyrkobesökarna med 5-15 procentenheter under hela perioden. Detsamma gäller för Vänsterpartiet som ofta haft mindre än hälften av stödet i väljarkåren. Kyrkobesökarna är en av de grupper där Sverigedemokraterna tydligt underpresterar. Stödet för Sverigedemokraterna växer även bland kyrkobesökare men orkade i Valu inte upp till mer än 13 procent i samband med valet 2022.

Figur 8.6 Partiernas röststöd bland samtliga och bland personer som besöker kyrkan en gång i månaden eller oftare 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Uppgifter om kyrkobesöksfrekvens är hämtade från en enkätfråga i SVT/Valu (se appendix för detaljer om frågeformulering). Alla resultat är viktade efter de officiella valresultaten vid respektive val. Det ljusa området bakom trendlinjerna visar hur stor gruppen flitiga kyrkobesökare varit enligt vår definition. I Valu 1994 ställdes inte frågan om kyrkobesök.

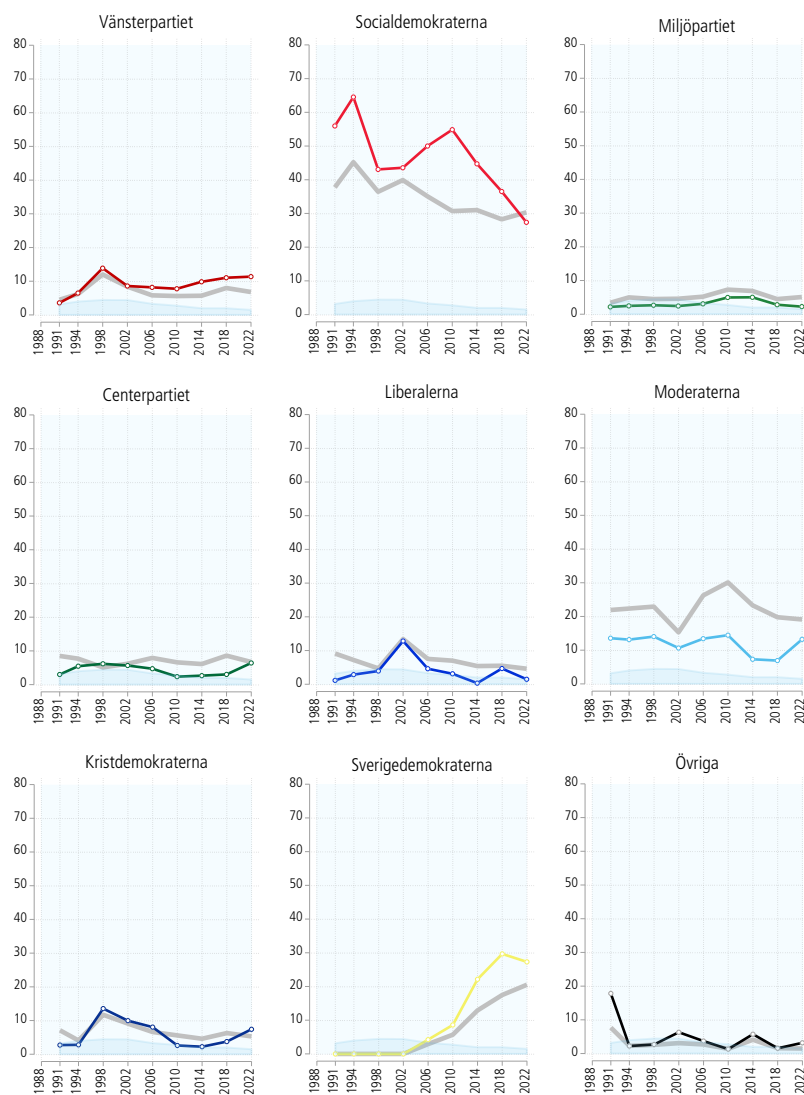
Sverigedemokraternas stöd bland arbetslösa och personer med sjuk-/aktivitetsersättning

Rubriken kan verka märklig i förhållande till de dominerande narrativen om Sverigedemokraternas framgångar i symboliskt viktiga väljargrupper som arbetare, företagare eller landsbygdsbor. Men det finns också anledning att uppmärksamma SDs framgångar och starka överrepresentation i två av samhällets kanske mest utsatta grupper där behovet av stöd och bidrag från samhället kan vara särskilt stort: arbetslösa och sjukskrivna (se Figur 8.7 och 9.8). Grupperna utgör endast några få procent av de svarande i SVT/Valu men är numerärt klart större än exempelvis jordbrukare.

Socialdemokraterna har historiskt varit starka bland personer med sjuk- och aktivitetsersättning. I valet 1994 fick Socialdemokraterna hela 65 procent av rösterna i den gruppen. Men vid de senaste valen har stödet eroderat till omkring 30-40 procent och sjukskrivna utmärker sig inte längre i frågan om röstning på Socialdemokraterna. Moderaterna har haft ett svagt stöd med bara omkring tio procent bland sjuka. På senare år är det Sverigedemokraterna som gått starkt. Vid valen 2018 och 2022 har omkring 30 procent av väljare med sjuk- eller aktivitetsersättning röstat på Sverigedemokraterna.

Resultaten för gruppen arbetslösa liknar på många sätt de för gruppen med sjuk- och aktivitetsersättning. Socialdemokraterna erhöll omkring 45 procent av de arbetslösa i valen 1991-2014 men har sedan tappat till omkring 30 procent vid valen 2018 och 2022. Moderaterna har haft svårt att vinna fler än 10 procent av de arbetslösas röster vid något val tillfälle. Och Sverigedemokraterna konkurrerar på allvar med Socialdemokraterna om att vara det största partiet bland arbetslösa med omkring 30 procent röststöd.

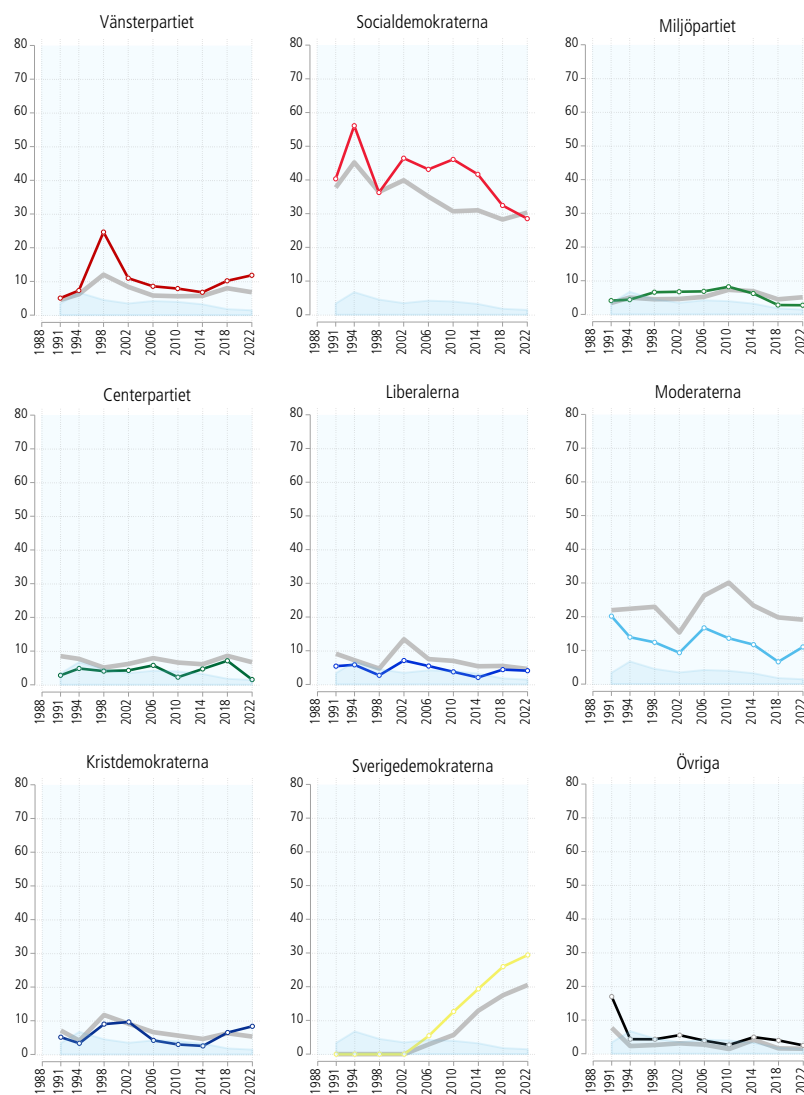
Figur 8.7 Partiernas röststöd bland samtliga och bland personer med sjuk- och aktivitetsersättning 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten. Till personer med sjuk- och aktivitetsersättning räknas de personer som självklassificerat sig i denna grupp. Se appendix B för frågeformuleringar och svarsalternativ.

Figur 8.8 Partiernas röststöd bland samtliga och bland arbetslösa 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Till arbetslösa räknas de som självklassificerat sig som arbetslösa i Valu-enkäten. Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten.

Vänsterpartiet och de utrikes födda

Närmare två miljoner svenskar är födda utanför Sverige och ännu fler har en familjebakgrund från andra länder. Allt fler röstberättigade väljare hör till denna kategori. Finns det några samband mellan uppväxtbakgrund och partival? SVT/Valu ställer frågor om egen och föräldrars uppväxtbakgrund som används för att studera väljarbeteende bland första- och andra generationens invandrare. Är uppväxtbakgrund en ny social skiljelinje och växer den sig starkare?

Vänsterpartiet har historiskt haft ett starkare röststöd bland personer födda utanför Sverige än bland svenskfödda. I Valu-sammanhang är det valet 2002 som sticker ut. Då röstade 17 procent av de utrikes födda – första generationens invandrare – på Vänsterpartiet. Även i 2022 års val gjorde partiet ett bra val bland personer födda utanför Sverige: 12 procent (se Figur 8.9).

I gruppen *andra* generationens invandrare – här definierat som väljare som själva vuxit upp i Sverige men där någon av föräldrarna är uppvuxna utomlands – är partivalet mer likt befolkningen i övrigt. Det gäller även när vi ser till stödet för Vänsterpartiet. Andra generationens invandrare som själva vuxit upp i Sverige röstar mer likt väljarkåren som helhet. Vi ser här obetydliga skillnader i stödet för Vänsterpartiet.

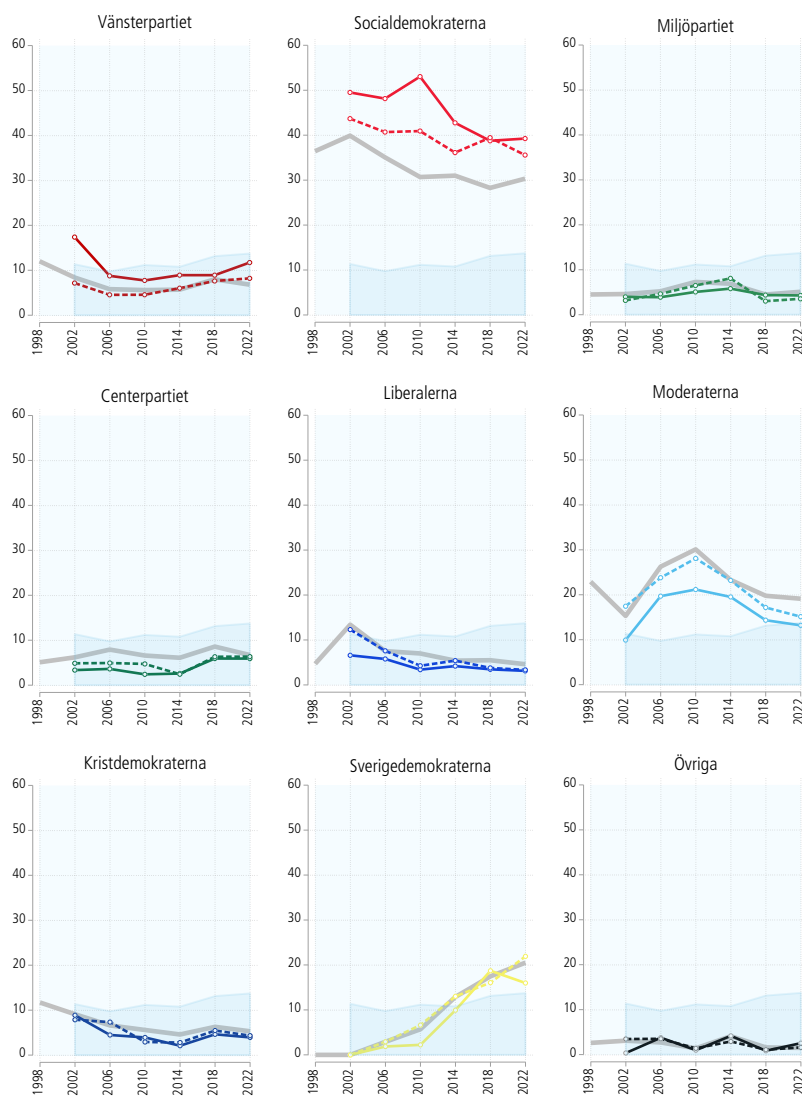
Röstning på de två traditionellt regeringsbärande partierna Socialdemokraterna och Moderaterna uppvisar stora skillnader mellan utrikes- och svenskfödda. M är alltid underrepresenterade i gruppen utrikesfödda med omkring fem procentenheter. Och bland personer födda utanför Sverige når S ett tio procentenheter starkare valresultat vid varje val under perioden 2002-2022. Vid det senaste valet 2022 röstade fyra av tio utrikesfödda på S men bara 13 procent på M. Dock jämnas skillnaderna ut när vi ser till andra generationens invandrare. I andra generationen röstade 36 procent på S och 15 procent på M.

Sverigedemokraterna är varken under- eller överrepresenterade i grupper som är födda utomlands. Partiet har nått ungefär samma framgångar bland utrikesfödda som i väljarkåren i stort. Vid det senaste valet var framgångarna dock relativt sett mer blygsamma än i tidigare val: 16 procent röstade på SD.

Gruppen utrikesfödda är mycket brokig. I Valu finns möjligheter att dela upp de utrikesfödda efter om de har nordisk, europeisk eller utomeuropeisk bakgrund (se tabell A.18). Med den uppdelningen blir skillnaderna i partival efter bakgrund betydligt större. Väljare med nordisk eller europeisk bakgrund röstar likt svenskfödda väljare. Det är väljarna med utomeuropeisk bakgrund som skiljer ut sig. Det är i den gruppen som Vänsterpartiet och Socialdemokraternas röststöd är särskilt stort: omkring 20 procent för V och omkring 40 procent för S (se Figur 8.10). Och i gruppen utomeuropeiskt födda är partierna till höger klart underrepresenterade. Moderaterna och Sverigedemokraterna når bara omkring 10 procent vardera bland väljare med utomeuropeisk bakgrund.

Sett över hela perioden 2002-2022 är väljarna med utomeuropeisk bakgrund den grupp där Vänsterpartiet har haft starkast väljarstöd: toppnoteringen är 25 procent i valet 2002. Väljargruppen är liten och skattningarna därför osäkra, men resultaten kan bekräftas i tidsserier som bygger på andra data från SOM- och Valundersökningar.

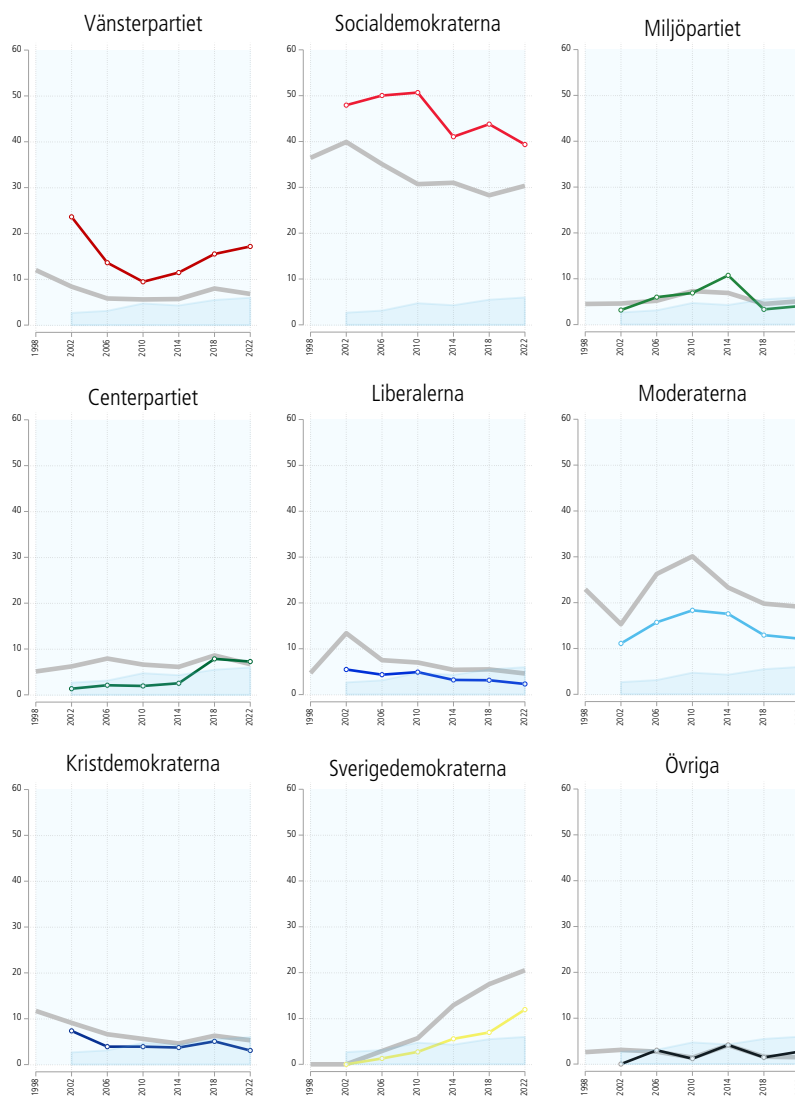
Figur 8.9 Partiernas röststöd bland samtliga och bland 1a och 2a generationens utrikesfödda 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 2002–2022.

Kommentar: De heldragna linjerna i figurerna är 1a generationens utrikesfödda medan den streckade linjen är 2a generationens utrikesfödda. Gruppindelningarna bygger på en enkätfråga om egen och föräldrars uppväxtbakgrund (se appendix B för detaljer om frågeformuleringar). Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten.

Figur 8.10 Partiernas röststöd bland samtliga och bland personer med utom-europeisk bakgrund 2002–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 2002–2022.

Kommentar: Gruppindelningarna bygger på en enkätfråga om egen och föräldrars uppväxtbakgrund (se appendix B för detaljer om frågeformuleringar). Till personer med utomeuropeisk bakgrund räknas alla som själva har vuxit upp utanför Europa eller där mor eller far har utomeuropeisk uppväxt. Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten.

Liberalerna och de högutbildade

Väljarna i Sverige blir allt mer högutbildade. Enligt SCB är idag andelen av befolkningen som läst vidare efter gymnasiet 45 procent (2021). Den ökade andelen utrikesfödda och den ökade andelen högutbildade är två genomgripande strukturella förändringar av sammansättningen av väljarkåren som potentiellt kan ha konsekvenser för väljarnas val av parti och för partiernas konkurrens om väljare. Utbildningsskillnaderna växer sig stora mellan äldre och yngre generationer och numera också mellan kvinnor och män. Utvecklingen borde gynna ett parti som Liberalerna, som historiskt alltid haft starkt stöd av gruppen högutbildade. Folkpartiet kallades ibland för docentpartiet.

Frågor om utbildningsnivå har funnits med i Valu vid två tillfällen, 2018 och 2022. Resultaten visar att skillnaderna mellan låg- och högutbildade är stabila när det gäller partival (se tabell 9.1). Bland de lägst utbildade är Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna de dominerande partierna med cirka 70 procent av rösterna tillsammans. Bland personer med examen från högskola/universitet röstar färre på S och SD (42 procent tillsammans).

Tabell 8.1 Partiernas röststöd bland personer med olika utbildningsnivå 2022 (procent).

	Partival i riksdagsvalet 2022										Summa procent
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	ÖVR		
Ej grundskola/obligatorisk skola	5	41	1	4	1	5	12	30	1	100	
Grundskola/motsvarande obligatorisk skola	5	34	2	5	2	4	13	34	1	100	
Examen från gymnasium, folkhögskola eller motsvarande	6	30	3	4	3	6	20	27	1	100	
Eftergymnasial utbildning, ej högskola	5	30	3	5	3	5	19	28	2	100	
Studier/examen från högskola/universitet	8	29	7	9	6	5	21	13	2	100	
Studier/examen från forskarutbildning	11	30	13	9	9	6	10	11	1	100	

Källa: SVT/Valu 2022.

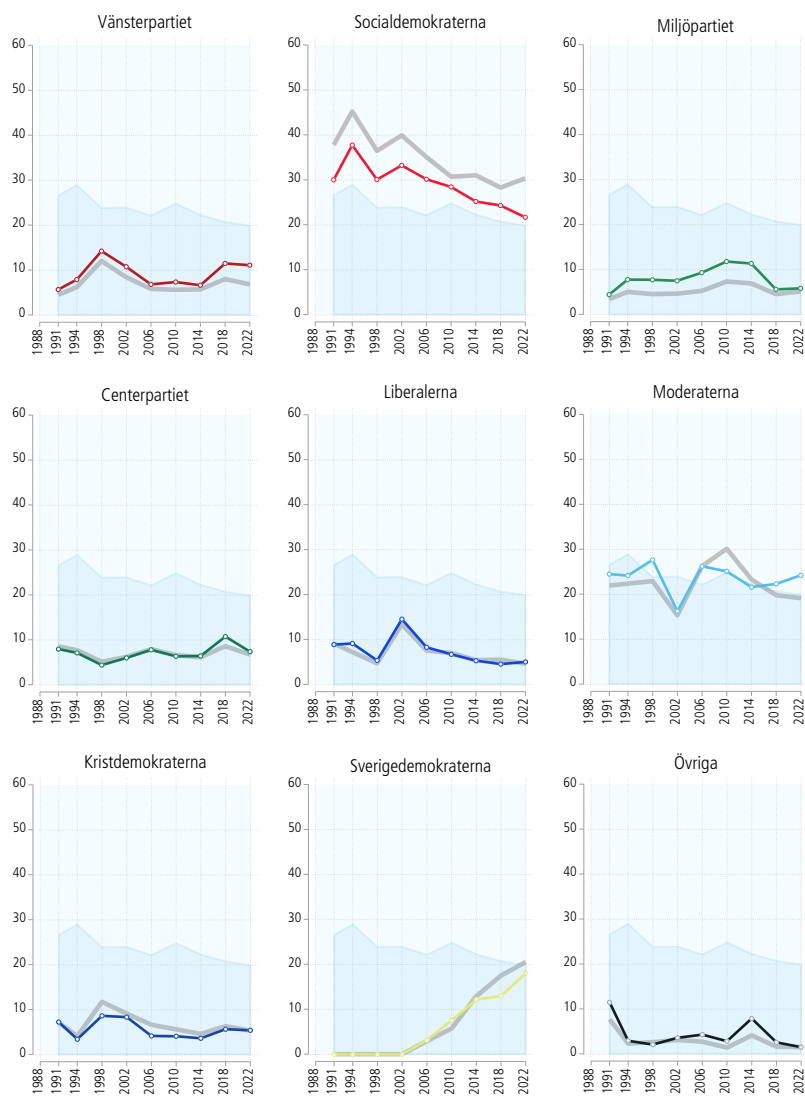
Kommentar: Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten.

I den högst utbildade gruppen – ungefär två procent av elektoratet – som har en examen från forskarutbildning finns en tydlig överrepresentation av väljare som röstade på Vänsterpartiet (11 procent), Miljöpartiet (13 procent), Centerpartiet (9 procent) och Liberalerna (9 procent) och en tydlig underrepresentation av Moderaterna (10 procent) och Sverigedemokraterna (11 procent).

Miljöpartiet och ungdomarna

Miljöpartiet associeras ofta till unga väljare. Men vid Miljöpartiets genombrottsval 1988 var framgångarna bland unga relativt begränsad. Det var bland medelålders väljare som partiet var starkast. I åldersgruppen 31–40 år röstade 10 procent på Miljöpartiet i 1988 års val. Vid genombrottsvalet var Miljöpartiet inget utpräglad ungdomsparti (Gilljam & Holmberg, 1990).

Figur 8.11 Partiernas röststöd bland samtliga och bland unga 18–30 år 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: De färgade linjerna visar partiernas röststöd i åldersgruppen 18–30 år. Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten.

Men sedan dess är det inte så märkligt att Miljöpartiet betraktats som ett ungdomsparti. Partiet har varit överrepresenterat bland unga väljare i samtliga val under tjugoförperioden 1994–2014. Vid de två senaste valen handlar det inte om någon stor överrepresentation, bara någon procentenhet starkare stöd bland ungdomar 18-30 år (se Figur 8.11).

Socialdemokraterna har haft svårt att nå valframgångar bland unga väljare under hela perioden 1991-2022. Valresultaten i gruppen 18-30 har legat omkring 5-10 procentenheter lägre än i väljarkåren som helhet. Vid valet 2022 röstade 22 procent av de yngsta på Socialdemokraterna. Inte heller Sverigedemokraterna har i de senaste succévalen haft särskilt stor framgång bland unga. I valen 2018 och 2022 röstade bara 13 respektive 18 procent av 18-30-åringarna på SD vilket är ett något lägre resultat än i väljarkåren som helhet.

Moderaternas framgångar i ungdomsgenerationen har varit varierande. De två framgångsvalen med särskilt starkt röststöd bland 18-30 åringar var 1998 (28 procent) och vid det senaste valet 2022 (24 procent). Men det gick relativt sett sämre än snittet vid rekordvalet 2010 då Moderaterna erhöill 25 procent av rösterna, fem procentenheter lägre än bland väljarna som helhet.

Eroderande samband mellan socioekonomi och partival

Sveriges televisions vallokalsundersökningar bekräftar och illustrerar en generell trend inom svenskt valarbeteende: de eroderande sambanden mellan socioekonomisk grupptillhörighet och partival. I det här sammanhanget är tidsfönstret 1991–2022 relativt kort. Det starka sambandet mellan klasstillhörighet och partival försvagades som mest redan under 1960-talet (Oscarsson & Holmberg, 2016). Icke desto mindre är det tydligt att trenderna fortsatt även under de senaste trettio åren. Det blir allt svårare att predicera partival med utgångspunkt från olika grupptillhörigheter.

Tabell 8.2 Förklaringskraften i en socioekonomisk modell för valarbeteende 1991–2022 (pseudo R²)

Modell	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Modell 1									
Kön, ålder, kyrkobesök, yrkesgrupp, arbetsmarknadsställning, sektor, fack	0.13	–	0.11	0.09	0.09	0.08	0.08	0.06	0.06
Modell 2									
Kön, ålder, kyrkobesök, yrkesgrupp, arbetsmarknadsställning, sektor, fack, uppväxtbakgrund	–	–	–	0.10	0.09	0.09	0.08	0.06	0.06
Modell 3									
Kön, ålder, kyrkobesök, yrkesgrupp, arbetsmarknadsställning, sektor, fack, uppväxtbakgrund, utbildningsnivå	–	–	–	–	–	–	–	0.07	0.07

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Tabellen bygger på multinomiala regressionsanalyser med partival som beroende variabel. För analysen har följande kategoriseringar valts: Kön (2 kategorier: Kvinna, Man), Ålder (4 kategorier: 18-22 år, 23-30 år, 31-65 år och 65+ år), Kyrkobesök (). I analysen har alla kombinationer av variablerna kön och åldersgrupp använts som prediktorer.

Med hjälp av SVT/Valu är det möjligt att genomföra en flervariabelanalys där alla socioekonomiska gruppindelningar används för att försöka predicera väljarnas val av parti. Sju sådana gruppindelningar har funnits med jämförbart i varje vallokalsundersökning sedan 1991: kön, ålder, kyrkobesöksfrekvens, yrkesgruppsstillhörighet, sektorstillhörighet, fackföreningstillhörighet och arbetsmarknadsställning. En regressionsmodell med partival som beroende variabel (se tabell 9.2) visar en fallande prediktionskraft – passningsmåttet pseudo- R^2 faller från redan låga .13 till .06. Även något större förklaringsmodeller som också inkluderar uppväxtbakgrund och utbildningsnivå visar fallande prediktionskraft vid de tillfällen de kunnat skattas.

Resultaten innebär att den strukturerande kraften i sociala skiljelinjer som under lång tid definierat svenskt väljarbeteende fortsätter att erodera, i den meningen att det blir allt svårare att gissa partivalet utifrån en given väljares kombination av sociala grupptillhörigheter. Indirekt visar resultaten också på de svårigheter dagens partier har när det gäller att på kort sikt stärka gruppidentiteter eller föra fram gruppers intressen på ett sätt så att det kan få politisk betydelse vid valurnorna.

Vänster-högerideologi

Svenska väljare är åsiktsröstare, men inte lätttrörliga rön för vinden som enbart röstar efter valrörelseaktuella och medieuppspelade sakfrågor. Mer långsiktiga faktorer spelar också en central roll. Bland dessa mer varaktiga faktorer är väljarnas ideologiska vänster-högeruppfattning allra viktigast. Partival i Sverige struktureras i mycket hög grad av en grundläggande ideologisk konfliktlinje som dominerat svensk politik under hela demokratins 1900-tals historia. Och som fortsätter att spela en dominerande roll under 2000-talet. Den konfliktlinjen är vänster-högerdimensionen.

Historiskt har den omfattat många olika frågor men med fokus på social och ekonomisk jämlikhet, och på kampen mellan offentliga lösningar via stat och kommun eller privata via enskilda företag och marknad. På senare tid har andra frågor kring miljö, klimat, kärnkraft, lag och ordning, flyktingmottagning och det mångkulturella samhället aktualiserats och blivit stridsfrågor med en klar koppling till vänster-högerkonflikten i Sverige. Frågor av detta slag – såväl äldre som yngre vänster-högerfrågor – har alla ett mycket tydligt samband med hur väljarna röstar. Men det allra starkaste sambandet med röstningen finner vi om vi ser på väljarnas egna subjektiva uppfattningar om var de står ideologiskt på vänster-högerskalan. Personer som uppfattar att de står till vänster tenderar i mycket stor utsträckning att rösta på något rödgrönt parti medan väljare som ser sig själva som till höger lika tydligt röstar på något parti i det socialkonserverativa blocket.

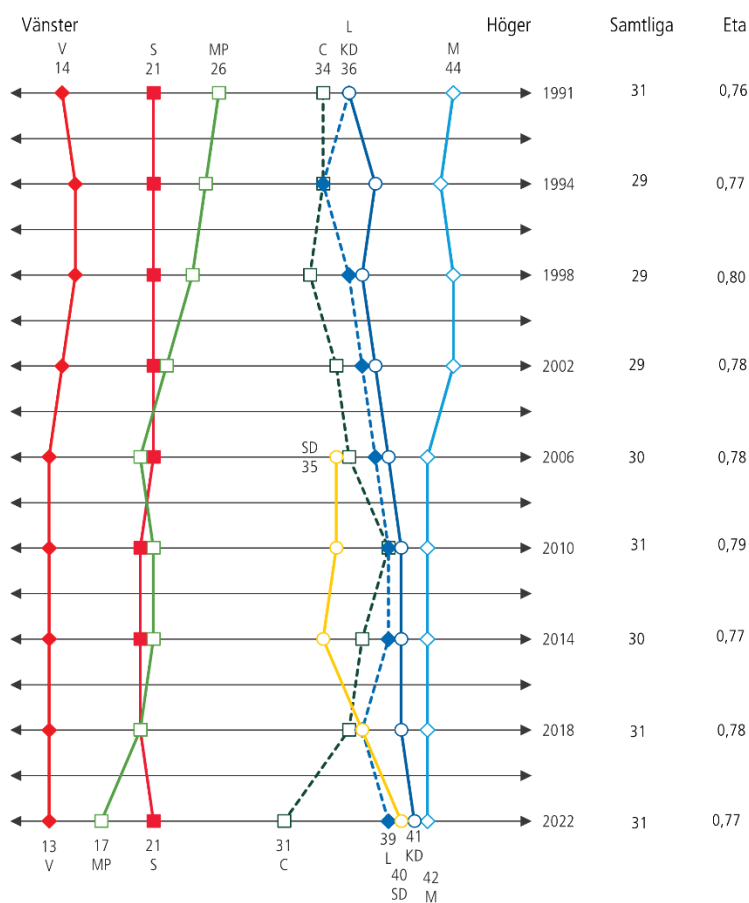
Det mycket starka sambandet mellan subjektiv vänster-högerposition och val av parti återfinns också i Valu-studierna. Uttryckt statistiskt med hjälp av sambandsmättet eta som kan variera mellan 0 och 1 är sambandet mellan vänster-högerplacering och partival hela 0.77 i valet 2022. Det är samma starka samband som vi har sett i tidigare val, och som också återfinns i andra undersökningar som till exempel i SOM-studierna och Valundersökningarna vid Göteborgs universitet. Alla rykten om vänster-högerdimensionens död – eller försvagning – är överdrivna för att uttrycka det milt.

Resultaten i Figur 9.1 illustrerar utifrån Valudata hur klara sambanden är och hur lite som förändrats under de senaste trettio åren. Men samtidigt är de mindre förändringar som skett sedan 1990-talet i partiväljarnas positioner på vänster-högerskalan av stort intresse. Vi kan se ett delvis nytt partilandskap växa fram.

Sambandsmättet eta visar att styrkan i kopplingen mellan vänster-högerideologi och partival är mycket stabil under de senaste trettio åren med höga etavärden mellan .76 och .80. Samtliga väljares genomsnittliga placeringar på

vänster-högerskalan har även de genom åren varit mycket likartade med medeltal varierande mellan 29 till 31 på skalan som kan inta värden mellan minimum 10 (vänster) till maximum 50 (höger). Partiväljarnas genomsnittspositioner på ideologiskalan är också mycket stabila med vänsterpartister längst ut till vänster och moderater längst ut till höger, samt med socialdemokrater till vänster om mitten men inte långt ut till vänster. Övriga riksdagspartiers väljare har förflyttats sig något mer på vänster-högerdimensionen över åren.

Figur 9.1 Partiväljarnas genomsnittsplacering på en subjektiv vänster-högerskala i riksdagsvalen 1991–2022 (medeltal).

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Resultaten visar medeltal på en subjektiv vänster-högerskala med värden mellan 1 (klart till vänster) och 5 (klart till höger). Medeltalen har multiplicerats med tio för att undvika decimaler. Resultat för NyDemokrati och Feministiskt initiativ redovisas i not.

Miljöpartiets väljare har gått tydligt åt vänster från en mer mittenposition på 1990-talet. Centerpartister har också gått vänster ut, men först i valet 2022. Åren dessförinnan vandrade centerväljare snarare höger ut. Liberaler och kristdemokrater har jämfört med 1990-talet gjort en omvänd resa och stadigt förflyttat sig åt höger. Detsamma gäller tydligt sverigedemokrater sedan åren 2006–2014. SD:s väljare 2018–2022 placerar sig alltmer till höger. De fyra socialkonservativa partiernas väljare – regeringsunderlaget – är alla 2022 mycket ense om sina placeringar nära varandra på vänster-högerskalan. Ett väl sammanhållet vänster-högerideologiskt regeringsblock bland de socialkonservativa partiernas väljare.

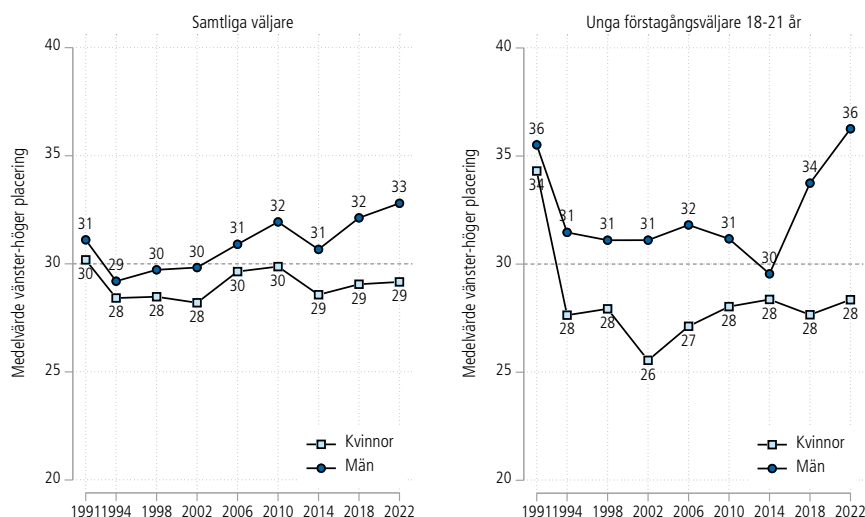
På den rödgröna sidan är de ideologiska avstånden mellan de olika partiernas väljare större. Speciellt centerväljarna sticker ut med en tydlig genomsnittlig mittenposition på vänster-högerskalan, skild från övriga oppositionsväljares placeringar mer till vänster. Även ideologiavståndet till vänster mellan V- och S-väljare sticker ut. De fyra oppositionspartierna har inte lika vänster-högerideologiskt samstämmiga väljare som de fyra regeringsstödande partierna.

Tyngden i dessa resultat framgår mer tydligt när vi ser på hur sakpolitiskt "allomfattande" den subjektiva vänster-högerskalan har blivit. Åsikter som en gång i tiden inte var kopplade till vänster-högerpositionering är idag tydligt vänster-högerfärgade. Sambanden mellan väljarnas positioner på vänster-högerdimensionen och åsikter i "nyare" sakfrågor som flyktingmottagning, straff för brottslingar, kärnkraft, Nato och vinstutdelning från skattefinansierad vård, omsorg och skola är mycket tydliga i valet 2022. Korrelationskoefficienterna håller sig i samtliga fem fall mellan höga .37 till .52. Väljare ideologiskt placerade till höger tenderar att vara mer negativa till flyktingmottagning, mer positiva till hårdare straff för kriminella, mer positiva till att använda kärnkraften – inte avveckla den – mer för ett svenskt medlemskap i Nato och mer för att *inte* begränsa vinstutdelning i skattefinansierad privat verksamhet.

Ytterligare ett bevis för hur viktig vänster-högerkonflikten är för hur svenska väljare röstar är mönstren i partibytana. Byte av parti i Sverige har så länge vi haft mätningar styrts i mycket hög grad av var väljarna befinner sig ideologiskt på vänster-högerdimensionen. Så också i valet 2022. S-väljare från 2018 som 2022 stod till höger röstade till 27 procent på Sverigedemokraterna. Motsvarande bytarandel från S till SD bland S-väljare till vänster var endast 2 procent. På ett motsvarande sätt röstade vänsterlutande SD-väljare 2022 till 34 procent på S mot endast 1 procent bland högerlutande SD-väljare. Samma mönster återfinns bland M-väljare. Moderater åt vänster tenderade att byta till Socialdemokraterna (43 procent) och sällan till Sverigedemokraterna (2 procent). Moderater till höger gjorde tvärtom, de bytte mer till SD (12 procent) än till S (3 procent). Det är ingen tvekan om att väljarnas vänster-högerposition spelade en mycket stor roll för hur de valde parti och bytte parti 2022.

Skillnaden i hur kvinnor och män röstar slog rekord i valet 2022. Kvinnor tenderade rösta mer rödgrönt och män mer socialkonservativt. Kvinnor mer vänster, män mer höger. Den skillnaden syns tydligt när vi ser hur kvinnor och män placerar sig på den subjektiva vänster-högerskalan (se figur 9.2).

Figur 9.2 Kvinnors och mäns genomsnittspositioner på den subjektiva vänster-höger skalan bland samtliga och bland unga förstagångsväljare 1991–2022 (medeltal).

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Resultaten visar medeltal på en subjektiv vänster-högerskala med värden mellan 1 (klart till vänster) och 5 (klart till höger). Medeltalen har multiplicerats med tio för att undvika decimaler.

Även här slogs rekord. Männens medeltal på skalan är 33 mot kvinnors 29 i valet 2022, en större differens än vi sett tidigare. Ju högre värde desto mer höger. I valet 1991 hade männen ett genomsnitt på 31 mot 30 för kvinnor – en klart mindre skillnad. Om vi granskar resultaten i Figur 9.2 närmare framgår det att det är män som förändrat sin ideologiska position från strax till höger om mitten till tydligare till höger under de senaste trettio åren medan kvinnor i genomsnitt bibehållit sin position strax till vänster om mitten. De ökande könskillnaderna i svenskt valarbeteende beror mest på att män har vandrat höger ut, samtidigt som kvinnor förblivit trogna sin ideologiska position något till vänster om mitten.

De klara och ökande skillnaderna i kvinnors och mäns ideologiska vänster-högerpositioner syns än tydligare bland unga förstagångsväljare (se figur 9.2). Unga män hade 2022 medeltalet 36 på vänster-högerskalan, klart till höger om unga kvinnors medelposition på 28 – en differens på hela 8 enheter.

Unga kvinnor har hela tiden varit mer vänster än unga män i Valu-studierna. Men skillnaden har vuxit jämfört med tidigare. Det beror främst på att unga män gått högerut medan unga kvinnor i huvudsak bibehållit sin positionering strax till vänster om mitten. Unga män mer än unga kvinnor ligger bakom den ökande ideologiska polariseringen mellan könen i Sverige.

Åsiktsröstning

De senaste två vallokalsundersökningarna har vi frågat om väljarnas inställning till olika politiska förslag. Frågorna har valts ut för att de är centrala i den politiska debatten och för att det traditionellt finns tydliga skillnader mellan de olika partierna. Fyra av frågorna har ställts både 2018 och 2022, vilket ger oss möjlighet att undersöka om åsikter har förändrats under den gångna mandatperioden både för väljarkåren som helhet och inom respektive parti. Tabell 10.1 visar svarsfördelningen för samtliga frågor både 2018 och 2022. Utöver andelar för respektive svarsalternativ visar tabellen också balansvärdet – andelen som tycker att ett förslag är mycket/ganska bra, minus andelen som tycker att förslaget är mycket/ganska dåligt.

Fokuserar vi först på förändringen mellan 2018 och 2022 kan vi konstatera att samtliga fyra förslag (hårdare straff, ta emot färre flyktingar, svenskt Nato-medlemskap och förbud mot vinstutdelning) ökade i popularitet från 2018 till 2022. Minst var ökningen för förslaget att införa mycket hårdare straff för brottslingar (förändrat balansmått från +63 till +68). Anledningen till den blygsamma popularitetsökningen kan framförallt förklaras genom att förslaget redan 2018 var mycket populärt.

Ett annat förslag som erhåller brett stöd bland svenska väljare är förslaget att ta emot färre flyktingar. Mellan 2018 och 2022 såg vi en förskjutning i en mer restriktiv inställning till invandring där balansvärdet gick från +27 till +34. Att endast 22 procent av valmanskåren ansåg att förslaget var ganska eller mycket dåligt speglar de positionsförflyttningar som flera av de politiska partierna gjort de senaste åren, framför allt sedan flyktingkrisen hösten 2015.

Samtidigt som väljarna har färdats i en mer konservativ riktning när det gäller frågor såsom migration och brott och straff, har det skett en motsatt förflyttning i den mer traditionella ekonomiska vänster-högerfrågan om huruvida vinstutdelning ska vara tillåten inom skattefinansierad vård, skola och omsorg. Redan 2018 var en klar majoritet av väljarna positivt inställda till ett sådant förbud. I valet 2022 flyttades åsikterna ännu mer i den vinstkritiska riktningen. Balansvärdet ändrades från +29 i valet 2018 till +40 i valet 2022.

Mest dramatisk har dock opinionsförändringarna varit när det kommer till inställningen till ett svenskt Nato-medlemskap. Rysslands anfallskrig mot Ukraina i februari 2022 gjort att svenskarnas inställning till ett Nato-medlemskap ändrades som över en natt. När sedan Socialdemokraterna under våren valde att ompröva sitt Nato-motstånd lade det grunden för än större opinionsförändringar. Även om det är värt att notera att frågeformuleringarna skiljer sig något mellan de två valen är skillnaderna dramatiska. Balansmättet för frågan

i 2018 års Valu var -2, i 2022 års undersökning var balansmåttet hela +50, alltså en förändring på hela 52 enheter under den gångna mandatperioden.

Tabell 10.1 Väljarnas sakfrågeåsikter 2018 och 2022 (procent och balansmätt)

	År	Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag	Sum	Balans
Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar	2018 2022	46 52	28 25	14 12	8 7	4 3	100 100	+63 +68
Ta emot färre flyktingar i Sverige	2018 2022	30 33	22 24	21 21	15 13	11 9	100 100	+27 +34
Vinstutdelning ska inte tillåtas inom skattefinansierad vård, skola och omsorg	2018 2022	36 43	20 17	19 19	15 13	12 8	100 100	+29 +40
Sverige bör söka medlemskap i Nato/ Sverige bör vara med i Nato	2018 2022	15 42	18 24	31 18	15 7	21 9	100 100	-2 +50
Sverige bör utträda ur EU	2018 2022	9 –	7 –	15 –	17 –	52 –	100 –	-54 –
Sverige bör på lång sikt avveckla kärnkraften	2018 2022	– 14	– 16	– 19	– 19	– 32	– 100	– -21

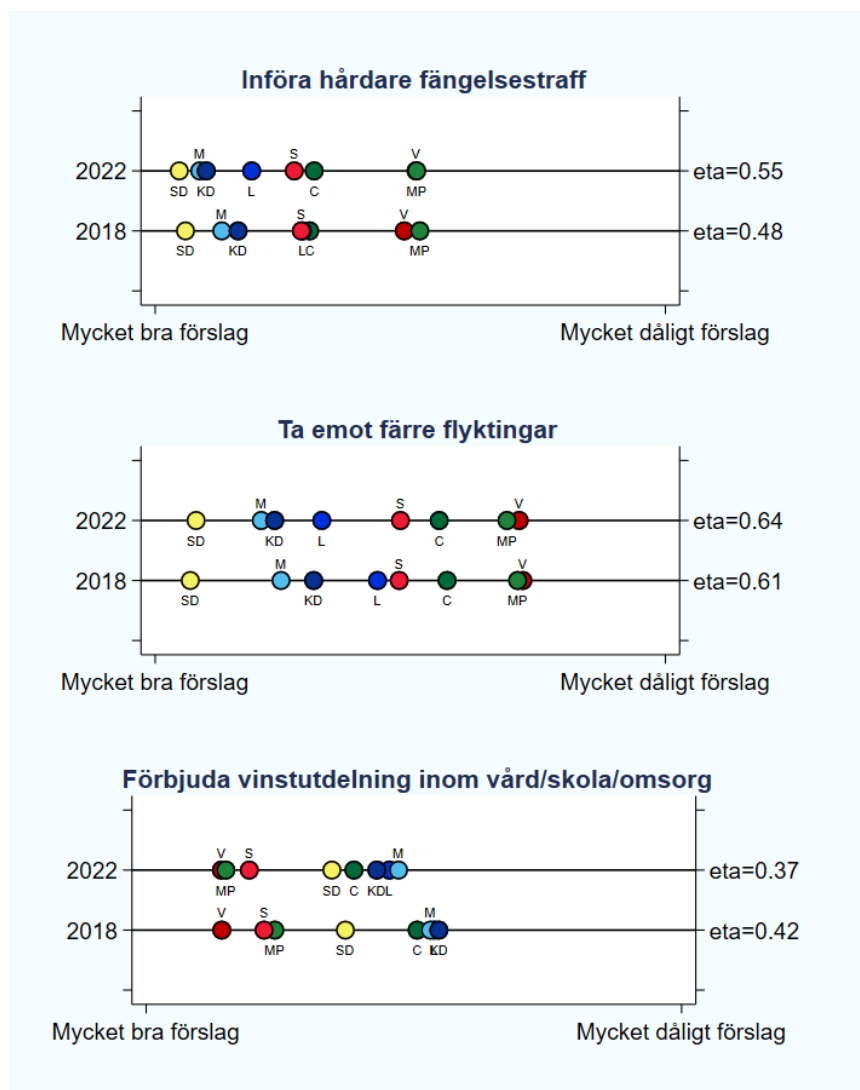
Källa: SVT/Valu 2018 och 2022.

Kommentar: Antalet svarande per år och fråga varierar från som lägst 10 327 till som högst 10 940. Balansmåttet i kolumnen längst till höger kan variera mellan -100 och +100 och beräknas genom att subtrahera andelen ganska+mycket dåligt förslag från andelen ganska+mycket bra förslag.

Stigande el- och drivmedelspriser tillsammans med en pånyttfödd debatt om svensk kärnkraft gjorde att frågan om energi dominerande 2022 års valrörelse (Gadd et al., 2022). För att analysera betydelsen av detta för väljarnas val av parti valde vi att i sista stund stryka 2018 års sakfrågeförslag att *Sverige ska gå ur EU*. Frågan ersattes istället av förslaget att *Sverige på lång sikt ska avveckla kärnkraften*. Resultaten från SVT/Valu 2022 visar att en avveckling av den svenska kärnkraften var ett mycket impopulärt förslag. En majoritet av väljarna (51 procent) uppgav att de tyckte att det var ett ganska eller mycket dåligt förslag. Samtidigt uppgav endast 30 procent att det tyckte att förslaget var mycket eller ganska bra.

I nästa steg går vi vidare och analyserar skillnader i åsikter mellan partiernas väljare med ett särskilt fokus på åsiktsspridningen inom de två tilltänkta regeringsunderlagen. Figur 10.1 och figur 10.2 illustrerar åsiktsspridningen i den svenska valmanskåren genom att placera ut medelvärden för respektive partis väljare 2018 och 2022. Figurerna visar också eta-värdet för respektive fråga och år. Eta-koefficienten mäter graden av partipolitisering och är ett spridningsmått som går mellan 0 och 1 där högre värden visar på högre åsiktsspridning mellan partiernas väljare.

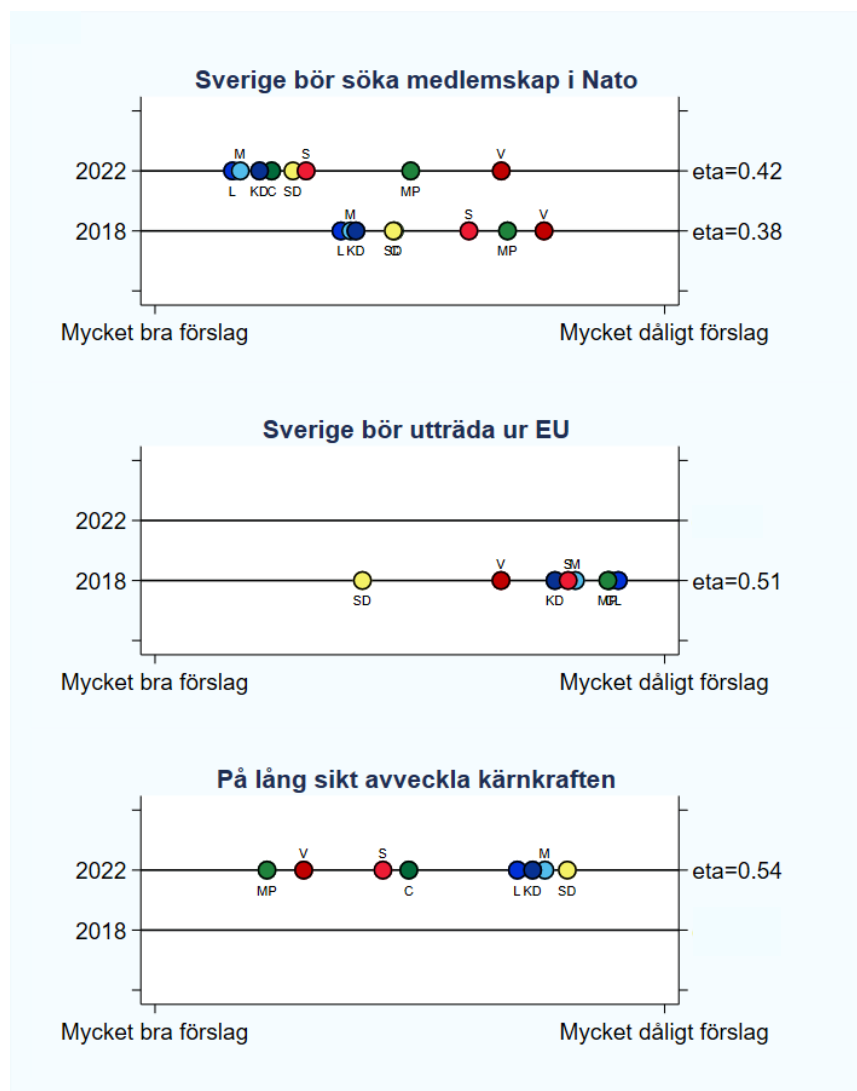
Figur 10.1 Partiernas väljares åsikter 2018 och 2022 (medelvärde, eta-värde)

Källa: SVT/Valu 2018 och 2022.

Kommentar: Figuren visar de åtta riksdagspartiernas väljares medelvärde för i respektive fråga. Svarsskalan har fem skalsteg 1 "Mycket bra förslag" 2 "Ganska bra förslag" 3 "Varken bra eller dåligt förslag" 4 "Ganska dåligt förslag" och 5 "Mycket dåligt förslag". För att se fullständiga frågeformuleringar se tabellkommentaren till tabell 10.1. Eta koefficienten beräknas genom att dividera mellangrupsvariationen med den totala variansen i sakfrågeåsikter för att därefter ta roten ur resultatet. Eta-måttet kan variera mellan 0 (inga åsiktskillnader alls mellan olika partier) och 1 (all variation i åsikterna beror på partival). Ju starkare eta-mått desto mer diskriminerar den aktuella sakfrågeåsikten mellan grupper av väljare. Eta-koefficienten visar hur starkt samvariationen är mellan personers åsikt om en sakfråga (beroende variabel på intervallskalennivå) och deras sympati för ett visst parti (oberoende variabel på nominalskalennivå).

Figur 10.2 Partiväljarnas åsikter 2018 och 2022 (medelvärde, eta-värde)

Källa: SVT/Valu 2018 och 2022.

Kommentar: Figuren visar de åtta riksdagspartiernas väljares medelvärde för i respektive fråga. Svarsskalan har fem skalsteg 1 "Mycket bra förslag" 2 "Ganska bra förslag" 3 "Varken bra eller dåligt förslag" 4 "Ganska dåligt förslag" och 5 "Mycket dåligt förslag". För att se fullständiga frågeformuleringar se tabellkommentaren till tabell 10.1 ovan. Eta koefficienten beräknas genom att dividera mellangrupsvariationen med den totala variansen i sakfrågeåsikter för att därefter ta roten ur resultatet. Eta-måttet kan variera mellan 0 (inga åsiktsskillnader alls mellan olika partier) och 1 (all variation i åsikterna beror på partival). Ju starkare eta-mått desto mer diskriminerar den aktuella sakfrågeåsikten mellan grupper av väljare.

Figurerna illustrerar effektivt den stora åsiktsspridningen som finns i det svenska åttapartisystemet. För flera av frågorna är partiernas väljare placerade som på ett pärlband. Den stora åsiktsspridningen till trots, figurerna visar också på skillnaden i hur överens väljarna inom respektive regeringsalternativ var i flera av de mest omdebatterade politiska frågorna.

Ett tydligt resultat är hur mitten-högerpartiernas väljare (Moderaterna, Liberalerna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna) var relativt överens i flera av frågorna som placerades högst upp på den mediala agendan under valrörelsen. När det kommer till inställningen till förslagen om ett svenskt Nato-medlemskap; strängare fängelsestraff; samt en nedläggning av den svenska kärnkraften var skillnaderna mellan partiernas väljare relativt marginella. Samma frågor splittrar däremot Magdalena Anderssons regeringsunderlag i betydligt större utsträckning. Ett tydligt exempel på denna dynamik gäller inställningen till förslaget att på lång sikt avveckla kärnkraften. Medelvärdet för mitten-högerpartierna skiljer sig från 3.8 (Liberalerna) till 4.2 (Sverigedemokraterna). Motsvarande ytterkantsavstånd bland de rödgröna partiernas väljare är 1.9 (Miljöpartiet) till 3.0 (Centerpartiet).

Att åsiktsspridningen inom de två regeringsunderlagen skiljer sig åt har flera valstrategiska konsekvenser som både kan gynna och missgynna partierna. Ett huvudbry för de enskilda partierna på högerkanten är att då samtliga partiers väljare har ungefär samma inställning i sakfrågorna kan det vara svårt att locka över nya väljare från ideologiskt närliggande partier med sakfrågeförslag. Vad som istället blir viktigare är att nå uppskattning för hur man ska hantera frågorna – det vill säga kompetens. Detta är något vi diskuterar mer ingående i kapitel 13 som handlar om väljarnas betyg på partiernas politik.

Dilemmat uppvägs av möjligheten för de fyra mitten-höger partierna att på ett enat sätt kunna bedriva politisk debatt inom respektive område utan att riskera att skrämma bort väljare från den egna koalitionen. Med en åsiktsmässigt homogen väljarkår är det både enklare och mer riskfritt att försöka styra den politiska dagordningen till ett litet segment för koalitionen fördelaktiga frågeområden. De stora åsiktsskillnaderna bland de rödgröna partiernas väljare gör det däremot svårt att hitta perspektiv som är fördelaktiga för samtliga partier.

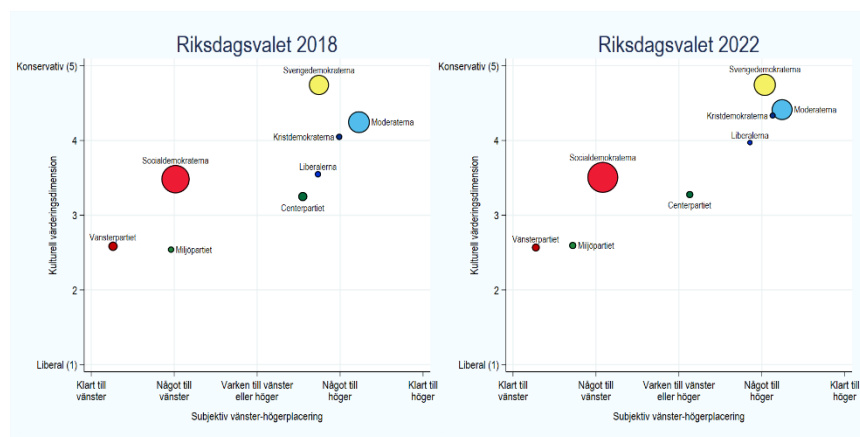
Avslutningsvis är det värt att återkomma till de stora opinionsförändringarna när det kom till väljarnas inställning till ett svenskt Natomedlemskap. Samtliga partiers väljare har förflyttat sig i en positiv riktning mellan valen 2018 och 2022. Den minsta förflyttningen sker inom Vänsterpartiet som behåller sin position som Sveriges mest Natokritiska parti. Störst är förflyttningen bland socialdemokratiska väljare. År 2018 placerade sig partiets väljare ungefär på samma plats som Miljöpartiets väljare. Efter partiledningens omsvängning placerade sig S-väljarna fyra år senare ungefär på samma plats som väljarna till SD, C och KD.

Värderings och åsiktsgemenskap inom regeringsunderlaget

För att ge en bild av den rumsliga spridningen såväl som förändringar som skett mellan 2018 och 2022 visar figur 10.3 positionen för respektive partis väljares längs den traditionella vänster-högdimensionen samt vad som ibland benämns den kulturella värderingsdimensionen. Placeringen längs x-axeln är partiets väljares medelvärde på den traditionella frågan om vart man placerar sig från klart till vänster till klart till höger. Den kulturella värderingsdimensionen skattas här genom att skapa ett index bestående av svaren på förslagen att införa hårdare fängelsestraff och minskat antalet flyktingar till Sverige (Cronbachs alfa 0.70 inför valet 2018 och 0.73 inför valet 2022).

Figuren visar den stora spridningen som finns i det svenska åttapartsystemet, både när det kommer till ideologisk identifikation och sakfrågeställningar. Även om resultaten för 2018 och 2022 visar på genomgående stabilitet så har det skett flera intressanta förändringar. Den mest iögonfallande är det ökade avståndet mellan Centerpartiets och övriga forna Allianspartiers väljare. I 2018 års val befann sig Centerpartiets och Liberalernas väljare mycket nära varandra. Inför 2022 års val var Centerpartiets väljarbas något mer vänsterlutande samtidigt som Liberalernas väljare rört sig både längre åt höger och blivit mer kulturellt konservativa.

Figur 10.3 Det svenska partisystemet 2018 och 2022 (medelvärden för partiernas väljare)

Källa: SVT/Valu 2018 och 2022.

Kommentar: Figuren visar respektive partis väljares medelvärde längs två ideologiska dimensioner. X-axeln visar medelvärdet för väljarnas vänster-höger identifikation. Y-axeln visar placering längs den kulturella värderingsdimensionen. Den kulturella värderingsdimensionen har här operationaliserats genom ett standardiserat index av två påståendefrågor: *Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar*, samt *Sverige ska ta emot färre flyktingar*. Längre värden på den kulturella värderingsdimensionen visar på mer kulturellt liberala attityder samtidigt som högre värden visar på mer kulturellt konservativa attityder. Cronbachs alfa för det kulturella värderingsindexet var 0,70 år 2018 och 0,73 år 2022.

Ytterligare en intressant förändring är hur Sverigedemokraternas väljarbas i allt högre utsträckning identifierar sig som höger. Detta, tillsammans med att både

Kristdemokraternas och Moderaternas väljare blivit mer positiva till hårdare straff och minskad invandring, gjorde att värderings och åsiktsgemenskapen inom det nuvarande regeringsunderlaget var mycket stor när väljarna gick till valbåset hösten 2022. Denna homogenitet kan kontrasteras mot den i jämförelse mycket stora åsiktsspridningen bland de rödgröna partiernas väljare.

Ekonomi och regeringsbedömningar

Bedömningar av hur det har gått för den egna ekonomin och för landets ekonomi under den gångna mandatperioden brukar ha en central plats i väljarforskarnas förklaringar av regeringsöverlevnad och valutgång. Går ekonomin dåligt – och då i synnerhet landets ekonomi – brukar väljare normalt sett bestraffa de partier som sitter i regeringen. Och regeringar som har oturen – eller oskickligheten! – att hantera landets ekonomin på ett sämre sätt än vad väljarna förväntat sig brukar ha klart sämre överlevnadschanser. En sådan enkel belönings- och bestraffningsteori ger inte perfekta prediktioner. Det går att hitta undantag. Men oftast stämmer kartan med terrängen.

Frågor om ekonomins betydelse för partivalet har funnits med i SVT/Valu under lång tid. Men då har det inte handlat om bakåtblickande bedömningar av regeringens prestationer på området. Istället har det varit bedömningar hur stor betydelse ekonomin haft för partivalet här och nu, utan några referenser bakåt eller framåt i tiden. Resultaten har använts för att snabbt kunna bilda en uppfattning om hur tungt väljarna har viktat in ekonomibedömningar i sina röstningskalkyler vid det aktuella tillfället. Hur stor betydelse har landets och den personliga ekonomin haft för valutgången?

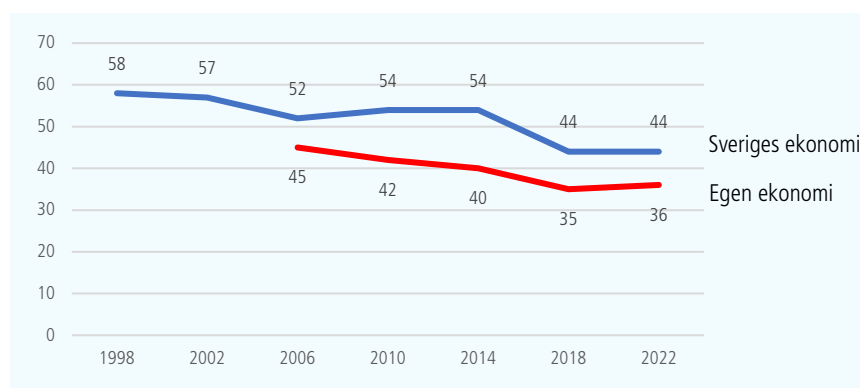
Valu-resultaten bekräftar en gammal sanning inom väljarbeteendeforskningen, nämligen att väljarna vid varje val under perioden 1991-2022 har bedömt landets ekonomi som ett viktigare röstningsskäl än den personliga ekonomin (se figur 11.1). Skillnaden är varje gång omkring tio procentenheter till förmån för landets ekonomi. I likhet med andra länders väljare har svenska väljares sociotropiska ekonomibedömningar om tillståndet för landets ekonomi en större tyngd i röstningskalkylen än de egotropiska bedömningarna om den egna plånboken.

Sista veckan av valrörelsen 2022 dominerades av diskussioner om energi- och elpriser. Flera partier gav uppmärksammade vallöften som var direkt ägnade att appellera till väljarnas plånböcker. Därför skulle man kunna förmoda att det kan ha varit mer av plånboksröstning i valet 2022 än tidigare. Men i Valu går det inte se någon sådan förändring i väljarnas bedömningar när det gäller betydelsen av privatekonomin för partivalet. Huvudtrenderna pekar tydligt nedåt: båda typerna av ekonomibedömningar tycks ha spelat mindre roll för väljarna i sentida val än under 1990-talet. Mellan 1998 och 2022 minskade betydelsen av landets ekonomi från 58 till 44 procent. Och betydelsen av den egna ekonomin har minskat från 45 procent 2006 till 36 procent 2022.

Valu ger så långt inget som helst stöd för att plånboksfrågor eller hänsyn till den egna ekonomin varit särskilt viktiga för väljarna i valet 2022 jämfört med tidigare val. Men det resultatet utesluter inte att ekonomin ändå kan ha haft

stor betydelse för vissa väljargrupper. Och precis så är det. Det är till att börja med stor skillnad mellan olika partiväljare. Moderaternas och Sverigedemokraternas väljare bedömde den egna ekonomin som ett viktigare röstningsskäl än andra väljargrupper 2022, med 50 respektive 56 procent som svarade att det haft stor betydelse (se tabell 11.1). Jämförelser med tidigare val visar emellertid att 2022 inte sticker ut nämnvärt. Moderaternas och Sverigedemokraternas väljare har även tidigare varit flitigast av alla partiväljare att uppge landets ekonomi och den egna ekonomin som viktiga röstningsskäl.

Figur 11.1 Väljarnas bedömningar av betydelsen av den egna ekonomin och Sveriges ekonomi för partivalet 1991–2022. Andel som svarar att det haft en mycket stor betydelse (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022

Kommentar: För en fullständig förteckning över samtliga viktiga skäl för partival, se tabell 12.1 i nästa kapitel.

Tar vi ett steg tillbaka kan vi konstatera att skillnaderna i ekonomibedömningar mellan olika väljargrupper är mycket stabila i SVTs vallokalsundersökningarna. Samma svarsmonster återkommer i val efter val. Äldre och lågutbildade uppger oftare att ekonomi är betydelsefull för deras röstning. Detsamma gäller för personer uppväxta utanför Sverige, arbetslösa och personer med lågt förtroende för politiker. Arbetare och jordbrukare skattar i allmänhet ekonomin som viktigare än vad tjänstemän och företagare gör.

De största återkommande skillnaderna är dock ideologiska. Det finns till att börja med ett återkommande samband mellan vänster-högerideologi och hur viktigt ekonomi bedöms vara för det egna partivalet, särskilt när det gäller bedömningar av den egna ekonomin: vid varje val har det varit personer som identifierar sig långt till höger i politiken som skattar den egna ekonomins betydelse högst. Vid valet 2022 uppgav 57 procent av personer som står långt till höger att den egna ekonomin var mycket viktig för partivalet. Motsvarande andel för personer långt till vänster var bara 21 procent.

Tabell 11.1 Andel väljare som uppger att Sveriges respektive den egna ekonomin var av stor betydelse för partivalet, 2006-2022 (procent).

Grupp	Sveriges ekonomi					Egen ekonomi				
	2006	2010	2014	2018	2022	2006	2010	2014	2018	2022
Samtliga	52	54	54	45	44	45	42	40	35	36
Kvinnor	51	54	53	44	43	47	45	43	36	37
Män	52	55	55	45	45	42	39	37	34	35
18–22 år	36	36	38	31	34	44	42	34	29	33
23–30 år	41	44	45	37	35	40	39	36	32	32
31–64 år	53	57	55	45	45	44	42	40	34	37
65+	63	67	66	51	51	50	46	46	42	39
Låg utbildning	-	-	-	54	51	-	-	-	52	47
Medel utbildning	-	-	-	47	47	-	-	-	40	43
Hög utbildning	-	-	-	40	41	-	-	-	27	29
Själv, mor och far uppväxt i Sverige	51	54	54	44	44	44	41	39	34	36
Själv uppväxt i Sverige, mor eller far utanför	49	52	53	43	40	43	43	40	31	32
Uppväxt utanför Sverige	56	60	62	50	50	54	53	56	47	46
Kyrkobesök några gånger om året eller oftare	55	58	59	49	47	45	44	43	40	38
Kyrkobesök mera sällan eller aldrig	50	53	53	43	43	45	42	39	34	36
Arbetare	49	48	52	45	44	53	47	45	41	42
Företagare	55	59	57	46	46	44	45	39	37	38
Jordbrukare	56	57	65	34	58	49	56	51	33	43
Tjänstemän	53	59	56	44	44	38	38	37	31	32
Förvärvsarbetande	51	55	53	43	43	41	39	37	32	35
I arbetsmarknadspolitiska åtgärder	50	49	54	47	47	55	51	54	50	47
Arbetslösa	54	46	54	47	46	61	55	52	49	48
Studenter	36	40	40	31	32	38	37	31	25	26
Offentlig sektor	49	53	53	43	42	44	42	40	34	35
Privat sektor	54	57	57	46	47	45	43	40	36	38
Högt politiskt förtroende	54	59	57	43	42	41	41	38	30	32
Lågt politiskt förtroende	48	44	50	47	46	49	46	44	43	42
Klart till vänster	49	43	42	37	31	40	33	31	24	21
Något till vänster	43	40	41	34	31	38	32	30	23	21
Varken till vänster eller till höger	47	47	51	42	42	47	40	42	38	39
Något till höger	54	63	63	47	47	43	44	40	36	39
Klart till höger	66	76	77	64	65	56	60	60	53	57
Vänsterpartiet	34	34	34	27	25	32	25	20	18	17
Socialdemokraterna	53	49	50	42	39	48	42	40	31	28
Miljöpartiet	23	22	24	15	15	18	15	14	7	8
Centerpartiet	43	59	52	36	26	32	38	34	25	18
Liberalerna	52	57	61	38	40	40	39	33	26	29
Kristdemokraterna	47	60	62	43	48	42	40	38	37	41
Moderaterna	64	72	73	58	60	53	54	53	49	50
Sverigedemokraterna	60	48	61	56	58	60	49	52	50	56

Källa: SVT/Valu 2006–2022.

Kommentar: Resultaten visar andelen som uppger att den egna ekonomin respektive Sveriges ekonomi haft mycket stor betydelse för partivalet. Antalet svars personer som skattningsarna bygger på kan avläsas i tabellen A.1.

De upprepade mätningarna visar att valet 2022 knappast sticker ut som något speciellt plånboksval där den egna ekonomin var särskilt betydelsefull för väljarnas val. Att det främst var Moderaternas och Sverigedemokraternas väljare som angav den egna ekonomin som ett tungt röstningsskäl (50 respektive 55 procent) tycks alltså i första hand ha med vänster-högerideologi att göra. I de mer sentida valen har ekonomins betydelse främst lyfts fram av högerväljare. Sambandet mellan vänster-högerideologi och ekonomibedömningar kvarstår även i hårt kontrollerad regressionsmodeller. Och sambandet är särskilt starkt för den egna ekonomin.

Regeringens prestationer

Väljarnas egna bedömningar av vilka faktorer som varit betydelsefulla för partivalet är lätta att fråga om men uppgifterna har kända felkällor. Ibland säger resultaten mer om väljarnas självbild än om vilka röstningsskäl som *de facto* varit avgörande. Det kan till exempel uppfattas som finare att utmåla sig själv som en ideologiskt röstande väljare än som en plånboksröstande väljare. Uppgifterna om ekonomisk röstning behöver kompletteras. Ett traditionellt sätt att är att låta väljarna betygsätta en regerings prestationer i allmänhet och när det gäller ekonomin i synnerhet.

I SVT/Valu 2022 kompletterades enkäterna med klassiska frågor om regeringsprestationer. Bakgrunden är givetvis att väljarna hade ovanligt mycket att ta ställning till när det gäller regeringens krishantering under den gångna mandatperioden. Förutom ekonomin – som alltid är ett viktigt utvärderingskriterium för regeringsprestationer – tillkom två ytterligare kriser: den globala pandemin och kriget i Ukraina. En känsla av kronisk kris med en regering i ständigt stabsläge kännetecknade stora delar av mandatperioden 2018-2022.

SVT/Valu-resultaten visar att regeringen Andersson (december 2021-september 2022) fick övervägande positiva betyg när det gäller ekonomin. Närmare hälften av väljarna, 48 procent, tyckte att regeringen skött sina uppgifter mycket bra eller ganska bra när det gäller den svenska ekonomin. Enligt en enkel bestraffnings- och belöningsteori bör så bra betyg för hanteringen av den svenska ekonomin ge den sittande regeringen stora möjligheter att sitta kvar vid makten.

Tabell 11.1 Väljarna bedömer regeringens prestationer när det gäller Sveriges ekonomi, Coronapandemin och Ukrainakriget, 2022 (procent, opinionsbalans, eta).

	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Summa procent	Opinionsbalans	eta
Den svenska ekonomin	13	35	22	18	12	100	+18	0,55
Coronapandemin	19	39	19	14	9	100	+35	0,44
Kriget i Ukraina	20	42	25	7	6	100	+49	0,36

Källa: Göteborgs universitet: Valforskningsprogrammet. SVT/Valu 2022.

Kommentar: Balansmättet beräknas genom att subtrahera andelen som svarat mycket/ganska dåligt från andelen som svarat mycket/ganska bra. Eta är ett korrelationsmått som visar graden av samvariation mellan partival och åsikt. Eta-beräkningarna bygger på en analys där endast väljare för de åtta riksdagspartierna ingår.

Tabell 11.2 Partiernas väljare bedömer regeringens prestationer när det gäller Sveriges ekonomi, Coronapandemin och Ukrainakriget, 2022 (procent).

	Partival 2022								Samtliga
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	
Den svenska ekonomin	51	75	74	64	46	26	30	19	48
Coronapandemin	67	81	76	71	50	42	45	33	58
Kriget i Ukraina	55	81	73	75	66	52	54	43	62

Källa: Göteborgs universitet: Valforskningsprogrammet. SVT/Valu 2022.

Kommentar: Väljarnas bedömningar av hur regeringen skött sina uppgifter. Resultaten visar andelen som svarat mycket bra och ganska bra bland partiernas väljare (procent).

Dock, den enkla belönings- och bestraffningsteorin har haft svårt att predicera svenska val under 2000-talet. Regeringar som fått beröm från flertalet för sin hantering av ekonomin har ömsom fått förnyat förtroende (Reinfeldt 2010) och ömsom fått se sig som förlorare (Persson 2006). Möjligen kan man betrakta bra väljarbetyg för ekonomiprestationer som en nödvändig men ej tillräcklig faktor för att förklara regeringsskifte. I fallet 2022 hade den Socialdemokratiska regeringen utomordentliga förutsättningar i ett högt betyg från väljarna för ekonomin (+18 i balansmått). Att det inte räckte ända fram i ett mycket jämnt val kan ha berott på den svenska ekonomin inte var någon av de absoluta toppfrågorna på väljarnas agenda. Mer fokus på hantering av den svenska ekonomin hade varit positivt för Socialdemokraternas möjligheter att stanna kvar i regeringsställning.

När det gäller regeringens hantering av Coronapandemin och ukrainakriget var väljarna om möjligt ännu mer positiva. Balansmåttan visar en mycket stor övervikt för andelen som tyckte att S-regeringen presterat mycket eller ganska bra (+35 och +49). På dessa två punkter är det ett närmast osannolikt höga betyg för en sittande regering efter en hel valrörelse strax innan ett val. Regeringens skötsel av Ukrainakriget fick mycket positiva betyg även bland oppositionspartiernas väljare (se tabell 11.2). Socialdemokraterna hade alltså stark medvind 2022 när det gäller bakåtblickande bedömningar av regeringsprestationer. Det räckte till valframgångar för det egna partiet men inte till att säkra riksdagsmajoritet för fortsatt regerande. Väljarna belönade Socialdemokraterna för dess prestationer, men belöningen var inte tillräckligt stor för att undvika regeringsskifte. Som alltid kan man fundera kontrafaktiskt på om valutfallet hade blivit annorlunda med ett delvis annat fokus på medievalrörelser, kampanjer och debatter.

Viktiga skäl för partival

Vad valen handlar om – vilka frågor partierna och medierna fokuserar på i valrörelserna – spelar självklart en stor roll för hur väljarna röstar. Sakfrågeröstning har på lång sikt ökat bland svenska väljare. När frågan i SVT/Valu gäller vilka sakfrågor som betytt mest för valet av parti har de allra flesta inget problem med att svara. I riksdagsvalet 2022 presenterades Valudeltagarna för en lista med nitton olika sakområden, och fick för vart och ett ange hur betydelsefullt det var för valet av parti. Förhållandevis få personer kunde eller ville inte besvara frågorna – i genomsnitt mellan 10–13 procent. Klara majoriteter angav hur viktiga de olika sakfrågorna var för partivalet.

Resultaten i tabell 12.1 visar utfallet av viktighetsfrågorna i samtliga riksdagsval sedan 1991. I valet 2022 var det tre frågor som väljarna utpekade som klart mest betydelsefull för hur de röstade. De frågorna var *Sjukvården*, *Skola och utbildning* och *Lag och ordning*. I botten kom frågor om *EU*, *Företagens villkor* och *Miljön*. Uppseendeväckande nog hamnade även *Klimatfrågan* lågt på plats tolv på viktighetsrangordningen. Däremot placerades *Energi och kärnkraft* relativt högt, på plats fyra.

Förändringar i vilka frågor som bedömdes som viktiga säger mycket om vad som var med och avgjorde valet 2022. Jämfört med 2018 var det i första hand tre sakfrågor som tydligt ökade i betydelse 2022. Främst *Energi och kärnkraft* (+19 procentenheter), men också *Försvarsfrågan* (+8) och *Lag och ordning* (+5). Tappade i viktighet gjorde exempelvis *Sjukvården*, *Skola och utbildning*, *Sociala välfärden*, *Jämställdheten*, *Pensionerna*, *Sysselsättningen* och *EU*.

I några fall är väljare från samtliga partier överens om vilka som var de betydelsefulla respektive mindre betydelsefulla frågorna för valet av parti 2022. Exempel är *Sjukvården* som hamnade högt bland väljarna för alla partier. På ett motsvarande sätt placerades *EU* lågt överlag. Men i majoriteten av fall utpekar väljare från skilda partier olika frågor som viktiga för hur de röstar (se tabell 12.2). Vänsterpartisterna angav *Sociala välfärden* som viktigaste fråga för hur de röstade, något före *Vinster i välfärden* som tvåa. S-väljare hade *Sjukvården* som nummer ett. Miljöpartisterna hade föga överraskande *Miljöfrågan* överst, följd av *Klimatfrågan* som nummer två. Centerpartiets väljare satte *Klimatfrågan* högst upp. Liberala väljare placerad som ofta förr *Skola och utbildning* som viktigaste röstningsfråga. De tre partierna i det nya konservativa blocket – Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna – hade alla väljare som var överens om att *Lag och ordning* var valets viktigaste parti-valsfråga. KD-väljarna hade sedan *Sjukvården* som nummer två. För Modera-

ternas väljare kom *Svensk ekonomi* på andra plats medan SD:s väljare tydligt satte *Flyktingar/invandring* på näst högsta plats.

Tabell 12.1 Viktiga frågor för valet av parti 1991–2022 (procent).

Fråga	Andel mycket stor betydelse (%)							Förändring 2018–2022
	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022	
1. Sjukvården	56	64	52	50	56	56	54	-2
2. Skola och utbildning	59	67	54	54	59	55	50	-5
3. Lag och ordning	40	48	42	34	35	45	50	5
4. Energi och kärnkraft	30	29	35	29	28	26	45	+19
5. Svenska ekonomin	58	57	52	54	54	44	44	0
6. Sociala välfärden	-	-	-	46	51	47	43	-4
7. Jämställdheten mellan kvinnor och män	36	43	36	36	38	48	42	-6
8. Äldreomsorgen	47	54	46	41	49	44	41	-3
9. Flyktingar/Invandring	18	31	25	26	35	41	39	-2
10. Pensionerna	-	-	-	34	40	41	37	-4
11. Din egen ekonomi	-	-	45	42	40	35	36	+1
12. Klimatfrågan	-	-	-	-	-	-	37	-
13. Frågan om vinster i välfärden	-	-	-	-	34	32	33	+1
14. Sysselsättning	58	51	56	54	51	37	31	-6
15. Försvarsfrågan	-	-	-	-	20	22	30	+8
16. Skatterna	35	37	33	35	35	33	29	-4
17. Miljön	27	33	30	32	34	33	28	-5
18. Företagens villkor	32	33	35	31	30	26	24	-2
19. EU	28	28	20	16	20	27	19	-8

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Vilken betydelse har följande frågor för ditt val av parti i riksdagsvalet idag?". Valu-frågan innehåller svarsalternativen "ganska stor betydelse", "varken stor eller liten betydelse", "ganska liten betydelse" och "mycket stor betydelse".

Vilka frågor som hamnar i botten som viktiga röstningsfrågor säger också mycket om skillnaderna i hur olika frågor prioriteras av skilda väljargrupper i nutida svensk politik. Rödgröna väljare (Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet) placerade alla *Företagens villkor* på sista plats på viktighetslistan. Centerväljare gjorde motsvarande för *Skatterna* medan L-väljare satte *Vinster i välfärden* på bottenplatsen. Det konservativa blockets väljare (Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna) var ånyo överens och satte alla *Miljön* i botten. SD-väljarna följde upp den placeringen med att sätta *Klimatfrågan* på näst sista plats. Det är ingen tvekan om att det finns ett klart samband mellan vilka frågor som väljare uppfattar som mer eller mindre viktiga för dem och hur de sedan väljer parti. Sakfrågeröstning är ett tydligt signum för svenska väljare.

Tabell 12.2 Viktiga frågor för valet av parti, 2022 (rangordning).

Fråga	Rangordning							
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD
1. Sjukvården	4	1	6	4	3	2	6	4
2. Skola och utbildning	5	2	5	3	1	4	8	11
3. Lag och ordning	16	10	15	11	2	1	1	1
4. Energi och kärnkraft	11	13	8	6	4	3	3	3
5. Svenska ekonomin	14	9	13	7	5	5	2	5
6. Sociala välfärden	1	3	7	8	15	9	15	9
7. Jämställdheten mellan kvinnor och män	3	4	3	2	7	14	13	15
8. Äldreomsorgen	8	6	9	9	10	6	12	7
9. Flyktingar/Invandring	10	16	11	13	13	7	7	2
10. Pensionerna	9	8	10	16	14	11	14	8
11. Din egen ekonomi	15	14	16	14	8	8	4	6
12. Klimatfrågan	6	7	2	1	11	16	16	18
13. Frågan om vinster i välfärden	2	5	4	17	19	18	18	17
14. Sysselsättning	12	12	12	12	9	12	9	13
15. Försvarsfrågan	18	15	18	15	6	10	10	10
16. Skatterna	13	17	17	19	18	13	6	12
17. Miljön	7	11	1	5	16	19	19	19
18. Företagens villkor	19	19	19	10	12	15	11	14
19. EU	17	18	14	18	17	17	17	16

Källa: Göteborgs universitet: Valforskningsprogrammet. SVT/Valu.

Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Vilken betydelse har följande frågor för ditt val av parti i riksdagsvalet idag?". Rangordnat utefter andel som svarade "mycket stor betydelse". Valu-frågan innehåller även svarsalternativen "ganska stor betydelse", "varken stor eller liten betydelse", "ganska liten betydelse" och "mycket liten betydelse". Den viktigaste frågan för partival inom respektive väljargrupp har markerats med en ram (#1).

Väljarnas betyg på partiernas politik

Att få upp det egna partiets profilfrågor högt på väljarnas dagordning är centralt i en valrörelse. Man vinner inte val på sakfrågor som väljarna tycker är oviktiga. Men minst lika centralt är att övertyga de många väljarna om att det egna partiets politik är den bästa på olika omstridda områden. Det gäller att erövra *sakfrågeägarskapet* i de sakfrågor som väljarna tycker är viktigast – att uppfattas som det parti som har de bästa lösningarna. Helst skall en valspurt handla om ett partis hemmaplansfrågor, inte om motståndarnas hemmaplansfrågor. Partier vinner inte val på sakfrågor som väljarna inte tycker är särskilt viktiga och där det egna partiet uppfattas som utan bra politik. Sakfrågeägarskap i väljarnas viktiga frågor är politiskt guld i ett val.

Även i SVT/Valu 2022 är frågan om partiernas betyg på olika områden en nyckel för att förstå valutfallet, särskilt i kombination med vad vi vet om vilka frågor som väljarna tyckte var viktigast. År 2022 hade valets två tydliga vinnarpartier Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna mest sakfrågeägarskap i väljarnas tre viktigaste frågor. Socialdemokraterna hade mest opinionsstöd som sakfrågeägare i väljarnas viktigaste fråga *Sjukvården* och näst viktigaste fråga *Skola och utbildning*, medan Sverigedemokraterna var ägare nummer ett när det gäller väljarnas tredje viktigaste fråga *Lag och ordning* (se Tabell 13.1)

I SVT/Valu 2022 fick deltagarna bedöma sakfrågeägarskapet i femton olika sakområden. Vänsterpartiet var inte meste sakfrågeägare i någon fråga, starkast uppskattning dock hade partiet i frågorna om *Jämställdhet* och *Vinster i välfärden*. Socialdemokraterna hade mest stöd som ägare i hela åtta frågor, som tydligast när det gäller *Sjukvården*, *Sysselsättningen* och *Svensk ekonomi*. Miljöpartiet ägde tydligt *Miljön* och *Klimatfrågan*, två frågor som var betydligt längre ned på väljarnas dagordning i valet 2022. Centerpartiet saknade helt ägarfråga. Starkast uppskattning fick partiet i *Miljön*. Även Liberalerna saknade en egen ägarfråga. *Skola och utbildning*, partiets gamla profilfråga, var ånyo Liberalernas mest uppskattade fråga, om än inte på plats ett. Socialdemokraternas skolpolitik uppskattades av klart fler än Liberalernas.

Ytterligare ett parti utan eget ägarskap i en fråga var Kristdemokraterna. Mest uppskattade fråga för Kristdemokraterna var *Sjukvården*, men på det sakområdet fick partiet inte lika mycket stöd som Socialdemokraterna. Moderaterna hade sakfrågeägarskap på tre områden, dock inte speciellt entydiga ägarskap. På alla tre områden låg Socialdemokraterna nära Moderaterna i uppskattning. Men Moderaterna hade trots allt ett något starkare stöd. Områdena med Moderaterna etta var *Skatterna*, *Din egen ekonomi* och *Energi och kärnkraft*. Sverigedemokraterna, till slut, hade två sakfrågeägarskap där partiet hade mer uppskattning än något annat parti. De frågorna var partiets gamla profilämnen

Flyktingar/invandring och Lag och ordning. I övriga sakområden rönt SD:s politik klart svagare uppskattning.

Tabell 13.1 Andel väljare som tycker partierna har bäst politik på olika områden, 2022 (procent).

Område	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Ingen upp- fattning	Summa procent
Skatterna	8	26	1	5	3	3	30	9	15	100
Miljön	4	12	26	12	4	3	12	10	17	100
Sysselsättningen	5	29	1	5	3	3	25	10	19	100
Svenska ekonomin	5	31	1	4	3	2	27	11	16	100
Din egen ekonomi	6	24	1	4	3	3	29	10	20	100
Försvarsfrågan	5	27	1	3	5	2	24	12	21	100
Lag och ordning	6	22	1	4	4	3	22	24	14	100
Flyktingar/Invandring	9	22	2	6	4	3	13	29	12	100
Sjukvården	11	29	1	5	4	16	10	9	15	100
Jämställdheten mellan män och kvinnor	15	24	3	8	5	7	9	8	21	100
Skola och utbildning	9	27	2	4	16	5	13	9	15	100
Energi och kärnkraft	5	20	8	6	4	4	24	13	16	100
Pensionerna	9	26	1	3	3	6	14	12	26	100
Klimatfrågan	5	14	23	10	3	3	12	10	20	100
Frågan om vinster i välfärden	15	26	2	4	5	4	14	10	20	100

Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Vilket parti tycker du har bäst politik när det gäller...?".

Sakfrågeägarskap 2014-2022

SVT/Valu kan också användas för att ge en historisk överblick över vilka partier som väljarna tyckt haft den bästa politiken på olika områden i de tre senaste valen. I tabellen 13.2 redovisar vi vilket parti som vid varje valtillfälle 2014-2018 ägt sakfrågeägarskapet – det vill säga haft störst andel väljare som tycker partiet har den bästa politiken. Det krävs ingen majoritet av väljarna för ett sakägarskap. Vid de undersökta valen har det i genomsnitt krävts att mellan 26 och 30 procent av väljarna uppskattar politiken för att ett parti skall inta första-platsen.

Resultaten bekräftar i huvudsak vad väljarforskningen brukar visa när det gäller sakfrågeägarskap: stabilitet. Det tar tid och är svårt att bygga upp tillräcklig trovärdighet på ett politikområde för att man skall uppfattas ha den bästa politiken av väljarna. Men när det väl är gjort och associationerna är etablerade brukar sakfrågeägarskapet vara tämligen stabilt. Det händer, men har historiskt varit ovanligt, att partier övertar ägarskapet från varandra på viktiga frågor. Små partier inser att de behöver göra allt de kan för att behålla sina hjärtefrågor och profilområden. För stora regeringsbärande partier har det traditionellt varit de stora frågorna om ekonomi och sysselsättning som varit viktigt att konkurrera om.

SVT/Valu ger ökat stöd för att sakfrågeägarskap är stabilt. Vi ser bara tre tydliga fall av ägarbyten i de tre val där bäst politik-frågorna har ställts i vallokalsundersökningen: Mellan valen 2014 och 2018 tappade Folkpartiet sak-

frågeägarskapet i paradgrenen *Skola och utbildning* till Socialdemokraterna. Sverigedemokraterna övertog ägarskapet i frågan om *Lag och ordning* från Moderaterna i valet 2022. Och för området *Svenska ekonomin* övergick ägarskapet från Moderaterna till Socialdemokraterna mellan 2018 och 2022 års val.

Tabell 13.2 Sakfrågeägarskap 2014-2022. Partier som flest väljare tyckt har haft den bästa politiken på olika områden (procent).

Område	2014		2018		2022		ägarbyte
Skatterna	M	35	M	30	M	30	Nej
Miljön	MP	39	MP	28	MP	26	Nej
Sysselsättningen	S+M	32	S	28	S	29	Nej
Svenska ekonomin	M	40	M	30	S	31	Ja
Din egen ekonomi	M	35	M	29	M	29	Nej
Flyktingar/Invandring	S+SD	21	SD	25	SD	29	Nej
Försvarsfrågan	—	—	—	—	S	27	—
Sjukvården	S	33	S	26	S	29	Nej
Jämställdheten mellan män och kvinnor	S	19	S	20	S	24	Nej
Skola och utbildning	FP	22	S	23	S	26	Ja
Sociala välfärden	S	33	S	29	—	—	Nej
Pensionerna	S	30	S	27	S	26	Nej
Lag och ordning	—	—	M	23	SD	24	Ja
Frågan om vinster i välfärden	S	22	S	21	S	26	Nej
Klimatfrågan	—	—	—	—	MP	23	—
Energi och kärnkraft	—	—	—	—	M	24	—
Snittandel för att uppnå sakägarskap		30		26		27	

Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Vilket parti tycker du har bäst politik när det gäller...?". I tabellen anges vilket parti som vid varje tillfälle haft den största andelen väljare som svarat att de tycker partiet har den bästa politiken. Alla resultat har vägts mot valresultaten i respektive val. De två delade placeringarna är fall då två partier har haft exakt lika stor andel (avrundat till en decimal). Det finns fler fall då det varit hård strid om sakfrågeägarskapet och där det bara skiljer någon eller några få procentenheter.

I två andra frågor har det varit mer strid om förstaplatsen och där vi kan se förändringar över tid. För *Sysselsättningen* var en lika stor andel 2014 förtjusta i Socialdemokraternas och Moderaternas politik, men i valen 2018 och 2022 var det S som uppfattades som bäst. Och för området *Flyktingar och invandring* hade Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna lika stor uppskattning 2014 men sedan dess har SD varit ensam ägare i frågan.

Väljarnas önskeregeringar

En ofrånkomlig komplikation för väljare i parlamentariska demokratier är att det inte är möjligt att lägga sin röst på ett visst regeringsalternativ. Valet till riksdagen är ett partival. Först efter valet bildas en regering på basis av ett färdigt valresultat. Det är de folkvalda parlamentarikerna som väljer regeringschef. Så ser delegeringskedjan ut i ett parlamentariskt system. Valet av regering är indirekt.

Ikke desto mindre ägnas numera stora delar av valrörelserna åt regeringsfrågan: vilka andra partier är partierna beredda att samarbeta med efter valet? Finns det färdiga regeringsalternativ med partier som i god tid före valet talar om vilka andra partier de vill regera tillsammans med? Eller är frågan mer öppen och beror på valutgången?

En tydlig blockpolitik med någotsånär förutsebara alternativ är ett särpräglat drag för svensk politik. Till skillnad från de flesta andra parlamentariska demokratier har generationer av svenska väljare vant sig att vi har haft ett slags tvåpartisystem inbyggt i vårt flerpartisystem. Blåa, icke-socialistiska, borgerliga, allianspartier till höger har utkämpat en tvekamp om regeringsmakten med socialistiska, arbetar- och rödgröna partier till vänster. Blockpolitiken har på många sätt tjänat oss väl. Det har varit lätt för väljarna att utkräva ansvar. Och vi har ofta haft spännande och engagerande val mellan två huvudalternativ, som under senare tid handlat om antingen en S-ledd eller en M-ledd regering. I praktiken har det vid varje tillfälle endast funnits två kandidater till statsministerposten.

255 svarscombinationer

En fråga om väljarnas önskeregering har funnits med i alla vallokalsundersökningar sedan 2002. De svarande uppmanas att kryssa för alla partier som de skulle vilja ha med i regeringen. Svaren kan ställas samman på många olika sätt. Med dagens åtta partier är det 255 teoretiskt möjliga svar på frågan om vilka partier man önskar tar plats i en regering efter valet.³ En mycket stor andel av dessa combinationer brukar återfinnas bland svaren i SVT/Valu. Som framgår av tabell 14.1 är det dock få önskeregeringar som samlar särskilt stor andel av väljarna bakom sig. Det är med andra ord upplagt för besvikelse. I vår typ av politiskt system kommer få väljare se sin egen önskeregering bildas efter valet.

En regering med de fyra borgerliga allianspartierna (C-L-M-KD) har legat överst på topplistan över väljarnas önskeregeringar vid sammanlagt fyra av de sex senaste riksdagsvalen, med mellan 11 och 17 procent av väljarna bakom sig.

³ Den 256:e, och teoretiskt omöjliga, combinationen är en regering utan något parti.

Vid valen 2002 och 2022 har en ren S-regering varit det vanligaste önskemålet med stöd av 18 respektive 10 procent av väljarna. Rödgröna regeringar med V-S-MP har samlat mellan 6–14 procent under årens lopp. Rena M-regeringar har haft 4–9 procent. Vid valet 2022 slöt fem procent av väljarna upp bakom moderatledaren Ulf Kristerssons regeringsunderlag. Motsvarande andel för Socialdemokraternas Magdalena Anderssons regeringsunderlag var fyra procent.

Tabell 14.1 Önskeregering: Topp tjugo 2002–2022. Andel väljare som önskat sig olika regeringar (procent).

Valår												
2002		2006		2010		2014		2018		2022		
#1	S	19	C/L/M/KD	18	C/L/M/KD	17	C/L/M/KD	14	C/L/M/KD	11	S	10
#2	C/L/M/KD	12	S	17	V/S/MP	14	V/S/MP	12	S	9	M/KD/SD	7
#3	V/S/MP	9	V/S/MP	9	S	12	S	11	V/S/MP	8	SD	7
#4	V/S	8	M	8	M	9	M	6	SD	7	V/S/MP	6
#5	M	4	V/S	6	S/MP	5	SD	6	M	5	L/M/KD/SD	5
#6	L/M/KD	4	C/L/M	4	C/L/M	4	S/MP	5	M/KD/SD	5	M	5
#7	S/L	3	S/MP	3	L/M	3	V/S	4	V/S	4	L/M/KD	5
#8	V	3	L/M	3	V/S	3	C/L/M	3	M/SD	3	S/C	4
#9	L	3	V/MP	2	SD	3	MP	2	C/L/M	3	V/S/MP/C	4
#10	L/M	3	MP	2	MP	2	V/MP	2	V	2	S/MP/C	3
#11	KD	2	V	2	C/L/M/KD/MP	2	V	2	S/MP	2	V/S	3
#12	S/MP	2	C	2	C/L/M/MP	1	L/M	2	S/C/L	2	M/SD	3
#13	M/KD	2	C/M	2	V/MP	1	M/SD	2	C	2	C/L/M/KD	2
#14	V/MP	2	L/M/KD	2	L/M/KD	1	S/SD	2	M/KD	2	M/KD	2
#15	C/L/KD	2	M/KD	2	C/M	1	S/M	1	S/C/L/MP	2	V	2
#16	C/L/M	2	KD	1	M/MP	1	C/L/M/KD/SD	1	V/S/C/MP	1	S/M	2
#17	C	1	L	1	V	1	C	1	L/M/KD	1	C	2
#18	MP	1	S/M	1	L	1	C/M	1	S/M	1	V/S/C	2
#19	L/KD	1	C/M/KD	1	S/M	1	C/L/M/KD/MP	1	S/C/MP	1	S/MP	1
#20	S/C/L	1	S/C	1	M/SD	1	L/M/KD	1	S/C	1	S/C/L	1

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Frågan som används från Vallokalsundersökningarna lyder "Vilket eller vilka partier skulle du helst vilja ha med i regeringen efter dagens val?". Svarande som inte kryssat för något parti finns inte med i procentbasen.

Vi vet från tidigare analyser (se t ex Oscarsson & Holmberg, 2016; Falk & Oscarsson, 2022) att väljarnas önskningar om framtida regeringar brukar vara en sorts blandning av önsketänkande och realism. Partiernas koalitions signaler före valen påverkar givetvis väljarnas bedömningar om vilka typer av regeringar som ens är möjliga att önska sig. Särskilt vid de senaste valen har partierna tydligt kommunicerat vilka andra partier de absolut inte kan tänka sig att samarbeta med. En parlamentarisk situation med åtta partier där de två största aldrig kan tänkas regera tillsammans och där partier ställer ultimatum och talar om röda linjer försvinner många matematiskt möjliga regeringsunderlag. Situationen blir låst och partierna hamnar i ovana situationer som de saknar historisk erfarenhet att hantera. När de parlamentariska realiteterna blir uppenbara efter ett val kan det bli svårt att undvika svekdebatter.

I tabell 14.2 har vi sammanställt väljarnas önskningar efter de partikonstellationer som utgjort de mest sannolika regeringsunderlag under den gångna tjuugoårsperioden. Vi redovisar till att börja med hur stor andel av väljarna som i valen 2002–2022 plockade ihop en rödgrön regering bestående av en, två eller tre partier från gruppen Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, respektive en alliansregering med en, två, tre eller fyra partier från gruppen Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Moderaterna. Med denna indelning visar Vallokalsundersökningen att flest väljare önskade sig en rödgrön regering 2002 och 2014 och en Alliansregering 2006, 2010, 2018 och 2022.

Men inför 2022 års val var det nya partikonstellationer som stod mot varandra. Vi gjorde på samma sätt. De nya 'blocken' samlade ungefär lika stor andel väljare bakom sig: 40 procent plockade ihop en önskeregering från gruppen mitten-vänsterpartier (V-S-MP-C) och 39 procent en önskeregering från gruppen mitten-högerpartier (L-KD-M-SD) (se tabell 14.2).

Tabell 14.2 Önskeregering: Andel väljare som önskar sig olika typer av regeringar 2002–2022 (procent).

Regering	Valår					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Rödgrön vs Alliansen						
Rödgrön (V-S-MP)	45	42	38	39	28	25
Allians (C-L-KD-M)	38	46	42	36	42	40
Blocköverskridande	17	12	17	19	23	29
Nya partikonstellationer						
Mitten-vänster (V-S-MP-C)	49	46	40	41	35	40
Mitten-höger (L-KD-M-SD)	19	17	20	20	28	39
Blocköverskridande	32	37	40	39	36	21
Storkoalition (regering där både S och M ingår)	2	3	4	6	6	8

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: I den övre delen av tabellen används den äldre blockindelningen som var gångbar i valen 2002–2018. I den nedre delen av tabellen används den nya blockindelningen som var gångbar inför valet 2022. Vi har dock valt att beräkna resultat för båda indelningarna under hela perioden. Före 2006 var Sverigedemokraterna inte särredovisade i SVT/Valu utan ingick då i gruppen 'övrigt'. I de fall då sammanställningarna inte summerar till hundra procent beror det på att restkategorin rymmer övriga partier som inte räknats in i något block; i den övre delen av tabellen hör bl a Sverigedemokraterna till denna restkategori. Till de blocköverskridande regeringarna räknas de önskeregeringar som innehåller minst två partier hämtade från olika block.

Vallokalsundersökningen visar hur väljarnas önskemål om regeringar såg ut alldeles före valet. Det unika med SVT/Valu-materialet är, igen, närheten till valet. Huvuddelen av fältarbetet för vallokalsundersökningarna genomförs när partierna har haft en hel valrörelse på sig att berätta hur de ser på regeringsfrågan och vilka andra partier de önskar samarbeta med och hur de tänker agera efter valet för att försöka maximera sitt inflytande över den förda regeringspolitiken. Trots partiernas ihärdiga försök att övertyga om den egna sidans större regeringsduglighet är det ändå en såpass stor andel väljare som inte köper blockuppdelningen utan önskar sig regeringar med partier hämtade från båda sidor. Trots polarisering i regeringsfrågan och kapplöpning mellan två jämnstora lag

– som varit så tydliga inslag i svenska valrörelser på senare tid – är det ändå en stor andel väljare som helst hade velat se regeringar som består av partier från båda blocken. Räknat med de gamla blocken i svensk politik har det varit mellan 12 och 31 procent som önskat sig någon form av blocköverskridande regering. Räknar vi istället med de nya partikonstellationerna handlar det om en högre andel, mellan 21 och 38 procent.

Vi har också valt att särredovisa andelen väljare som plockar med de två stora regeringsbärande partierna – Moderaterna och Socialdemokraterna – i sin önskeregering. Andelen gäller oavsett om man även plockar med andra partier. Bakgrunden är förstås diskussionerna om en storkoalition liknande de vi fått se bildas i flera av våra grannländer under senare decennier. I ett skakigt parlamentariskt läge har de två huvudmotståndarna i svensk politik fortfarande möjlighet att bilda en sådan storkoalition på basis av en parlamentsmajoritet. SVT/Valu-resultatet visar att önskeregeringar där både S och M ingår har blivit vanligare över tid. År 2002 var det bara 2 procent av väljarna som önskade sig att S och M regerade tillsammans. Vid valet 2022 var motsvarande andel 8 procent. En tydlig ökning men fortfarande mycket få väljare som önskar sig en storkoalition. Det beror sannolikt på att en sådan lösning fortfarande omtalas som en sista utväg, något som kan inträffa först i händelse av nationellt nödläge eller krigstillstånd.

Önskeregeringar i olika väljargrupper

Regeringspreferenser ser olika ut i olika väljargrupper. I tabellen 14.3 har vi undersökt närmare hur regeringspreferenserna fördelar sig inom olika väljargrupper. Det finns flera anmärkningsvärda skillnader. Könspolariseringen i regeringsfrågan är påfallande. Bland kvinnor var det 2022 en tydlig övervikt för Magdalena Anderssons mitten-vänsterunderlag (47 mot 33 procent). Bland män var fördelen lika stor för Ulf Kristerssons sida av politiken (46 mot 33 procent). Samma slags spegelbild är synlig för sektorstillhörighet, med tydlig övervikt Andersson bland offentliganställda (49 mot 31 procent) och tydlig övervikt Kristersson bland privatanställda (46 mot 33 procent). I grupper som arbetare, tjänstemän, högutbildade, studerande och bland personer med utrikes bakgrund var det ett flertal som önskade sig en regering bestående av mitten-vänsterpartier. I grupper som jordbrukare, företagare var det tvärtom ett flertal som önskade sig en mitten-högerregering. De unga förstagångsväljarna önskade sig definitivt en mitten-högerregering (48 procent) medan det i andra åldersgrupper var en svag övervikt för mitten-vänsterregering.

Tabell 14.3 Önskeregeringar i olika väljargrupper 2022 (procent).

	Mitten-vänster- regering (V-S-MP-C)	Mitten-höger- regering (L-KD-M-SD)	Block- överskridande	Storkoalition (både S och M ingår)
Samtliga	40	39	21	8
Kvinnor	47	33	21	8
Män	33	46	21	8
18–22	32	48	20	8
23–30	40	38	20	8
31–64	40	39	21	8
65+	43	37	20	8
Låg utbildning	41	44	15	6
Medel utbildning	35	46	18	7
Hög utbildning	44	33	23	8
Själv, mor och far uppväxt i Sverige	38	41	21	8
Själv uppväxt i Sv, mor/far uppvuxna utanför Sv	45	32	23	10
Själv uppvuxen utanför Sverige	53	30	18	8
Kyrkbesök några gånger om året eller oftare	39	40	21	8
Kyrkbesök mer sällan eller aldrig	40	39	20	8
Arbetare	41	36	23	8
Tjänstemän	41	36	23	8
Jordbrukare	30	53	17	2
Företagare	36	44	20	9
Förvärvsarbetande	39	39	22	8
I arbetsmarknadspolitiska åtgärder	32	50	18	7
Arbetslös	40	38	22	10
Studerande	46	34	22	8
Offentlig sektor	49	31	20	8
Privat sektor	33	46	22	8
Högt politiskt förtroende	50	28	22	8
Lågt politiskt förtroende	28	53	19	8
Klart till vänster	90	3	7	3
Något till vänster	78	4	18	7
Varken vänster eller höger	37	33	31	13
Något till höger	8	60	32	12
Klart till höger	2	86	12	3
Vänsterpartiet	93	0	7	3
Socialdemokraterna	80	2	18	8
Miljöpartiet	89	0	11	2
Centerpartiet	51	1	48	17
Liberalerna	1	47	52	13
Kristdemokraterna	2	76	21	7
Moderaterna	1	74	25	11
Sverigedemokraterna	4	85	11	3
Övriga partier	29	51	19	7

Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: Resultaten sammanställer svaren på frågan om önskeregeringar i tre grupper. Andelen väljare som önskar sig en regering med enbart mitten-vänsterpartier (Magdalena Anderssons regeringsunderlag), enbart mitten-högerpartier (Ulf Kristerssons regeringsunderlag) eller en blocköverskridande regering med partier från båda grupperna. I tabellen redovisas också andelen väljare som har med både Moderaterna och Socialdemokraterna i sin önskeregering.

Går vi vidare och analyserar politiska faktorer visar det sig att politiskt förtroende blev en stor vattendelare i regeringsfrågan 2022. Väljare med högt politiskt förtroende hade en mycket tydlig preferens för en mitten-vänsterregering (50 procent) medan väljare med lågt förtroende för politiker hade en lika tydlig preferens för en mitten-högerregering (53 procent). Resultaten ligger i linje med en allt starkare partipolitisering när det gäller institutionsförtroende: Det framväxande mönstret är att högeridentifierade tappar förtroende medan vänsteridentifierade behåller eller ökar sitt förtroende, ett samband som är synligt för alla slags samhällsinstitutioner (se Andersson & Oscarsson, 2020). I valet 2022 var det alltså väljare med lågt politikerförtroende som fick som de ville. Det blir spännande att se om regeringsskiftet efter valet 2022 kan bryta trenden mot ökad partipolitisering av institutionsförtroende. Regeringsskiftet har historiskt inneburit ökat samhällsförtroende bland anhängare till regeringspartierna. Så hände exempelvis 2006 när Alliansen tog makten efter tolv år av borgerlig opposition (jfr Oscarsson & Holmberg, 2008). Blir det en repris nu?

Övriga politiska faktorer i tabell 14.3 visar förutsebara svarsmönster. Det var tydliga skillnader i regeringspreferenser bland vänster- och högeridentifierade och mellan olika grupper av partiväljare. Centerpartiets väljare var tude-lade i sina preferenser: hälften önskade sig en regering med bara mitten-vänsterpartier (51 procent) och hälften önskade sig en regering med partier hämtade från båda blocken (48 procent). Men Centerväljarna var inte ensamma om en stark preferens för blocköverskridande regeringar: Bland Liberalernas väljare var det fler som önskade sig en blocköverskridande regering (52 procent) än som önskade sig en mitten-högerregering (47 procent).

Önskemål om en storkoalition med en regering där både S och M ingår var som förväntat något större bland mittenidentifierade väljare (13 procent) men allra störst bland Centerpartiväljarna: 17 procent. Inte oväntat ingick i denna grupp av partiväljare även Centerpartiet i huvuddelen av storkoalitionsdrömmarna.

Regeringsfrågan lever vidare

Diskussionerna om huruvida det var Magdalena Anderssons eller Ulf Kristerssons regeringsunderlag som skulle överleva längst efter en eventuell valseger pågick under hela valrörelsen. De båda regeringsalternativen hade mycket gemensamt sett till de grundläggande förutsättningarna. Vem som än vann skulle regeringsunderlaget bestå av ett regeringsbärande parti (S eller M) som behövde stöd inte bara från ett ideologiskt närstående parti (MP eller KD) och ett liberalt mittenparti (C eller L), utan också från ett ytterkantparti (V eller SD). Inom varje regeringsalternativ skulle det ideologiska avståndet mellan liberalt och ytterkant komma att bli en stor utmaning för en kommande regeringschef. Vem som än vann och hur koalitionsavtalen än skrevs skulle det finnas gott om inbyggda motsättningar mellan partier som ideologiskt står mycket långt från varandra.

Dessa huvudmotsättningar är lätta att upptäcka i en sammanställning av vilka partier som olika grupper av partiväljare önskade sig ha med i en regering

(se tabell 14.4). Bland Vänsterpartiets väljare var det 16 procent som önskade att Centerpartiet skulle finnas med i en regering. Omvänt, bland Centerpartiets väljare var det nio procent som önskade sig en regering där även Vänsterpartiet ingick. Bland mitten-högerpartierna var mönstret som förväntat: Bland Liberala väljare var det sju procent som önskade att Sverigedemokraterna var med i regeringen. Och bland Sverigedemokraternas väljare var det 17 procent som ville att Liberalerna skulle vara med. Det ömsesidiga ogillandet mellan liberala partier och ytterkantspartier går inte att ta fel på. Oavsett regeringsbildare hade det sannolikt blivit en liknande dramaturgi under den efterföljande regeringsbildningsprocessen.

Tabell 14.4 Önskeregeringar i olika väljargrupper 2022 (procent).

Partival 2022	Procentandel som vill ha med respektive parti i regeringen							
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD
Vänsterpartiet	97	65	55	16	3	3	3	4
Socialdemokraterna	33	93	32	40	9	3	10	4
Miljöpartiet	59	78	91	36	6	1	3	4
Centerpartiet	9	60	25	96	36	8	29	2
Liberalerna	2	20	4	42	94	41	71	7
Kristdemokraterna	2	10	2	14	42	93	72	34
Moderaterna	2	12	3	15	45	54	97	29
Sverigedemokraterna	3	11	2	4	17	45	56	91
Samtliga väljare 2022	22	47	21	28	25	29	43	29

Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: Frågan lyder "Vilket eller vilka partier skulle du helst vilja ha med i regeringen efter dagens val?". Svarande som inte kryssat för något parti finns inte med i procentbasen. Alla resultat har viktats mot de officiella valresultaten.

En strukturell skillnad mellan de båda huvudalternativen är att Moderaternas och Kristdemokraternas väljare något lite oftare önskar sig varandras partier i en regering (72 respektive 54 procent) jämfört med Socialdemokraternas och Miljöpartiets väljare (32 respektive 78 procent). I själva verket visar SVT/Valu att Centerpartiets och Socialdemokraternas väljare faktiskt väljer varandras partier i första hand när de sätter ihop sina önskeregeringar. Bland S-väljarna var det hela 40 procent som också plockade med C i sin önskeregering. Och bland Centerpartiets väljare var det ännu högre andel – 60 procent – som hade med S i sin önskeregering. Resultaten visar vilket stort genomslag partiets koalitions-signalerande har bland väljarna. De nya konstellationerna inför valet förändrade väljarnas ogillande och gillande för andra partier på ett påtagligt sätt.

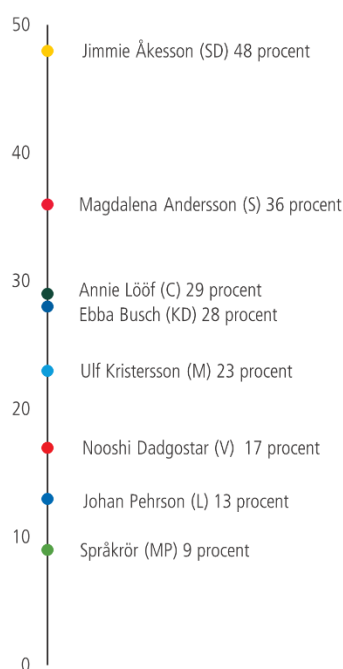
Partiledarnas betydelse

Partiledarna spelar roll. En ofta mycket stor roll enligt journalister som bevakar politiska val. En något mindre roll enligt forskningen kring val och väljarbeteende. Men det är en etablerad sanning – både i svensk och internationell forskning – att olika partiledares popularitet och grad av förtroende är en av de viktigare faktorerna bakom hur väljare röstar. Och det finns tecken på att partiledarnas betydelse har ökat över tid. Dock, partiledarnas betydelse för väljarnas röstning är inte den viktigaste faktorn. Den är inte ens på medaljplats. När den göteborgska valforskningen ber väljarna själva att ange vad som betyder mest för dem när de väljer parti kommer ”Bra partiledare” först på plats sju av aderton omfrågade faktorer. I valet 2018 angav 26 procent ”Bra partiledare” som en viktig faktor bakom partivalet. På topp kom faktorer som ”Partiernas framtidsprogram” (54 procent) och ”Ideologi” (53 procent). Dagens svenska väljare är åsiktsröstare med koppling till den fortfarande dominerande vänster-högerideologin. Förr i tiden på 1900-talet var klassröstning vanligare, men har tappat i betydelse under 2000-talet.

I valet 2022 ställde SVT/Valu en fråga om vilken betydelse partiledaren hade för röstningen i riksdagsvalet. En ren subjektiv bedömningsfråga, som VALU haft med i alla undersökningar sedan valet 1998. Konkret har vi mätt hur stor andel av väljarna som anger att ledaren för det parti som hen röstade på var mycket betydelsefull för valet av parti. Vi kan med andra ord studera vilka partiledare som genom åren – enligt väljarnas egna vittnesmål – varit de mest betydelsefulla dragloken för sina partier. Och vilka partiledare som varit mindre framgångsrika.

I valen 1998 och 2002 var Alf Svensson (KD) nummer ett som draglok, med 31 respektive 28 procent av KD-väljarna som sa att partiledaren var mycket betydelsefull för deras val av parti. Sedan kom Reinfeldt (M) eran. Han var främsta draglok i de tre valen 2006, 2010 och 2014. Andelen som pekade ut honom som mycket betydelsefull bland moderata väljare steg till nya höjder från 31 procent 2006 till hela 45 procent i de båda valen 2010 och 2014. Men Reinfeldts rekord stod sig inte längre ohotat än till valet 2018 då Jimmie Åkesson (SD) tangerade Reinfeldts toppnotering på 45 procent. Delat rekord alltså inför valet 2022. Jämnt och spännande blev det, men till slut när alla VALU-blanketter (över 11 000) hade färdigräknats visade det sig att Åkesson slagit nytt rekord. Den nya toppsiffran för en partiledare att bedömas som mycket betydelsefull för de egna väljarnas val av parti landade på 48 procent. Jimmie Åkesson är nu ensam på toppen som mest lyckosamme draglok bland svensk partiledare (se Figur 15.1).

Figur 15.1 Andel som 2022 anger partiledaren för det parti de röstade på som mycket betydelsefull för valet av parti (procent)

Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: Resultaten visar andelen partiväljare som svarat att partiledaren var mycket betydelsefull för valet av parti. Se appendix B för detaljer om frågeformuleringar. I appendix A hittar du fler resultat som rör partiledarnas betydelse från tidigare val.

På andra plats som draglok 2022 kom Magdalena Andersson (S) med resultatet 36 procent av S-väljare som angav henne som mycket betydelsefull för partivalet – det bästa resultat som någon S-ledare uppnått. Stefan Löfven (S) hade till exempel bara resultatet 20 procent i valet 2018. Göran Persson (S) lyckades som bäst få resultatet 24 procent i valet 2002.

Den blivande statsministern Ulf Kristersson (M) imponerande inte som draglok 2022. Han fick endast resultatet 23 procent, klart sämre än de 31 procent han uppnådde 2018. Ännu svagare resultat fick Liberalernas Johan Persson (L) med utfallet 13 procent. Han var knappast något avgörande draglok som räddade Liberalerna över 4-procentsspärren. Vänsterpartiets Nooshi Dadgostar (V) var heller inget starkt draglok med resultatet 17 procent av V-väljare som betraktade henne som mycket betydelsefull för hur de röstade. Centerpartiets Annie Lööf (C) och Kristdemokraternas Ebba Busch (KD) var mer framgångsrika med resultaten 29 respektive 28 procent. I båda fallen dock något svagare siffror än i valet 2018.

I botten 2022 med endast 9 procent som såg dem som mycket betydelsefull för partivalet hamnade Miljöpartiets språkrör. Det är ingen stor nyhet. MP:s olika språkrörspår har hittills i samtliga mätningar uppvisat svaga siffror som draglok.

En partiledare med dragloksförmåga skall naturligtvis kunna dra egna sympatisörer till att rösta på partiet. Men därtill också helst kunna rekrytera väljare att byta till det egna partiet. När man detaljstuderar partibytan mellan valen 2018 och 2022 i Valu-studien och ser på vilken roll partiledarna spelade, är det mycket tydligt att Jimmie Åkesson verkligen var ett draglok som var delaktig i att dra över partibytare till Sverigedemokraterna. Detsamma kan sägas om Magdalena Andersson. Båda bidrog till att rekrytera nya väljare till sina partier. Dock med en mycket tydlig skillnad. Jimmie Åkesson och SD vann i huvudsak män medan Magdalena Andersson och S i huvudsak vann kvinnor. Deras popularitet kan ha bidragit till den rekordstora skillnaden i hur kvinnor och män röstade i valet 2022.

Det är intressant att notera att toppnoteringarna för draglok har ökat över tid – från Alf Svenssons resultat på cirka 30 procent för tjugo år sedan till Jimmie Åkessons rekord på 48 procent 2022. Partiledarnas betydelse som röstvärvare har ökat. Den tendensen återfinns i samtliga partier om vi jämför resultaten för partiledarna i valen 1998/2002 med motsvarande resultat i valen 2018/2022. Partiledarnas personlig popularitet och förtroende har blivit viktigare under 2000-talet.

Frågan är om medierna och partierna mer permanent håller på att lyckas med att öka partiledarnas betydelse som röstfångare? På bekostnad av betydelsen av sakfrågorna, framtidsprogrammen och ideologierna. I så fall är Sverige på väg mot en ny typ av representativ demokrati. En demokrati med mer fokus på starka populära ledare. Normativt sett knappast en önskvärd utveckling. Tvärtom, en föga uppmuntrande framtidsspaning.

Europaparlamentsvalen

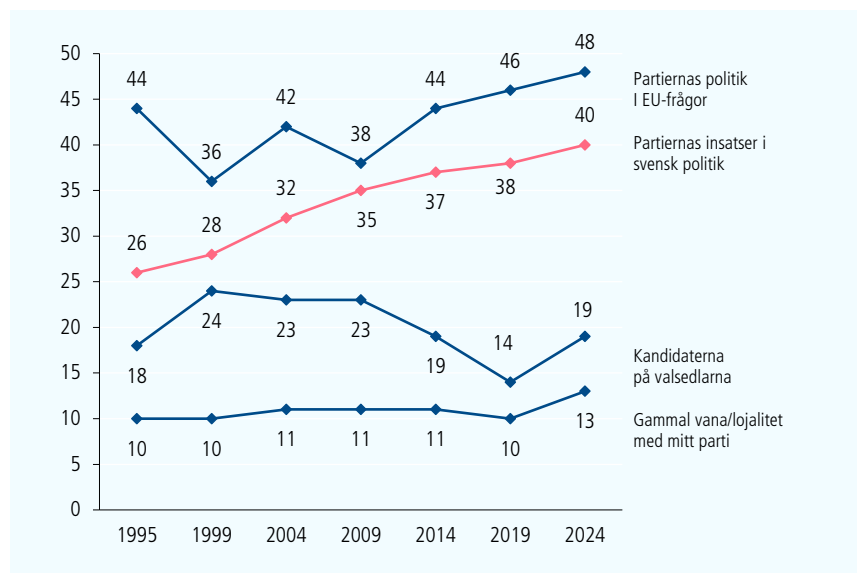
Europaparlamentsval är inte längre en udda företeelse i svensk demokrati. EUP-valet 2024 var sjunde gången Sverige valde att sända ett tjugotal representanter till EU-parlamentet i Bryssel. Valdeltagandet i EUP-valen är inte imponerande jämfört med riksdagsvalen. Dock något över femtio procent i de senaste valen. I de första EUP-valen var deltagandet bara omkring fyrtio procent (se tabell 1.2). Att tala om EUP-valen som ett slags andra rangens val kan fortfarande vara berättigat. Deltagandet är inte i närheten av riksdagsvalens resultat på plus åttio procent.

Att EU än så länge bland svenska folket inte spelar i översta divisionen demonstreras ytterligare av att väljarna inte ser EU-frågor som tunga valfrågor i riksdagsvalen. När väljarna själva i Valu-studierna anger viktiga frågor för partivalet hamnar alltid EU-frågor lågt. I riksdagsvalet 2022 placerades EU först på plats 19 av nittionio mätta frågor när väljarna fick uppge vilka frågor som var mycket betydelsefulla för valet av parti.

Läget är annorlunda i EUP-valen. Då – vart femte år – spelar EU-frågor en klart större roll. Det märks tydligt bland de drygt femtio procent av valmanskåren som går och röstar. Även om nationell politik också tar stor plats i EUP-valen – i Sverige liksom i andra EU-länder. När vi i Valu frågar om olika skäl bakom partirösten i EUP-valen brukar cirka 40-45 procent peka på ”partiernas politik i EU-frågor” som av stor betydelse, något högre i valet 2024 (48 procent). Men nationell politik – ”partiernas insatser i svensk politik” - kommer inte långt efter med hela tiden stigande siffror och ett resultat på 40 procent 2024. Trenden är tydlig. De svenska EU-parlamentsvalen håller på att bli alltmer nationaliserade i den meningen att en ökande andel väljare uppger att partiernas insatser i svensk politik är betydelsefull för partivalet - från 26-28 procent i valen 1995 och 1999 till 38-40 procent i valen 2020 och 2024 (se figur 16.1).

Med Sverige som en enda valkrets har partiernas kandidater blivit mer synliga i EUP-valen än i riksdagsvalen. EUP-valens toppkandidater har fått framträda i mediedebatter och utfrågningar och därmed fått chansen att bli mer välkända. Ett resultat av det märks i personröstandet som är klart vanligare i EUP-valen än i riksdagsvalen. Andelen personkryss i EUP-valet 2024 var 45,6 procent mot endast 22,5 procent i riksdagsvalet 2022. Det finns flera historiska exempel där enskilda kandidater varit betydelsefulla för väljarnas val av parti i EUP-valen – speciellt i de tre valen 1999, 2004 och 2009. Folkpartiets Marit Paulsen bör ihågkommas som det stora dragplåster hon var i de valen. Men som röstningsskäl har kandidaterna tappat något i de senaste EUP-valen (se figur 16.1). Högst andel personkryss av de egna väljarna i EUP-valet 2024 fick Vänsterpartiets Jonas Sjöstedt (56,0 procent).

Figur 16.1 Betydelsefulla skäl för valet av parti i EU-parlamentsvalen 1995–2024 (procent).

Källa: SVT/Valu 1995–2024.

Kommentar: Frågan lyder: "Vilken betydelse har följande skäl för Ditt val av parti idag i EU-parlamentsvalet?". En femgradig svarsskala användes. Resultaten visar andelen svarande som angav "mycket stor betydelse" på var och en av de fyra delfrågorna. Frågorna omfattade också svarsalternativen "ganska stor betydelse, varken eller, ganska lite betydelse och mycket liten betydelse". Procenten har beräknats bland personer som besvarat enkätfrågan. Procenten behöver inte summera till hundra för respektive valår. Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten.

Den förhållandevis starka ställningen för EU-frågor som röstningsskäl i EU-parlamentsvalen är naturligtvis mycket positivt. Valen till Bryssel bör i första hand gälla EU-frågor och inte om vad den egna regeringen och oppositionen gjort i nationella frågor.

Viktiga frågor

Resultaten i tabell 16.1 visar vilka mer konkreta sakfrågor som väljarna har bedömt vara viktiga för partivalet i EUP-valen sedan 1995. Svaren visar på en stor stabilitet när det gäller vilka frågor som utpekats som betydelsefulla. Freden i Europa och demokratin i EU toppar listan i alla EUP-valen. Båda slog rekord 2024 med 67 procents omnämnanden för freden i Europa och 60 procent för demokratin i EU; inte så underliga resultat med tanke på Rysslands angreppskrig mot Ukraina. Den specifika frågan "EU:s stöd till Ukraina" nämndes som en viktig röstningsfråga av 40 procent. Och "Försvarsfrågor i EU" var den fråga som ökade mest i omnämnanden, från 26 procent 2019 till 36 procent 2024. EUP-valet 2024 var ett val i krigets skugga. På en speciell Valu-fråga 2024 svarade en majoritet väljare med en åsikt att stödet till

Ukraina bör ökas (59 procent). Andelen som ville se ett minskat stöd var bara 6 procent.

Andra sakområden som väljarna nämnde ofta 2024 – även om svaren inte ökade – var klimatet, brottsbekämpning och miljön. När det gäller miljön brukar alltid de frågorna hamna högt i EUP-val. I botten på listan över betydelsefulla röstningsfrågor finner vi företagens villkor och frågan om euron i Sverige – precis som i EUP-valet 2019. Åsiktsmässigt tyckte fler väljare att ett införande av euro i Sverige var ett dåligt jämfört med ett bra förslag - 42 mot 33 procent.

Om vi jämför väljarnas svar under 2000-talet är det några frågor som tydligt ökat i betydelse som partivalfrågor medan några andra lika tydligt minskat i betydelse. De områden som ökat mest i betydelse är flyktingar/invandring, försvarsfrågor i EU, freden i Europa, demokratin i EU och brottsbekämpning. Tappat mest i viktighet har euron i Sverige, sysselsättningen, företagens villkor, nationell självständighet, ekonomin samt sociala välfärden. Det är uppenbart att de svenska EUP-valen och vad de handlar om har förändrats mycket under 2000-talet. Åtminstone när det gäller vad väljarna tycker är viktigt när de går och röstar.

Tabell 16.1 Viktiga frågor för valet av parti i EU-parlamentsvalen 1995–2024
Andel mycket stor betydelse (procent)

fråga	1995	1999	2004	2009	2014	2019	2024
1. Freden i Europa	66	66	61	56	59	58	67
2. Demokratin i EU	59	53	54	50	51	54	60
3. Klimatet	-	-	-	-	-	-	53
4. Brottsbekämpning	-	-	-	43	40	48	48
5. Miljön	56	44	45	52	50	51	47
6. Jämställdhet	-	37	42	41	45	49	45
7. Sociala välfärden	-	48	49	44	47	42	43
8. EU:s stöd till Ukraina	-	-	-	-	-	-	40
9. Energi och kärnkraft	-	-	-	38	39	38	40
10. Ekonomin	54	47	47	48	45	37	36
11. Flyktingar/invandrare	-	19	26	26	37	41	36
12. Försvarsfrågor i EU	34	31	29	26	26	26	36
13. Nationell självständighet	48	43	46	38	39	36	33
14. Sysselsättningen	53	50	47	48	47	31	31
15. EU:s utrikespolitik	-	-	-	32	28	23	28
16. Företagens villkor	-	26	31	23	26	21	19
17. Om Euro i Sverige	32	28	36	33	28	21	19

Källa: SVT/Valu 1995–2024.

Kommentar: Procenten är beräknad bland de som besvarat respektive fråga i respektive års Valu. Valufrågan innehåller också svarsalternativen "ganska stor betydelse, varken eller, ganska liten betydelse, mycket liten betydelse". Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten.

I många fall är de olika partiernas väljare i huvudsak överens om vilka som är de mest respektive minst betydelsefulla röstningsfrågorna. Freden i Europa och demokratin i EU är till exempel samtliga partiers väljare överens om är viktiga frågor, liksom att företagens villkor och euron i Sverige är mindre centrala. Men

i de flesta fall pekar skilda partiers väljare ut klart olika sakområden som betydelsefulla för röstandet. Det indikerar att åsiktsröstning är ett viktigt fenomen även i EUP-val, precis som i riksdagsval (se tabell 16.2).

I valet 2024 var klimatet/miljön som exempel högt rangordnad bland V/MP/S/C-väljare samtidigt som klimatet/miljön hamnade mot botten bland väljare som röstade på KD/M/SD eller på Folklistan (FL). Vänsterpartiets och Socialdemokraternas väljare satte den sociala välfärden högt medan moderata väljare satte den lågt. Å andra sidan placerade M-väljare företagens villkor klart högre än V- och S-väljare. Flyktingar/invandring hamnade upp mot toppen bland KD/SD/FL-väljare men tydligt lägre bland väljare som stödde V/MP/S/C/L. Tidöpartiernas och Folklistans väljare utpekade mycket oftare brottsbekämpning som en betydelsefull röstningsfråga jämfört med väljare som valde V/S/MP/C. Nationell självständighet var en högt rangordnad fråga för SD- och FL-väljare, men hamnade klart lägre bland personer som röstade på V/S/MP/C/L.

Tabell 16.2 Viktiga frågor för valet av parti i EUP-valet 2024 bland olika partiers väljare (rangposition).

	Rangposition bland väljare som rötade på:								
Rangposition samtliga/fråga	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	FL
1. Freden i Europa	5	1	4	1	1	2	1	5	6
2. Demokratin i EU	4	2	3	3	2	4	3	6	5
3. Klimatet	1	3	2	2	4	14	14	16	15
4. Brottsbekämpning	13	7	11	11	5	1	2	1	1
5. Miljön	3	6	1	4	7	17	17	17	17
6. Jämställdhet	6	5	5	6	10	11	11	13	8
7. Sociala välfärden	2	4	6	8	13	13	15	9	10
8. EU:s stöd till Ukraina	7	8	8	5	3	6	8	11	13
9. Energi och kärnkraft	11	12	7	7	8	5	6	4	4
10. Ekonomin	8	10	13	9	9	9	4	7	7
11. Flyktingar/invandrare	10	15	10	15	16	3	7	2	3
12. Försvarsfrågor i EU	15	9	12	10	6	8	5	8	9
13. Nationell självständighet	14	13	15	12	15	7	9	3	2
14. Sysselsättningen	9	11	14	13	14	12	10	10	14
15. EU:s utrikespolitik	12	14	9	14	11	10	13	12	11
16. Företagens villkor	17	17	17	16	17	15	12	15	12
17. Om Euro i Sverige	16	16	16	17	12	16	16	14	16

Källa: SVT/Valu 2024.

Kommentar: Rangposition är beräknad bland personer som besvarat respektive fråga. Första rang för respektive parti 2024 har markerats. Viktade resultat.

Åsiktsröstning

Åsiktsröstningen i EU-parlamentsvalen kan illustreras än mer påtagligt om vi ser på sambanden mellan åsikt och partival i ett antal omdiskuterade sakfrågor. Ett exempel är svenska folkets inställning till EU:s mer långsiktiga utveckling – om unionen skall bli en förbundsstat, ett Europas förenta stater, eller förbli en förening av självständiga stater. I Valu-studierna har vi frågat om det i

folkomröstningarna 1994/2003 och i EUP-valen ända sedan 1995. Tanken på ett Europas förenta stater (EFS) är inte populär bland de flesta svenskar. I alla mätningar har opinionsövertikten varit emot en utveckling av EU till ett slags Europas förenta stater (se tabell 16.3). Dock så är övertikten emot en utveckling mot ett EFS klart mindre 2024 än i EUP-valen 2019 och 2014. Kanske har Rysslands krigsanfall på Ukraina spelat en roll här?

Tabell 16.3 **Inställning till EU som ett slags Europas förenta stater (procent)**

	Folkomröstning		Europaparlamentsval						
	1994	2003	1995	1999	2004	2009	2014	2019	2024
mycket positivt	11	10	10	13	9	7	4	4	5
ganska positivt	20	16	19	22	17	23	15	15	19
varken eller	26	25	19	21	22	26	26	29	34
ganska negativt	22	21	23	19	23	24	29	28	26
mycket negativt	21	28	29	25	29	20	26	24	16
summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100	100
andel positivt	31	26	29	35	26	30	19	19	24
andel negativt	43	49	52	44	52	44	55	52	42
andel uppgift saknas	6	3	2	3	3	3	3	3	3

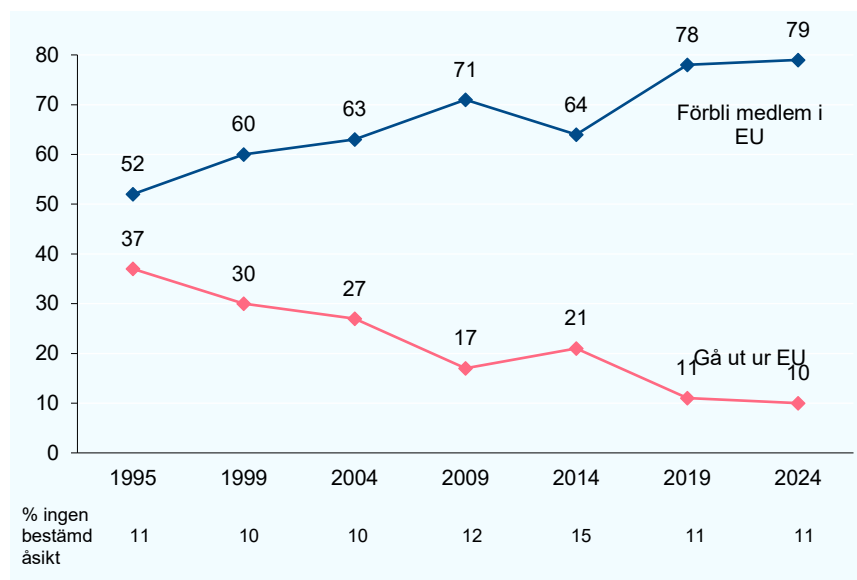
Källa: SVT/Valu 1994–2024.

Kommentar: Frågan lyder "Tycker du det är positivt eller negativt om EU utvecklas till en förbundsstat, ett slags Europas förenta stater?". Resultaten 1994 och 2003 är vägda för EU- respektive Euro-rösten. Resultaten 1995–2024 är viktade mot de officiella valresultaten.

Synen på EU:s framtid – hur mycket EU man vill ha – har ett tydligt samband med hur svenska väljare röstar. Andelen som röstade på EU-skeptiska SD i EUP-valet 2024 var endast 6 procent bland personer som var mycket positiva till EU som en förbundsstat, att jämföra med hela 30 procent bland väljare med en mycket negativ syn på EU som ett framtida Europas förenta stater (EFS). Stödet till det mer EU-entusiastiska Moderaterna var det helt omvända. Bland personer mycket positiva till ett framtida EFS fick M stöd av 23 procent mot enbart 11 procent bland väljare som var mycket negativa till tanken på ett EFS.

En motsvarande typ av åsiktsröstning kan noteras när det gäller den mer konkreta, men numera något överspelade frågan om Sverige skall lämna EU eller ej. Valu:s resultat liksom andra mätningar visar att det sedan inträdet i EU inte har funnits någon opinionsmajoritet för att Sverige skall lämna unionen. Tvärtom har det i i Valu:s resultat alltid varit en majoritet för att vi skall förbli medlem i EU. Majoriteten har därtill varit växande, med en tillfällig försvagning under euro/Greklandkrisen för cirka 10 år sedan. I Valu:s mätning 2024 ville endast 10 procent lämna EU, mot hela 79 procent som önskade att Sverige förblev medlem (se figur 16.2). Alla partiers väljare, förutom SD:s, uppvisade ett klart majoritetsstöd för att Sverige skulle förbli EU-medlem. Bland SD-väljare var det 39 procent som ville lämna EU och lika många (39 procent) som föredrog ett bestående medlemskap. En mycket splittrad väljarskara i den viktiga EU-frågan.

Figur 16.2 Att lämna eller inte lämna EU? (procent)

Källa: SVT/Valu 1995–2024.

Kommentar: Frågan lyder: "Tycker Du att Sverige skall gå ut ur EU eller förbli medlem i EU?". Procenten har beräknats bland personer som besvarat enkätfrågan, inklusive svarsalternativet "ingen bestämd åsikt i frågan". Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten.

Tabell 16.4 Att lämna eller inte lämna EU bland olika partiers väljare i EU-parlamentsvalet 2024 (procent)

	gå ut ur EU	förbli medlem i EU	Ingen bestämd åsikt	summa procent
Vänsterpartiet	9	74	17	100
Socialdemokraterna	4	87	9	100
Miljöpartiet	2	91	7	100
Centerpartiet	2	93	5	100
Liberalerna	2	95	3	100
Kristdemokraterna	6	83	11	100
Moderaterna	4	87	9	100
Sverigedemokraterna	39	39	22	100
Folklistan	24	57	19	100
Övriga partier	41	46	13	100
Samtliga	10	79	11	100

Källa: SVT/Valu 2024. **Kommentar:** Frågan lyder: "Tycker Du att Sverige skall gå ut ur EU eller förbli medlem i EU?". Viktat mot det officiella valresultatet.

EU-motståndet i Sverige var fram till 2006 bland det starkaste inom unionen. Men sedan dess har Sverige klättrat uppåt i Eurobarometers årliga mätningar av hur EU-positiva olika länders medborgare är. I vårmätningen 2024 hamnar den svenska EU-opinionen på rangplats sex bland EU:s medlemsländer, med en majoritet svenskar som har en positiv bild av EU (55 procent). Motsvarande genomsnitt för befolkningen i hela EU var klart lägre – endast 44 procent.

Svenska folket har under de senaste tjugo åren gått från bland de mest negativa till EU till bland de mest positiva.

EUP-val jämfört med riksdagsval

Tillbaka till EUP-valet 2024 i Sverige. Jämfört med partisympatierna om det hade varit ett riksdagsval i juni 2024 var det ett parti som i EUP-valet lyckades mycket dåligt med att mobilisera sina sympatisörer. Det partiet var Sverigedemokraterna. Bland väljarna i EUP-valet 2024 var det endast cirka 13 procent som var potentiella SD-väljare i ett möjligt riksdagsval. I opinionsmätningarna i juni 2024 var andelen SD-sympatisörer vid ett tänkt riksdagsval klart större – omkring 19 procent. Det betyder att Sverigedemokraterna, proportionellt sett, enbart fick tvåtredjedelar av sina anhängare att gå och rösta i EUP-valet 2024. Övriga satt hemma.

Alla andra partier lyckades bättre med att proportionellt få ut sina anhängare att delta i EUP-valet. De flesta av dem, särskilt Moderaterna, mobiliserade proportionellt något högre andelar EUP-väljare än de hade i de riksdagsinriktade opinionsmätningarna i juni 2024.

Om vi nu bland röstande i EUP-valet 2024 jämför partiernas allmänna riksdagsinriktade opinionsstöd med hur mycket röster de fick i EUP-valet, visar det sig att de flesta partier fick ungefär samma procentandel röster som de hade i de riksdagsinriktade mätningarna. Dock med två mycket tydliga undantag. Socialdemokraterna tappade stort i EUP-valet jämfört med ett tänkt riksdagsval – minus cirka hela 8 procentenheter, samtidigt som Miljöpartiet vann stort – plus cirka 7 procentenheter. Övriga partier kunde registrera mycket små eller endast mindre styrkeförändringar under EUP-valrörelsen. Sverigedemokraterna till exempel, förlorade inga väljare netto på grund av ”partibytten” i EUP-valet. SD förlorade stöd dessförinnan därför att många SD-sympatisörer avstod från att rösta i EUP-valet.

Resultaten i tabell 16.5 visar hur väljarflödena såg ut från allmän riksdagsinriktad opinion till val av parti i EUP-valet 2024. Socialdemokraternas stora bytarförluster till Miljöpartiet, men också till en del till Vänsterpartiet, syns tydligt. Ett annat parti som också nettotappade klart till Miljöpartiet var Centerpartiet. Moderaternas ”svaga” resultat i EUP-valet jämfört med ett tänkt riksdagsval orsakades till stor del av partibytten till Kristdemokraterna och Liberalerna – i det senare fallet kanske vi har att göra med lite stödröster. Vad som också framgår tydligt av väljarflödena är den stora partiloyaliteten hos de SD-väljare som gick och röstade i EUP-valet. Hela 84 procent stödde Sverigedemokraterna. De få partibytten som förekom var med KD och M och de var ungefär lika vanliga som bytena från M och KD till SD. Netto blev resultatet i huvudsak plus minus noll för Sverigedemokraterna.

Tabell 16.5 Väljarflöden från partipreferens om det var riksdagsval idag till partival i EU-parlamentsvalet 2024 (procent)

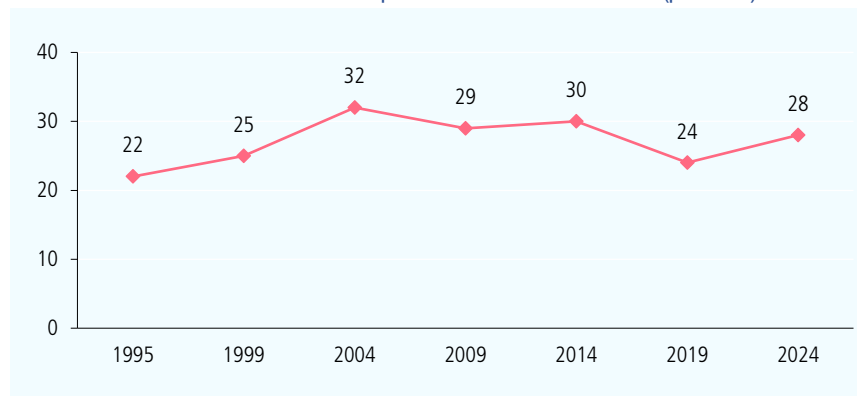
Parti om det var riksdagsval idag	Parti i Europaparlamentsvalet 2024										procent
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	FL	ÖVR	
Vänsterpartiet	75	6	17	1	0	0	0	0	0	1	100
Socialdemokraterna	8	67	14	4	1	1	2	3	0	0	100
Miljöpartiet	5	5	85	2	1	0	1	0	0	1	100
Centerpartiet	3	7	12	66	5	1	5	1	0	0	100
Liberalerna	1	7	4	8	61	3	14	0	1	1	100
Kristdemokraterna	0	3	1	2	2	75	9	6	1	1	100
Moderaterna	0	3	2	4	4	9	74	3	1	0	100
Sverigedemokraterna	1	3	1	0	0	4	5	84	1	1	100
Övriga partier	6	5	7	3	2	3	6	10	4	54	100

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Svartsbortfallet på frågan om "parti om det var riksdagsval idag" var 3 procent. Viktat mot det officiella valresultatet i EU-parlamentsvalet.

Vinster eller förluster i EUP-valet 2024 på grund av partibytten i förhållande till ett hypotetiskt riksdagsval gjordes med andra ord i allt väsentligt inom det Röd-gröna blocket respektive inom det nya Tidöblocket. Byten över blockgränser är svåra och ovanliga även i EUP-val.

Figur 16.3 Andel väljare som inte följer sin partipreferens vid riksdagsval när de röstar i EU-parlamentsval 1995–2024 (procent).

Källa: SVT/Valu 1995–2024.

Kommentar: Partipreferens när det gäller riksdagsval har mätts med hjälp av en fråga hur man skulle rösta om det var riksdagsval idag. I Appendix A finns alla frågeblanketter från vallokalsundersökningarna. Alla resultat är viktade mot de officiella valresultaten.

Stockholm eller Bryssel

Ett påtagligt bevis på att EUP-val och riksdagsval är två skilda val är inte bara det faktum att valdeltagandet skiljer sig mycket tydligt åt. Väljarnas val av parti

skiljer sig också åt. Resultaten i figur 16.3 visar att en förhållandevis stabil andel väljare, cirka 25-30 procent, brukar stödja ett annat parti än det vanliga riksdagspartiet när det blir EUP-val. I EUP-valet 2024 var andelen 28 procent. Det betyder samtidigt att en mycket klar majoritet av svenska väljare (cirka 70-75 procent) röstar på samma parti i EUP-val som i tänkta riksdagsval. EUP-val i Sverige är fortsatt tydligt influerade av vad väljarna sympatiserar med nationellt. Något dramatiserat kan vi säga att Stockholm fortfarande leder över Bryssel när svenska väljare röstar i EUP-val – ställningen är cirka 70-30 i Stockholms favör.

Fördjupade analyser av väljarströmmar

Val kan vinnas på två sätt. En valvinst kan antingen säkras genom mobilisering. Ett parti, eller i det svenska fallet, en koalition, kan ta hem regeringsmakten genom att locka väljare som inte röstade i det föregående valet. Detta kan ske genom att vinna över förstagångsväljare eller genom att förmå väljare att resa sig från det berömda sofflocket. Eftersom valdeltagandet i Sverige traditionellt sett ligger på mycket höga nivåer är effekten av mobilisering på valresultatet ofta relativt blygsam.

Det andra sättet att vinna ett val är att ett parti, eller en koalition, lyckas locka väljare över blockgränsen. Att locka över väljare från konkurrerande partier är ur ett valtaktiskt perspektiv mycket fördelaktigt, då varje ny väljare samtidigt betyder att motståndarsidan tappar en väljare. Gruppen blockbytare, ofta beskrivna i termer av mittenväljare, är av denna anledning en mycket omhulad väljargrupp. Det är ofta mot denna grupp som större reformer och publika löften riktas. Det är också mot den här gruppen som vi inledningsvis kommer att rikta fokus på i det här kapitlet.

Vem är en blockbytare?

Om blockbytare är så centrala i svenska politiska val, vem är då en blockbytare? Först krävs en operationalisering, då blockpolitiken i svenska val i högsta grad är något som bäst beskrivs som flytande materia. I det här kapitlet väljer vi att mäta blockbytare som de väljare som gått mellan Ulf Kristerssons regeringsunderlag till något av de rödgröna partierna. Till Ulf Kristerssons regeringsunderlag räknar vi här Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna samt samarbetspartiet Sverigedemokraterna. Till de rödgröna partierna räknar vi här Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet men även, i just valet 2022, Centerpartiet. Tabell 17.1 visar andelen som i valet 2022 röstade på samma block som 2018, andelen som gick från något av de rödgröna partierna till något av högerpartierna samt andelen som gick från högersidan till det rödgröna blocket. Det första vi kan konstatera är att en stor majoritet, 85 procent, röstade på ett parti i samma block som 2018. Vi kan också konstatera att högerblocket var något mer lyckosamt i att locka väljare från de rödgröna (8,4 procent av väljarna) jämfört med vice versa (6,7 procent av väljarna).

Bryter vi ner blockbytarna efter traditionella sociodemografiska faktorer som kön, ålder och utbildning kan vi konstatera att mönstren överlag är relativt samstämmiga. Några avvikelser är dock värda att nämna. Likt analyserna av förstagångsväljare i kapitel 9, ser vi en högervåg, eller i det här fallet en högersväng, i den yngsta väljargruppen. Bland väljare i åldersspannet 22 till 29 var det nästan 11 procent som gick från ett rödgrönt parti 2018 till ett högerparti 2022. Ser vi istället till de äldsta kohorterna finner vi en motsatt, om än inte lika kraftig, rörelse från höger till vänster. Bland väljare över 70 år gick 8,3 procent från ett högerparti till något parti i det rödgröna blocket, motsvarande siffra i motsatt riktning var 6,4 procent.

Ser vi till blockrörligheten i olika utbildningsgrupper så kan vi konstatera att det blåste en högervind bland de med lägre formell utbildning samtidigt som det blåste en vänstervind i den mest CSN-berikade gruppen, det vill säga bland de med studier/examen från forskarnivå.

En grupp som har fått stor uppmärksamhet på senare år är fackanslutna i allmänhet och hur LO-kollektivet röstar i synnerhet. Tabell 17.1 visar att även om Socialdemokraterna lyckats stoppa blödningsen av LO-väljare från partiet (se analyserna i kapitel 8), gick det betydligt fler LO-väljare från de rödgröna till något av högerpartierna än tvärtom (11,8 jämfört med 4,6 procent). Samma tendens kan ses bland TCO-medlemmar, samtidigt som trenden är den motsatta bland SACO-anslutna.

Vi avslutar analysen av tabell 17.1 med att bryta ner andelen blockbytare efter vilken tid de uppgett att de bestämt sitt partival. Sena röstningsbeslut ses ofta som en indikator på hur partierna har lyckats förmedla sitt budskap under valrörelsens slutskede. Bland de som uppger att de "visste sedan länge" hur de skulle rösta, är blockrörligheten föga förvånande mycket begränsad. Mer än 94 procent i denna grupp röstade på ett parti inom det egna blocket både 2018 och 2022. Flyttar vi istället fokus till den mest villrådiga gruppen, de som uppgav att de bestämde sitt partival samma dag som de gick och la sin röst, är det nästan 17 procent som gick från den rödgröna sidan 2018 till att rösta på ett högerparti 2022. Rörligheten i motsatt riktning var också hög (10,4 procent). Sammanfattningsvis visar analysen av blockrörlighet att partierna i Ulf Kristerssons regeringsunderlag var något mer framgångsrika i att locka väljare över blockgränserna under valrörelsens slutskede.

Tabell 17.1 Blockrörlighet 2018 → 2022 i olika demografiska grupper (procent).

		Till vänster	Samma block	Till höger	Totalt	n
Kön	Samtliga	6,7	84,9	8,4	100	9 241
	Kvinnor	7,0	84,4	8,5	100	4 827
	Män	6,3	85,4	8,3	100	4 414
Ålder	22-29 år	6,3	83,1	10,6	100	1 225
	30-39 år	6,4	84,4	9,2	100	1 666
	40-49 år	6,1	85,6	8,3	100	1 672
	50-59 år	6,7	84,2	9,1	100	1 766
	60-69 år	6,1	88,2	5,7	100	1 433
	70+ år	8,3	85,2	6,4	100	1 509
Utbildning	Ej fullgjort grundskola/motsv obligatorisk skola	4,3	86,4	9,4	100	172
	Grundskola eller motsvarande obligatorisk skola	4,5	85,2	10,3	100	580
	Examen från gymnasium, folkhögskola/motsv.	5,2	84,3	10,5	100	2 093
	Eftergymnasial utbildning, ej högskola	6,9	85	8,1	100	1 050
	Studier/examen från högskola/universitet	7,6	85,1	7,3	100	4 961
	Studier/examen från forskarutbildning	10,1	85,8	4,0	100	297
	Fackföreningsmedlemskap					
Fackföreningsmedlemskap	Ja, LO	4,6	83,6	11,8	100	1 608
	Ja, TCO	6,2	85,5	8,3	100	1 330
	Ja, SACO	8,8	85,5	5,7	100	1 639
	Nej	6,9	85,4	7,7	100	4 133
Tidpunkt för röstbeslut	Idag	10,4	72,9	16,7	100	1 129
	Senaste veckan	10,8	75,4	13,8	100	2 206
	Tidigare under valrörelsen	9,3	82,2	8,5	100	2 133
	Visste sedan länge hur jag skulle rösta	2,2	94,4	3,3	100	3 916
	Förtroende för svenska politiker					
Förtroende för svenska politiker	Mycket stort	7,8	85,6	6,5	100	685
	Ganska stort	6,8	86,4	6,8	100	4 785
	Ganska litet	6,5	83,9	9,6	100	3 196
	Mycket litet	5,7	81,3	13,1	100	738

Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: Tabellen visar andelen som bytt block mellan 2018 och 2022 bland de väljare som uppgett att olika områden varit en mycket viktig faktor för partival. I de här analyserna delar vi in de två blocken utefter Magdalena Anderssons regeringsunderlag (S/V/MP/C) och Ulf Kristerssons regeringsunderlag (M/KD/L/SD). Samtliga resultat är viktade efter valresultatet 2022.

Vad förklarar blockbyten?

Tabell 17.1 visar hur olika demografiska grupper förflyttade sig mellan de två blocken från 2018 till 2022. Tabell 17.2 presenterar motsvarande analys bland väljare som uppger att olika frågor var ett mycket viktigt skäl för deras partival. Tabell 17.2 är sorterad efter de områden där skillnaden mellan höger- och vänsterblockets väljare är störst. Tre frågor sticker ut: lag och ordning, ekonomi och flykting- och invandringsfrågor. Bland de väljare som uppgav dessa frågor som mycket viktiga skäl för sitt partival, var det över 10 procent som gick från en rödgrön röst 2018 till en röst på ett parti i Ulf Kristerssons regeringsunderlag 2022. Motsatt rörelse var mindre än 5 procent av väljarna. Andra områden där Ulf Kristerssons sida verkar ha haft gynnsamma väljarflöden är pensioner, energi och kärnkraft samt skatter. Faktum är att vi endast finner ett rödgrönt

nettoflöde mellan de två valen i två kategorier: de som nämnde miljön respektive klimatfrågan som mycket viktigt skäl för sitt partival.

Tabell 17.2 Blockrörlighet 2018 → 2022 bland de som nämner olika områden som mycket viktiga för partival (procent, procentenheter).

Ämne	Till vänster	Samma block	Till höger	Diff	Totalt	Antal svarande
Lag och ordning	4,4	84,6	11,0	+6,6	100	3810
Flyktingar/Invandring	4,0	85,6	10,4	+6,4	100	2964
Din egen ekonomi	5,0	84,3	10,7	+5,7	100	2809
Skatter	3,5	87,9	8,6	+5,1	100	2245
Energi och kärnkraft	4,9	86,1	9,1	+4,2	100	3663
Pensioner	5,0	85,9	9,1	+4,1	100	3023
Företagens villkor	4,5	87,1	8,5	+4,0	100	1882
Utrikes- Säkerhetspolitik	5,7	84,9	9,4	+3,7	100	2361
Sysselsättning	5,0	86,4	8,5	+3,5	100	2583
Ekonomi	5,5	85,8	8,8	+3,3	100	3575
Äldreomsorg	5,4	86,0	8,5	+3,1	100	3494
Sjukvård	6,1	85,1	8,8	+2,7	100	4664
Skola och utbildning	6,5	84,9	8,6	+2,1	100	4392
Sociala välfärden	5,5	87,0	7,5	+2,0	100	3764
EG/EU/EMU	7,2	83,8	9,1	+1,9	100	1508
Partiledare	6,8	85,0	8,3	+1,5	100	2628
Jämställdhet	7,0	85,3	7,7	+0,7	100	3705
Vinster i välfärden	6,1	87,3	6,6	+0,5	100	2983
Klimatfrågan	7,6	86,6	5,9	-1,7	100	3502
Miljö	7,9	86,6	5,5	-2,4	100	2726

Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: Tabellen visar andelen som bytt block mellan 2018 och 2022 bland de väljare som uppgett att olika områden varit en mycket viktig faktor för partival. I de här analyserna delar vi in de två blocken utefter Magdalena Anderssons regeringsunderlag (S/V/MP/C) och Ulf Kristerssons regeringsunderlag (M/KD/L/SD).

Den ideologiska profilen på de stora väljarströmmarna

I den avslutande delen av kapitlet fokuserar vi på vad som kan förklara de största numeriska väljarströmmarna. Vi listar också strömmarna för att belysa de olika partiernas utmaningar och, i vissa fall, hur det blåste åt olika håll. För att beskriva detta återanvänder vi det sakpolitiska indexet, som består av kulturella värderingsfrågor (inställning till förslagen om hårdare fängelsestraff och minskat flyktingmottagande) som vi introducerade i kapitel 10. Vi börjar med att visualisera den ideologiska profilen på Socialdemokraternas största väljarflöden.

Figur 17.1 visar den spatiala placeringen längs vänster-högerskalan och den kulturella värderingsdimensionen bland de väljare som gått från Socialdemokraterna i 2018 års val till Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Centerpartiet, Moderaterna och Sverigedemokraterna. Den ideologiska positionen för Socialdemokraternas väljare 2022 är också utmärkt. Grafen visar att den ideologiska profilen på Socialdemokraternas förlorade väljare är väldigt olika beroende på var tapet skett. Resultaten är i många fall intuitiva utifrån vad vi vet om svensk politik och väljarörlighet. Socialdemokraterna tappade tre respektive fyra procent av

sina väljare till Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Den ideologiska profilen på dessa väljartapp ser väldigt snarlik ut. Väljare som gått till V eller MP placerar sig både mer till vänster på den traditionella vänster-högerskalan och är mer kulturellt liberala i frågor om brott och straff och migration. Socialdemokraterna tappade ungefär lika många väljare till Centerpartiet (3 procent). Den här gruppen av väljare ligger ungefär på samma våglängd som S-väljare i kulturella värderingsfrågor, de placerar sig dock något mer till höger.

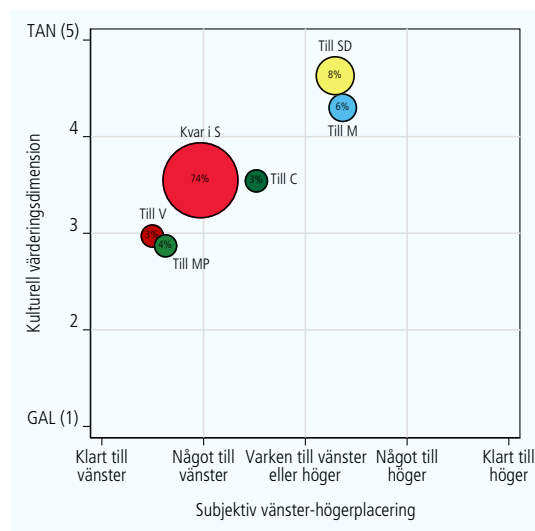
Socialdemokraterna tappade 18 procent av sina väljare från 2018 till partier i högerblocket 2022⁴. Huvuddelen – åtta respektive sex procent – av dessa väljare gick till Sverigedemokraterna och Moderaterna. Väljare som vandrat från Socialdemokraterna över blockgränsen placerar sig, kanske föga förvånande, både mer till höger och är mer kulturellt konservativa jämfört med den genomsnittliga socialdemokratiska väljaren.

Figur 17.2 visar den ideologiska profilen på Centerpartiets väljarförluster 2022. Analyserna av Valu (se diskussion om effekten av insamlingslokaler) visar att partiet framförallt tappade väljare till tre partier: Socialdemokraterna, Liberalerna och Moderaterna. Figuren visar effektivt Centerpartiets problem att de blöder väljare i flera ideologiska riktningar. Dels tappar man väljare åt vänster mot Socialdemokraterna, dels tappar man väljare åt höger till både Liberalerna och Moderaterna. Tappet åt höger är också präglad av väljare som är mer kulturellt konservativa i frågor om migration och brott och straff jämfört med partiets kvarvarande väljare.

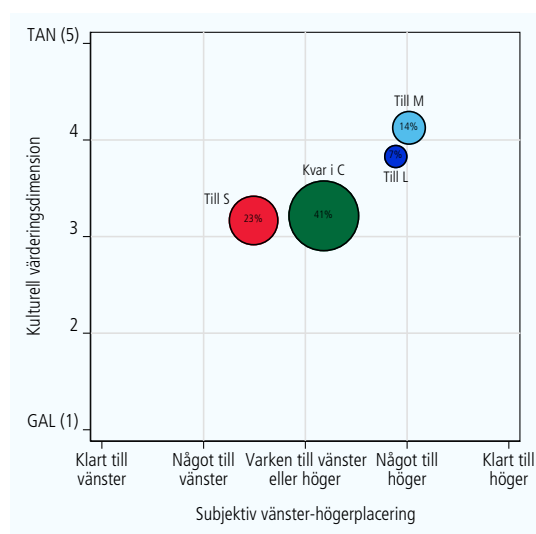
Figur 17.3 visar en motsvarande analys för Sverigedemokraterna. Partiet som ökade sin röstandel med 3 procentenheter sedan valet 2018 förlorade av naturliga skäl relativt få väljare överlag. De utgående väljarströmmar som fanns mellan 2018 och 2022 var dock främst koncentrerade till Moderaterna och Socialdemokraterna. Väljare som bytte från Sverigedemokraterna till Moderaterna hade i princip samma position längs den traditionella vänster-högerskalan och i frågor om kulturella värderingar. Förlusterna till Socialdemokraterna var främst kopplade till skillnader längs vänster-höger dimensionen. Vi ser dock endast marginella skillnader mellan partiets nuvarande väljare och de som bytte sida i de kulturella frågorna.

⁴ Observera att analyserna av rörlighet i det här kapitlet viktat bytarmatrisen efter partival i valet 2022 och kan därför skilja sig från skattningar presenterade i kapitel 6.

Figur 17.1 Ideologisk profil av väljarflöden från Socialdemokraterna 2018-2022

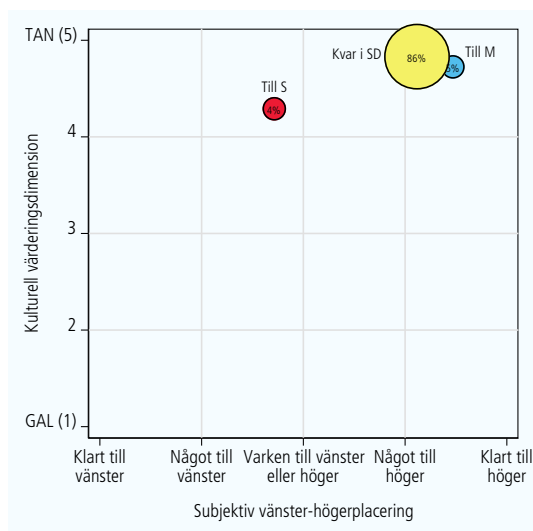
Figur 17.2 Ideologisk profil av väljarflöden från Centerpartiet 2018-2022.

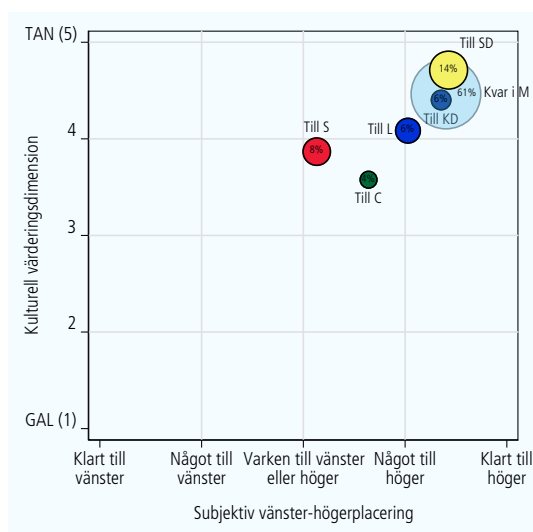
Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: Figurerna visar medelvärden längs två ideologiska dimensioner bland de väljare som röstade på Socialdemokraterna respektive Centerpartiet 2018 sett till de största väljarströmmarna. Storleken på storleken på respektive väljarström är markerad i procent inom varje cirkel. X-axeln representerar medelvärdet för respektive väljarströms vänster-höger-identifikation, medan Y-axeln visar placering längs den kulturella värderingsdimensionen. Den kulturella värderingsdimensionen operationaliseras här genom ett standardiserat index av två påståendefrågor: "Sverige ska ta emot färre flyktingar" och "Införa hårdare fängelsestraff för brottslingar". Längre värden på den kulturella värderingsdimensionen indikerar mer kulturellt liberala attityder, medan högre värden visar på mer kulturellt konservativa attityder. Cronbachs alfa för det kulturella värderingsindexet är 0.67.

Figur 17.3 Ideologisk profil av väljarflöden från Sverigedemokraterna 2018-22

Figur 17.4 Ideologisk profil av väljarflöden från Moderaterna 2018-2022

Källa: SVT/Valu 2022.

Kommentar: Figuren visar medelvärdet längs två ideologiska dimensioner bland de väljare som röstade på Sverigedemokraterna respektive Moderaterna 2018 sett till de största väljarströmmarna. Storleken på respektive väljarström är markerad i procent inom varje cirkel. X-axeln representerar medelvärdet för respektive väljarströms vänster-höger-identifikation, medan Y-axeln visar placering längs den kulturella värderingsdimensionen. Den kulturella värderingsdimensionen operationaliseras här genom ett standardiserat index av två påståendefrågor: "Sverige ska ta emot färre flyktingar" och "Införa hårdare fängelsestraff för brottslingar". Längre värden på den kulturella värderingsdimensionen indikerar mer kulturellt liberala attityder, medan högre värden visar på mer kulturellt konservativa attityder. Cronbachs alfa för det kulturella värderingsindexet är 0.67.

Det blåste korsdrag hösten 2022

Jämför vi det samlade valresultaten 2018 och 2022 för det nuvarande regeringsunderlaget och den rödgröna oppositionen så verkar det i stort sett varit total stiltje i opinionen. I valet 2018 fick S/MP/V/C 49,3 procent vilket var två tiondelar mer än det samlade stödet för M/KD/L/SD som fick ett röststöd på 49,2 procent. Efter valet 2022 var det samlade stödet för de rödgröna partierna 48,9 procent, alltså en tillbakagång med 0,4 procent samtidigt som det nuvarande regeringsunderlaget fick 49,6 en ökning med 0,4 procent.

Ovanstående analys visar vikten att inte enbart stirra oss blinda på nettoflöden på blocknivå. Gör vi det riskerar vi att missa de relativt dramatiska förändringarna som har skett under de senaste fyra åren, både när det gäller den ideologiska profilen hos både de båda regeringsunderlagen och de enskilda partierna. Vid valet 2022 verkar det rått korsdrag bland svenska väljare. De yngre gick åt höger samtidigt som de äldre gick åt vänster. De med lägre utbildning vandrade åt höger, medan de med högre utbildning gick åt vänster. LO-kollektivet fortsatte att rösta alltmer höger, medan vi såg motsatt tendens bland akademikerna i SACO-förbunden. Dessa resultat från Valu 2022 överensstämmer väl med analyser av officiell valstatistik som visar att de rödgröna partierna, med Socialdemokraterna i spetsen, gjorde stora framsteg i de tre storstäderna, samtidigt som högerpartierna, inklusive Sverigedemokraterna, skördade stora framgångar i mer glesbefolkade områden.

Fokus på förstagångsväljarna

Förstagångsväljarnas partival brukar alltid uppmärksammas i särskild ordning. Trots att det är en relativt liten väljargrupp – endast omkring 5-6 procent av väljarkåren – brukar de som röstar för första gången betraktas som en särskilt viktig grupp att vinna stöd från. Förr i tiden, när partianhängarskap grundlades i tidig ålder och kom att växa sig starkare genom livet, var röstdebuten ofta starten på ett livslångt röstande på ett specifikt parti. Med en mer rörlig väljarkår idag bäddar framgångar bland förstagångsväljarna inte nödvändigtvis för goda valresultat längre fram. Men det kan ändå vara symboliskt viktigt för partier att kunna visa att de har ungdomen med sig.

SVT/Valu tycks vara ett bra dataunderlag för att fånga upp mönster bland de unga förstagångsväljarna. Valus storlek med omkring 10 000 svarande är förstas en huvudorsak: underlaget blir större än i de flesta andra datamaterial. Men det finns fler anledningar. I de flesta riksrepresentativa frågeundersökningar är unga väljare i allmänhet och förstagångsväljare i synnerhet ofta underrepresenterade. Den alltför lilla gruppen svarande förstagångsväljare kan misstänkas skilja sig relativt mycket från de förstagångsväljare som kanske inte är tillräckligt intresserade eller är alltför upptagna för att delta. Men i vallokalsundersökningarna är numera andelen unga förstagångsväljare 18-21 år tvärtom systematiskt *överskattade* med i snitt ett par procentenheter bland de svarande. Datainsamlingsmetoderna med korta enkäter administrerade genom fysisk närvaro direkt utanför vallokalerna kan vara en huvudanledning.

Vad vi vet om unga förstagångsväljare

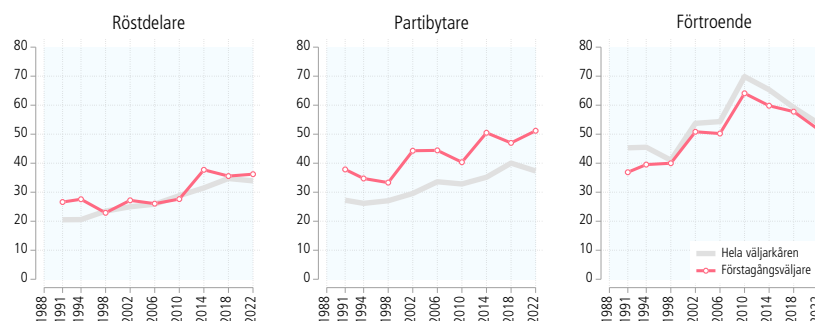
Jämfört med väljarkåren som helhet röstdelar förstagångsväljarna i ungefär samma utsträckning. Andelen röstdelare bland förstagångsväljarna följer samma trend som övriga väljarkåren med en ökning på tio procentenheter mellan tidigt 1990-tal och tidigt 2020-tal. Vid det senaste valet var det 36 procent av förstagångsväljarna som röstdelade (se figur 18.1).

Förtroendet för politiker har alltid varit något lägre bland förstagångsväljare än bland väljarna som helhet. Numera sticker förstagångsväljarna inte ut på samma sätt som de gjort historiskt. Förtroendenivåerna ligger bara någon eller några procentenheter lägre än i hela väljarkåren. Trenderna är identiska med en tydlig tillväxt i politikerförtroende under perioden 1991–2010 med en efterföljande nedgång.

På en punkt beter sig de unga förstagångsväljarna avgjort annorlunda än övriga väljare. Rörligheten är klart högre. Andelen unga som väljer att byta parti vid sitt andra riksdagsval ligger omkring tio procentenheter högre bland andragångsväljarna än bland övriga väljare under hela perioden. Mer än hälften av

förstagångsväljarna 2018 bytte parti när det var dags att rösta 2022 (se figur 18.1). Att yngre generationer har en högre rörlighet än äldre är väl känt inom valforskningen och kommer knappast som någon överraskning (se även kapitel 5). Prognosen inför 2026 är alltså att andelen partibytare bland de väljare som då röstar för andra gången i sitt liv kommer vara omkring femtio procent även då. Om förstagångsväljarnas röststöd ska betraktas som lätt vunnet så är det rimligen också samtidigt lätt försvunnet. Hälften av förstagångsväljarna drar vidare till nya partier.

Figur 18.1 Röstdelning, partibytan och politikerförtroende bland samtliga och bland unga förstagångsväljare 1991–2022 (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

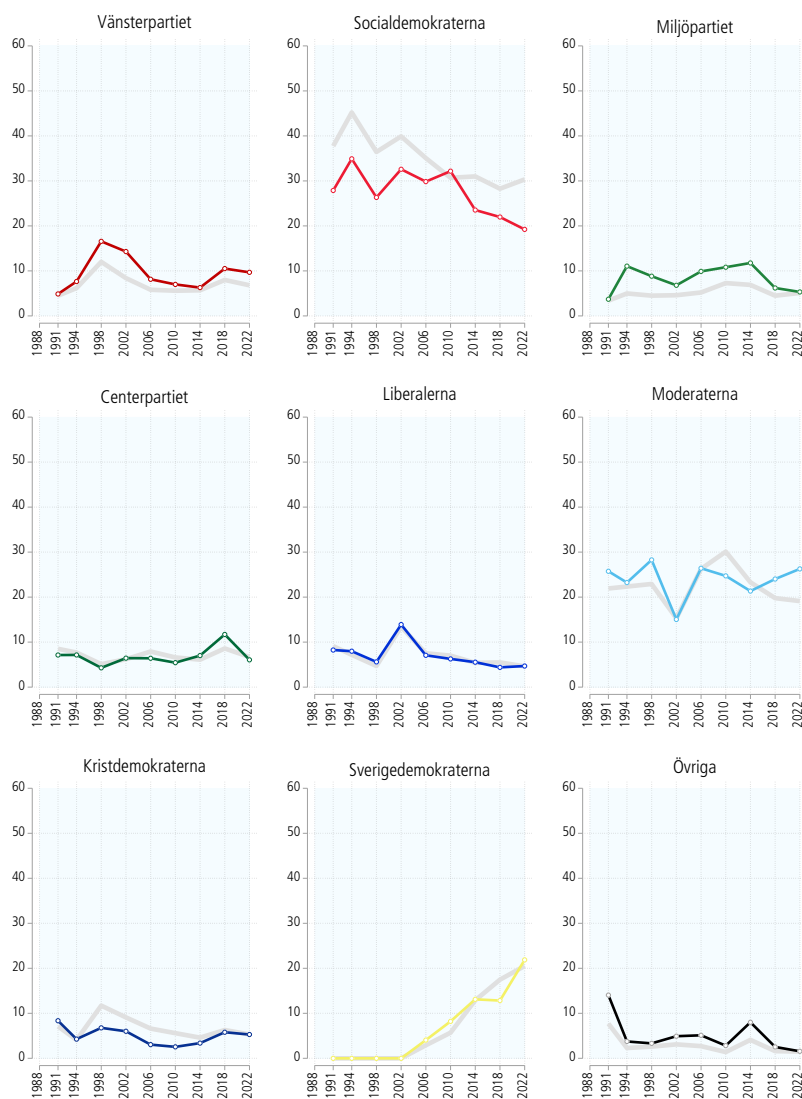
Kommentar: Figuren till vänster visar andelen unga förstagångsväljare (rosa linje) som röstat på olika partier i nationella och kommunala val. Figuren i mitten visar andelen som bytt parti, för förstagångsväljarna avser uppgiften om partival andelen som bytt mellan sitt premiärval och sitt andra val. Figuren längst till höger visar andelen som har ganska eller mycket stort förtroende för svenska politiker. I frågan om förtroende inkluderas även svarsalternativen ganska och mycket litet förtroende. Alla resultat är viktade efter officiella valresultat.

Analysen av förstagångsväljarnas partival brukar utgå ifrån idén att nykläckta väljare skulle ha en starkare tendens att gå med strömmen och påverkas av tillfälliga valvindar. Förklaringen skulle vara psykologisk: Första gången man röstar vill man inte sticka ut, man vill helst följa allmänna trender.

Men det empiriska stödet för att de yngsta förstagångsväljarna skulle vara en särskilt trendkänslig grupp har inget perfekt stöd i empirin. Resultaten visar att det visserligen finns en del kända fall då framgångsrika partiet haft ännu större framgångar bland de allra yngsta: Ny demokrati 1991, Feministiskt initiativ 2014 och Vänsterpartiet 1998 är några exempel.

I en del fall har framgångar för partier i väljarkåren som helhet inneburit en motsvarande framgång bland förstagångsväljare, men ingen extra framgång. Liberalernas framryckning i språktestet 2002 är ett sådant exempel där framgången var lika stor men inte större bland 18-21-åringarna.

Figur 18.4 Partiernas röststöd bland förstagsängväljare och i väljarkåren som helhet 1991-2022 (procent).

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Figuren visar partiernas stöd i gruppen unga förstagsängväljare i valen 1991–2022. Jämförelsen sker med valmanskåren som helhet (grå linje).

Och slutligen finns lättfunna exempel där förstagångsväljarna har gått *emot* den allmänna trenden i väljarkåren. Vid Reinfeldts framgångsval 2010 backade Moderaterna bland förstagångsväljarna. Kristdemokraternas succéval 1998 och Sverigedemokraternas framgångsval 2014 innebar endast mycket blygsamma eller helt uteblivna väljarvinster bland de yngsta. Och Socialdemokraterna som gjorde ett bra val 2022 backade bland förstagångsväljarna. Omvänt kan vi se att Moderaterna gjort två dåliga val 2018 och 2022 men ändå flyttat fram positionerna bland förstagångsväljarna.

Undersöker vi alla fall vi har av valframgångar generellt och i gruppen 18-21-åringar finns det visserligen en stark korrelation mellan valframgångar/motgångar i väljarkåren och i gruppen unga förstagångsväljare i valen 1994-2022 ($r=.76$). Det vore ju konstigt annars. Förstagångsväljare tycks för det mesta bete sig som väljarkåren som helhet: partier i medgång brukar klara sig bra även bland förstagångsväljare och partier i motgång brukar klara sig sämre även bland förstagångsväljare.

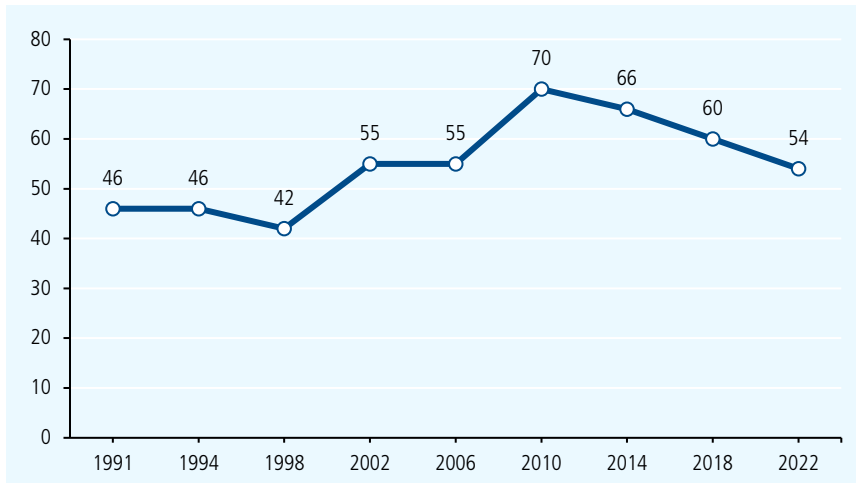
Men att gruppen 18-21 skulle vara mer 'svängig' och lättare ryckas med i allmänna valtrender är däremot inte tydligt i data. Långt ifrån. Under perioden 1994-2022 har vi totalt 61 fall av förändringar av riksdagspartiers röststöd bland samtliga och bland förstagångsväljarna. En systematisk genomgång visar att förändringsskillnaderna i 30 av fallen är så små (± 1 procentenheter) att de inte ger någon större ledning i frågan. I 11 fall är förändringarna i valvindens riktning *större* i gruppen förstagångsväljare, vilket skulle tyda på trendkänslighet bland unga. Men i lika många fall (11) ser vi samma valvindar i båda grupperna men här är förändringarna *mindre* bland de yngsta väljarna än i väljarkåren som helhet. Och i åtta fall går förändringarna i helt motsatt riktning, det vill säga framgångar för partiet i valmanskåren som helhet äger rum samtidigt som det blir motgångar för partiet bland de yngsta (eller tvärtom). Ett sista fall behöver särredovisas på grund av sina unika egenskaper: Socialdemokraternas kraftiga nedgång bland de yngsta mellan 2010 och 2014 års val (-9 procentenheter) ägde rum samtidigt som Socialdemokraterna fick ett så gott som oförändrat stöd i väljarkåren som helhet (+0,3 procentenheter). Nej, i SVT/Valu ger mycket magert stöd för att de unga förstagångsväljarna skulle vara särskilt trendkänsliga.

Politikerförtroende

Förtroende bygger och bevarar samhällen och gör all verksamhet mer smidig och kostnadseffektiv. Dörrar behöver inte alltid låsas och färre advokater behövs. Det är svårt att överskatta den långsiktiga betydelsen av ett högt och socialt jämnt spritt samhällsförtroende (Holmberg och Weibull 2020). Internationellt sett utmärks Sverige av ett mycket högt förtroende för olika samhällsinstitutioner – bland det högsta i demokratiska länder. När det gäller förtroende för de viktiga politiska institutionerna som riksdag, regering och politiska partier ligger Sverige oftast topp tre. Det visar resultat från *World Value Survey* sedan tidigt 1980-tal fram till sent 2010-tal.

I SVT/Valu mäter vi inte institutionsförtroende, utan i stället generellt förtroende för svenska politiker. Resultaten i figur 19.1 visar hur svenska väljares allmänna förtroende för politiker har förändrats under åren 1991-2022.

Figur 19.1 Politikerförtroende bland samtliga väljare i riksdagsvalen 1991–2022. Andel med mycket och ganska stort förtroende för svenska politiker (procent).

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Frågan om politikerförtroende lyder: "Allmänt sett hur stort förtroende har du för svenska politiker?" Svarsalternativen 'mycket stort' och 'ganska stort' har slagits samman i analysen.

Tabell 19.1 Andel väljare med högt förtroende för politiker i olika väljargrupper, 2022 (procent).

Grupp	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Samtliga	46	46	42	55	55	70	66	60	54
Kvinnor	46	46	40	53	54	71	66	62	58
Män	45	46	45	56	56	70	65	57	51
18–22 år	37	40	42	52	51	65	60	59	53
23–30 år	44	46	47	57	57	67	63	55	52
31–64 år	45	45	40	54	55	72	66	60	53
65+	59	56	45	57	57	72	67	61	61
Låg utbildning	-	-	-	-	-	-	-	50	49
Medel utbildning	-	-	-	-	-	-	-	52	48
Hög utbildning	-	-	-	-	-	-	-	68	60
Själv, mor och far uppväxt i Sverige	-	-	-	55	55	71	66	60	55
Själv uppväxt i Sverige, mor eller far utanför	-	-	-	53	55	69	66	58	48
Uppväxt utanför Sverige	-	-	-	56	56	72	69	60	57
Kyrkobesök några gånger om året eller oftare	56	-	48	60	61	76	73	64	61
Kyrkobesök mera sällan eller aldrig	42	-	40	52	53	69	64	58	53
Arbetare	46	42	40	51	50	59	55	51	46
Företagare	35	45	35	48	47	76	65	50	49
Jordbrukare	43	54	40	57	52	66	66	67	43
Tjänstemän	47	49	44	58	60	78	73	67	61
Förvärsarbetande	43	45	42	55	55	74	68	61	55
I arbetsmarknadspolitiska åtgärder	55	33	38	55	50	65	54	48	46
Arbetslösa	45	43	33	49	51	51	49	48	41
Studenter	49	47	47	57	59	67	65	62	53
Offentlig sektor	49	46	42	56	56	70	66	63	59
Privat sektor	43	45	42	54	54	71	66	58	51
Klart till vänster	63	53	52	64	67	67	66	73	67
Något till vänster	53	46	49	62	60	67	64	71	68
Varken till vänster eller till höger	35	35	32	46	40	54	51	46	47
Något till höger	42	46	35	51	53	80	74	58	49
Klart till höger	46	60	42	51	62	84	77	53	43
Vänsterpartiet	38	28	32	49	52	58	59	65	56
Socialdemokraterna	61	49	54	65	61	65	66	73	70
Miljöpartiet	31	23	35	45	55	67	69	79	70
Centerpartiet	36	45	44	47	55	83	78	74	65
Liberalerna	47	54	45	52	58	79	79	72	60
Moderaterna	45	51	39	50	55	83	81	60	53
Kristdemokraterna	37	48	28	47	51	81	79	56	49
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	12	27	26	23	27

Källa: SVT/Valu 1991-2022.

Kommentar: Frågan om politikerförtroende lyder: "Allmänt sett hur stort förtroende har du för svenska politiker?" Svarsalternativen 'mycket stort' och 'ganska stort' har slagits samman i analysen. Information om antalet svarande i olika undergrupper finns i Appendix A.

Lägre förtroendenivåer under 1990-talet ekonomiska krisår ersattes av klart uppåtgående förtroendesiffror under inledningen av 2000-talet med en topp vid valet 2010. Därefter började politikerförtroendet ånyo att sjunka i val efter val för att år 2022 vara tillbaka på samma lägre nivå som i början av 2000-talet.

Ser vi på graden av politikerförtroende i olika sociala grupper visar det sig att skillnaderna i de flesta fall är förhållandevis små. Det är positivt och vad vi normativt önskar (se tabell 19.1). De mindre differenser i förtroende som kan iakttas är dock ofta likartade över tid. Kvinnor, äldre, högutbildade, flitiga kyrkobesökare, tjänstemän och offentligt anställda tenderar att ha ett något högre politikerförtroende än genomsnittet. De står i något högre grad för det värdefulla samhällsbärande förtroendet än övriga svenskar.

Vänder vi blicken mot olika politiska grupperingar finner vi större skillnader i graden av politikerförtroende. Till en del har det att göra med vilket parti/block som innehar regeringsmakten. Väljare som har sitt parti/block styrande i Rosenbad tenderar att få en förtroendeuppgång (Oscarsson 2023). I SVT/Valu under valdagen 2022 hade S- och MP-väljare störst politikerförtroende med 70 procent som uttalade ett mycket eller ganska stort förtroende. Medan exempelvis KD-och M-väljare hade ett lägre förtroende kring 50 procent.

Men hittills i mätningarna och oavsett vem som sitter vid makten, Sverigedemokraternas väljare har alltid en mycket lägre grad av politikerförtroende än övriga partiers väljare. I SVT/Valu 2022 anger endast 27 procent av SD-väljare att de har ett mycket eller ganska stort förtroende för svensk politiker. Sverigedemokraternas sympatisörer utmärks av ett lågt förtroende för det mesta i samhället, inte minst för politikens institutioner och dess representanter (se tabell 19.1). Misstro, inte tilltro är ett signum för Sverigedemokraternas väljare.

Valu allt viktigare för en trovärdig valrapportering

” Valet den 11 september 2022 blev ett av de mest dramatiska jag har upplevt, kanske det allra mest dramatiska”. Orden kommer från SVT:s politiska kommentator Mats Knutson, som bevakat svenska val sedan 1985. Enligt honom blev valresultatet en slutgiltig bekräftelse på det nya politiska landskap som växt fram de senaste åren: ”De gamla blocken har upplösts samtidigt som nya håller på att växa fram. Hur bestående dessa nya konstellationer blir är dock oklart. Kanske har vi lämnat den gamla blockpolitiken bakom oss där samma block i val efter val ställdes mot varandra. Kanske kommer vi ha ett mera rörligt politiskt landskap framför oss.”

Förändringarna i det svenska politiska landskapet har lett till att partier sökt sig till delvis andra samarbetspartier än tidigare för att hitta nya sätt att forma majoriteter och ta regeringsmakten. Det är framför allt Sverigedemokraternas växande storlek som skapat detta. Opinionsläget mellan de olika blocken har dock fortsatt att vara extremt jämnt. Sverige framstår allt mer som ett delat land mellan väljare och partier som samarbetar med Sverigedemokraterna och de som inte kan tänka sig att göra det.

Det jämna läget i opinionen speglade sig också i opinionsmätningarna inför valdagen och när vallokalsundersökningen Valu presenterades strax efter SVT:s valvaka visade prognosen för valresultatet på ett närmast dött lopp mellan Magdalena Anderssons och Ulf Kristerssons respektive regeringsunderlag.

”När Valu presenterades visade den ett litet övertag för Magdalena Anderssons regeringsalternativ, men förslaget var så litet att det inte gick att dra några säkra slutsatser av det”, minns Mats Knutson.

SVT:s programledare och experter var också noga med att påpeka att läget var så jämnt att det inte gick att säga vem som skulle ta över regeringsmakten, det enda vi visst var att det skulle bli mycket jämnt.

”Även de första prognoserna från de räknade rösterna under kvällen pekade i riktningen att Magdalena Anderssons alternativ hade ett litet övertag, men sedan vände plötsligt allt och balansen tippade över till Kristerssons fördel. Men det var fortfarande oerhört jämnt och inte ens när valnatten var över kunde vi vara säkra på resultatet. Snacka om dramatik,” säger Mats Knutson.

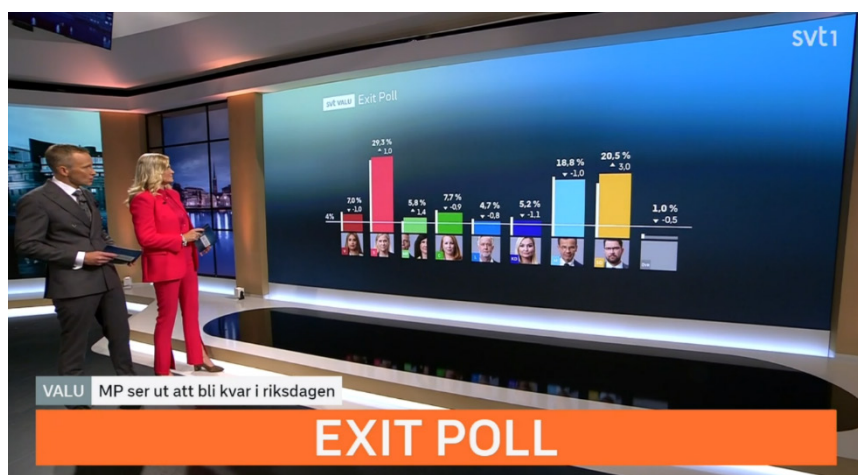
De små marginalerna och dramat i partipolitiken har gjort Vallokalsundersökningen ännu viktigare än tidigare. Behovet av att kunna ge en trovärdig analys i tider av stora förändringar bland partier och väljare har aldrig varit större.

Valu – en skattkammare

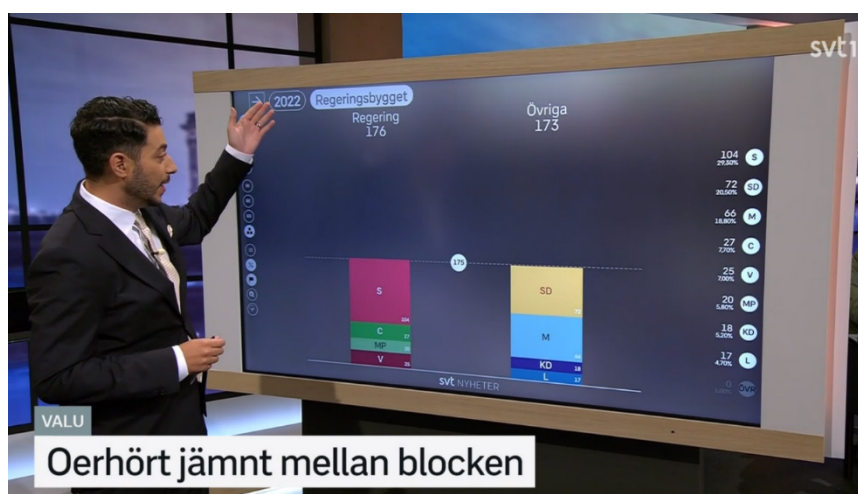
SVT har vid varje riksdagsval och Europaparlamentsval sedan 1991 presenterat vallokalsundersökningen Valu i den direktsända valvakan. Den stora mängden respondenter, den sedan länge uppbyggda expertisen hos statsvetare och statistiker samt den långa tidsperioden med möjligheten till jämförelser långt bakåt i tiden gör Valu till ett trovärdigt och unikt underlag för att kunna analysera valresultatet, redan på valkvällen men framför allt under veckorna efter valet. För SVT är det viktigt att lägga resurser på att genomföra Valu, då undersökningen ger oss en unik möjlighet att snabbt och trovärdigt kunna analysera valresultatet för medborgarna. Valu blir därför också en viktig pusselbit för hela valbevakningen under valkvällen, både i valvakan i sändning och för SVT:s onlineredaktion, som kan plocka intressanta resultat ur undersökningen och journalistiskt bearbeta materialet för publiceringar på SVT:s nyhetssajt. Dessutom vet vi att det finns ett stort intresse från alla medier som bevakar valet att hämta material ur Valu för att kunna beskriva hur svenskarna röstade och varför valet gick som det gick. Vi ser det också som ett viktigt public service-värde att kunna ta fram den typen av material för att öka kunskapen om valresultatet.

Prognosen över valresultatet är den absolut tyngsta av de som presenteras av svenska medier och allas blickar vänds mot SVT:s valvaka när vallokalerna stängs kl 20.00 och SVT kan publicera siffrorna. Prognosen har historiskt sett haft en liten felmarginal i ett internationellt perspektiv. Denna gång var avvikelsen i snitt per parti 0,44 procentenheter, vilket är mycket lågt. Dock kan några avvikelser åt "fel" håll slå på helheten när det är mycket jämnt mellan de olika politiska alternativen, vilket var det som hände denna gång. Några tiondelar åt andra hållet och även majoritetsförhållandena hade stämt. Därför var det mycket viktigt för SVT att på valkvällen när vi släppte prognosen tydligt påpeka hur jämnt det var, i praktiken dött lopp.

Valvakans programledare Anders Holmberg och Camilla Kvartoft presenterar prognosen baserad på Valu strax efter kl 20:00 på valkvällen. Varje parti presenterades var för sig i storleksordning innan hela bilden redovisades.

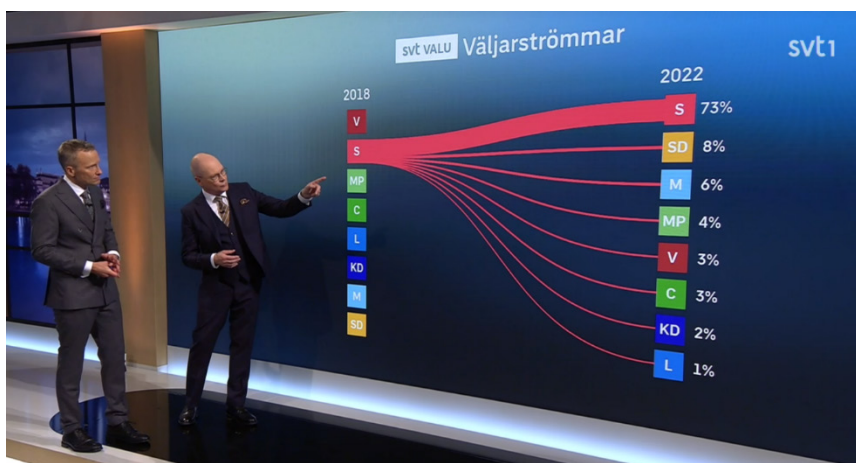

Valu i valskärmen. Strax efter klockan 20 kan SVT:s Fouad Youcefi visa en preliminär mandatfördelning mellan regeringsalternativen, baserat på prognosen i Valu. Läget var mycket jämnt. När röstsiffrorna från Valmyndigheten började strömma in under kvällen kvarstod övertaget för Magdalena Andersson till en början men svängde sedan över till fördel för Ulf Kristerssons regeringsalternativ.

Men Valu frågar om mycket mer än vad väljarna lade sin röst i valet. Runt 50 andra frågor ställs till väljarna, vilket ger ett unikt underlag för att kunna analysera varför valet gick som det gick.

Flera av frågorna redovisas grafiskt i SVT:s valvaka och på svt.se. Några av de första siffrorna vi kan redovisa är väljarströmmar, dvs hur väljarna har rört sig mellan partierna jämfört med förra valet. Vi kan också tidigt på kvällen få

en bild av hur sent väljarna bestämt sig och i hur stor utsträckning de bytt parti jämfört med föregående val.

SVT: valvaka. Anders Holmberg och Mats Knutson går igenom väljarströmmarna för Socialdemokraterna mellan valen 2018 och 2022. 73 % av de som röstade på S i valet 2018 lade sin röst på partiet även i valet 2022. Partiet tappade flesta väljare till SD och M.

”Valu är oerhört viktig på flera sätt. Den ger en första fingervisning av valresultatet och hur de olika partierna klarat av valrörelsen. Därmed har undersökningen stor betydelse för SVT:s valvaka och SVT:s nyhetsförmedling i stort under valkvällen. Valu är också viktig som underlag för analyser och kommentarer kring väljarströmmar och varför väljarna röstade som de gjorde. Den är pinfärsk och samtidigt trovärdig. Ingen annanstans kan man få tillförlitliga uppgifter och data över hur väljarna röstade och när de bestämde sig, partibytare,

vilka frågor som var viktiga för väljarna samt partiledarnas betydelse, för att ta några exempel. Valu har därför en central betydelse inte bara för SVT:s valvaka utan också för nyhetsrapporteringen i stort kring valet på SVT:s olika plattformar.”, säger Mats Knutson.

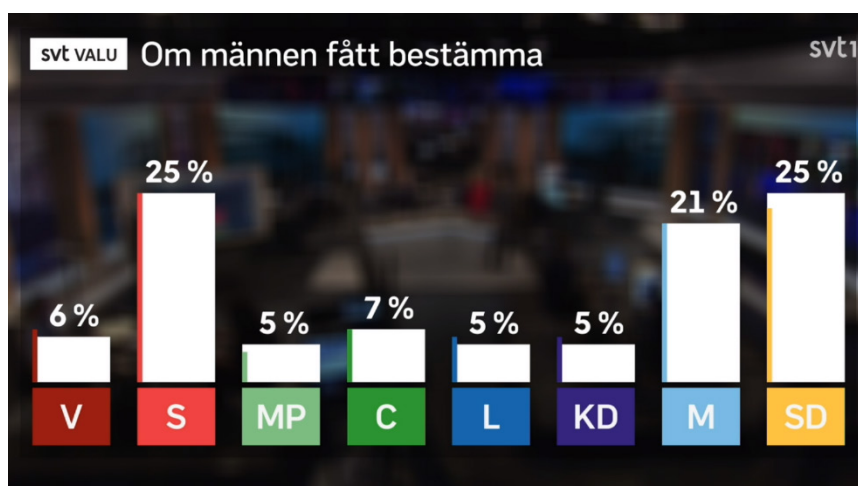
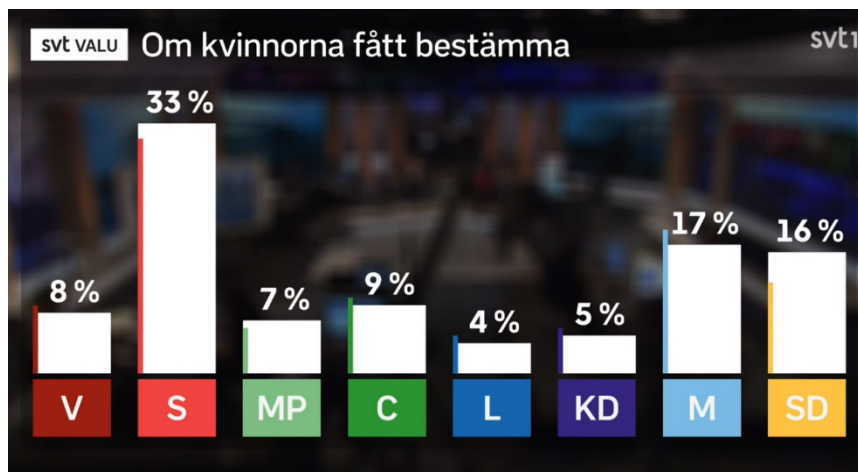
Redan innan vallokalerna stängde kunde SVT i valvakan redovisa siffror på hur många väljare som bytt parti sedan förra valet och hur andelen som bestämt sig sent.

Allt större könsskillnader i fokus

Gapet mellan hur kvinnor och män röstar har ökat under flera år. En utveckling som även den delvis drivs av Sverigedemokraternas växande storlek. SD har en tydlig övervikt av manliga väljare. Analyser som gjorts av bl a Statistiska centralbyrån SCB visar att utvecklingen även drivs av att landets största parti Socialdemokraterna samtidigt får en allt större andel kvinnliga väljare. När landets två största partier, som också står på olika sidor i politiken, får en allt mer mans- respektive kvinnodominerad väljarkår så blir den totala skillnaden mellan blocken allt större.

Den här utvecklingen fick också ett särskilt fokus när det gäller analysen av valet 2022. Debatten efter valet präglades delvis av skillnaderna i röstbeteende hos män och kvinnor, inte minst hos de yngsta väljarna, och kring vilka frågor som väljarna tyckte var viktigast och vilka frågor som dominerat valdebatten.

Valu kunde redan på valkvällen redovisa tydliga skillnader i hur män respektive kvinnor röstat. Hade enbart kvinnorna fått bestämma hade Magdalena Anderssons regeringsunderlag fått 56 procent av rösterna, hade männen ensamma haft rösträtt hade Ulf Kristerssons lag fått över 57 procent. Aldrig tidigare har skillnaderna mellan hur män och kvinnor röstar varit större.

Skillnaderna mellan hur kvinnor och män röstat synliggjordes av Valu under valkvällen. Siffrorna redovisades i valvakan.

Samtidigt kunde Valu visa att det skett förändringar när det gäller valets viktigaste frågor och där traditionellt manliga frågor som Lag och Ordning samt Energi och kärnkraft tagit steg uppåt på väljarnas rangordning av frågor som påverkat väljarna mest inför valet. Energi och kärnkraft gick upp hela 13 placeringar från plats 17 till plats 4. Fortfarande toppade Sjukvården och Skola och utbildning men sannolikt fanns här ytterligare en förklaring till hur fokuset i valrörelsen på traditionellt mer manliga frågor kan ha bidragit till att Ulf Kristerssons regeringsunderlag till slut kunde vinna valet.

Här bidrar Valu med viktig kunskap om vilka faktorer som kan påverka väljarna och förklara valresultatet. Valu ger därmed också viktig kunskap för eftervalsdebatten.

Sent på valkvällen redovisades vilka frågor som varit viktigast för väljarna, samt vilka partier som väljarna tyckte hade bäst politik i olika frågor. En av flera möjliga förklaringar till hur väljarna till slut röstade.

Digital spridning allt viktigare för Valu

Valu får ett stort fokus under valvakan, kanske framför allt när det gäller prognosen men också i hur det framväxande resultatet analyseras av kommentatorer och experter. Valvakan har en central plats i SVTs valrapportering. Under valkvällen nådde programmet hela 4,2 miljoner tittare i tv och 2,7 miljoner

starter gjordes i SVT Play. SVTs valvaka är också den som når klart flest svenskar. Som jämförelse nådde TV4s valvaka 2,4 miljoner tittare.

Tabell 20.1 Publikciffror för SVTs valprogram 2022 (antal).

Utfrågningen	BC publik	Play starter
18 aug Annie Lööf	640 000	315 000
21 aug Ulf Kristersson	690 000	380 000
23 aug Magdalena Andersson	801 000	408 000
25 aug Jimmie Åkesson	848 000	505 000
28 aug Nooshi Dadgostar	737 000	301 000
30 aug Ebba Busch	771 000	289 000
1 sep Johan Pehrson	622 000	197 000
4 sep Per Bolund	663 000	178 000
Statsministermötet 7 sep	1 029 000	480 000
Slutdebatten 9 sep	1 287 000	708 000
Valvakan 11 sep	4 200 000*	2 600 000
Agenda under valrörelsen		
14 aug	494 000	130 000
21 aug	667 000	135 000
28 aug Ekonomidebatt	479 000	115 000
4 sep	497 000	95 000
12 sep	726 000	198 000

Källa: MMS.

Kommentar: Siffrorna för BC (broadcast) är den uppmätta publikstorleken enligt mätföretaget MMS. Starter i Play står för antalet gånger programmet startat i SVT:s streamingtjänst SVT Play. * Räckviddsmätt. Bedöms som mest relevant än publikstorlek för valvakan då många går in och ut ur sändningen som är närmare 7 timmar lång

Samtidigt får SVTs onlinetjänst en allt viktigare roll när det gäller möjligheterna för både redaktionen och publiken att fördjupa sig i undersökningen, inte minst under dagarna efter valet. Detta förstärks av de jämna resultaten i de senaste valen. Varken vid valet 2018 eller 2022 fanns det något entydigt resultat under valkvällen. 2018 tog det som bekant 134 dagar att bilda regering medan det 2022 stod klart hur majoritetsförhållandena var först under veckan efter valet, då Valmyndigheten kunde redovisa den slutliga rösträkningen och mandatfördelningen.

Detta har lett till att publikens intresse för valrapporteringen online är klart större dagen efter valet än på själva valkvällen. 2022 hade svt.se nära 6 miljoner besök under valdagen men över 9 miljoner dagen efter valet. Vår analys är att publikens behov av Valu-analyser av resultatet är minst lika viktigt dagarna efter själva valkvällen. Valu används sedan länge i vår nyhetsrapportering dagarna och veckorna efter valet, men för att ge medborgarna mer av Valu har SVT Nyheter team för datajournalistik byggt en tjänst online där medborgarna själva kan undersöka tio olika områden från Valu, fördjupa sig i materialet och

jämföra med tidigare val. Vi släpper också hela undersökningen till alla som vill ha den, forskare, medier och privatpersoner, via Svensk Nationell Datatjänst, men vår datajournalistik gör de viktigaste resultaten mer tillgängliga och begripliga för en större publik i enlighet med vårt public service-uppdrag.

SVT Valu 2022

Valu är Sveriges Televisions vallokalsundersökning som har gjorts för alla nationella val i Sverige sedan 1991.

Syftet med Valu-redovisningen är att möjliggöra analyser av hur och varför väljare röstar som de gör.

Siffrorna är viktade mot Valmyndighetens preliminära valresultat från den 12 september 04.24.

[Dela](#)

[Dela](#)

Här kan du läsa [mer om Valu](#).

Tryck på en bild för att komma till visualiseringen

Väljarströmmar →

Väljargrupper →

Bäst politik →

Förtroende för politiker →

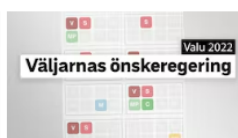
Så många bestämde sig sista veckan →

Vänster – höger →

Väljarnas viktigaste frågor →

Önsker regeringar →

Partiledarens betydelse →

Väljarna som röstar olika i valen →

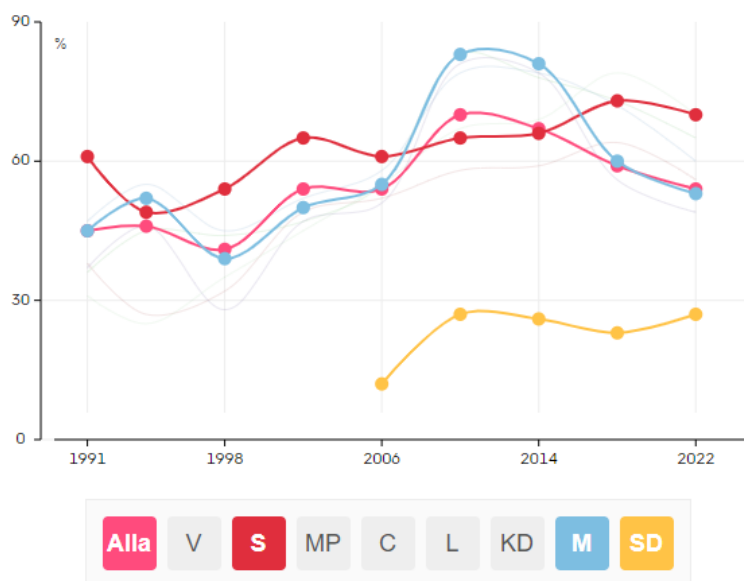
SVT och valet

SVT har ett viktigt uppdrag som public service-bolag att informera medborgarna om vad som händer i samhället på ett sakligt och opartiskt sätt. Detta gäller inte minst inför allmänna val. Därför är det viktigt för SVT att nå ut till den breda publiken, precis som det är viktigt att medborgarna fortsätter ha ett högt förtroende för SVT:s journalistik.

Våra traditionella valprogram som Utfrågningarna, Slutdebatten och Statsministermötet nådde alla miljonpublik under valrörelsen. Valvakan har en särställning och når bredare än något annat valprogram i Sverige. Samtidigt finns en bredd i SVT:s politikutbud både för särskilda ämnen som i Sverige Möts debattprogram om olika ämnen som är viktiga för väljarna och för de mer specialintresserade som kan följa detaljerna i inrikespolitiken i Politikbyrå.

Väljarnas förtroende för politiker

Så har förtroendet för svenska politiker sett ut de senaste årtiondena och så skiljer det sig beroende på vilket parti man röstar på. Linjen visar hur stor andel av väljarna som säger att de har "mycket stort" eller "ganska stort" förtroende för politiker.

Klicka på knapparna för att välja parti

SVT:s team för datajournalistik byggde ett verktyg för väljarna att själva fördjupa sig i siffrorna från Valu på tio olika områden. Bild av startsidan på svt.se/datajournalistik/valu och detaljbild från hur verktyget ser ut när man klickar in sig på ett av de tio områdena.

SVT:s onlineutbud både i nyhetstjänsten och i SVT Play har tydligt växt i betydelse jämfört med tidigare val. De stora valprogrammen har en allt större andel av sin publik i SVT Play och vår nyhetsrapportering online är central för SVT och har växt tydligt jämfört med valet 2018. En extra viktig del av SVT:s digitala valutbud är våra valkompasser för riksdags-, region- och kommunvalen runt om i landet, totalt 311 kompasser. Inför valet 2022 genomfördes 5,1 miljoner valkompasser. Tre miljoner var riksdagsvalskompasser, vilket är ett rekord.

Den stora publikundersökning som Novus gjorde efter valet (på uppdrag av SVT) visade att valkompasser var den vanligaste informationskällan online för första- och andragångsväljare och 64 procent av dessa hade använt SVT:s valkompasser.

Enligt Novus undersökning var SVT också fortsatt var den mest använda informationskällan generellt sett inför valet. Fler än åtta av tio svenskar hade informerat sig i någon mån via SVT inför valen till riksdag, region och kommun. Allra flest hade tagit del av SVT:s utbud online som når en betydligt större andel av publiken än SVT:s tv-kanaler. När det gäller förstagångsväljarna var det över nio av tio som tog del av SVT:s valutbud i någon mån och nästan sex av tio som informerade sig "mycket eller ganska mycket" vilket gör SVT till den största informationskällan även i den kategorin.

SVT fortsätter också vara den informationskälla som har klart högst förtroende hos väljarna, enligt Novus undersökning. SVT har också ökat sina förtroendesiffror tydligt jämfört med valet 2018.

Stabilitet eller konflikt framåt?

När eftervalsdebatten falnar så försvinner Valu ur debattens fokus. Men SVT gör hela datamaterialet tillgängligt via Svensk Nationell Datatjänst (SND), att användas av forskare, partier, journalister och medborgare för att ytterligare fördjupa sig i materialet och förstå väljarna.

"Valu spelar en betydelsefull roll i samhällsdebatten och diskussionen om svensk inrikespolitik. Valu används ofta återkommande under mandatperioden som referenspunkt och underlag när hänvisningar görs till utvecklingen sedan valdagen" säger Mats Knutson.

Redan i Valu 2018 kunde man se tecken på en större acceptans främst bland moderata och kristdemokratiska väljare för ett samarbete med Sverigedemokraterna. Något som partierna själva tog fasta på i regeringsbildningen efter det valet, samt utvecklade under mandatperioden som gick. Tittar man på några av frågorna som var betydelsefulla under valåret och även till stor del är grunden för det som blev Tidöavtalet (hårda straff, kärnkraft och flyktingmottagning) så syns en tydlig åsiktslinjering bland väljare som röstade på partierna i det som blev det nya regeringsunderlaget. Något som kan vittna om en mer stabil mandatperiod än den som föregick valet 2022. Mats Knutson ser att mandatperioden framåt kan få en annorlunda karaktär, med en majoritet i riksdagen för sittande regering, men där det också finns spänningar inom regeringsunderlaget och oppositionen.

”Valresultatet 2022 blev en slutgiltig bekräftelse på det nya politiska landskap som har växt fram de senaste åren. Genom det s k *Tidöavtalet* finns en majoritet i riksdagen bakom regeringens linje på de frågeområden där de fyra partierna i regeringsunderlaget har kommit överens om inriktningen. Det finns också en majoritet bakom budgetpolitiken, vilket innebär minskad osäkerhet kring regeringens politik. Det är en viktig förändring jämfört med tidigare mandatperiod då riksdagsarbetet präglades av osäkerhet. Hur hållbart det nuvarande regeringssamarbetet blir är dock oklart. Det finns flera sakfrågor inom det nuvarande regeringssamarbetet som kan bli besvärliga att hantera. Den första är invandringsspolitiken där SD fått stort inflytande och där flera av punkterna är svårsmälta, inte minst för Liberalerna. En annan sådan fråga är klimatpolitiken. Även där är avståndet störst mellan L och SD. Gör SD allvar av planerna på att göra klimatpolitiken till en ny konfliktfråga i svensk politik ökar också svårigheterna för regeringen att komma överens här”, säger Mats Knutson.

EUP-valet 2024

Chockade miner på miljöpartiets valvaka när partiets presenterades som tredje störst i SVT:s vallokalsundersökning. Bild från SVT:s valvaka 9 juni 2024.

När Valu för det senaste Europaparlamentsvalet presenterades på valkvällen den 9 juni var det många som blev förvånade. När siffrorna räknades upp i SVT:s valvaka hade Miljöpartiet ökat kraftigt, gått om Sverigedemokraterna och blivit tredje största parti i valet 2024. Partiet hade länge haft en politisk uppförssbacke och legat en bit efter Sverigedemokraterna i opinionsmätningarna. Kunde detta stämma? Partiets ledande företrädare såg själva ”nästan chockade ut” som Anders Holmberg konstaterade i sändningen. Hade Valu verkligen rätt?

När det preliminära valresultatet presenterades två timmar senare var svaret ja. Miljöpartiet blev till slut 0,6 procentenheter större än Sverigedemokraterna. Det skiljde mer (1,8 procentenheter) i Valu men undersökningen visade ändå sin förmåga att fånga valvinden och komma nära ett valresultat – snittavvikelsen mellan Valu och valnattsresultatet var endast 0,67 procentenheter.

Besvikna Sverigedemokrater efter att partiets backat för första gången i ett nationellt val. Bild från SVT:s valvaka

Valets kanske största nyhet var ändå att Sverigedemokraterna för första gången sedan partiet kom in i riksdagen 2010 backade i ett nationellt val. Frågan var hur det kunde blivit så. Även här kunde Valu bidra med möjliga förklaringar. Undersökningen visade till exempel att SD hade haft svårt att mobilisera sina väljare i slutet av valrörelsen och faktiskt varit sämst av alla partier med att fånga in röster den sista veckan. Undersökningen kunde också visa att väljarna inte betraktat migrationen som en av valets viktigaste frågor samtidigt som frågan varit central i SD:s valkampanj.

Återigen så bidrog Valu med nycklar för att förstå valresultatet och beskriva väljarnas agerande. För SVT som public service-bolag och samlingspunkt för svenskarna under valkvällen är Valu ett viktigt verktyg för att kunna analysera valet och bidra med kunskap om resultatet.

Valu gör också att SVT kan erbjuda tittare och användare en möjlighet att själva undersöka vilka frågor som var viktigast, hur olika väljargrupper röstade och när de bestämde sig mm. Vi bygger en interaktiv visualisering av några av de centrala frågorna i Valu där våra användare själva kan fördjupa och förkovra sig.

För SVT är det också viktigt att datan finns tillgänglig för allmänheten via Svensk Nationell Datatjänst så att den är tillgänglig för forskning.

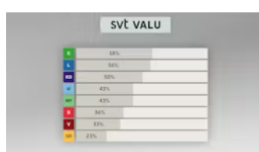
Valu 2024

Här publicerar vi interaktiva visualiseringar av SVT:s vallokalsundersökningar löpande under valkvällen den 9 juni. Tryck på en bild för att komma till artikeln.

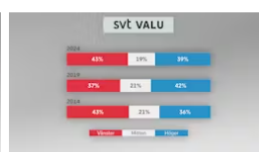
Med 85% av rösterna räknade väjde vi om Valun mot det preliminära valresultatet efter klockan 23.15.

Vilka frågor har påverkat väljarna mest i valet av parti? →

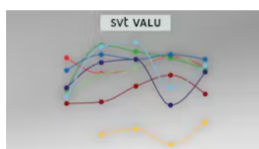
Så många bestämde sig sista veckan →

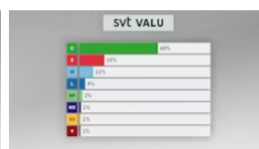
Var placerar sig väljarna på vänster-högerskalan? →

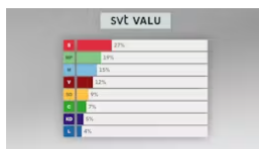
Vilka väljare vill lämna EU och vilka vill ha ett Europas förenta stater? →

Hur har förtroendet för svenska politiker sett ut de senaste årtiondena? →

Så många skulle rösta på samma parti i ett riksdagsval →

Vilka partier gick hem hos de olika väljargrupperna. →

SVT:s verktyg för att fördjupa sig i Valu har byggts av SVT:s datajournalister i ett antal val. I samband med valet 2024 fanns en möjlighet att titta närmare på de sju områdena i bilden. Materialet finns tillgängligt på <https://www.svt.se/datajournalistik/euvalu2024/samlingssida/>

SVT Valu är och kommer fortsättningsvis vara en viktig del av SVTs uppdrag i samband med val.

Referenser

- Aardal, Bernt & Henrik Oscarsson (2023) Norway, Sweden, and Denmark. Christian Democratic parties and religious voting. In Montero, José Ramón, Paolo Segatti & Kerman Calvo [Eds] *Religious Voting in Western Democracies*. Oxford: Oxford University Press.
- Andersson, Ulrika & Oscarsson, Henrik (2020) (Parti-)politiserat institutionsförtroende i Ulrika Andersson, Anders Carlander & Patrik Öhberg (red) *Regntunga skyar*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Berg, Linda, Erlingsson, Gissur Ó och Oscarsson, Henrik (2019) Rekordhög röstdelning. I Andersson, Ulrika, Björn Rönnerstrand, Patrik Öhberg & Annika Bergström (red) *Storm och stiltje*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Bolin, Niklas, Kajsa Falasca, Marie Grusell & Lars Nord (2022). Snabbtänkt 2.0 22. Reflektioner från valet 2022 av ledande forskare. DEMICOM-rapport 51. Sundsvall, Mittuniversitetet: DEMICOM.
- Cederholm Lager, Anna, Richard Karlsson, Per Oleskog Tryggvason, Henrik Oscarsson & Oskar Thelin (2022). Hur röstar folk? Väljarbeteende från A-Ö. Valforskningsprogrammets rapportserie 2022:7. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.
- Erlingsson, Gissur Ó, David Karlsson, Jessika Wide & Richard Öhrvall (2022) *Den lokala demokratins vägval*. Demokratirådets rapport 2022. Stockholm: SNS.
- Erlingsson, Gissur Ó & Henrik Oscarsson (2015) Röstdelning i Sverige. I Bergström, Annika, Bengt Johansson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson (red) Fragment. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Falk, Elisabeth & Oscarsson, Henrik (2022). Önskestatsminister och önskeregering. I Ulrika Andersson, Henrik Oscarsson, Björn Rönnerstrand & Nora Theorin (red) *Du sköra nya värld*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Falk, Elisabeth & Henrik Oscarsson (2018). Väljarnas önskeregeringar 2018. Valforskningsprogrammets rapportserie 2018:9. Göteborg: Valforskningsprogrammet vid Göteborgs universitet.
- Falk, Elisabeth (2018). Appendix. I Katarina Barrling & Sören Holmberg (red) *Demokratins framtid* (andra upplagan). Stockholm: Sveriges riksdag.
- Gilljam, Mikael & Sören Holmberg (1990). *Rött, blått, grönt. En bok om 1988 års riksdagsval*. Stockholm: Bonniers.
- Hernborn, Hans, Sören Holmberg, Per Näsman & Torbjörn Thedéen (2006) *Valu i allmänhetens tjänst*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Holmberg, Sören & Per Näsman (2009) *Valu är public service*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Holmberg, Sören & Per Näsman (2010) *Väljarna i fokus*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Holmberg, Sören, Per Näsman & Kent Wännström (2012) *Väljarnas röst*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Holmberg, Sören, Per Näsman & Torbjörn Gustafsson (2015) *Så tycker väljarna*. Stockholm: Sveriges Television AB.

- Holmberg, Sören, Per Näsman, Henrik Oscarsson & Kajsa Gudmundsson (2020) *Lyssna på väljarna*. Stockholm: Sveriges Television AB.
- Oscarsson, Henrik & Sören Holmberg (2008). *Regeringsskifte. Väljarna och valet 2006*. Stockholm: Norstedts juridik.
- Oscarsson, Henrik & Sören Holmberg (2016). *Svenska väljare*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Oscarsson, Henrik (2020) *Flytande väljare 2018*. Arbetsrapport 2020:10. Göteborgs universitet: Valforskningsprogrammet.
- Oscarsson, Henrik, Felix Bäckstedt, Anna Cederholm Lager, Richard Karlsson & Maria Solevid (2024) *Väljarna och valet 2022*. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.
- Scheuren, Fritz & Wendy Alvey (2008). *Elections and exit polling*. Hoboken, N.J., John Wiley & Sons.

Appendix A

Tabeller och figurer

Appendixet innehåller uppdaterade, viktade och kompletterande tabeller och figurer från riksdagsvalen som tidigare presenterats i preliminär form i samband med SVTs presskonferens om SVT/Valu som traditionsenligt går av stapeln under dagarna efter varje valtilfälle. På några punkter överlappar tabellerna de som redovisas i analyserna i bokens olika kapitel.

Tabell A.1 Antal svarande i olika väljargrupper 1991–2022

Grupp	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Samtliga	2729	7051	8907	8936	12 316	11 889	12 909	11 808	11 160
Kvinnor	1214	3395	4358	4490	6101	5847	6529	5875	5644
Män	1357	3387	4187	4224	5889	5534	6075	5267	5152
18–22 år	252	725	750	767	877	1105	999	780	728
23–30 år	424	1268	1304	1372	1860	1856	1961	1685	1508
31–64 år	1509	3894	5013	5329	7498	6928	7147	6686	6230
65+	336	887	1314	1265	1795	1762	2592	2317	2369
Låg utbildning	-	-	-	-	-	-	-	1174	961
Medel utbildning	-	-	-	-	-	-	-	4135	3810
Hög utbildning	-	-	-	-	-	-	-	5781	5888
Själv, mor och far uppväxt i Sverige	-	-	-	7114	10 012	9549	10 490	9071	8503
Själv uppväxt i Sverige, mor eller far utanför	-	-	-	468	742	853	912	928	874
Uppväxt utanför Sverige	-	-	-	463	614	723	768	781	742
Kyrkobesök några gånger om året eller oftare	764	-	2481	2455	3041	2745	2760	2427	1950
Kyrkobesök mera sällan eller aldrig	1859	-	6311	6345	9106	8980	9977	9091	8991
Arbetare	938	2577	3051	3267	4200	3858	4298	3840	3406
Företagare	75	191	269	265	474	436	466	421	398
Jordbrukare	44	90	121	89	120	112	53	44	52
Tjänstemän	1214	2890	4047	4113	5895	5652	6404	5918	5615
Förvärvsarbetande	1787	3946	4934	5362	7453	6376	7157	6701	6100
I arbetsmarknadspolitiska åtgärder	35	193	240	135	310	1019	417	482	426
Arbetslösa	172	746	808	707	909	797	662	439	330
Studenter	167	729	1081	1043	1082	1231	1287	961	948
Offentlig sektor	1040	2658	3569	3732	4867	4473	5142	4836	4387
Privat sektor	1296	3162	4138	4163	6193	5936	6414	5757	5456
Högt politiskt förtroende	1182	3029	3552	4717	6609	8197	8457	7181	6201
Lågt politiskt förtroende	1426	3643	5207	4081	5527	3477	4165	4326	4789
Klart till vänster	366	1076	1477	1657	2005	2147	2604	2297	2224
Något till vänster	504	1538	2073	2144	2437	2227	2758	2340	2259
Varken till vänster eller till höger	677	1728	1826	1930	2646	2246	2530	2253	2083
Något till höger	639	1377	2046	1905	2966	2922	2819	2771	2388
Klart till höger	376	842	1234	991	1900	1894	1674	1574	1834
Vänsterpartiet	159	480	1167	952	858	864	1021	1272	995
Socialdemokraterna	919	2856	2717	3276	3665	3192	3592	3263	3237
Miljöpartiet	99	406	454	513	817	1174	1105	720	904
Centerpartiet	180	425	390	545	1014	815	808	1144	901
Liberalerna	250	570	538	1253	986	902	807	767	624
Kristdemokraterna	165	294	951	682	793	624	621	756	571
Moderaterna	615	1627	2091	1139	3191	3255	2727	2007	1920
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	229	458	997	1242	1497

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Antalet svarande i olika väljargrupper 1991–2022.

Tabell A.2 Hur röstade utvalda sociodemografiska grupper?

Första generationens invandrare									
Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	-	-	-	17	9	8	9	9	12
Socialdemokraterna	-	-	-	50	48	53	43	39	39
Miljöpartiet	-	-	-	4	4	5	6	4	4
Centerpartiet	-	-	-	3	4	2	3	6	6
Liberalerna	-	-	-	7	6	3	4	3	3
Kristdemokraterna	-	-	-	9	4	4	2	5	4
Moderaterna	-	-	-	10	20	21	20	14	13
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	2	2	10	19	16
Övriga	-	-	-	0	4	1	4	1	3
Andra generationens invandrare									
Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	-	-	-	7	5	5	6	8	8
Socialdemokraterna	-	-	-	44	41	41	36	39	36
Miljöpartiet	-	-	-	3	5	7	8	3	4
Centerpartiet	-	-	-	5	5	5	2	6	6
Liberalerna	-	-	-	12	8	4	5	4	3
Kristdemokraterna	-	-	-	8	7	3	3	5	4
Moderaterna	-	-	-	17	24	29	23	17	15
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	3	7	13	16	22
Övriga	-	-	-	4	4	1	3	1	2
Arbetare									
Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	6	8	16	10	8	6	6	9	9
Socialdemokraterna	55	60	50	53	50	45	42	34	32
Miljöpartiet	3	5	4	4	5	6	6	3	4
Centerpartiet	8	6	4	5	5	4	4	6	4
Liberalerna	5	4	2	7	4	5	3	3	2
Kristdemokraterna	5	3	9	8	5	4	3	5	5
Moderaterna	10	12	12	9	15	19	14	14	14
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	4	9	18	24	29
Övriga	8	3	3	4	4	1	4	2	2
LO-medlemmar									
Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	7	8	17	10	8	7	7	9	8
Socialdemokraterna	60	68	58	62	59	54	53	41	42
Miljöpartiet	2	3	3	3	3	5	4	2	3
Centerpartiet	7	5	4	4	5	3	3	5	3
Liberalerna	4	3	1	5	3	4	2	2	3
Kristdemokraterna	4	2	7	7	4	2	1	4	5
Moderaterna	8	8	7	5	10	16	10	11	10
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	4	8	17	24	27
Övriga	8	3	3	4	3	1	2	1	2

Företagare									
Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	1	5	5	5	2	3	3	5	3
Socialdemokraterna	16	18	16	20	16	18	16	12	19
Miljöpartiet	3	4	4	4	4	6	6	3	4
Centerpartiet	6	6	6	13	9	11	9	10	8
Liberalerna	14	10	6	15	7	7	6	5	7
Kristdemokraterna	4	5	16	12	8	6	5	8	6
Moderaterna	42	51	44	29	46	42	38	30	26
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	4	6	13	24	24
Övriga	15	1	3	3	3	1	3	2	2
Privatanställda									
Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	4	5	9	6	5	4	4	6	5
Socialdemokraterna	36	44	36	38	31	25	26	23	24
Miljöpartiet	3	4	3	4	4	6	6	4	4
Centerpartiet	8	7	5	6	8	7	7	9	7
Liberalerna	8	7	5	14	8	7	5	6	5
Kristdemokraterna	5	3	12	10	6	6	5	7	6
Moderaterna	27	28	29	19	33	36	29	24	23
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	3	6	14	19	23
Övriga	9	2	2	3	3	1	4	2	2
Offentligt anställda									
Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	6	8	15	10	7	7	7	10	8
Socialdemokraterna	40	50	39	43	39	36	37	34	38
Miljöpartiet	4	6	5	5	6	9	7	5	6
Centerpartiet	8	7	5	6	8	6	5	8	7
Liberalerna	10	7	5	13	8	8	5	5	4
Kristdemokraterna	8	4	12	9	8	5	5	6	5
Moderaterna	16	16	16	11	18	24	17	15	14
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	3	5	11	15	17
Övriga	7	2	3	3	3	1	4	1	1
Kyrkobesökare									
Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	1	-	5	4	2	3	3	6	3
Socialdemokraterna	23	-	22	22	26	31	29	30	28
Miljöpartiet	2	-	4	3	5	6	8	4	5
Centerpartiet	10	-	8	9	11	7	8	10	11
Liberalerna	7	-	6	11	7	5	4	4	5
Kristdemokraterna	39	-	40	40	32	29	23	25	20
Moderaterna	17	-	14	9	14	16	15	11	11
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	1	3	7	9	13
Övriga	2	-	1	2	2	1	3	1	4
Sjuk- och aktivitetsersättning									
Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	4	6	14	9	8	8	10	11	11
Socialdemokraterna	56	65	43	44	50	55	45	37	27
Miljöpartiet	2	2	3	2	3	5	5	3	2
Centerpartiet	3	5	6	6	5	2	3	3	6
Liberalerna	1	3	4	13	5	3	1	5	1
Kristdemokraterna	3	3	14	10	8	3	2	4	7
Moderaterna	14	13	14	11	13	14	7	7	13
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	4	9	22	30	27
Övriga	18	2	3	6	4	1	6	2	3

Källa: SVT/Valu 1991-2022.

Tabell A.3 Tidpunkt för partivalsbeslut

idag/sista veckan (%)	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Samtliga	27	28	31	31	34	29	33	37	36
Vänsterpartiet	24	34	30	25	32	27	29	29	25
Socialdemokraterna	18	18	26	24	27	28	27	33	32
Miljöpartiet	59	48	45	48	52	38	42	46	49
Centerpartiet	33	36	37	43	50	44	52	52	51
Liberalerna	38	49	44	48	44	39	46	53	56
Kristdemokraterna	35	42	49	39	43	34	43	54	49
Moderaterna	20	25	24	25	28	22	31	41	42
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	34	23	25	23	23
18–21 år	39	43	51	43	50	44	44	54	48
65+	16	15	23	19	26	19	25	28	28
Kvinnor	30	31	35	34	38	32	37	42	40
Män	24	25	27	29	30	26	29	32	32

Källa: SVT/Valu 1991–2022.

Kommentar: Frågan lyder "När bestämde du dig för vilket parti du skulle rösta på i årets riksdagsval?".

Tabell A.4 Viktiga frågor för valet av parti

	Andel mycket stor betydelse (%)							Förändring
Fråga	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022	2018–2022
1. Sjukvården	56	64	52	50	56	56	54	-2
2. Skola och utbildning	59	67	54	54	59	55	50	-5
3. Lag och ordning	40	48	42	34	35	45	50	5
4. Energi och kärnkraft	30	29	35	29	28	26	45	+19
5. Svenska ekonomin	58	57	52	54	54	44	44	0
6. Sociala välfärden	-	-	-	46	51	47	43	-4
7. Jämställdheten mellan kvinnor och män	36	43	36	36	38	48	42	-6
8. Äldreomsorgen	47	54	46	41	49	44	41	-3
9. Flyktingar/Invandring	18	31	25	26	35	41	39	-2
10. Pensionerna	-	-	-	34	40	41	37	-4
11. Din egen ekonomi	-	-	45	42	40	35	36	+1
12. Klimatfrågan	-	-	-	-	-	-	37	-
13. Frågan om vinster i välfärden	-	-	-	-	34	32	33	+1
14. Sysselsättning	58	51	56	54	51	37	31	-6
15. Försvarsfrågan	-	-	-	-	20	22	30	+8
16. Skatterna	35	37	33	35	35	33	29	-4
17. Miljön	27	33	30	32	34	33	28	-5
18. Företagens villkor	32	33	35	31	30	26	24	-2
19. EU	28	28	20	16	20	27	19	-8

Källa: SVT/Valu 1998–2022.

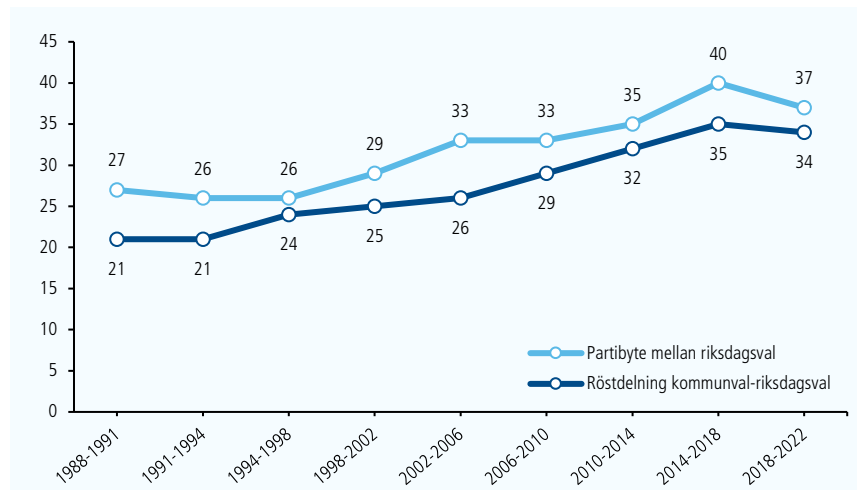
Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Vilken betydelse har följande frågor för ditt val av parti i riksdagsvalet idag?". Valu-frågan innehåller svarsalternativen "ganska stor betydelse", "varken stor eller liten betydelse", "ganska liten betydelse" och "mycket stor betydelse".

Tabell A.5 Viktiga skäl för partival i olika åldersgrupper, 2022 (rangpoäng, procent).

18-22 år	#	#	23-30 år
Lag och ordning 52%	1.	1.	47% Sjukvård
Sjukvård 48%	2.	2.	46% Skola och utbildning
Jämställdhet 48%	3.	3.	43% Jämställdhet
Skola och utbildning 42%	4.	4.	42% Lag och ordning
Energi och kärnkraft 42%	5.	5.	38% Energi och kärnkraft
Flyktingar/Invandring 38%	6.	6.	35% Ekonomi
Klimatfrågan 35%	7.	7.	34% Sociala välfärden
Ekonomi 34%	8.	8.	34% Klimatfrågan
Din egen ekonomi 33%	9.	9.	33% Flyktingar/Invandring
Skatterna 32%	10.	10.	32% Din egen ekonomi
Sociala välfärden 32%	11.	11.	30% Skatterna
Miljö 29%	12.	12.	28% Miljö
Utrikes- och säkerhetspolitik 27%	13.	13.	28% Vinster i välfärden
Äldreomsorg 27%	14.	14.	27% Äldreomsorg
Vinster i välfärden 26%	15.	15.	22% Sysselsättning
Pensioner 23%	16.	16.	22% Utrikes- och säkerhetspolitik
Sysselsättning 19%	17.	17.	21% Pensioner
EG/EU/EMU 18%	18.	18.	18% Företagens villkor
Företagens villkor 15%	19.	19.	14% EG/EU/EMU
31-64 år	#	#	65+ år
Sjukvård 52%	1.	1.	65% Sjukvård
Skola och utbildning 50%	2.	2.	61% Pensioner
Lag och ordning 49%	3.	3.	61% Äldreomsorg
Ekonomi 45%	4.	4.	56% Lag och ordning
Energi och kärnkraft 44%	5.	5.	55% Skola och utbildning
Sociala välfärden 43%	6.	6.	53% Energi och kärnkraft
Flyktingar/Invandring 40%	7.	7.	53% Sociala välfärden
Jämställdhet 39%	8.	8.	51% Ekonomi
Äldreomsorg 38%	9.	9.	47% Jämställdhet
Din egen ekonomi 37%	10.	10.	46% Klimatfrågan
Klimatfrågan 34%	11.	11.	41% Flyktingar/Invandring
Pensioner 32%	12.	12.	40% Vinster i välfärden
Vinster i välfärden 32%	13.	13.	39% Utrikes- och säkerhetspolitik
Sysselsättning 31%	14.	14.	39% Din egen ekonomi
Utrikes- och säkerhetspolitik 29%	15.	15.	38% Sysselsättning
Skatterna 28%	16.	16.	32% Miljö
Miljö 26%	17.	17.	29% EG/EU/EMU
Företagens villkor 24%	18.	18.	29% Företagens villkor
EG/EU/EMU 17%	19.	19.	28% Skatterna

Källa: SVT/Valu 2022.

Figur A.1 Välljarrörlighet. Andel väljare som byter parti mellan valen samt andelen röstdelare 1991-2022 (procent)

Källa: SVT/Valu 1991-2022

Tabell A.6 Välljarströmmar 2018-2022 (procent).

Partival 2018	Partival i riksdagsvalet 2022									Summa procent
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	ÖVR	
Vänsterpartiet	57	21	13	0	1	0	1	5	2	100
Socialdemokraterna	3	74	4	3	1	2	5	8	0	100
Miljöpartiet	10	28	47	6	2	1	3	2	1	100
Centerpartiet	1	23	4	42	7	4	15	3	1	100
Liberalerna	2	18	2	16	35	5	16	5	1	100
Kristdemokraterna	0	7	1	5	5	43	22	15	2	100
Moderaterna	1	8	0	4	6	6	61	14	0	100
Sverigedemokraterna	1	4	0	0	0	3	5	86	1	100
Övriga	16	14	5	2	4	3	8	13	35	100
Blankt	3	19	3	5	4	11	20	31	4	100
Ej röstande 2018	4	25	2	4	1	10	12	36	6	100
Ej röstberättigade 2018	10	21	6	6	4	5	26	21	1	100

Källa: SVT/Valu 2022.

Tabell A.7 Vilka partier har bäst politik inom olika områden

Område	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Ingen upp- fattning	Summa procent
Skatterna	8	26	1	5	3	3	30	9	15	100
Miljön	4	12	26	12	4	3	12	10	17	100
Sysselsättningen	5	29	1	5	3	3	25	10	19	100
Svenska ekonomin	5	31	1	4	3	2	27	11	16	100
Din egen ekonomi	6	24	1	4	3	3	29	10	20	100
Försvarsfrågan	5	27	1	3	5	2	24	12	21	100
Lag och ordning	6	22	1	4	4	3	22	24	14	100
Flyktingar/Invandring	9	22	2	6	4	3	13	29	12	100
Sjukvården	11	29	1	5	4	16	10	9	15	100
Jämställdheten mellan män och kvinnor	15	24	3	8	5	7	9	8	21	100
Skola och utbildning	9	27	2	4	16	5	13	9	15	100
Energi och kärnkraft	5	20	8	6	4	4	24	13	16	100
Pensionerna	9	26	1	3	3	6	14	12	26	100
Klimatfrågan	5	14	23	10	3	3	12	10	20	100
Frågan om vinster i välfärden	15	26	2	4	5	4	14	10	20	100

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Vilket parti tycker du har bäst politik när det gäller...?".

Tabell A.8 Kön och ålder

	Partival i riksdagsvalet 2022									Summa procent
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	ÖVR	
Kvinnor	8	34	6	8	4	6	17	16	1	100
Män	6	26	4	6	5	5	21	25	2	100
18–21	10	20	5	5	5	5	26	22	2	100
22–30	11	22	6	8	5	6	24	16	2	100
31–64	7	30	6	6	4	5	19	21	2	100
65+	4	38	4	7	6	5	16	20	0	100

Källa: SVT/Valu.

Tabell A.9 Kön fördelat på ålder

		Partival i riksdagsvalet 2022									
		V	S	MP	C	L	KD	M	SD	ÖVR	Summa procent
Kvinnor	18–30	13	25	7	10	5	6	22	11	1	100
	31–64	7	34	7	7	4	6	17	17	1	100
	65+	4	41	4	7	6	5	15	17	1	100
Män	18–30	9	18	4	5	6	5	26	25	2	100
	31–64	6	25	4	6	5	5	21	25	3	100
	65+	4	35	4	7	6	5	17	21	1	100

Källa: SVT/Valu.

Tabell A.10 Hur röstade kvinnor?

Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	5	7	14	10	6	6	6	10	8
Feministiskt initiativ	-	-	-	-	1	1	4	1	-
Socialdemokraterna	39	45	35	40	35	33	32	31	34
Miljöpartiet	4	6	6	6	7	8	8	6	6
Centerpartiet	8	8	5	6	9	7	7	10	8
Liberalerna	10	8	5	15	8	7	5	5	4
Kristdemokraterna	9	4	13	9	8	6	5	6	6
Moderaterna	19	20	20	12	23	28	22	19	17
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	2	4	10	12	16
Övriga	6	2	2	2	1	0	1	0	1
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Källa: SVT/Valu.

Tabell A.11 Hur röstade män?

Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	5	6	10	7	5	5	5	7	6
Feministiskt initiativ	-	-	-	-	0	0	2	0	-
Socialdemokraterna	36	45	37	40	34	28	30	25	26
Miljöpartiet	2	4	4	4	4	6	6	4	4
Centerpartiet	9	7	5	6	7	6	5	7	6
Liberalerna	9	7	5	12	7	7	6	6	5
Kristdemokraterna	5	4	10	9	6	6	4	6	5
Moderaterna	25	25	26	18	30	33	25	21	21
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	4	7	16	22	25
Övriga	9	2	3	4	3	2	1	2	2
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Källa: SVT/Valu.

Tabell A.12 Hur röstade unga förstagångsväljare?

Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	5	7	17	14	8	6	7	11	10
Feministiskt initiativ	-	-	-	-	1	1	5	1	-
Socialdemokraterna	26	35	26	33	31	32	23	22	20
Miljöpartiet	4	12	9	7	9	12	12	6	5
Centerpartiet	5	8	5	7	6	6	7	11	5
Liberalerna	9	7	5	12	7	6	6	5	5
Kristdemokraterna	8	4	7	6	3	3	4	6	5
Moderaterna	29	23	28	15	27	24	21	24	26
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	4	8	12	12	22
Övriga	14	4	3	6	4	2	3	2	2
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Källa: SVT/Valu.

Tabell A.13 Hur röstade väljare 65 år och äldre?

Parti	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Vänsterpartiet	3	3	5	3	3	3	4	6	4
Feministiskt initiativ	-	-	-	-	0	0	1	0	-
Socialdemokraterna	47	48	43	44	37	36	38	35	38
Miljöpartiet	2	2	2	1	1	3	2	3	4
Centerpartiet	12	10	5	8	9	7	5	7	7
Liberalerna	7	5	4	13	9	7	6	6	6
Kristdemokraterna	9	6	17	10	12	9	6	8	5
Moderaterna	16	24	19	16	24	29	24	17	16
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	2	5	13	17	20
Övriga	4	2	5	5	3	1	1	1	0
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Källa: SVT/Valu.

Tabell A.14 Plånboksröstning 2022. Andel som uppger den egna ekonomin som stor betydelse för valet av parti (procent).

	Procent
18–21	34
22–30	32
31–64	37
65+	39
Kvinnor	37
Män	35
LO-medlemmar	45
Företagare	38
Arbetslösa	47
Sjuk/aktivitetsersättning	49

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Tabellen visar procent som anger att "den egna ekonomin" är av mycket stor betydelse för valet av parti i riksdagsvalet.

Tabell A.15 Hur röstade väljare med olika bakgrund?

	Partival i riksdagsvalet 2022									Summa procent	Antal personer
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	ÖVR		
Själv uppväxt i Sverige	6	30	5	7	5	5	20	21	1	100	9719
I Norden utanför Sverige	6	33	7	9	5	2	14	22	2	100	94
I Europa utanför Norden	11	34	5	4	4	6	18	17	1	100	198
Utanför Europa	14	44	3	6	2	3	10	14	4	100	318
Samtliga personer som själva är uppväxta utanför Sverige	12	39	4	6	3	4	13	16	3	100	610

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Var någonstans har du huvudsakligen vuxit upp?".

Tabell A.16 Hur röstade väljare vars föräldrar har olika bakgrund?

	Partival i riksdagsvalet 2022										Summa procent	Antal personer
Själv/far/mor uppväxt	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	ÖVR			
Far eller mor uppväxta i Sverige	6	29	5	7	5	6	20	21	1	100	8632	
Själv el, far el, mor uppväxta i Norden utanför Sverige	9	30	6	7	5	5	12	23	3	100	352	
Själv el, far el, mor uppväxta i Europa utanför Norden	7	29	7	6	5	5	19	19	3	100	522	
Själv el, far el, mor uppväxta utanför Europa	17	40	4	7	2	3	12	12	3	100	652	
Samtliga personer som själva eller far eller mor är uppväxta utanför Sverige	11	34	6	7	4	4	14	17	3	100	1526	

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Var någonstans har du, din far och din mor huvudsakligen vuxit upp?". Respondenter som svarat på minst en av frågorna inkluderas i analysen. I de fall en respondent kan placeras i flera kategorier tilldelas den kategori utifrån vars själv, mor eller fars uppväxtområde är längst ifrån Sverige.

Tabell A.17 Hur röstade de som ofta besöker kyrkan?

	Partival i riksdagsvalet 2022									Summa procent
Kyrkogång:	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	ÖVR	
Minst en gång i månaden	3	28	5	11	5	20	11	13	4	100
Några gånger om året	5	31	4	8	6	7	16	22	1	100
Mera sällan	5	33	4	7	5	5	20	20	1	100
Aldrig	8	29	6	6	5	4	20	21	1	100

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Hur ofta brukar du gå till gudstjänst eller på möte i någon kyrka/religiöst samfund?".

Tabell A.18 Vänster-högeridentifikation

Samtliga	Vänster	Varken eller	Höger	Summa procent	Vänster minus höger
1991	34	27	39	100	-5
1994	41	26	33	100	+8
1998	42	21	37	100	+5
2002	42	22	36	100	+6
2006	38	22	40	100	-2
2010	36	20	44	100	-8
2014	40	21	39	100	+1
2018	36	21	43	100	-7
2022	37	19	44	100	-7

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle du placera in dig själv på den skalan?".

Tabell A.19 Politiska åsikter 2022

	Partival i riksdagsvalet 2022										Summa pro- cent
Politiska förslag	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	ÖVR		
Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar											
Bra	3	27	2	6	5	6	23	26	2	100	
Varken eller	12	48	11	12	4	2	6	4	1	100	
Dåligt	28	32	19	9	2	1	4	3	2	100	
Ta emot färre flyktingar i Sverige											
Bra	2	19	1	3	5	7	27	34	2	100	
Varken eller	7	45	6	11	6	4	15	5	1	100	
Dåligt	20	42	15	12	2	2	4	2	1	100	
Sverige bör vara med i Nato											
Bra	2	26	2	9	7	7	26	20	1	100	
Varken eller	7	30	5	9	4	6	18	20	1	100	
Dåligt	19	34	9	5	3	3	10	15	4	100	
Vinstutdelning ska inte tillåtas inom skattefi- nansierad vård, skola eller omsorg											
Bra	10	39	7	6	3	4	10	18	1	100	
Varken eller	2	13	2	8	6	8	29	30	2	100	
Dåligt	3	19	2	8	8	7	32	19	2	100	
Sverige bör på lång sikt avveckla kärnkraften											
Bra	15	43	13	9	3	2	8	6	1	100	
Varken eller	8	43	4	8	4	5	13	14	1	100	
Dåligt	2	18	1	5	6	7	28	31	2	100	

Källa: SVT/Valu.

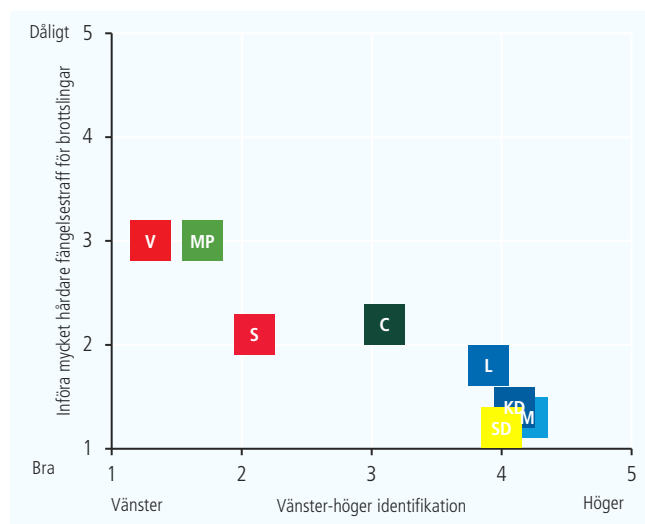
Tabell A.20 Politiska åsikter 2022

	Partival i riksdagsvalet 2022								
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Samtliga
Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar	38	69	35	66	85	93	94	96	78
Ta emot färre flyktingar i Sverige	14	36	13	25	63	75	79	93	57
Sverige bör vara med i Nato	19	66	34	76	84	76	80	67	66
Vinstutdelning ska inte tillåtas inom skattefinansierad vård, skola eller omsorg	85	79	85	50	42	44	37	52	60
Sverige bör på lång sikt avveckla kärnkraften	64	43	75	39	17	13	13	10	30

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Partiväljarnas åsikter i fem sakfrågor. Andel mycket bra+ganska bra bland partiernas väljare (procent).

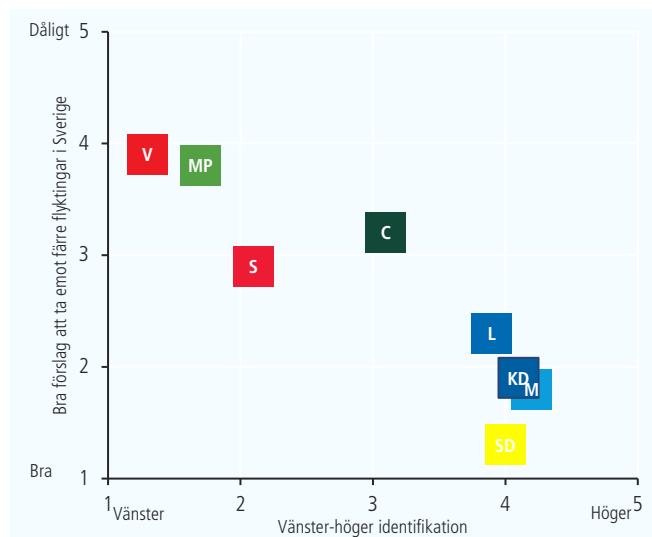
Figur A.2 Politiska åsikter 2022: Hårdare straff

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Figuren visar de genomsnittliga positionerna för partiernas väljare 2022 i en tvådimensionell politisk rymd med vänster-höger identifikation (1=vänster, 5=höger) och (inställning till hårdare straff).

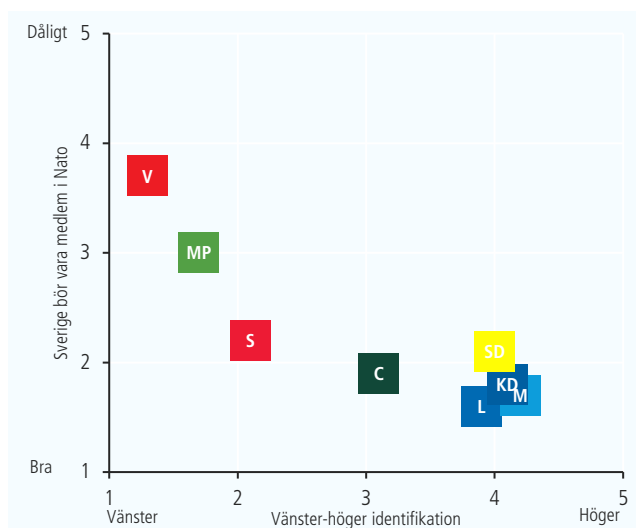
Figur A.3 Politiska åsikter 2022: Flyktingmottagning

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Resultaten visar de genomsnittliga positionerna för partiernas väljare 2022 i en tvådimensionell politisk rymd med vänster-höger identifikation (1=vänster, 5=höger) och (inställning till flyktingmottagning).

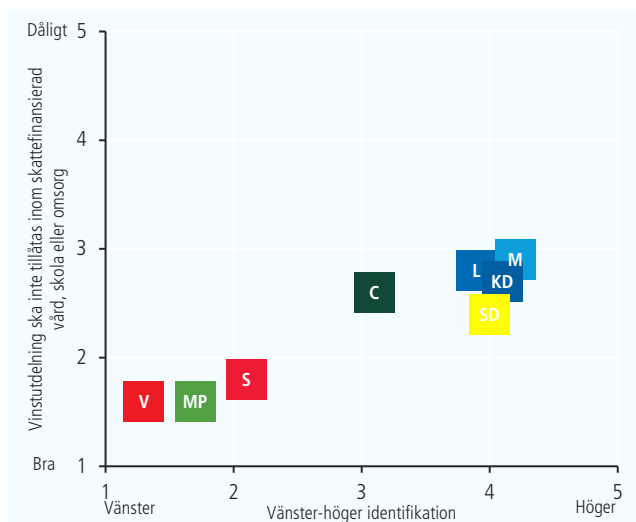
Figur A.4 Politiska åsikter 2022: NATO-medlemskap

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Resultaten visar de genomsnittliga positionerna för partiernas väljare 2022 i en tvådimensionell politisk rymd med vänster-höger identifikation (1=vänster, 5=höger) och (inställning till Nato).

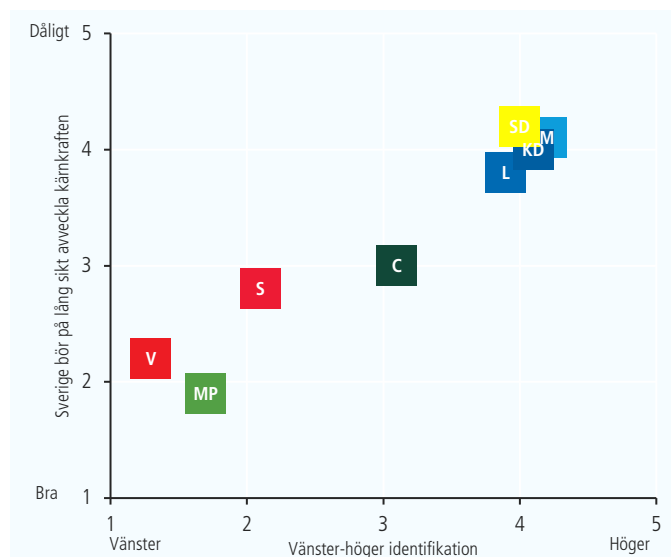
Figur A.5 Politiska åsikter 2022: Vinstutdelning

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Resultaten visar de genomsnittliga positionerna för partiernas väljare 2022 i en tvådimensionell politisk rymd med vänster-höger identifikation (1=vänster, 5=höger) och (inställning till Nato).

Figur A.5 Politiska åsikter 2022: Kärnkraft

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Resultaten visar de genomsnittliga positionerna för partiernas väljare 2022 i en tvådimensionell politisk rymd med vänster-höger identifikation (1=vänster, 5=höger) och (inställning till kärnkraft).

Tabell A.21 Väljarnas förtroende för politiker fördelat på partival 1991–2022

Mycket/ganska stort förtroende (%)	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Samtliga	46	46	42	55	55	70	66	60	54
Vänsterpartiet	38	28	32	49	52	58	59	65	56
Feministiskt initiativ	-	-	-	-	41	46	61	62	-
Socialdemokraterna	61	49	54	65	61	65	66	73	70
Miljöpartiet	31	24	35	45	56	67	69	79	70
Centerpartiet	36	45	44	47	55	83	78	74	66
Liberalerna	47	54	45	52	58	79	79	72	60
Kristdemokraterna	37	48	28	47	51	81	79	56	49
Moderaterna	45	51	39	50	55	83	81	60	53
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	12	27	26	23	27
Ny Demokrati	7	21	-	-	-	-	-	-	-
Övriga	15	12	6	21	19	23	18	12	18
Blankt	14	5	8	16	13	19	18	7	11

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Allmänt sett, hur stort förtroende har du för svenska politiker?". Enkätfrågan innehöll också svarsalternativen "mycket litet" respektive "ganska litet förtroende", Procenten är beräknad bland personer som besvarat frågan, Andel personer som ej besvarat frågan har genom åren varierat mellan 2 och 5 procent. Övriga inkluderar bland annat Junilistan, Feministiskt initiativ, Piratpartiet och Ny demokrati.

Tabell A.22 Partiledarna som dragplåster

1998	Procent
1. Alf Svensson (KD)	31
2. Carl Bildt (M)	26
3. Gudrun Schyman (V)	17
4. Göran Persson (S)	12
5. Språkrör (MP)	7
6. Lars Leijonborg (FP)	7
7. Lennart Daléus (C)	6
2002	Procent
1. Alf Svensson (KD)	28
2. Göran Persson (S)	24
3. Gudrun Schyman (V)	19
4. Lars Leijonborg (FP)	16
5. Bo Lundgren (M)	15
6. Maud Olofsson (C)	14
7. Språkrör (MP)	8
2006	Procent
1. Fredrik Reinfeldt (M)	32
2. Göran Hägglund (KD)	24
3. Maud Olofsson (C)	20
4. Göran Persson (S)	17
5. Språkrör (MP)	14
6. Lars Ohly (V)	12
7. Lars Leijonborg (FP)	11
2010	Procent
1. Fredrik Reinfeldt (M)	45
2. Jimmie Åkesson (SD)	27
3. Gudrun Schyman (FI)	26
4. Göran Hägglund (KD)	25
5. Maud Olofsson (C)	25
6. Jan Björklund (FP)	20
7. Mona Sahlin (S)	19
8. Språkrör (MP)	18
9. Rick Falkvinge (PP)	13
10. Lars Ohly (V)	13
2014	Procent
1. Fredrik Reinfeldt (M)	45
2. Jimmie Åkesson (SD)	38
3. Gudrun Schyman (FI)	33
4. Stefan Löfven (S)	24
5. Annie Lööf (C)	22
6. Göran Hägglund (KD)	22
7. Jonas Sjöstedt (V)	19
8. Jan Björklund (FP)	19
9. Språkrör (MP)	14

2018	procent
1. Jimmie Åkesson (SD)	45
2. Ebba Busch Thor (KD)	35
3. Annie Lööf (C)	34
4. Ulf Kristersson (M)	31
5. Gudrun Schyman (FI)	26
6. Jonas Sjöstedt (V)	23
7. Stefan Löfvén (S)	20
8. Jan Björklund (L)	17
9. Språkrör (MP)	7
2022	Procent
1. Jimmie Åkesson (SD)	48
2. Magdalena Andersson (S)	36
3. Annie Lööf (C)	30
4. Ebba Busch (KD)	29
5. Ulf Kristersson (M)	23
6. Nooshi Dadgostar (V)	17
7. Johan Pehrson (L)	13
8. Språkrör (MP)	9

Källa: SVT/Valu.

Kommentar: Frågan som används från Valu 2022 lyder "Vilken betydelse hade partiledaren för ditt val av parti i riksdagen idag?". Procent som anger partiledaren för det parti de röstade på som mycket betydelsefull för valet av parti.

Appendix B

Frågeblanketter 1991–2024

Riksdagsvalet 1991

På Sveriges Television vill vi att valkretsen i TV ska utvärderas väljarnas åsikter. Därför ber vi Dig att kryssa för Din svar på dessa frågor. Skriv inte Din namn eftersom Du skall vara anonym för oss. Resultaten kommer bara att kunna redovisas som siffror. Ingen kan ta reda på hur just Du svarat. Om någon fråga du svarar på hoppas över den och gå till nästa fråga. Tack för att Du hjälper oss att göra en bra valkrets i TV!

Fråga 1: Är Du kvinna eller man? Kvinn ☐ 1 Man ☐ 2	Fråga 9: Vilken av de här yrkesgrupperna beskriver Du till? Tjänsteman ☐ 1 Tjänsteman med arbetande funktion ☐ 2 Tjänsteman i företagande funktion ☐ 3 Arbetsare ☐ 4 Egenanställd arbetare ☐ 5 Arbetsare med arbetande funktion ☐ 6 Egenanställd arbetare ☐ 7 Arbetsare med arbetande funktion ☐ 8 Egenanställd arbetare ☐ 9 Arbetsare med arbetande funktion ☐ 10 Egenanställd arbetare ☐ 11 Arbetsare med arbetande funktion ☐ 12	Fråga 13: Hur ofta brukar Du gå till godkännat eller på nio i statskyrkan eller i kyrkan eller annan kyrka eller samfund eller kyrka på radio- eller TV-podiet eller gudstjänst? Minst en gång i månaden ☐ 1 Någon gång om året ☐ 2 Mer sällan ☐ 3 Aldrig ☐ 4
Fråga 2: Vilket är Du född? År: -- -- -- --	Fråga 10: Arbetsförhållande Du i stadig kommunal eller privat (barn)? Statlig ☐ 1 Kommunal (även hushållskommunal) ☐ 2 Privat ☐ 3 Aldrig yrkesarbetat ☐ 4	Fråga 14-27: Hur viktiga var följande saker för ditt val av riksdagsparti i föregående val? Mycket Ganska Inte alls Sitt att kryssa viktigt viktigt viktigt på värdet fråga sak sak sak
Fråga 3: Vilket parti har Du röstat på idag i ... Sitt att kryssa i Moderaterna ☐ 1 Centerpartiet ☐ 2 Folkpartiet ☐ 3 Socialdemokraterna ☐ 4 Vänsterpartiet ☐ 5 Miljöpartiet ☐ 6 Ny demokrati ☐ 7 Barns parti ☐ 8 Barns parti ☐ 9 Barns parti ☐ 10 Barns parti ☐ 11 Barns parti ☐ 12	Fråga 11: Är Du medlem i någon fackförening? Ja, LO-förbund ☐ 1 Ja, TCO-förbund ☐ 2 Ja, SACO-förbund ☐ 3 Nej ☐ 4	Fråga 15-27: Hur viktiga var följande saker för ditt val av riksdagsparti i föregående val? Mycket Ganska Inte alls Sitt att kryssa viktigt viktigt viktigt på värdet fråga sak sak sak
Fråga 4: Vilket parti röstade Du på Riksdagsvalet 1988? Moderaterna ☐ 1 Centerpartiet ☐ 2 Folkpartiet ☐ 3 Socialdemokraterna ☐ 4 Vänsterpartiet ☐ 5 Miljöpartiet ☐ 6 Kris ☐ 7 Anat parti ☐ 8 Blankt ☐ 9 Röstade ej 1988 ☐ 10 Ej röstberättigad 1988 ☐ 11	Fråga 12: Om de borgerliga partierna ska bilda regering, vem bör då bli statsminister? Carl Bildt ☐ 1 Göran Persson ☐ 2 Allt Sveriges ☐ 3 Jan Wahlström ☐ 4 Bengt Westerberg ☐ 5	Fråga 16-27: Hur viktiga var följande saker för ditt val av riksdagsparti i föregående val? Mycket Ganska Inte alls Sitt att kryssa viktigt viktigt viktigt på värdet fråga sak sak sak
		Tack för Din medverkan! V.g. lägg detta papper i den blåa glaset SVT-Boxen!

Riksdagsvalet 1994

 Sid 1

På Sveriges Television vill vi att valvakor i TV ska återspegla väljarnas önsker. **Där för ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta popper.**

Du ska inte skriva Ditt namn efter som Du ska vara anonym för oss.

Resultaten kommer bara att kunna redovisas som siffror. Ingen kan ta reda på hur Just Du svarat.

Om någon fråga är svår att svara på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

Tack för att Du hjälper oss att göra en bra valvaka i TV!

Fråga 1: Är Du kvinna eller man? ☐ 1 Kvinna ☐ 2 Man

Fråga 2: Vilket år är Du född? År

Fråga 3-4: Vilket parti har Du röstat på idag 1... (3) (4) Sätt ett kryss i riksdagsvalet? (4) kommunkommunfullmäktige-valet? Moderaterna ☐ 1 ☐ 2 Centerpartiet ☐ 3 ☐ 4 Kds ☐ 5 Socialdemokraterna ☐ 6 Vänsterpartiet ☐ 7 Ny Demokrati ☐ 8 Miljöpartiet ☐ 91 Annat parti ☐ 92 Röstade ej ☐ 93 Ej röstberättigad ☐ 94

Fråga 5: När bestämde Du Dig för vilket parti Du skulle rösta på i årets riksdagsval? Idag ☐ 1 Under senaste veckan ☐ 2 Tidigare under valrörelsen ☐ 3 Visste sedan länge hur jag skulle rösta ☐ 4 Ej röstberättigad i riksdagsvalet... ☐ 5

Fråga 6: Vilket parti röstade Du på i riksdagsvalet 1991? Moderaterna ☐ 1 Centerpartiet ☐ 2 Folkpartiet ☐ 3 Kds ☐ 4 Socialdemokraterna ☐ 5 Vänsterpartiet ☐ 6 Ny Demokrati ☐ 7 Miljöpartiet ☐ 8 Annat parti ☐ 91 Röstade ej 1991 ☐ 92 Ej röstberättigad 1991 ☐ 93

Fråga 7: Hur tänker Du rösta i folkomröstningen om ett svenskt EU-medlemskap i november? A. Jag tänker rösta ja ☐ 1 B. Jag tänker rösta nej ☐ 2 C. Jag tänker rösta blankt ☐ 3 D. Jag har inte bestämt mig ☐ 4 E. Jag tänker inte rösta i folkomröstningen ☐ 5 F. Jag är inte röstberättigad i folkomröstningen ☐ 6

Fråga 8: Om Du skulle rösta, vilket alternativ lutar Du närmast åt? (besvaras av Dig som svarat D eller E på fråga 7) Ja ☐ 1 Nej ☐ 2 Blankt ☐ 3

Fråga 9-10: Hur viktiga var följande skäl för Ditt val av riksdagsparti i årets val? *Mycket viktigt* *Ganska viktigt* *lite alls viktigt* *skäl* *skäl* *skäl* (9) Att partiet har en bra politisk ideologi ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 (10) Att partiet har en bra partiledare ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3

Fråga 11: Hur viktiga var följande frågor för Ditt val av parti i årets riksdagsval? Kryssa för de tre frågor som var viktigast för Dig. Skattorna ☐ 1 Miljön ☐ 2 Sysselsättningen ☐ 3 Svenska ekonomin ☐ 4 Pensionerna ☐ 5 Europeiska Unionen (EU) ☐ 6 Lag och ordning ☐ 7 Flyktning- och invandarpolitiken ☐ 8 Svensk urrikes- och säkerhetspolitik ☐ 91 Barnomsorgen ☐ 92 Sjukvården ☐ 93 Lämnställdheten mellan män och kvinnor ☐ 94 Skol- och utbildningsfrågorna ☐ 95 Budgetunderskottet och statsskuden ☐ 96 Sociala tryggheten ☐ 97

Fortsätt på nästa sida ➔

Sid 2

Fråga 12: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle Du placera in Dig själv?

Klart till vänster ☐ 1
 Något till vänster ☐ 2
 Varken till vänster eller höger ... ☐ 3
 Något till höger ☐ 4
 Klart till höger ☐ 5

Fråga 13: Allmänt sett, hur stort förtroende har Du för svenska politiker?

Mycket stort ☐ 1
 Ganska stort ☐ 2
 Ganska litet ☐ 3
 Mycket litet ☐ 4

Fråga 14: Vilken av de här grupperna tillhör Du just nu?

Förvärvsarbete ☐ 1
 Har beredskapsarbete/
 ALU/ungdomspraktik ☐ 2
 Genomgår arbets-
 marknadsutbildning ☐ 3
 Arbetslös ☐ 4
 Ålderspensionär ☐ 5
 Förtidspensionär ☐ 6
 Hemarbete ☐ 7
 Studerande ☐ 8

Fråga 15: Vilken av de här yrkesgrupperna hör/hörde Du till?

Tjänsteman ☐ 1
 Tjänsteman med
 arbetsledande funktion ☐ 2
 Tjänsteman med
 företagsledande funktion ☐ 3
 Arbete ☐ 4
 Arbete med
 arbetsledande funktion ☐ 5
 Egenanställd arbetare ☐ 6
 Jordbrukare: ingen anställd ☐ 7
 Jordbrukare: en eller flera anställda ☐ 8
 Företagare: ingen anställd ☐ 9
 Företagare: 1-9 anställda ☐ 92
 Företagare: 10 eller fler anställda .. ☐ 93
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 94

Fråga 16: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

Statlig ☐ 1
 Kommunal
 (även landstingskommunal) ☐ 2
 Privat ☐ 3
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 4

Fråga 17: Är Du medlem i någon fackförening?

Ja, LO-förbund ☐ 1
 Ja, TCO-förbund ☐ 2
 Ja, SACO-förbund ☐ 3
 Nej ☐ 4

Fråga 18-25: Vilket sammanfattande betyg skulle Du vilja ge de olika partiernas politik?

Sätt ett kryss för varje parti!

	Mycket bra	God-känd	Dålig	Mycket dålig
(18) Moderaterna	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
(19) Centerpartiet	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
(20) Folkpartiet	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
(21) Kds	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
(22) Socialdemokraterna	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
(23) Vänsterpartiet	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
(24) Ny Demokrati	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
(25) Miljöpartiet	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4

Plats för dina eventuella kommentarer till denna enkät:

Tack för Din medverkan!

V.g. lägg detta papper i den förseglade boxen!

Välkommen att se Sveriges Televisions valvaka. Där redovisar vi resultat och analyser som bygger på denna undersökning!

Folkomröstningen 1994

Fråga 1: Är Du kvinna eller man?
Kvinn ☐ 1 Man ☐ 2

Fråga 2: Vilket år är Du född?
År 19.....

Fråga 3: Vilket alternativ röstade Du på i folkomröstningen om svenskt medlemskap i EU?
Jag röstade ja ☐ 1
Jag röstade nej ☐ 2
Jag röstade blankt ☐ 3

Fråga 4: När bestämde Du Dig för hur Du skulle rösta i folkomröstningen?
Idag ☐ 1
Under senaste veckan ☐ 2
Tidigare under folkomröstningskampanjen (efter riksdagsvalet 18 september) ☐ 3
Tidigare under 1994 ☐ 4
Visste sedan länge hur jag skulle rösta ☐ 5

Fråga 5: Tror Du att Ja-sidan eller Nej-sidan kommer att få flest röster i dagens folkomröstning?
Ja-sidan får flest röster ☐ 1
Nej-sidan får flest röster ☐ 2

Fråga 6: Tycker Du att folkomröstningen på det hela taget genomfördes på ett rättvist sätt eller gynnades något av alternativen?
Folkomröstningen genomfördes på ett rättvist sätt ☐ 1
Ja-sidan gynnades ☐ 2
Nej-sidan gynnades ☐ 3

Fråga 7-20: Vilken betydelse har följande frågor för hur Du röstade idag om ett svenskt EU-medlemskap?

	Mycket stor	Ganska stor	Varken stor eller liten	Ganska liten	Mycket liten
7: Miljön	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
8: Ekonomin	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
9: Sysselsättningen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
10: Jordbruket	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
11: Sociala tryggheten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
12: Jämnställdheten mellan kvinnor och män	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
13: Den nationella säkerheten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
14: Möjligheten att påverka utvecklingen i EU	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
15: Freden i Europa	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
16: Den nationella självständigheten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
17: Kvaliteten på maten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
18: Drogpolitiken (alkohol, narkotika etc)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
19: Demokratin	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
20: Offentlighetsprincipen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Fråga 21: Hur har Din inställning till ett svenskt EU-medlemskap förändrats under folkomröstningskampanjen (efter valet den 18 september)?

Hela tiden varit positiv till ett svenskt EU-medlemskap ☐ 1
Hela tiden varit negativ till ett svenskt EU-medlemskap ☐ 2
Hela tiden varit osäker om Sverige bör bli medlem i EU ☐ 3
Varit EU-negativ - men blivit EU-positiv ☐ 4
Varit osäker - men blivit EU-positiv ☐ 5
Varit EU-positiv - men blivit EU-negativ ☐ 6
Varit osäker - men blivit EU-negativ ☐ 7
Varit EU-positiv - men blivit osäker ☐ 8
Varit EU-negativ - men blivit osäker ☐ 9

Fortsätt på nästa sida

VALU-94 EU

Sid 1

På Sveriges Television vill vi att valvakan i TV ska återspegla väljarnas åsikter.

Därför ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper.

Du ska inte skriva
Ditt namn eftersom
Du ska vara anonym
för oss.

Resultaten kommer
bara att kuma redovisas som siffror.
Ingen kan ta reda på
hur just Du svarat.

Om någon fråga är
svår att svara på,
hoppa över den och
gå till nästa fråga.

Tack för att Du hjälper oss att göra en bra valvaka i TV!

Fråga 22: Tycker Du det är positivt eller negativt om EU utvecklas till en förbundsstat, ett slags Europas förenta stater?

Mycket positivt ☐ 1
 Ganska positivt ☐ 2
 Varken positivt eller negativt ☐ 3
 Ganska negativt ☐ 4
 Mycket negativt ☐ 5

Fråga 23: Hur stort förtroende har Du för beslutsprocesserna i EU?

Mycket stort ☐ 1
 Ganska stort ☐ 2
 Ganska litet ☐ 3
 Mycket litet ☐ 4

Fråga 24: Vad tycker Du om folkomröstningar i framtiden? Vi borde ha fler folkomröstningar i olika frågor ☐ 1
 Vi skall vara sparsamma med folkomröstningar ☐ 2
 Vi skall inte ha några alls utan överlåta åt riksdagen att fatta beslut utan folkomröstningar ☐ 3

Fråga 25: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle Du placera in Dig själv?

Klart till vänster ☐ 1
 Något till vänster ☐ 2
 Varken till vänster eller höger ☐ 3
 Något till höger ☐ 4
 Klart till höger ☐ 5

26: Vilket parti skulle Du rösta på om det var riksdagsval idag?

Moderaterna ☐ 1
 Centerpartiet ☐ 2
 Folkpartiet ☐ 3
 Kds ☐ 4
 Socialdemokraterna ☐ 5
 Vänsterpartiet ☐ 6
 Ny Demokrati ☐ 7
 Miljöpartiet ☐ 8
 Annat parti ☐ 9

27: Vilket parti röstade Du på i riksdagsvalet i september 1994?

Moderaterna ☐ 11
 Centerpartiet ☐ 12
 Folkpartiet ☐ 13
 Kds ☐ 14
 Socialdemokraterna ☐ 15
 Vänsterpartiet ☐ 16
 Ny Demokrati ☐ 17
 Miljöpartiet ☐ 18
 Annat parti ☐ 19
 Röstade ej ☐ 20
 Ej röstberättigad ☐ 21
 Ej röstberättigad ☐ 22

28: Är Du medlem i någon fackförening?

Ja, LO-förbund ☐ 1
 Ja, TCO-förbund ☐ 2
 Ja, SACO-förbund ☐ 3
 Nej ☐ 4

Fråga 29: Vilken av de här grupperna tillhör Du just nu?

Förärvsarbetande ☐ 1
 Har beredskapsarbete/ALU/ungdomspraktik ☐ 2
 Genomgår arbetsmarknadsutbildning ☐ 3
 Arbetslös ☐ 4
 Alderspensionär ☐ 5
 Fördäpensionär ☐ 6
 Hemarbetande ☐ 7
 Studerande ☐ 8

Fråga 30: Vilken av de här yrkesgrupperna hör/hörde Du till?

Tjänsteman ☐ 11
 Tjänsteman med arbetsledande funktion ☐ 12
 Tjänsteman med företagsledande funktion ☐ 13
 Arbetare ☐ 14
 Arbetare med arbetsledande funktion ☐ 15
 Egenanställd arbetare ☐ 16
 Jordbrukare: ingen anställd ☐ 17
 Jordbrukare: en eller flera anställda ☐ 18
 Företagare: ingen anställd ☐ 19
 Företagare: 1-9 anställda ☐ 20
 Företagare: 10 eller fler anställda ☐ 21
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 22

Fråga 31: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

Statlig ☐ 1
 Kommunal (även landstingskommunal) ☐ 2
 Privat ☐ 3
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 4

Fråga 32: Hur ofta brukar Du gå till gudstjänst eller på möte i svenska kyrkan eller någon frikyrka eller annan kyrka eller samfund eller lyssna på radio- eller TV-gudstjänst eller sjukhusandakt?

Minst en gång i månaden ☐ 1
 Några gånger om året ☐ 2
 Mera sällan ☐ 3
 Aldrig ☐ 4

Fråga 33: Vilken sida tror Du kommer att få flest röster i den norska folkomröstningen om två veckor?

Ja-sidan får flest röster ☐ 1
 Nej-sidan får flest röster ☐ 2

Tack för Din medverkan!
V.g. lägg detta papper i den förseglade boxen!

I valkuken i Kanal 1 och TV2 kommer vi att redovisa resultat från denna undersökning!

Europaparlamentsvalet 1995

VALU - 95

Sid 1

1: Är Du kvinna eller man?
Kvinna ☐ 1
Man ☐ 2

2: Vilket år är Du född?
År 19

3: Vilket parti röstade Du på idag?
Moderaterna ☐ 1
Centerpartiet ☐ 2
Folkpartiet ☐ 3
Kds ☐ 4
Socialdemokraterna ☐ 5
Vänsterpartiet ☐ 6
Miljöpartiet ☐ 7
Annat parti ☐ 8
Blankt ☐ 9

4: Vilken typ av valsedel röstade Du på?
På en valsedel med en EU-positiv kandidat överst ☐ 1
På en valsedel med en EU-negativ/ EU-kritisk kandidat överst ☐ 2
På en valsedel utan kandidatnamn ☐ 3
Vet inte ☐ 4

5: Unyttjade Du möjligheten att personrösta genom att sätta kryss för någon kandidat på Din valsedel?
Ja ☐ 1
Nej ☐ 2

6: När bestämde Du Dig för hur Du skulle rösta i EU-parlamentsvalet?
Idag ☐ 1
Under senaste veckan ☐ 2
Tidigare under valrörelsen ☐ 3
Visste sedan länge hur jag skulle rösta ☐ 4

7: Vilket parti röstade Du på i riksdagsvalet 1994?
Moderaterna ☐ 01
Centerpartiet ☐ 02
Folkpartiet ☐ 03
Kds ☐ 04
Socialdemokraterna ☐ 05
Vänsterpartiet ☐ 06
Miljöpartiet ☐ 07
Annat parti ☐ 08
Blankt ☐ 09
Röstade ej ☐ 10
Ej röstberättigad 1994 ☐ 11

8: Vilket parti skulle Du rösta på om det var riksdagsval idag?
Moderaterna ☐ 1
Centerpartiet ☐ 2
Folkpartiet ☐ 3
Kds ☐ 4
Socialdemokraterna ☐ 5
Vänsterpartiet ☐ 6
Miljöpartiet ☐ 7
Annat parti ☐ 8

9: Vilket alternativ röstade Du på i folkomröstningen om svenskt medlemskap i EU?
Jag röstade ja ☐ 1
Jag röstade nej ☐ 2
Jag röstade blankt ☐ 3
Jag röstade inte ☐ 4
Jag var inte röstberättigad ☐ 5

10: Är Du idag i huvudsak för eller emot det svenska medlemskapet i EU?
I huvudsak för det svenska medlemskapet i EU ☐ 1
I huvudsak emot det svenska medlemskapet i EU ☐ 2
Ingen bestämd åsikt i frågan ☐ 3

11: Tycker Du det är positivt eller negativt om EU utvecklas till en förhundsstat, ett slags Europas förenta stater?
Mycket positivt ☐ 1
Ganska positivt ☐ 2
Varken positivt eller negativt ☐ 3
Ganska negativt ☐ 4
Mycket negativt ☐ 5

12: Tycker Du att Sverige skall gå ut ur EU eller ska Sverige förbli medlem i EU?
Sverige skall gå ut ur EU ☐ 1
Sverige skall förbli medlem i EU ☐ 2
Ingen bestämd åsikt i frågan ☐ 3

13: Allmänt sett, hur stort förtroende har Du för svenska politiker?
Mycket stort ☐ 1
Ganska stort ☐ 2
Ganska litet ☐ 3
Mycket litet ☐ 4

14: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle Du placera in Dig själv?
Klart till vänster ☐ 1
Något till vänster ☐ 2
Varken till vänster eller höger ☐ 3
Något till höger ☐ 4
Klart till höger ☐ 5

15: Är Du medlem i någon fackförening?
Ja, LO-förbund ☐ 1
Ja, TCO-förbund ☐ 2
Ja, SACO-förbund ☐ 3
Nej ☐ 4

V.g. fortsätt på nästa sida

På Sveriges Television vill vi att valvakor i TV ska återge valarnas åsikter.

Därför ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper.

Du ska inte skriva Ditt namn eftersom Du ska vara anonym för oss.

Resultaten kommer bara att kunna redovisas som siffror. Ingen kan ta reda på hur just Du svarat.

Om någon fråga är svar att svaret på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

Tack för att Du hjälper oss att göra en bra valvaka i TV!

Sid 2

16: Vilken av de här grupperna tillhör Du

- just nu?
- Förvärsarbetande ☐ 1
 Har beredskapsarbete/ALU/ungdomspraktik ☐ 2
 Genomgår arbetsmarknadsutbildning ☐ 3
 Arbetslös ☐ 4
 Ålderspensionär ☐ 5
 Fortidspensionär ☐ 6
 Hemarbete ☐ 7
 Studerande ☐ 8

17: Vilken av de här yrkesgrupperna hör/hörde Du till?

- Tjänsteman ☐ 01
 Tjänsteman med arbetsledande funktion ☐ 02
 Tjänsteman med företagsledande funktion ☐ 03
 Arbetare ☐ 04
 Arbetare med arbetsledande funktion ☐ 05
 Egenanställd arbetare ☐ 06
 Jordbrukare: ingen anställd ☐ 07
 Jordbrukare: en eller flera anställda ☐ 08
 Företagare: ingen anställd ☐ 09
 Företagare: 1-9 anställda ☐ 10
 Företagare: 10 eller fler anställda ☐ 11
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 12

18: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

- Stallig ☐ 1
 Kommunal (även landstingskommunal) ☐ 2
 Privat ☐ 3
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 4

Vilken betydelse har följande skäl för hur Du röstade idag i EU-parlamentsvalet?

- 19: Partiernas politik i EU-frågor ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 20: Partiernas inställning i svensk politik ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 21: Gammal vana/lojalitet med mitt parti ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 22: Kandidaterna på valsedlarna ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Och vilken betydelse har följande frågor för hur Du röstade idag?

- 23: Miljön ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 24: Ekonomin ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 25: Sysselsättningen ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 26: Jordbruket ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 27: Freden i Europa ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 28: Den nationella självständigheten ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 29: Drogpolitiken (alkohol, narkotika etc) ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 30: Demokratin ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 31: Valutaförändring ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 32: Försvarsfrågan ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Vad är Din åsikt om följande förslag som förekommit i debatten om EU?

- 33: Införa en gemensam EU-valuta ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 34: Fortsatt möjligt uppta länder som Polen, Tjeckien och Ungern som medlemmar i EU ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 35: Sverige skall delta fullt ut i EU:s försvarssamarbete ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Tack för Din medverkan!

V.g. lägg detta papper i den försäglade boxen!

I valboken på söndag kväll med bärplan kl 20.00 i Kanal 1 kommer vi att redovisa resultat från denna undersökning!

Riksdagsvalet 1998

Sid 1

Sveriges Television och Sveriges Radio vill att valviken ska återspegla väljarnas åsikter.

Där för ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper.

Du ska inte skriva Ditt namn eftersom Du ska vara anonym för oss.

Resultaten kommer bara att kunna redovisas som siffror. Ingen kan ta reda på hur just Du svarat.

Om någon fråga är svår att svara på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

Tack för att Du hjälper oss att göra en bra valvika i TV och radio söndag kväll kl 20.00!

1: Är Du kvinna eller man?
Kvinn ☐ 1
Man ☐ 2

2: Vilket år är Du född?
År | 1 | 9 |

3-4: Vilket parti har Du röstat på idag i...

(3) Riks- dags- valet?	(4) Kommun- fullmäktige- valet?
Sätt ett kryss i varandra spalten!	
Moderaterna ☐ 1	 ☐ 1
Centerpartiet ☐ 2	 ☐ 2
Folkpartiet ☐ 3	 ☐ 3
Kristdemokraterna ☐ 4	 ☐ 4
Socialdemokraterna ☐ 5	 ☐ 5
Vänsterpartiet ☐ 6	 ☐ 6
Miljöpartiet ☐ 7	 ☐ 7
Annat parti ☐ 8	 ☐ 8
Blankt ☐ 91	 ☐ 91
Röstade ej ☐ 92	 ☐ 92
Ej röstberättigad ☐ 93	 ☐ 93

**5-6: Utnyttjade Du möjligheten att person-
rösta genom att sätta kryss för någon
kandidat på Din valsedel?**

(5) I riksdagsvalet? Ja ☐ 1 ... Nej ☐ 2
(6) I kommun-
fullmäktigevalet? Ja ☐ 1 ... Nej ☐ 2

7: När bestämde Du Dig för vilket parti Du skulle rösta på i årets riksdagsval?

Idag ☐ 1
Under senaste veckan ☐ 2
Tidigare under valrörelsen ☐ 3
Vissa sedan länge hur jag skulle rösta ☐ 4
Ej röstberättigad i riksdagsvalet ☐ 5

8: Vilket parti röstade Du på i riksdagsvalet 1994?

Moderaterna ☐ 1
Centerpartiet ☐ 2
Folkpartiet ☐ 3
Kristdemokraterna ☐ 4
Socialdemokraterna ☐ 5
Vänsterpartiet ☐ 6
Miljöpartiet ☐ 7
Annat parti ☐ 8
Blankt ☐ 91
Röstade ej 1994 ☐ 92
Ej röstberättigad 1994 ☐ 93

9: Om det blir en folkomröstning om ett svenskt medlemskap i EMU (gemensam valuta inom Europeiska Unionen), hur skulle Du rösta?

Skulle rösta ja till ett svenskt medlemskap i EMU ☐ 1
Skulle rösta nej till ett svenskt medlemskap i EMU ☐ 2
Vet inte/Har ingen åsikt ☐ 3

10: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle Du placera in Dig själv?

Klart till vänster ☐ 1
Något till vänster ☐ 2
Varken till vänster eller höger ☐ 3
Något till höger ☐ 4
Klart till höger ☐ 5

11: Allmänt sett, hur stort förtroende har Du för svenska politiker?

Mycket stort ☐ 1
Ganska stort ☐ 2
Ganska litet ☐ 3
Mycket litet ☐ 4

12: Hur ofta brukar Du gå till guds-tjänst eller på möte i någon kyrka?

Minst en gång i månaden ☐ 1
Några gånger om året ☐ 2
Mera sällan ☐ 3
Aldrig ☐ 4

13: Är Du medlem i någon fack-förening?

Ja, LO-förbund ☐ 1
Ja, TCO-förbund ☐ 2
Ja, SACO-förbund ☐ 3
Nej ☐ 4

**Fortsätt
på nästa
sida**

14

Sid 2

14: Vilken av de här grupperna tillhör Du just nu?

- Förärvsarbete..... ☐ 1
 Arbete i arbetsmarknadspolitiska åtgärder..... ☐ 2
 Genomgått arbetsmarknadsutbildning i AMS regi..... ☐ 3
 Genomgått utbildning med stöd av Kunskapslyftet..... ☐ 4
 Arbetslös..... ☐ 5
 Ålderspensionär..... ☐ 6
 Förtidspensionär..... ☐ 7
 Hemarbete..... ☐ 8
 Studerande..... ☐ 91

15: Vilken av de här yrkesgrupperna hör/hörde Du till?

- Tjänstemän..... ☐ 1
 Tjänstemän med arbetsledande funktion..... ☐ 2
 Tjänstemän med företagsledande funktion..... ☐ 3
 Arbetare..... ☐ 4
 Arbetare med arbetsledande funktion..... ☐ 5
 Egenanställd arbetare..... ☐ 6
 Jordbrukare: ingen anställd..... ☐ 7
 Jordbrukare: en eller flera anställda..... ☐ 8
 Företagare: ingen anställd..... ☐ 91
 Företagare: 1-9 anställda..... ☐ 92
 Företagare: 10 eller fler anställda..... ☐ 93
 Aldrig yrkesarbetat..... ☐ 94

16: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

- Statlig..... ☐ 1
 Kommunal..... ☐ 2
 Landingskommunal..... ☐ 3
 Privat..... ☐ 4
 Aldrig yrkesarbetat..... ☐ 5

17: Vilken betydelse hade partiledaren för ditt val av parti i riksdagsvalet idag?

Mycket stor ☐ 5 Ganska stor ☐ 4 Varken stor eller liten ☐ 3 Ganska liten ☐ 2 Mycket liten ☐ 1

18-32: Och vilken betydelse hade följande frågor för ditt val av parti i riksdagsvalet idag?

- (18) Skatterna..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (19) Miljön..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (20) Sysselsättningen..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (21) Svenska ekonomin..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (22) Pensionerna..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (23) Lag och ordning..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (24) Flyktingar/invandring..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (25) EU/EMU..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (26) Sjukvården..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (27) Jämförelser mellan kvinnor och män..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (28) Skola och utbildning..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (29) Företagens villkor..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (30) Energi och kärnkraft..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (31) Åldersomsorgen..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
 (32) Barnomsorgen..... ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1

33-39: Vilket sammanfattande betyg skulle Du vilja ge de olika partiernas politik? Sätt ett kryss för varje parti!

	Mycket bra	Ganska bra	Ganska dålig	Mycket dålig
(33) Moderaterna.....	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 1
(34) Centerpartiet.....	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 1
(35) Folkpartiet.....	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 1
(36) Kristdemokraterna.....	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 1
(37) Socialdemokraterna.....	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 1
(38) Vänsterpartiet.....	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 1
(39) Miljöpartiet.....	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 1

40: Tycker Du att en så kallad sanningssökning ska utreda IB-affären?

Ja...☐ 1 Nej...☐ 2 Vet inte/ingen åsikt...☐ 3

Tack för Din
medverkan!
V.g. lägg detta
papper i den
försedade boken!

Europaparlamentsvalet 1999

Sid 1

På Sveriges Television vill vi att valbeken i TV ska återspegla väljarnas åsikter.

Därför ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper.

Du ska inte skriva Ditt namn eftersom Du ska vara anonym för oss.

Resultaten kommer bara att kunna redovisas som siffror.

Ingen kan ta reda på hur just Du svarar.

Om någon fråga är svår att svara på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

Tack för att Du hjälper oss att göra en bra valbeka i TV!

1: Är Du kvinna eller man?

Kvinnor... ☐ 1 Man... ☐ 2

2: Vilket år är Du född?

År 1 9 1

3: Vilket parti röstade Du på idag?

Moderaterna... ☐ 1
Centerpartiet... ☐ 2
Folkpartiet... ☐ 3
Kristdemokraterna... ☐ 4
Socialdemokraterna... ☐ 5
Vänsterpartiet... ☐ 6
Miljöpartiet... ☐ 7
Annat parti... ☐ 81
Blankt... ☐ 82

4: Utnyttjade Du möjligheten att personrösta genom att sätta kryss för någon kandidat på Din valsedel?

Ja... ☐ 1 Nej... ☐ 2

5: När bestämde Du Dig för hur Du skulle rösta i EU-parlamentsvalet?

Idag... ☐ 1
Under senaste veckan... ☐ 2
Tidigare under valrörelsen... ☐ 3
Visste sedan länge hur jag skulle rösta... ☐ 4

6: Vilket parti röstade Du på i riksdagsvalet 1998?

Moderaterna... ☐ 1
Centerpartiet... ☐ 2
Folkpartiet... ☐ 3
Kristdemokraterna... ☐ 4
Socialdemokraterna... ☐ 5
Vänsterpartiet... ☐ 6
Miljöpartiet... ☐ 7
Annat parti... ☐ 81
Blankt... ☐ 82
Ej röstberättigad 1998... ☐ 83
Ej röstberättigad 1998... ☐ 84

7: Vilket parti röstade Du på i EU-parlamentsvalet 1995?

Moderaterna... ☐ 1
Centerpartiet... ☐ 2
Folkpartiet... ☐ 3
Kristdemokraterna... ☐ 4
Socialdemokraterna... ☐ 5
Vänsterpartiet... ☐ 6
Miljöpartiet... ☐ 7
Annat parti... ☐ 81
Blankt... ☐ 82
Röstade ej... ☐ 83
Ej röstberättigad 1995... ☐ 84
Måns ej säkert om/hur jag röstade... ☐ 85

8: Vilket parti skulle Du rösta på om det var riksdagsval idag?

Moderaterna... ☐ 1
Centerpartiet... ☐ 2
Folkpartiet... ☐ 3
Kristdemokraterna... ☐ 4
Socialdemokraterna... ☐ 5
Vänsterpartiet... ☐ 6
Miljöpartiet... ☐ 7
Annat parti... ☐ 8

9: Om det blir en folkomröstning om ett svenskt medlemskap i EMU (gemensamt valuta inom Europeiska Unionen), hur skulle Du rösta?

Ja till svenskt medlemskap i EMU... ☐ 1
Nej till svenskt medlemskap i EMU... ☐ 2
Vet inte/Har ingen åsikt... ☐ 3

10: Tycker Du det är positivt eller negativt om EU utvecklas till en förbundsstat, ett slags Europas förenade stater?

Mycket positivt... ☐ 1
Ganska positivt... ☐ 2
Varken positivt eller negativt... ☐ 3
Ganska negativt... ☐ 4
Mycket negativt... ☐ 5

11: Tycker Du att Sverige skall gå ut ur EU eller ska Sverige förbli medlem i EU?

Sverige skall gå ut ur EU... ☐ 1
Sverige skall förbli medlem i EU... ☐ 2
Ingen bestämd åsikt i frågan... ☐ 3

12: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle Du placera in Dig själv?

Klart till vänster... ☐ 1
Något till vänster... ☐ 2
Varken till vänster eller höger... ☐ 3
Något till höger... ☐ 4
Klart till höger... ☐ 5

13: Allmänt sett, hur stort förtroende har Du för svenska politiker?

Mycket stort... ☐ 1
Ganska stort... ☐ 2
Ganska litet... ☐ 3
Mycket litet... ☐ 4

14: Hur stort förtroende har Du för beslutsprocesserna i EU?

Mycket stort... ☐ 1
Ganska stort... ☐ 2
Ganska litet... ☐ 3
Mycket litet... ☐ 4

15: Hur ofta brukar Du gå till gudstjänst eller på möte i någon kyrka?

Minst en gång i månaden... ☐ 1
Några gånger om året... ☐ 2
Mera sällan... ☐ 3
Aldrig... ☐ 4

16: Är Du medlem i någon fackförening?

Ja, LO-förbund... ☐ 1
Ja, TCO-förbund... ☐ 2
Ja, SACO-förbund... ☐ 3
Nej... ☐ 4

Sid 2

17: Vilken av de här grupperna tillhör Du just nu?

- Förärvsarbetande ☐ 1
 Arbete i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ☐ 2
 Genomgått arbetsmarknadsutbildning i AMS regi ☐ 3
 Genomgått utbildning med stöd av Kunskapslyftet ☐ 4
 Arbetslös ☐ 5
 Alderspensionär ☐ 6
 Förtidspensionär ☐ 7
 Hjemarbetsställe ☐ 81
 Studerande ☐ 82

18: Vilken av de här yrkesgrupperna hör Du till?

- Tjänsteman ☐ 1
 Tjänsteman med arbetsledande funktion ☐ 2
 Tjänsteman med föreläsningsfunktion ☐ 3
 Arbetsledare ☐ 4
 Egenanställd arbetare ☐ 5
 Jordbrukare: ingen anställd ☐ 6
 Jordbrukare: en eller flera anställda ☐ 7
 Företagare: ingen anställd ☐ 82
 Företagare: 1-9 anställda ☐ 83
 Företagare: 10 eller fler anställda ☐ 84
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 85

19: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

- Statlig ☐ 1
 Kommunal (även landstingskommunal) ☐ 2
 Privat ☐ 3
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 4

Vilken betydelse har följande skäl för Ditt val av parti idag i EU-parlamentsvalet?

- 20: Partiernas politik i EU-frågor ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 21: Partiernas insatser i svensk politik ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 22: Gemensamt värdeaktat med mitt parti ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 23: Kandidaterna på valsedarna ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Och vilken betydelse har följande frågor för Ditt val av parti idag i EU-parlamentsvalet?

- 24: Miljön ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 25: Ekonomin ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 26: Sysselsättningen ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 27: Jordbruket ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 28: Freden i Europa ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 29: Den nationella självständigheten ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 30: Ekonomiska och monetära unionen (EMU) ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 31: Flyktingar/invandring ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 32: Utvärdering av EU med nya medlemsländer ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 33: Företagens villkor ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 34: Jämsställhet mellan kvinnor och män ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 35: Försvarsfrågan i EU ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 36: Demokratin i EU ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 37: Social välfärd ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

38: På det hela taget, är Du mycket nöjd, ganska nöjd, inte särskilt nöjd eller inte alls nöjd med det sätt på vilket demokratin fungerar i Sverige?

- Mycket nöjd ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
 Inte särskilt nöjd ☐ 3 ☐ 4

39: På det hela taget, är Du mycket nöjd, ganska nöjd, inte särskilt nöjd eller inte alls nöjd med det sätt på vilket demokratin fungerar i den Europeiska Unionen?

- Mycket nöjd ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
 Inte särskilt nöjd ☐ 3 ☐ 4

Tack för Din medverkan!

V.g. lägg detta papper i den försäglade boxen!

I valboken söndag 13 juni i SVT2 visar vi resultatet från denna undersökning

SVERIGES TELEVISION

Riksdagsvalet 2002

Vil på Sveriges Television vill att valkän i TV ska spegla väljarnas åsikter.

Därför ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper.

Du ska inte skriva Ditt namn eftersom Du ska vara anonym för oss.

Resultaten ska bara redovisas som siffror. Ingen kan ta reda på hur just Du har svarat.

Om någon fråga är svår att svara på hoppa över den och gå till nästa fråga.

Tack för att Du hjälper oss att göra en bra valvaka!

Vänliga hälsningar
SVERIGES TELEVISION

SIDAN 1

1-2: Vilket parti röstade Du på idag i ...
Särskilt kryssa för valdeltagare vid riksdagsvalet

1: riksdagsvalet	2: kommunvalet
Moderaterna.....	☐ 1
Centerpartiet.....	☐ 2
Folkpartiet.....	☐ 3
Kristdemokraterna.....	☐ 4
Socialdemokraterna.....	☐ 5
Vänsterpartiet.....	☐ 6
Miljöpartiet.....	☐ 7
Annat parti.....	☐ 8
Blankt.....	☐ 81
Röstade ej.....	☐ 82
Ej röstberättigad.....	☐ 83

3-4: Unnyttjade Du möjligheten att personrösta genom att sätta kryss för någon kandidat på Din valsedel i...

3: ...riksdagsvalet? Ja...☐ 1 Nej...☐ 2

4: ...kommunvalet? Ja...☐ 1 Nej...☐ 2

5: När bestämde Du Dig för vilket parti Du skulle rösta på i årets riksdagsval?

Idag.....	☐ 1
Under senaste veckan.....	☐ 2
Tidigare under valrörelsen.....	☐ 3
Visste sedan länge hur jag skulle rösta.....	☐ 4

6: Vilket eller vilka partier skulle Du helst vilja ha med i regeringen efter dagens val?

Kryssa för ett eller flera partier!	
Moderaterna.....	☐ 1
Centerpartiet.....	☐ 2
Folkpartiet.....	☐ 3
Kristdemokraterna.....	☐ 4
Socialdemokraterna.....	☐ 5
Vänsterpartiet.....	☐ 6
Miljöpartiet.....	☐ 7
Ingen bestämd åsikt.....	☐ 81

7: Vilket parti röstade Du på i förra riksdagsvalet 1998?

Moderaterna.....	☐ 1
Centerpartiet.....	☐ 2
Folkpartiet.....	☐ 3
Kristdemokraterna.....	☐ 4
Socialdemokraterna.....	☐ 5
Vänsterpartiet.....	☐ 6
Miljöpartiet.....	☐ 7
Annat parti.....	☐ 81
Blankt.....	☐ 82
Röstade ej.....	☐ 83
Ej röstberättigad 1998.....	☐ 84

8: Tycker Du att Sverige skall gå ut ur EU eller ska Sverige förbli medlem i EU?

Sverige skall gå ut ur EU.....	☐ 1
Sverige skall förbli medlem i EU.....	☐ 2
Ingen bestämd åsikt i frågan.....	☐ 3

9: Om det blir en folkomröstning om ett svenskt medlemskap i EMU, hur skulle Du rösta?

Ja till svenskt medlemskap i EMU.....	☐ 1
Nej till svenskt medlemskap i EMU.....	☐ 2
Vet inte/Har ingen åsikt.....	☐ 3

10: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle Du placera in Dig själv?

Klart till vänster.....	☐ 1
Något till vänster.....	☐ 2
Varken till vänster eller höger.....	☐ 3
Något till höger.....	☐ 4
Klart till höger.....	☐ 5

11: Allmänt sett, hur stort förtroende har Du för svenska politiker?

Mycket stort.....	☐ 1
Ganska stort.....	☐ 2
Ganska litet.....	☐ 3
Mycket litet.....	☐ 4

12: Är Du kvinna eller man?

Kvinnor.....	☐ 1
Män.....	☐ 2

13: Vilket år är Du född?

1	9	
---	---	--

14: Hur ofta brukar Du gå till gudstjänst eller kyrka/religiöst samfund?

Minst en gång i månaden.....	☐ 1
Några gånger om året.....	☐ 2
Mera sällan.....	☐ 3
Aldrig.....	☐ 4

15: Är Du medlem i någon fackförening?

Ja, LO-förbund.....	☐ 1
Ja, TCO-förbund.....	☐ 2
Ja, SACO-förbund.....	☐ 3
Nej.....	☐ 4

Fortsätt på
nästa sida

16: Vilken av de här grupperna tillhör Du?

- Förärvsarbete..... ☐ 1
 Arbete i arbetsmarknadspolitiska åtgärder..... ☐ 2
 Genomgått arbetsmarknadsutbildning i AMS regi..... ☐ 3
 Arbetslös..... ☐ 4
 Ålderspensionär..... ☐ 5
 Fördspensionär..... ☐ 6
 Hemarbetande..... ☐ 7
 Studerande..... ☐ 81

17: Vilken av de här yrkesgrupperna hör/hörde Du till?

- Tjänstemän..... ☐ 1
 Tjänstemän med arbetsledande funktion..... ☐ 2
 Tjänstemän med företagsledande funktion..... ☐ 3
 Arbetare..... ☐ 4
 Arbetsare med arbetsledande funktion..... ☐ 5
 Egenanställd arbetare..... ☐ 6
 Jordbrukare: ingen anställd..... ☐ 7
 Jordbrukare: en eller flera anställda..... ☐ 81
 Företagare: ingen anställd..... ☐ 82
 Företagare: 1-9 anställda..... ☐ 83
 Företagare: 10 eller fler anställda..... ☐ 81
 Aldrig yrkesarbetat..... ☐ 85

18: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

- Statlig..... ☐ 1
 Kommunal (även landstingskommunal)..... ☐ 2
 Privat..... ☐ 3
 Aldrig yrkesarbetat..... ☐ 4

--	--

SMA 2

19: Vilken betydelse har partiledaren för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?

Mycket stor ☐ 1 Ganska stor ☐ 2 Varken stor eller liten ☐ 3 Ganska liten ☐ 4 Mycket liten ☐ 5

20-34: Vilken betydelse har följande frågor för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?

	Mycket stor betydelse	Stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska stor betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
20: Skatterna.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
21: Miljön.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
22: Sysselsättningen.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
23: Svenska ekonomin.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
24: Svensk utrikes- och säkerhetspolitik.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
25: Lag och ordning.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
26: Flyktningar/invandring.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
27: EU/EMU.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
28: Sjukvården.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
29: Jämförbarhet mellan kvinnor och män.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
30: Skola och utbildning.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
31: Företagens villkor.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
32: Energi och kärnkraft.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
33: Äldreomsorgen.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
34: Barnomsorgen.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

35-37: Var någonstans har Du, Din far och Din mor huvudsakligen vuxit upp?

Sär ett kryss i varje kolumn!

	35: Du själv	36: Din far	37: Din mor
Ren landsbygd i Sverige.....	☐ 1	☐ 1	☐ 1
Mindre tätort i Sverige.....	☐ 2	☐ 2	☐ 2
Stad eller större tätort i Sverige.....	☐ 3	☐ 3	☐ 3
Stockholm, Göteborg eller Malmö.....	☐ 4	☐ 4	☐ 4
Annat land i Norden.....	☐ 5	☐ 5	☐ 5
Annat land i Europa.....	☐ 6	☐ 6	☐ 6
Land utanför Europa.....	☐ 7	☐ 7	☐ 7

Tack

för Din medverkan!
 Vänligen lägg detta papper i den förseglade boxen!

Resultat från undersökningen visas i valvakan i Sveriges Television söndagen den 15 september!

SVT

Folkomröstningen 2003

 SVT

Vi på Sveriges Television vill att valvakan ska spegla väljarnas åsikter. Därför ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper.

Du ska inte skriva Ditt namn eftersom Du ska vara anonym för oss. Resultaten ska bara redovisas som siffror. Ingen kan ta reda på hur just Du har svarat.

Om någon fråga är svår att svara på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

Tack för att Du hjälper oss att göra en bra valvaka!
Vänliga hälsningar
SVERIGES TELEVISION

1: Hur röstade Du idag i folkomröstningen om Sverige skall införa euro som valuta?
Sätt kryss
i rött
Jag röstade ja ☐ 1
Jag röstade nej ☐ 2
Jag röstade blankt ☐ 3

2: När bestämde Du Dig för hur Du skulle rösta i folkomröstningen?
Idag ☐ 1
Under senaste veckan ☐ 2
Tidigare under folkomröstningskampanjen (sedan 1 augusti) ☐ 3
Tidigare under 2003 ☐ 4
Visste sedan länge hur jag skulle rösta ☐ 5

3: Tror Du att Ja- eller Nej-sidan kommer att få flest röster i folkomröstningen?
Ja-sidan får flest röster ☐ 1
Nej-sidan får flest röster ☐ 2

4: Finns det någon förespråkare för Ja-sidan eller Nej-sidan som hade betydelse för hur Du röstade idag?
☐ 1 Ja, hans/hennes namn är:
☐ 2 Nej, ingen speciell förespråkare hade betydelse för hur jag röstade.

5: Tycker Du att folkomröstningen på det hela taget genomfördes på ett rättvist sätt eller gynnades något av alternativen?
Folkomröstningen genomfördes på ett rättvist sätt ☐ 1
Ja-sidan gynnades ☐ 2
Nej-sidan gynnades ☐ 3

6: Tycker Du att Sverige skall gå ut ur EU eller förbli medlem i EU?
Sverige skall gå ut ur EU ☐ 1
Sverige skall förbli medlem i EU ☐ 2
Ingen bestämd åsikt i frågan ☐ 3

7: Tycker Du det är positivt eller negativt om EU utvecklas till en förbundsstat, ett slags Europas förenta stater?
Mycket positivt ☐ 1
Ganska positivt ☐ 2
Varken positivt eller negativt ☐ 3
Ganska negativt ☐ 4
Mycket negativt ☐ 5

8: Vad tycker Du om folkomröstningar i framtiden?
Vi bör ha fler folkomröstningar i olika frågor ☐ 1
Vi bör vara sparsamma med folkomröstningar ☐ 2
Vi bör inte ha några folkomröstningar, utan låta riksdagen fatta beslut ☐ 3

9: Vilket parti skulle Du rösta på om det var riksdagsvalet idag?
Sätt ett kryss i vardera kolumn!
Moderaterna ☐ 1
Centerpartiet ☐ 2
Folkpartiet ☐ 3
Kristdemokraterna ☐ 4
Socialdemokraterna ☐ 5
Vänsterpartiet ☐ 6
Miljöpartiet ☐ 7
Annat parti ☐ 8
Ej röstberättigad ☐ 82
Blankt ☐ 83
Röstade ej ☐ 84

10: Vilket parti skulle Du rösta på om det var riksdagsvalet 2002?
Moderaterna ☐ 1
Centerpartiet ☐ 2
Folkpartiet ☐ 3
Kristdemokraterna ☐ 4
Socialdemokraterna ☐ 5
Vänsterpartiet ☐ 6
Miljöpartiet ☐ 7
Annat parti ☐ 8
Ej röstberättigad ☐ 82
Blankt ☐ 83
Röstade ej ☐ 84

11: Är Du kvinna eller man?
Kvinn ☐ 1
Man ☐ 2

12: Vilket år är Du född?
1 9

13: Är du svensk medborgare?
Ja ☐ 1
Nej ☐ 2

14: Är Du medlem i någon fackförening?
Ja, LO-förbund ☐ 1
Ja, TCO-förbund ☐ 2
Ja, SACO-förbund ☐ 3
Nej ☐ 4

15: Har Du under de senaste 12 månaderna besökt något land där man har euro som valuta?
Ja, flera gånger ☐ 1
Ja, någon gång ☐ 2
Nej ☐ 3

16: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle Du placera in Dig själv?
Klart till vänster ☐ 1
Något till vänster ☐ 2
Varken till vänster eller höger ☐ 3
Något till höger ☐ 4
Klart till höger ☐ 5

17: Allmänt sett, hur stort förroende har Du för svenska politiker?
Mycket stort ☐ 1
Ganska stort ☐ 2
Ganska litet ☐ 3
Mycket litet ☐ 4

Fortsätt på nästa sida

SIDAN 1

SIDAN 2	
---------	--

Europaparlamentsundersökningen 2004

Vi på Sveriges Television vill att valkänna ska spegla väljarnas åsikter. Därför ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper.

Du ska inte skriva Ditt namn eftersom Du ska vara anonym för oss.

Resultaten ska bara redovisas som siffror. Ingen kan ta reda på hur just Du har svarat.

Om någon fråga är svår att svara på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

Tack för att Du hjälper oss att göra en bra valvaka!

Vanliga hälsningar
SVERIGES TELEVISION

2004 SIDAN 1

1: Vilket parti röstade Du på idag?

Moderaterna..... ☐ 1

Centerpartiet..... ☐ 2

Folkpartiet..... ☐ 3

Kristdemokraterna..... ☐ 4

Socialdemokraterna..... ☐ 5

Vänsterpartiet..... ☐ 6

Miljöpartiet..... ☐ 7

Juniförbundet..... ☐ 81

Annat parti..... ☐ 82

Blankt..... ☐ 83

2: Ungefärlig Du möjligheeten att personröstas genom att sätta kryss för någon kandidat på Din valsedel?

Ja..... ☐ 1 Nej..... ☐ 2

3: När bestämde Du Dig för vilket parti Du skulle rösta på i EU-parlamentsvalet?

Idag..... ☐ 1

Under senaste veckan..... ☐ 2

Tidigare under valförelsen..... ☐ 3

Visste sedan länge hur jag skulle rösta..... ☐ 4

4: Vilket parti skulle Du rösta på om det var riksdagsval idag?

Moderaterna..... ☐ 1

Centerpartiet..... ☐ 2

Folkpartiet..... ☐ 3

Kristdemokraterna..... ☐ 4

Socialdemokraterna..... ☐ 5

Vänsterpartiet..... ☐ 6

Miljöpartiet..... ☐ 7

Annat parti..... ☐ 81

Ej röstberättigad..... ☐ 82

5: Hur röstade Du 2003 i folkomröstningen om Sverige skall införa euro som valuta?

Jag röstade ja..... ☐ 1

Jag röstade nej..... ☐ 2

Jag röstade blankt..... ☐ 3

Ej röstberättigad..... ☐ 4

Röstade ej..... ☐ 5

6: Tycker Du att Sverige skall ha en folkomröstning om EU:s nya grundlag?

Ja..... ☐ 1 Nej..... ☐ 2

Vet inte/Har ingen åsikt..... ☐ 3

7: Om det blir en folkomröstning om EU:s nya grundlag, hur skulle Du rösta?

Ja till grundlagen..... ☐ 1

Nej till grundlagen..... ☐ 2

Vet inte/Har ingen åsikt..... ☐ 3

8: Tycker Du att Sverige skall gå ut ur EU eller förbli medlem i EU?

Sverige skall gå ut ur EU..... ☐ 1

Sverige skall förbli medlem i EU..... ☐ 2

Ingen bestämd åsikt i frågan..... ☐ 3

9: Tycker Du det är positivt eller negativt om EU utvecklas till en förbundsstat, ett slags Europas förenade stater?

Mycket positivt..... ☐ 1

Ganska positivt..... ☐ 2

Varken positivt eller negativt..... ☐ 3

Ganska negativt..... ☐ 4

Mycket negativt..... ☐ 5

Var någonstans har Du, Din far och Din mor huvudsakligen vuxit upp?

10: Du själv	11: Din far	12: Din mor
Ren landsbygd i Sverige..... ☐ 1	 ☐ 1	 ☐ 1
Mindre tätort i Sverige..... ☐ 2	 ☐ 2	 ☐ 2
Stad eller större tätort i Sverige..... ☐ 3	 ☐ 3	 ☐ 3
Stockholm, Göteborg, Malmö..... ☐ 4	 ☐ 4	 ☐ 4
Annat land i Norden..... ☐ 5	 ☐ 5	 ☐ 5
Annat land i Europa..... ☐ 6	 ☐ 6	 ☐ 6
Land utanför Europa..... ☐ 7	 ☐ 7	 ☐ 7

Sätt ett kryss i varje kolumn!

13: Är du svensk medborgare?

Ja..... ☐ 1 Nej..... ☐ 2

14: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle Du placera in Dig själv?

Klar till vänster..... ☐ 1

Något till vänster..... ☐ 2

Varken till vänster eller höger..... ☐ 3

Något till höger..... ☐ 4

Klar till höger..... ☐ 5

15: Allmänt sett, hur stort förtroende har Du för svenska politiker?

Mycket stort..... ☐ 1

Ganska stort..... ☐ 2

Ganska litet..... ☐ 3

Mycket litet..... ☐ 4

16: Är Du kvinna eller man?

Kvinn..... ☐ 1 Man..... ☐ 2

17: Vilket år är Du född?

Skriv Ditt födelsår!

1	9	
----------	----------	--

18: Är Du medlem i någon fackförening?

Ja, LO-förbund..... ☐ 1

Ja, TCO-förbund..... ☐ 2

Ja, SACO-förbund..... ☐ 3

Nej..... ☐ 4

Fortsätt på nästa sida

19: Vilken av de här grupperna tillhör Du?

- Förvärvsbitande ☐ 1
 Arbete i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ☐ 2
 Genomgår arbetsmarknadsutbildning i AMS regi ☐ 3
 Arbetslös ☐ 4
 Ålderspensionär/A-viderspensionär ☐ 5
 Förtidspensionär/Sjukpensionär ☐ 6
 Hemarbetsställe ☐ 7
 Studerande ☐ 8

20: Vilken av de här yrkesgrupperna hör/hörde Du till?

- Tjänstemän ☐ 1
 Tjänstemän med arbetsledande funktion ☐ 2
 Tjänstemän med företagsledande funktion ☐ 3
 Arbetare ☐ 4
 Arbetare med arbetsledande funktion ☐ 5
 Jordbrukare, ingen anställd ☐ 6
 Jordbrukare: en eller flera anställda ☐ 7
 Företagare: ingen anställd ☐ 8
 Företagare: 1-9 anställda ☐ 81
 Företagare: 10 eller fler anställda ☐ 82
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 83
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 84

21: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

- Statlig ☐ 1
 Kommunal (även landstingskommunal) ☐ 2
 Privat ☐ 3
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 4

22: Hur ofta brukar Du gå till gudstjänst eller på möte i någon kyrka/reliöst samfund?

- Minst en gång i månaden ☐ 1
 Några gånger om året ☐ 2
 Mer sällan ☐ 3
 Aldrig ☐ 4

Vilken betydelse har följande skäl för Ditt val av parti idag i EU-parlamentsvalet?

Sätt ett kryss på varje rad!

- 23: Partiets politik i EU-frågor ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 24: Partiets insatser i svensk politik ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 25: Gammal vana/folkligt med mitt parti ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 26: Kandidaterna på valsedlarna ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Och vilken betydelse har följande frågor för Ditt val av parti idag i EU-parlamentsvalet?

Sätt ett kryss på varje rad!

- 27: Miljön ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 28: Ekonomin ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 29: Sysselsättningen ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 30: Frågan om jordbruksstödet i EU ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 31: Freden i Europa ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 32: Den nationella självständigheten ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 33: Frågan om Sverige skall inlösa euroen som valuta ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 34: Flyktingar/Invandring ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 35: Utvidgning av EU med nya medlemsländer ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 36: Förenings villkor ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 37: Jämslältheten mellan kvinnor och män ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 38: Försvarsfrågan i EU ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 39: Demokratin i EU ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 40: Sociala villkoren ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
 41: Drogpolitiken (alkohol, narkotika etc) ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

På det hela taget, är Du mycket nöjd, ganska nöjd, inte särskilt nöjd eller inte alls nöjd med det sätt på vilket demokratin fungerar....

- 42: ... i Sverige? ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
 43: ... i Europeiska unionen? ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4

Tack för Din medverkan!

Vänligen lägg detta papper i den förseglade boxen!

Resultat från undersökningen visas i valvakor i Sveriges Television

Riksdagsvalet 2006

Vi på Sveriges Television vill att valvakan i TV ska spegla väljarnas åsikter.

Där för ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper.

Du ska inte skriva Ditt namn eftersom Du ska vara anonym för oss.

Resultaten ska bara redovisas som siffror. Ingen kan ta reda på hur just Du har svarat.

Om någon fråga är svar att svara på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

Tack för att Du hjälper oss att göra en bra valvaka!

Vanliga halsningar
SVERIGES TELEVISION

1-2: Vilket parti röstade Du på idag i ...

1: *Satt ett kryss för vardagsvalet*

2: *riksdagsvalet*

Moderaterna	1	2
Folkpartiet	3	4
Kristdemokraterna	5	6
Socialdemokraterna	7	8
Vänsterpartiet	9	10
Miljöpartiet	11	12
Feministiskt initiativ	13	14
Junilistan	15	16
Sverigedemokraterna	17	18
Pensionärspartiet (SP)	19	20
Sjukvårdspartiet	21	22
Annat parti	23	24
Blankt	25	26
Röstade ej	27	28
Ej röstberättigad	29	30

3-4: Unyttjade Du möjligheten att personbsta genom att sätta kryss för någon kandidat på Din valsedel i...

3: ... riksdagsvalet?Ja ☐ 1Nej ☐ 2

4: ... kommunvalet?Ja ☐ 1Nej ☐ 2

5: När bestämde Du Dig för vilket parti Du skulle rösta på i årets riksdagsval?

Idag.....☐ 1

Under senaste veckan.....☐ 2

Tidigare under valrörelsen.....☐ 3

Vissste sedan länge hur jag skulle rösta.....☐ 4

6: Hur bra överensstämmer Dina åsikter med det parti Du röstade på i riksdagsvalet?

Mycket bra	1
Ganska bra	2
Varken bra eller dåligt	3
Ganska dåligt	4
Mycket dåligt	5

7: Vilket parti röstade Du på i förra riksdagsvalet 2002?

Moderaterna	1
Centerpartiet	2
Folkpartiet	3
Kristdemokraterna	4
Socialdemokraterna	5
Vänsterpartiet	6
Miljöpartiet	7
Annat parti	8
Blankt	9
Röstade ej	10
Ej röstberättigad 2002	11

8: Vilket eller vilka partier skulle Du helst vilja ha med i regeringen efter dagens val?

Kryssa för ett eller flera partier!

Moderaterna	1
Centerpartiet	2
Folkpartiet	3
Kristdemokraterna	4
Socialdemokraterna	5
Vänsterpartiet	6
Miljöpartiet	7
Ingen bestämd åsikt	8

9: Tycker Du att Sverige skall gå ut ur EU eller ska Sverige förbli medlem i EU?

Sverige skall gå ut ur EU.....☐ 1

Sverige skall förbli medlem i EU.....☐ 2

Ingen bestämd åsikt i frågan.....☐ 3

10: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var skulle Du placera in Dig själv?

Klart till vänster	1
Något till vänster	2
Varken till vänster eller höger	3
Något till höger	4
Klart till höger	5

11: Allmänt sett, hur stort förtroende har Du för svenska politiker?

Mycket stort	1
Ganska stort	2
Ganska litet	3
Mycket litet	4

12: Är Du kvinna eller man?

Kvinnor	1
Man	2

13: Vilket år är Du född?

1	9	
---	---	--

14: Hur ofta brukar Du gå till gudstjänst eller på möte i någon kyrka/religiöst samfund?

Minst en gång i månaden	1
Några gånger om året	2
Mera sällan	3
Alldrig	4

15: Är Du medlem i någon fackförening?

Ja, LO-förbund	1
Ja, TCO-förbund	2
Ja, SACO-förbund	3
Nej	4

Föreslå på nästa sida

16: Vilken av de här grupperna tillhör Du?

- Förärvsarbete (även sjukskriven, förtäldledig)..... ☐ 1
 Arbete i arbetsmarknadspolitiska åtgärder..... ☐ 2
 Genomgått arbetsmarknadsutbildning i AMS regi..... ☐ 3
 Arbetslös..... ☐ 4
 Alderspensionär/Avtalspensionär..... ☐ 5
 Förtidspensionär/Sjukpensionär..... ☐ 6
 Hemarbetande..... ☐ 7
 Studerande..... ☐ 81

17: Vilken av de här yrkesgrupperna hör/hörde Du till?

- Tjänstemän..... ☐ 1
 Tjänstemän med arbetsledande funktion..... ☐ 2
 Tjänstemän med företagsledande funktion..... ☐ 3
 Arbetare..... ☐ 4
 Arbetare med arbetsledande funktion..... ☐ 5
 Jordbrukare: ingen anställd..... ☐ 6
 Jordbrukare: en eller flera anställda..... ☐ 7
 Företagare: ingen anställd..... ☐ 81
 Företagare: 1-9 anställda..... ☐ 82
 Företagare: 10 eller fler anställda..... ☐ 83
 Aldrig yrkesarbetat..... ☐ 84

18: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

- Statlig..... ☐ 1
 Kommunal (även landstingskommunal)..... ☐ 2
 Privat..... ☐ 3
 Aldrig yrkesarbetat..... ☐ 4

19: Vilken betydelse hade partiledaren för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?

- Mycket stor..... ☐ 1
 Ganska stor..... ☐ 2
 Varken stor eller liten..... ☐ 3
 Ganska liten..... ☐ 4
 Mycket liten..... ☐ 5

20-35: Vilken betydelse hade följande frågor för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?

- Sätt ett kryss på varje rad!*
	Mycket stor betydelse	Ganska stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
20: Skatterna.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
21: Miljön.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
22: Sysselsättningen.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
23: Svenska ekonomin.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
24: Din egen ekonomi.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
25: Svensk utrikes- och säkerhetspolitik.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
26: Lag och ordning.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
27: Flyktningar/invandring.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
28: EU/EMU.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
29: Sjukvården.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
30: Jämförbarhet mellan kvinnor och män.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
31: Skola och utbildning.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
32: Företagens villkor.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
33: Energi och kärnkraft.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
34: Äldreomsorgen.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
35: Barnomsorgen.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

36-38: Var någonstans har Du, Din far och Din mor huvudsakligen vuxit upp?

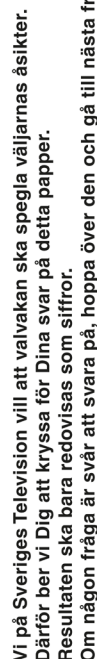
- Sätt ett kryss i varje kolumn!*
	Du själv	Din far	Din mor
Ren landsbygd i Sverige.....	☐ 1	☐ 1	☐ 1
Mindre tätort i Sverige.....	☐ 2	☐ 2	☐ 2
Stad eller större tätort i Sverige.....	☐ 3	☐ 3	☐ 3
Stockholm, Göteborg eller Malmö.....	☐ 4	☐ 4	☐ 4
Annat land i Norden.....	☐ 5	☐ 5	☐ 5
Annat land i Europa.....	☐ 6	☐ 6	☐ 6
Land utanför Europa.....	☐ 7	☐ 7	☐ 7

Tack

för Din medverkan!
 Vänligen lägg detta papper
 i den förseglade boxen!

Resultat från undersökningen visas
 i valvakan i Sveriges Television
 söndagen den 17 september!

5: Vilket parti röstade Du på idag?

Moderaterna	☐	1
Centerpartiet	☐	2
Folkpartiet	☐	3
Socialdemokraterna	☐	4
Vänsterpartiet	☐	5
Milljöpartiet	☐	6
Junilistan	☐	7
Feministiskt initiativ	☐	81
Präripartiet	☐	82
Sverigedemokraterna	☐	83
Annat parti	☐	84
Blankt	☐	85
	☐	86

6: Upplyste Du möjligheten att person-
rösta genom att sätta kryss för någon
kandidat på Din valsedel?

Ja ☐ 1

Nej ☐ 2

7: När bestämde Du Dig för vilket parti Du
skulle rösta på i Europaparlamentsvalet?

Idag ☐ 1

Under senaste veckan ☐ 2

Tidigare under valrörelsen ☐ 3

Visse sedan länge hur jag skulle rösta ☐ 4

8: Man talar ibland om att politiska åsikter
kan placeras in på en vänster-högerskala.
Var någonstans skulle Du placera in Dig
själv?

Kart till vänster	☐	1
Något till vänster	☐	2
Varken till vänster eller höger	☐	3
Något till höger	☐	4
Kart till höger	☐	5

5: Vilket parti skulle Du rösta på
om det var riksdagsval i dag?

Moderaterna	☐	1
Centerpartiet	☐	2
Folkpartiet	☐	3
Socialdemokraterna	☐	4
Vänsterpartiet	☐	5
Milljöpartiet	☐	6
Junilistan	☐	7
Feministiskt initiativ	☐	81
Präripartiet	☐	82
Sverigedemokraterna	☐	83
Annat parti	☐	84
Ej rösterättigad	☐	85
	☐	86

6: Allmänt sett, hur stort förtroende
har Du för svenska politiker?

Mycket stort	☐	1
Ganska stort	☐	2
Ganska litet	☐	3
Mycket litet	☐	4

7: Tycker Du att Sverige skall gå
ut ur EU eller förbli medlem i EU?

Sverige skall gå ut ur EU	☐	1
Sverige skall förbli medlem i EU	☐	2
Ingen bestämd åsikt i frågan	☐	3

8: Allmänt sett, vilken är Din
inställning till EU?

Mycket positiv	☐	1
Ganska positiv	☐	2
Varken positiv eller negativ	☐	3
Ganska negativ	☐	4
Mycket negativ	☐	5
Ingen upptätning	☐	6

9: Tycker Du det är positivt eller
negativt om EU utvecklas till en
förbundsstat, ett slags Europas
föreinte stater?

Mycket positivt	☐	1
Ganska positivt	☐	2
Varken positivt eller negativt	☐	3
Ganska negativt	☐	4
Mycket negativt	☐	5

10: Är Du kvinna eller man?

Kvinn ☐ 1

Man ☐ 2

11: Vilket år är Du född?

Skriv Din födelsedag

1	9	

12: Är Du svensk medborgare?

Ja ☐ 1

Nej ☐ 2

13: Du själv

Ren landsbygd i Sverige	☐	1
Minre tätort i Sverige	☐	2
Stad eller större tätort i Sverige	☐	3
Stockholm, Göteborg, Malmö	☐	4
Annat land i Norden	☐	5
Annat land i Europa	☐	6
Land utanför Europa	☐	7

14: Din far

	☐	1
	☐	2
	☐	3
	☐	4
	☐	5
	☐	6
	☐	7

15: Din mor

	☐	1
	☐	2
	☐	3
	☐	4
	☐	5
	☐	6
	☐	7

16: Vilken skuldbildning har Du? Markera det alternativ som Du anser
passar bäst in på Dig.

Ej fullgör grundskola eller motsvarande obligatorisk skola	☐	1
Grundskola eller motsvarande obligatorisk skola	☐	2
Studier vid gymnasium, folkhögskola eller motsvarande	☐	3
Examen från gymnasium, folkhögskola eller motsvarande	☐	4
Examen från högskola/ universitet	☐	5
Studier/examen från högskola/ universitet	☐	6
Studier/examen från forskarutbildning	☐	7

17: Sverige?

Mycket nöjd	☐	1
Ganska nöjd	☐	2
Inte särskilt nöjd	☐	3
Inte alls nöjd	☐	4

18: Europeiska unionen?

Mycket nöjd	☐	1
Ganska nöjd	☐	2
Inte särskilt nöjd	☐	3
Inte alls nöjd	☐	4

Fortsätt på nästa sida

19: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

Statlig ☐ 1
Kommunal (även landstingskommunal) ☐ 2
Privat ☐ 3
Aldrig yrkesarbetat ☐ 4

20: Vilken av de här grupperna tillhör Du?

Förvärsarbetande (även sjukskriven, föräldraledig) ☐ 1
Arbetsutbildning i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ☐ 2
Arbetslös ☐ 3
Ålderspensionär/Avtalspensionär ☐ 4
Har sjuk- eller aktivitetsersättning ☐ 5
Hemarbete ☐ 6
Studerande ☐ 7

21: Vilken av de här yrkesgrupperna hör/hörde Du till?

Tjänsteman ☐ 1
Tjänsteman med arbetsledande funktion ☐ 2
Tjänsteman med företagsverksamhetsledande funktion ☐ 3
Arbetsledare ☐ 4
Arbetsledare med arbetsledande funktion ☐ 5
Jordbrukare: ingen anställd ☐ 6
Jordbrukare: en eller flera anställda ☐ 7
Företagare: ingen anställd ☐ 81
Företagare: 1-9 anställda ☐ 82
Företagare: 10 eller fler anställda ☐ 83
Aldrig yrkesarbetat ☐ 84

22: Är Du medlem i någon fackförening?

Ja, LO-förbund ☐ 1
Ja, TCO-förbund ☐ 2
Ja, SACO-förbund ☐ 3
Nej ☐ 4

23: Hur ofta brukar Du gå till gudstjänst eller på möte i någon kyrka/religiöst samfund?

Minst en gång i månaden ☐ 1
Några gånger om året ☐ 2
Mera sällan ☐ 3
Aldrig ☐ 4

Vilken betydelse har följande skäl för Ditt val av parti idag i Europaparlamentsvalet? Sätt ett kryss på varje rad!

	Mycket stor betydelse	Ganska stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
24: Partiernas politik i EU-frågor.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
25: Partiernas insatser i svensk politik.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
26: Gammal vana/lojalitet med mitt parti.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
27: Kandidaterna på valsedlarna.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Och vilken betydelse har följande frågor för Ditt val av parti idag i Europaparlamentsvalet? Sätt ett kryss på varje rad!

	Mycket stor betydelse	Ganska stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
28: Miljön.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
29: Ekonomin.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
30: Sysselsättningen.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
31: Frågan om jordbruksstödet i EU.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
32: Freden i Europa.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
33: Den nationella självständigheten.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
34: Om Sverige skall införa euron som valuta.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
35: Flyktningar/invandring.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
36: Turkiets medlemskap i EU.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
37: Företagens villkor.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
38: Jämställdheten mellan kvinnor och män.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
39: Försvarsfrågan i EU.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
40: Demokratin i EU.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
41: Sociala välfärden.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
42: Drogpolitiken (alkohol, narkotika etc).....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
43: Fackföreningsarnas ställning.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
44: Brottsbekämpning.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
45: Frågan om fildelning.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
46: Energi och kärnkraft.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
47: EU:s utrikespolitik.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Tack för Din medverkan!

Vänligen lägg detta papper i den förseglade boxen!
Resultat från undersökningen visas i valvakan i Sveriges Television den 7 juni klockan 21.00.

Vi på Sveriges Television vill att valvakan ska spegla väljarnas åsikter. Därför ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper. Resultaten ska bara redovisas som siffror. Om någon fråga är svar att svara på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

- 1-2: Vilket parti röstade Du på idag i... 2: Sätt ett kryss för riksdags- kommun- valet valet
- 1: Sätt ett kryss för riksdags- kommun- valet valet
- 3: riksdagsvalet? ..Ja ☐ 1 Nei ☐ 2
- 4: kommunvalet? ..Ja ☐ 1 Nei ☐ 2
- 5: När bestämde Du Dig för vilket parti Du skulle rösta på i årets riksdagsval? Idag ☐ 1 Under senaste veckan ☐ 2 Tidigare under valrörelsen ☐ 3 Visste sedan länge hur jag skulle rösta ☐ 4
- 3-4: Unyttjade Du möjligheten att personrösta genom att sätta kryss för någon kandidat på Din valsedel i... 3: riksdagsvalet? ..Ja ☐ 1 Nei ☐ 2
- 4: kommunvalet? ..Ja ☐ 1 Nei ☐ 2

- 6: Vilket parti röstade Du på i förra riksdagsvalet 2006? Moderaterna ☐ 1 Centerpartiet ☐ 2 Folkpartiet ☐ 3 Kristdemokraterna ☐ 4 Socialdemokraterna ☐ 5 Vänsterpartiet ☐ 6 Miljöpartiet ☐ 7 Sverigedemokraterna ☐ 8 Annat parti ☐ 9 Röstade ej ☐ 10 Ej röstberättigad 2006 ☐ 11
- 7: Allmänt sett, hur stort förtroende har Du för svenska politiker? Mycket stort ☐ 1 Ganska stort ☐ 2 Ganska litet ☐ 3 Mycket litet ☐ 4
- 8: Vilket eller vilka partier skulle Du helst vilja ha med i regeringen efter dagens val? Kryssa för ett eller flera partier! Moderaterna ☐ 1 Centerpartiet ☐ 2 Folkpartiet ☐ 3 Kristdemokraterna ☐ 4 Socialdemokraterna ☐ 5 Vänsterpartiet ☐ 6 Miljöpartiet ☐ 7 Sverigedemokraterna ☐ 8 Ingen bestämd åsikt ☐ 9

- 9: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högskala. Var någonstans skulle Du placera in Dig själv? Klart till vänster ☐ 1 Något till vänster ☐ 2 Varken till vänster eller höger ☐ 3 Något till höger ☐ 4 Klart till höger ☐ 5
- 10: Är Du kvinna eller man? Kvinna ☐ 1 Man ☐ 2
- 11: Vilket år är Du född? 1 9
- 12-14: Var någonstans har Du, Din far och Din mor huvudsakligen vuxit upp? 12: Du själv 13: Din far 14: Din mor
- Ren landsbygd i Sverige ☐ 1 Mindre tätort i Sverige ☐ 2 Stad eller större tätort i Sverige ☐ 3 Stockholm, Göteborg, Malmö ☐ 4 Annat land i Norden ☐ 5 Annat land i Europa ☐ 6 Land utanför Europa ☐ 7
- 15: Hur ofta brukar Du gå till guds tjänst eller på möte i någon kyrka/religiöst samfund? Minst en gång i månaden ☐ 1 Några gånger om året ☐ 2 Mera sällan ☐ 3 Aldrig ☐ 4

Fortsätt på nästa sida →

16: Vilken av de här grupperna tillhör Du?

- Fönärsarbetande (även sjukskrivna föräldraledig) ☐ 1
 Arbete/utbildning i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ☐ 2
 Arbetslös ☐ 3
 Ålderspensionär/Avtalspensionär ☐ 4
 Har sjuk- eller aktivitetsersättning ☐ 5
 Hemsjukvård ☐ 6
 Studerande ☐ 7

17: Vilken av de här yrkesgrupperna hör/hörde Du till?

- Tjänsteman ☐ 1
 Tjänsteman med arbetsledande funktion ☐ 2
 Tjänsteman med företags-verksamhetsledande funktion ☐ 3
 Arbetare ☐ 4
 Arbetare med arbetsledande funktion ☐ 5
 Jordbrukare: ingen anställd ☐ 6
 Jordbrukare: en eller flera anställda ☐ 7
 Företagare: ingen anställd ☐ 8
 Företagare: 1 - 9 anställda ☐ 9
 Företagare: 10 eller fler anställda ☐ 10
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 11

18: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

- Statlig ☐ 1
 Kommunal (även landstingskommunal) ☐ 2
 Privat ☐ 3
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 4

19: Är Du medlem i någon fackförening?

- Ja, LO-förbund ☐ 1
 Ja, TCO-förbund ☐ 2
 Ja, SACO-förbund ☐ 3
 Nej ☐ 4

20: Vilken betydelse hade partiledaren för Ditt val av parti i riksdagsvalet i dag?

- Mycket stor ☐ 1
 Ganska stor ☐ 2
 Varken stor eller liten ☐ 3
 Ganska liten ☐ 4
 Mycket liten ☐ 5

21-39: Vilken betydelse hade följande frågor för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?

- Sätt ett kryss på varje rad!
	Mycket stor betydelse	Ganska stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
21: Skatterna	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
22: Miljön	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
23: Sysselsättningen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
24: Svenska ekonomin	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
25: Din egen ekonomi	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
26: Svensk utrikes- och säkerhetspolitik	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
27: Lag och ordning	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
28: Flyktingar/invandring	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
29: EU/euro	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
30: Sjukvården	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
31: Jämställdheten mellan kvinnor och män	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
32: Skola och utbildning	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
33: Företagens villkor	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
34: Energi och kärnkraft	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
35: Åldersomsorgen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
36: Barnomsorgen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
37: Sociala välfärden	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
38: Pensionerna	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
39: Frågan om svensk militär närvaro i Afghanistan	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

40-47: Vilket block tycker Du har bäst politik när det gäller...

	De rödgröna V/SMP	Alliansen C/FP/KD/M	Ingen upplåtning
40: Svenska ekonomin	☐ 1	☐ 2	☐ 3
41: Sysselsättningen	☐ 1	☐ 2	☐ 3
42: Miljön	☐ 1	☐ 2	☐ 3
43: Sjukvården	☐ 1	☐ 2	☐ 3
44: Sociala välfärden	☐ 1	☐ 2	☐ 3
45: Skola och utbildning	☐ 1	☐ 2	☐ 3
46: Skatterna	☐ 1	☐ 2	☐ 3
47: Pensionerna	☐ 1	☐ 2	☐ 3

Tack för Din medverkan!

Vänligen lägg detta papper i den försedlade boxen!

Resultat från undersökningen visas i valvakan i Sveriges Television söndagen den 19 september 20.00

svt

Europaparlamentsvalet 2014

Vi på Sveriges Television vill att valvakan ska spegla väljarnas åsikter.
Därför ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper.
Resultaten ska bara redovisas som siffror.
Om någon fråga är svår att svara på,
hoppla över den och gå till nästa fråga.

svt

1: Vilket parti röstade Du på idag?

Moderaterna	☐ 1
Centerpartiet	☐ 2
Folkpartiet	☐ 3
Kristdemokraterna	☐ 4
Socialdemokraterna	☐ 5
Vänsterpartiet	☐ 6
Miljöpartiet	☐ 7
Piratpartiet	☐ 8
Sverigedemokraterna	☐ 9
Feministiskt Initiativ	☐ 10
Annat parti	☐ 11
Junilistan	☐ 12
Blankt	☐ 13

2: Uttyttjade Du möjligheten att person-
rösta genom att sätta kryss för någon
kandidat på Din valseedel?

Ja ☐ 1 Nej ☐ 2

3: När bestämde Du Dig för vilket parti Du
skulle rösta på i Europaparlamentsvalet?

Idag ☐ 1

Under senaste veckan ☐ 2

Tidigare under valrörelsen ☐ 3

Visste sedan länge hur jag skulle rösta ☐ 4

4: Man talar ibland om att politiska åsikter
kan placeras in på en vänster-högerskala.
Var någonstans skulle Du placera in Dig
själv?

Klart till vänster ☐ 1

Nagot till vänster ☐ 2

Varken till vänster eller höger ☐ 3

Nagot till höger ☐ 4

Klart till höger ☐ 5

5: Vilket parti skulle Du rösta på om
det var riksdagsval i dag?

Moderaterna	☐ 1
Centerpartiet	☐ 2
Folkpartiet	☐ 3
Kristdemokraterna	☐ 4
Socialdemokraterna	☐ 5
Vänsterpartiet	☐ 6
Miljöpartiet	☐ 7
Piratpartiet	☐ 8
Sverigedemokraterna	☐ 9
Feministiskt Initiativ	☐ 10
Annat parti	☐ 11
Junilistan	☐ 12
Ej röstberättigad	☐ 13

6: Allmänt sett, hur stort förtroende
har Du för svenska politiker?

Mycket stort ☐ 1

Ganska stort ☐ 2

Ganska litet ☐ 3

Mycket litet ☐ 4

7: Tycker Du att Sverige skall gå ut ur EU
eller förbli medlem i EU?

Sverige skall gå ut ur EU ☐ 1

Sverige skall förbli medlem i EU ☐ 2

Ingen bestämd åsikt i frågan ☐ 3

8: Allmänt sett, vilken är Din
inställning till EU?

Mycket positiv ☐ 1

Ganska positiv ☐ 2

Varken positiv eller negativ ☐ 3

Ganska negativ ☐ 4

Mycket negativ ☐ 5

Ingen uppfattning ☐ 6

9: Tycker Du det är positivt eller negativt om EU utvecklas till en
förbundsstat, ett slags Europas förenta stater?

Mycket positivt ☐ 1

Ganska positivt ☐ 2

Varken positivt eller negativt ☐ 3

Ganska negativt ☐ 4

Mycket negativt ☐ 5

10: Är Du kvinna eller man?

Kvinnor ☐ 1 Man ☐ 2

11: Vilket år är Du född? Skriv Ditt födelseår

1 9

12: Är Du svensk medborgare?

Ja ☐ 1 Nej ☐ 2

13-15: Var någonstans har Du, Din far och Din mor huvudsakligen vuxit upp?

13: Du själv ☐ 1

14: Din far ☐ 2

15: Din mor ☐ 3

Ren landsbygd i Sverige ☐ 1

Mindre tätort i Sverige ☐ 2

Stad eller större tätort i Sverige ☐ 3

Stockholm, Göteborg, Malmö ☐ 4

Annat land i Norden ☐ 5

Annat land i Europa ☐ 6

Land utanför Europa ☐ 7

16: Vilken skolutbildning har Du? Markera det alternativ som Du anser
passar bäst in på Dig.

Ej fullgjort grundskola eller motsvarande obligatorisk skola ☐ 1

Grundskola eller motsvarande obligatorisk skola ☐ 2

Enheten från gymnasiet, folkhögskola eller motsvarande ☐ 3

Erfarenhet från yrkesutbildning, högskola eller universitet ☐ 4

Studier/examen från högskola eller universitet ☐ 5

Studier/examen från forskarutbildning ☐ 6

17-18: På det hela taget, är Du mycket nöjd, ganska nöjd, inte särskilt nöjd
eller inte alls nöjd med det sätt på vilket demokratin fungerar?

17: I Sverige? ☐ 1

18: I Europeiska unionen? ☐ 2

Mycket nöjd ☐ 1

Ganska nöjd ☐ 2

Inte särskilt nöjd ☐ 3

Inte alls nöjd ☐ 4

Fortsätt på nästa sida →

19: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

- Statlig ☐ 1
Kommunal (även landstingskommunal) ☐ 2
Privat ☐ 3
Aldrig yrkesarbetat ☐ 4

20: Vilken av de här grupperna tillhör Du?

- Förvärvsarbete (även sjukskriven, föräldraledig) ☐ 1
I arbetsmarknadspolitiska åtgärder ☐ 2
Arbetslös ☐ 3
Ålderspensionär/Avrättslös ☐ 4
Har sjuk- eller aktivitetsersättning ☐ 5
Hemarbete ☐ 6
Studierande ☐ 7

21: Vilken av de här yrkesgrupperna hör/ hörde Du till?

- Tjänsteman ☐ 1
Tjänsteman med arbetsledande funktion ☐ 2
Tjänsteman med företags-/verksamhetsledande funktion ☐ 3
Arbetare ☐ 4
Arbetare med arbetsledande funktion ☐ 5
Jordbrukare ☐ 6
Företagare: ingen anställd ☐ 7
Företagare: minst en anställd ☐ 8
Aldrig yrkesarbetat ☐ 9

22: Är Du medlem i någon fackförening?

- Ja, LO-förbund ☐ 1
Ja, TCO-förbund ☐ 2
Ja, SACO-förbund ☐ 3
Nej ☐ 4

23: Hur ofta brukar Du gå till gudstjänst eller på möte i någon kyrka/religiöst samfund?

- Minst en gång i månaden ☐ 1
Några gånger om året ☐ 2
Mera sällan ☐ 3
Aldrig ☐ 4

24-27: Vilken betydelse har följande skäl för Ditt val av parti idag i Europaparlamentsvalet?

Sätt ett kryss på varje rad!

- 24: Partiernas politik i EU-frågor ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
25: Partiernas insatser i svensk politik ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
26: Gammal vana/lojalitet med mitt parti ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
27: Kandidaterna på valsedlarna ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

28-47: Och vilken betydelse har följande frågor för Ditt val av parti idag i Europaparlamentsvalet?

Sätt ett kryss på varje rad!

- 28: Miljön ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
29: Ekonomin ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
30: Sysselsättningen ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
31: Frågan om jordbrukstödet i EU ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
32: Freden i Europa ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
33: Den nationella självständigheten ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
34: Om Sverige skall införa euron som valuta ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
35: Flyktingar/invandring ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
36: Företagens villkor ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
37: Jämförbarheten mellan kvinnor och män ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
38: Försvarsfrågan i EU ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
39: Demokratin i EU ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
40: Sociala välfärden ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
41: Drogpolitiken (alkohol, narkotika etc) ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
42: Brottsbekämpning ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
43: Energi och kärnkraft ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
44: EU:s utrikespolitik ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
45: Matkvaliteten ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
46: Rödskjurspolitiken ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
47: Rörigheten på arbetsmarknaden i EU ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Tack för Din medverkan!

Vänligen lägg detta papper i den försäglade boxen!
Resultat från undersökningen visas i valvakans i Sveriges Television den 25 maj.

Riksdagsvalet 2014

Vi på Sveriges Television vill att valvakan ska spegla väljarnas åsikter. Därför ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper. Resultaten ska bara redovisas som siffror. Om någon fråga är svår att svara på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

1-2: Vilket parti röstade Du på idag i... 2: kommunalet

Sätt ett kryss för vardera valet

1: riksdagsvalet

Moderaterna ☐ 1

Centerpartiet ☐ 2

Folkpartiet ☐ 3

Kristdemokraterna ☐ 4

Socialdemokraterna ☐ 5

Vänsterpartiet ☐ 6

Miljöpartiet ☐ 7

Sverigedemokraterna ☐ 8

Feministiskt Initiativ ☐ 9

Annat parti ☐ 10

Blankt ☐ 11

Röstade ej ☐ 12

Ej röstberättigad ☐ 13

3-4: Unnyttjade Du möjligheten att personrösta genom att sätta kryss för någon kandidat på Din valsedel i... 3: riksdagsvalet? ... Ja ☐ 1 Nej ☐ 2

4: kommunvalet? ... Ja ☐ 1 Nej ☐ 2

5: När bestämde Du Dig för vilket parti Du skulle rösta på i årets riksdagsval? Idag ☐ 1 Under senaste veckan ☐ 2 Tidigare under valrörelsen ☐ 3 Visste sedan länge hur jag skulle rösta ☐ 4

6: Vilket parti röstade Du på i förra riksdagsvalet 2010? Moderaterna ☐ 1 Centerpartiet ☐ 2 Folkpartiet ☐ 3 Kristdemokraterna ☐ 4 Socialdemokraterna ☐ 5 Vänsterpartiet ☐ 6 Miljöpartiet ☐ 7 Sverigedemokraterna ☐ 8 Feministiskt Initiativ ☐ 9 Annat parti ☐ 10 Blankt ☐ 11 Röstade ej ☐ 12 Kommer inte ihåg/minns inte ☐ 13 Ej röstberättigad 2010 ☐ 14

7: Allmänt sett, hur stort förtroende har Du för svenska politiker? Du för svenska politiker? Mycket stort ☐ 1 Ganska stort ☐ 2 Ganska litet ☐ 3 Mycket litet ☐ 4

8: Vilket eller vilka partier skulle Du helst vilja ha med i regeringen efter dagens val? Kryssa för ett eller flera partier! Moderaterna ☐ 1 Centerpartiet ☐ 2 Folkpartiet ☐ 3 Kristdemokraterna ☐ 4 Socialdemokraterna ☐ 5 Vänsterpartiet ☐ 6 Miljöpartiet ☐ 7 Sverigedemokraterna ☐ 8 Feministiskt Initiativ ☐ 9 Ingen bestämning ☐ 10

9: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerkala. Var någonstans skulle Du placera in Dig själv? Klart till vänster ☐ 1 Något till vänster ☐ 2 Varken till vänster eller höger ☐ 3 Något till höger ☐ 4 Klart till höger ☐ 5

10: Är Du kvinna eller man? Kvinna ☐ 1 Man ☐ 2

11: Vilket år är Du född? Skriv Ditt födelsår! 1 9

12-14: Var någonstans har Du, Din far och Din mor huvudsakligen vuxit upp? 12: Du själv 13: Din far 14: Din mor Ren landsbygd i Sverige ☐ 1 Mindre tätort i Sverige ☐ 2 Stad eller större tätort i Sverige ☐ 3 Stockholm, Göteborg, Malmö ☐ 4 Annat land i Norden ☐ 5 Annat land i Europa ☐ 6 Land utanför Europa ☐ 7

15: Hur ofta brukar Du gå till gudstjänst eller på möte i någon kyrka/religiöst samfund? Minst en gång i månaden ☐ 1 Några gånger om året ☐ 2 Mera sällan ☐ 3 Aldrig ☐ 4

Fortsätt på nästa sida →

16: Vilken av de här grupperna tillhör Du?
 Förvärvsarbete (även sjukskriven, föräldraledig) ☐ 1
 I arbetsmarknadspolitiska åtgärder ☐ 2
 Arbetslös ☐ 3
 Ålderspensionär/Avralspensionär ☐ 4
 Har sjuk- eller aktivitetsersättning ☐ 5
 Hemarbetande ☐ 6
 Studerande ☐ 7

17: Vilken av de här yrkesgrupperna hör/hörde Du till?
 Tjänsteman ☐ 1
 Tjänsteman med arbetsledande funktion ☐ 2
 Tjänsteman med företags-/verksamhetsledande funktion ☐ 3
 Arbetare ☐ 4
 Arbetare med arbetsledande funktion ☐ 5
 Jordbrukare ☐ 6
 Förtägarare: Ingen anställd ☐ 7
 Förtägarare: minst en anställd ☐ 81
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 82

18: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?
 Statlig ☐ 1
 Kommunal (även landstingskommunal) ☐ 2
 Privat ☐ 3
 Aldrig yrkesarbetat ☐ 4

19: Är Du medlem i någon fackförening?
 Ja, LO-förbund ☐ 1
 Ja, TCO-förbund ☐ 2
 Ja, SACO-förbund ☐ 3
 Nej ☐ 4

20: Vilken betydelse hade partiledaren för Ditt val av parti i riksdagsvalet i dag?
 Mycket stor ☐ 1
 Ganska stor ☐ 2
 Varken stor eller liten ☐ 3
 Ganska liten ☐ 4
 Mycket liten ☐ 5

21-39: Vilken betydelse hade följande frågor för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?
 Sitt ett kryss på varje rad!

	Mycket stor betydelse	Ganska stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
21: Skatterna	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
22: Miljön	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
23: Sysselsättningen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
24: Svenska ekonomin	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
25: Din egen ekonomi	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
26: Försvarsfrågan	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
27: Lag och ordning	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
28: Flyktingar/invandring	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
29: EU	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
30: Sjukvården	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
31: Jämställdheten mellan kvinnor och män	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
32: Skola och utbildning	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
33: Förtägarers villkor	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
34: Energi och kärnkraft	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
35: Äldreomsorgen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
36: Sociala välfärden	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
37: Pensionerna	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
38: Bostadsfrågan	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
39: Frågan om vinster i välfärden	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

40-51: Vilket parti tycker Du har bäst politik när det gäller...
 Sitt ett kryss på varje rad!

	M	C	FP	KD	S	V	MP	SD	FI	Ingen uppfattning
40: Skatterna	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83
41: Miljön	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83
42: Sysselsättningen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83
43: Svenska ekonomin	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83
44: Din egen ekonomi	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83
45: Flyktingar/invandring	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83
46: Sjukvården	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83
47: Jämställdheten mellan kvinnor och män	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83
48: Skola och utbildning	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83
49: Sociala välfärden	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83
50: Pensionerna	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83
51: Frågan om vinster i välfärden	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 81	☐ 82	☐ 83

Tack för Din medverkan!

Vänligen lägg detta papper i den föseglade boxen.
 Resultat från undersökningen visas i valvakan i
 Sveriges Television söndagen den 14 september.

Riksdagsvalet 2018

Vi på Sveriges Television vill att valvakan ska spegla valjarnas åsikter. Därför ber vi Dig att kryssa för Dina svar på detta papper. Resultaten ska bara redovisas som siffror.

Om någon fråga är svår att svara på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

svt

1-2: Vilket parti röstade Du på idag i...

Sätt ett kryss för 1: riksdags- 2: kommun- valdet

Moderaterna		1
Centerpartiet		2
Liberalerna		3
Kristdemokraterna		4
Socialdemokraterna		5
Vänsterpartiet		6
Miljöpartiet		7
Sverigedemokraterna		8
Feministiskt initiativ		9
Annat parti		10
Blankt		11
Röstade ej		12
Ej röstberättigad		13

3-4: Unyttjade Du möjligheten att personrösta genom att sätta kryss för någon kandidat på Din valsedel i...

3: riksdagsvalet?JaNej

4: kommunvalet?JaNej

5: När bestämde Du Dig för vilket parti Du skulle rösta på i årets riksdagsval?

Idag		1
Under senaste veckan		2
Tidigare under valförelsen		3
Visste sedan länge hur jag skulle rösta..		4

6: Vilket parti röstade Du på i förra riksdagsvalet 2014?

Moderaterna		1
Centerpartiet		2
Liberalerna		3
Kristdemokraterna		4
Socialdemokraterna		5
Vänsterpartiet		6
Miljöpartiet		7
Sverigedemokraterna		8
Feministiskt initiativ		9
Annat parti		10
Blankt		11
Röstade ej		12
Ej röstberättigad		13

7: Allmänt sett, hur stort förtroende har Du för svenska politiker?

Mycket stort		1
Ganska stort		2
Ganska litet		3
Mycket litet		4

8: Vilket eller vilka partier skulle Du helst vilja ha med i regeringen efter dagens val? Kryssa för ett eller flera partier

Moderaterna		1
Centerpartiet		2
Liberalerna		3
Kristdemokraterna		4
Vänsterpartiet		5
Miljöpartiet		6
Sverigedemokraterna		7
Feministiskt initiativ		8
Annat parti		9
Blankt		10
Röstade ej		11
Ej röstberättigad		12

9: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var skulle Du placera in Dig själv?

Klart till vänster		1
Något till vänster		2
Varken till vänster eller höger		3
Något till höger		4
Klart till höger		5

10-14: Vilken är Din åsikt om följande förslag?

Mycket bra eller förslag	Ganska bra eller förslag	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag
10: införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar			
11: Ta emot färre flyktingar i Sverige			
12: Vinstutdelning ska inte tillåtas inom skattefinansierad vård, skola och omsorg			
13: Sverige bör söka medlemskap i Nato			
14: Sverige bör utträda ur EU			

15: Är Du kvinna eller man?

Kvinnor ☐ 1 Mannen ☐ 2

16: Vilket år är Du född? Skriv Ditt födelseår

.....

17-19: Var någonstans har Du, Din far och Din mor huvudsakligen vuxit upp?

17: Du själv 18: Din far 19: Din mor

Ren landsbygd i Sverige		1
Mindre tätort i Sverige		2
Stad eller större tätort i Sverige		3
Stockholm, Göteborg, Malmö		4
Annat land i Norden		5
Annat land i Europa		6
Land utanför Europa		7

20: Vilken skolutbildning har Du? Markera det alternativ som Du anser passar bäst in på Dig

Ej fullgjort grundskola eller motsvarande obligatorisk skola		1
Grundskola eller motsvarande obligatorisk skola		2
Examen från gymnasium, folkhögskola eller motsvarande		3
Ett gymnasial utbildning, ej högskola		4
Studierexamen från högskola/universitet		5
Studierexamen från forskarutbildning		6

21: Hur ofta brukar Du gå till gudstjänst eller på möte i någon kyrka/religiöst samfund?

Minst en gång i månaden		1
Några gånger om året		2
Mera sällan		3
Aldrig		4

Fortsätt på nästa sida →

22: Vilken av de här grupperna tillhör Du?

Förärvsarbete (även sjukskriven, föräldraledig).....	☐ 1
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.....	☐ 2
Arbetslöshet.....	☐ 3
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.....	☐ 4
Arbetslöshet.....	☐ 5
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.....	☐ 6
Arbetslöshet.....	☐ 7

23: Vilken av de här yrkesgrupperna hör Du till?

Tjänsteman.....	☐ 1
Tjänsteman med arbetsledande funktion.....	☐ 2
Tjänsteman med företags-/verksamhetsledande funktion.....	☐ 3
Arbetsledare.....	☐ 4
Arbetsledare med arbetsledande funktion.....	☐ 5
Jordbrukare.....	☐ 6
Foretagare, ingen anställd.....	☐ 7
Foretagare, minst en anställd.....	☐ 8
Aldrig yrkesarbetat.....	☐ 9

24: Arbetar Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

Statlig.....	☐ 1
Kommunal (även landstingskommunal).....	☐ 2
Privat.....	☐ 3
Aldrig yrkesarbetat.....	☐ 4

25: Är Du medlem i någon fackförening?

Ja, LO-förbund.....	☐ 1
Ja, TCO-förbund.....	☐ 2
Ja, SACO-förbund.....	☐ 3
Nej.....	☐ 4

26: Vilken betydelse hade partiledaren för Ditt val av parti i riksdagsvalet i dag?

Mycket stor.....	☐ 1
Ganska stor.....	☐ 2
Varken stor eller liten.....	☐ 3
Ganska liten.....	☐ 4
Mycket liten.....	☐ 5

27-45: Vilken betydelse hade följande frågor för Ditt val av parti i riksdagsvalet i dag?

Sätt ett kryss på varje rad	Mycket stor betydelse	Ganska stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
27: Skatterna.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
28: Miljön.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
29: Sysselsättningen.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
30: Svenska ekonomin.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
31: Din egen ekonomi.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
32: Försvarsfrågan.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
33: Lag och ordning.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
34: Flyktningarinvandring.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
35: EU.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
36: Sjukvården.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
37: Jämskheten mellan kvinnor och män.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
38: Skola och utbildning.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
39: Företagens villkor.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
40: Energi och kärnkraft.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
41: Aldreomsorgen.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
42: Sociala välfärden.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
43: Pensionerna.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
44: Bostadsfrågan.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
45: Frågan om vinster i välfärden.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

46-58: Vilket parti tycker Du har bäst politik när det gäller...

Sätt ett kryss på varje rad	M	C	L	KD	S	V	MP	SD	FI	Ingen uppfattning
46: Skatterna.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
47: Miljön.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
48: Sysselsättningen.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
49: Svenska ekonomin.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
50: Din egen ekonomi.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
51: Lag och ordning.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
52: Flyktningarinvandring.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
53: Sjukvården.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
54: Jämskheten mellan kvinnor och män.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
55: Skola och utbildning.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
56: Sociala välfärden.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
57: Pensionerna.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
58: Frågan om vinster i välfärden.....	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10

Tack för din medverkan!

Vänligen lägg detta papper i den försäglade boken!
Resultat från undersökningen visas i valvåken i Sveriges Television söndagen den 9 september kl 20.00

svt

Europaparlamentsvalet 2019

Vi på Sveriges Television vill att valviken ska spegla valjarnas åsikter. Därför ber vi dig att kryssa för dina svar på detta papper. Resultaten ska bara redovisas som siffror.

Om någon fråga är svår att svara på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

svt

1: Vilket parti röstade du på idag?

Moderaterna.....	1
Centerpartiet.....	2
Liberaterna.....	3
Kristdemokraterna.....	4
Vänsterpartiet.....	5
Socialdemokraterna.....	6
Miljöpartiet.....	7
Sverigedemokraterna.....	8
Feministiskt initiativ.....	9
Annat parti.....	10
Blankt.....	11
Ej rösterättad.....	12

6: Vilket parti skulle du rösta på om det var riksdagsval idag?

Moderaterna.....	1
Centerpartiet.....	2
Liberaterna.....	3
Kristdemokraterna.....	4
Vänsterpartiet.....	5
Socialdemokraterna.....	6
Miljöpartiet.....	7
Sverigedemokraterna.....	8
Feministiskt initiativ.....	9
Annat parti.....	10
Blankt.....	11
Ej rösterättad.....	12

7: Allmänt sett, hur stort förtroende har du för svenska politiker?

Mycket stort.....	1
Ganska stort.....	2
Ganska litet.....	3
Mycket litet.....	4

8: Tycker du att Sverige skall gå ut ur EU eller förbli medlem i EU?

Sverige skall gå ut ur EU.....	1
Sverige skall förbli medlem i EU.....	2
Ingen bestämd åsikt i frågan.....	3

9: Allmänt sett, vilken är din inställning till EU?

Mycket positiv.....	1
Ganska positiv.....	2
Varken positiv eller negativ.....	3
Ganska negativ.....	4
Mycket negativ.....	5
Ingen uppfattning.....	6

10: Tycker du det är positivt eller negativt om EU utvecklas till en förbundsstat, ett slags Europas förenta stater?

Mycket positiv.....	1
Ganska positiv.....	2
Varken positiv eller negativ.....	3
Ganska negativ.....	4
Mycket negativ.....	5

11-13: Vilken är din åsikt om följande förslag?

	Mycket förslog bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt förslog
11: Ta emot färre flyktingar i Sverige.....	1	2	3	4	5
12: Satsa mer på ett miljövänligt samhälle.....	1	2	3	4	5
13: Sverige bör införa euro som valuta.....	1	2	3	4	5

14: Är du kvinna eller man? Kvinnor ☐ 1 Man ☐ 2

15: Vilket år är du född? *Skriv ditt födelseår*

16: Är du svensk medborgare? Ja ☐ 1 Nej ☐ 2

17-19: Var någonstans har du, din far och din mor huvudsakligen vuxit upp?

17: du själv	18: din far	19: din mor
Ren landsbygd i Sverige.....	1	1
Mindre tätort i Sverige.....	2	2
Stad eller större tätort i Sverige.....	3	3
Stockholm, Göteborg, Malmö.....	4	4
Annat land i Norden.....	5	5
Annat land i Europa.....	6	6
Land utanför Europa.....	7	7

20: Vilken skolutbildning har du? Markera det alternativ som du anser passar bäst in på dig

Ej fullgjort grundskola eller motsvarande obligatorisk skola.....	1
Grundskola eller motsvarande obligatorisk skola.....	2
Examen från gymnasium, folkhögskola eller motsvarande.....	3
Eftergymnasial utbildning, ej högskola.....	4
Studier/examen från högskola/universitet.....	5
Studier/examen från forskarutbildning.....	6

Fortsätt på nästa sida ➔

21: Vilken av de här grupperna tillhör du?

- Förvärsarbetande (även sjukskriver, föräldraledig)..... ☐ 1
I arbetsmarknadspolitiska åtgärder..... ☐ 2
Arbetslös..... ☐ 3
Arbetslös i arbetsmarknadspolitiska åtgärder..... ☐ 4
Arbetslös i arbetsmarknadspolitiska åtgärder..... ☐ 5
Har sjuk eller aktivitetsersättning..... ☐ 6
Hemarbetande..... ☐ 7
Studierande..... ☐ 8

22: Vilken av de här yrkesgrupperna hörde du till?

- Tjänsteman..... ☐ 1
Tjänsteman med arbetsledande funktion..... ☐ 2
Tjänsteman med företags-verksamhetsled funktion..... ☐ 3
Arbetare..... ☐ 4
Arbetare med arbetsledande funktion..... ☐ 5
Jordbrukare..... ☐ 6
Företagare: ingen anställd..... ☐ 7
Företagare: minst en anställd..... ☐ 8
Aldrig yrkesarbetat..... ☐ 9

23: Arbetar/arbetade du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

- Statlig..... ☐ 1
Kommunal (även landstingskommunal)..... ☐ 2
Privat..... ☐ 3
Aldrig yrkesarbetat..... ☐ 4

24: Är du medlem i någon fackförening?

- Ja, LO-förbund..... ☐ 1
Ja, TCO-förbund..... ☐ 2
Ja, SACO-förbund..... ☐ 3
Nej..... ☐ 4

25: Hur ofta brukar du gå till gudstjänst eller på möte i någon kyrka/religiöst samfund?

- Minst en gång i månaden..... ☐ 1
Några gånger om året..... ☐ 2
Mera sällan..... ☐ 3
Aldrig..... ☐ 4

26-29: Vilken betydelse har följande skäl för ditt val av parti idag i Europaparlamentsvalet?

- Sätt ett kryss på varje rad
	Mycket stor betydelse	Ganska stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
26: Partiernas politik i EU-frågor.....	☐	☐	☐	☐	☐
27: Partiernas insatser i svensk politik.....	☐	☐	☐	☐	☐
28: Gammal vanaljalitet med mitt parti.....	☐	☐	☐	☐	☐
29: Kandidaterna på valsedlarna.....	☐	☐	☐	☐	☐

30-49: Och vilken betydelse har följande frågor för ditt val av parti idag i Europaparlamentsvalet?

- Sätt ett kryss på varje rad
	Mycket stor betydelse	Ganska stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
30: Miljön.....	☐	☐	☐	☐	☐
31: Ekonomin.....	☐	☐	☐	☐	☐
32: Sysselsättningen.....	☐	☐	☐	☐	☐
33: Frågan om jordbruksstödet i EU.....	☐	☐	☐	☐	☐
34: Freden i Europa.....	☐	☐	☐	☐	☐
35: Den nationella självständigheten.....	☐	☐	☐	☐	☐
36: Om Sverige ska införa euron som valuta.....	☐	☐	☐	☐	☐
37: Flyktingarinvandring.....	☐	☐	☐	☐	☐
38: Företagens villkor.....	☐	☐	☐	☐	☐
39: Jämförbarheten mellan kvinnor och män.....	☐	☐	☐	☐	☐
40: Försvarsfrågan i EU.....	☐	☐	☐	☐	☐
41: Demokratin i EU.....	☐	☐	☐	☐	☐
42: Sociala välfärden.....	☐	☐	☐	☐	☐
43: Drogpolicen (alkohol, narkotika etc).....	☐	☐	☐	☐	☐
44: Brottsbekämpning.....	☐	☐	☐	☐	☐
45: Energi och kärnkraft.....	☐	☐	☐	☐	☐
46: EU:s utrikespolitik.....	☐	☐	☐	☐	☐
47: Markvärdet.....	☐	☐	☐	☐	☐
48: Frågan om upphöjst på nätet.....	☐	☐	☐	☐	☐
49: Rättigheten på arbetsmarknaden i EU.....	☐	☐	☐	☐	☐

50-51: På det hela taget, hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar?

- Mycket nöjd..... ☐ 1
Ganska nöjd..... ☐ 2
Inte särskilt nöjd..... ☐ 3
Svårt att säga..... ☐ 4

Tack för din medverkan!

Vänligen lägg detta papper i den försäglade boken.
Resultat från undersökningen visas i valvakans i Sveriges Television söndagen den 26 maj.

svt

— Fortsätt på nästa sida —▶

23: Vilken av de här grupperna tillhör Du?

- Förvärsarbetande (även sjukskriven, föräldraledig)..... ☐ 1
I arbetsmarknadspolitiska åtgärder..... ☐ 2
Arbetslös..... ☐ 3
Ålderspensionär/Åralspensionär..... ☐ 4
Har sjuk- eller aktivitetsersättning..... ☐ 5
Hemarbetande..... ☐ 6
Studerande..... ☐ 7

24: Vilken av de här yrkesgrupperna hörde Du till?

- Tjänsteman..... ☐ 1
Tjänsteman med arbetsledande funktion..... ☐ 2
Tjänsteman med företags-/verksamhetsledande funktion..... ☐ 3
Arbetare..... ☐ 4
Arbetare med arbetsledande funktion..... ☐ 5
Jordbrukare..... ☐ 6
Företagare: ingen anställd..... ☐ 7
Företagare: minst en anställd..... ☐ 8
Aldrig yrkesarbetat..... ☐ 9

25: Arbetar/arbetade Du i statlig, kommunal eller privat tjänst?

- Statlig..... ☐ 1
Kommunal/regionalt..... ☐ 2
Privat..... ☐ 3
Aldrig yrkesarbetat..... ☐ 4

26: Är Du medlem i någon tacksförening?

- Ja, LO-förbund..... ☐ 1
Ja, TCO-förbund..... ☐ 2
Ja, SACO-förbund..... ☐ 3
Nej..... ☐ 4

27: Vilken betydelse hade partiledaren för Ditt val av parti i riksdagsvalet i dag?

- Mycket stor..... ☐ 1
Ganska stor..... ☐ 2
Varken stor eller liten..... ☐ 3
Ganska liten..... ☐ 4
Mycket liten..... ☐ 5

28-46: Vilken betydelse hade följande frågor för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?

- Sätt ett kryss på varje rad
- 28: Skatterna..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
29: Miljön..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
30: Sysselsättningen..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
31: Svenska ekonomin..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
32: Din egen ekonomi..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
33: Försvarsfrågan..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
34: Lag och ordning..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
35: Flyktingar/invandring..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
36: EU..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
37: Sjukvården..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
38: Jämskaldheten mellan kvinnor och män..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
39: Skola och utbildning..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
40: Företagens villkor..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
41: Energi och kärnkraft..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
42: Åldersomsorgen..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
43: Sociala välfärden..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
44: Pensionerna..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
45: Klimatfrågan..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5
46: Frågan om vinster i välfärden..... ☐ 1 Mycket stor ☐ 2 Ganska stor ☐ 3 Varken stor eller liten ☐ 4 Ganska liten ☐ 5

47-61: Vilket parti tycker Du har bäst politik när det gäller...

- Sätt ett kryss på varje rad
- 47: Skatterna..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
48: Miljön..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
49: Sysselsättningen..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
50: Svenska ekonomin..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
51: Din egen ekonomi..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
52: Försvarsfrågan..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
53: Lag och ordning..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
54: Flyktingar/invandring..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
55: Sjukvården..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
56: Jämskaldheten mellan kvinnor och män..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
57: Skola och utbildning..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
58: Energi och kärnkraft..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
59: Pensionerna..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
60: Klimatfrågan..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning
61: Frågan om vinster i välfärden..... ☐ 1 M ☐ 2 C ☐ 3 L ☐ 4 KD ☐ 5 S ☐ 6 V ☐ 7 MP ☐ 8 SD ☐ 9 Ingen upp-fattning

Tack för din medverkan!

Vanligen lägg detta papper i den försäglade boxen!
Resultat från undersökningen visas i valvakan i Sveriges Television kl 20.00 söndagen den 11 september 2022.

Europaparlamentsvalet 2024

Vi på Sveriges Television vill att valvakan ska spegla väljarnas åsikter. Därför ber vi dig att kryssa för dina svar på detta papper. Resultaten ska bara redovisas som siffror.

Om någon fråga är svår att svara på, hoppa över den och gå till nästa fråga.

svt

1: Vilket parti stödde du på idag?

Moderaterna.....1

Centerpartiet.....2

Liberalerna.....3

Kristdemokraterna.....4

Socialdemokraterna.....5

Vänsterpartiet.....6

Miljöpartiet.....7

Sverigedemokraterna.....81

Annat parti.....83

Ej rösterättigad.....86

2: Utnyttjade du möjligheten att personrösta genom att sätta kryss för någon kandidat på din valsedel?

Ja.....1

Nej.....2

3: När bestämde du dig för vilket parti du skulle rösta på i Europaparlamentsvalet?

Idag.....1

Under senaste veckan.....2

Tidigare under valrörelsen.....3

Visste sedan länge hur jag skulle rösta.....4

4: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var skulle du placera in dig själv?

Klart till vänster.....1

Något till vänster.....2

Varken till vänster eller höger...3

Något till höger.....4

Klart till höger.....5

5: Vilket parti skulle du rösta på om det var riksdagsval idag?

Moderaterna.....1

Centerpartiet.....2

Liberalerna.....3

Kristdemokraterna.....4

Socialdemokraterna.....5

Vänsterpartiet.....6

Miljöpartiet.....7

Sverigedemokraterna.....81

Annat parti.....83

Ej rösterättigad.....86

6: Allmänt sett, hur stort förtroende har du för svenska politiker?

Mycket stort.....1

Ganska stort.....2

Ganska litet.....3

Mycket litet.....4

7: Tycker du att Sverige skall gå ut ur EU eller förbli medlem i EU?

Sverige skall gå ut ur EU.....1

Sverige skall förbli medlem i EU...2

Ingen bestämd åsikt i frågan.....3

8: Allmänt sett, vilken är din inställning till EU?

Mycket positiv.....1

Ganska positiv.....2

Varken positiv eller negativ.....3

Ganska negativ.....4

Mycket negativ.....5

Ingen uppfattning.....6

9: Tycker du det är positivt eller negativt om EU utvecklas till en förbundsstat, ett slags Europas förenta stater?

Mycket positivt.....1

Ganska positivt.....2

Varken positivt eller negativt.....3

Ganska negativt.....4

Mycket negativt.....5

10-14: Vilken är din åsikt om följande förslag?

Mycket bra förslag.....1

Bra förslag.....2

Däligt förslag.....3

Mycket dåligt förslag.....4

5

10: Ta emot färre flyktingar i Sverige.....1

11: Satsa mer på ett miljövänligt samhälle.....2

12: Sverige bör införa euro som valuta.....3

13: Sverige bör vara med i Nato.....4

14: Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar.....5

15: Vad är din åsikt om EU:s stöd till Ukraina i kriget mot Ryssland?

Bör ökas.....1

Bra som det är.....2

Bör minskas.....3

Ingen åsikt.....4

16: Är du kvinna eller man?

Kvinnor.....1

Män.....2

17: Vilket är du född? Skriv ditt födelseår

.....

.....

.....

18: Är du svensk medborgare?

Ja.....1

Nej.....2

19-21: Var någonstans har du, din far och din mor huvudsakligen vuxit upp?

19: du själv.....1

20: din far.....2

21: din mor.....3

22: Vilken skolutbildning har du? Markera det alternativ som du anser passar bäst in på dig

Ej fullgjort grundskola eller motsvarande obligatorisk skola.....1

Grundskola eller motsvarande obligatorisk skola.....2

Examen från gymnasium, folkhögskola eller motsvarande.....3

Eftergymnasial utbildning, ej högskola.....4

Studier/examen från högskola/universitet.....5

Studier/examen från forskarutbildning.....6

Fortsätt på nästa sida

23: Vilken av de här grupperna tillhör du?

- Förvärvsarbete (även sjukskriven, föräldraledig) ... ☐ 1
I arbetsmarknadspolitiska åtgärder ... ☐ 2
Arbetslös ... ☐ 3
Alderspensionär/Avtalspensionär ... ☐ 4
Har sjuk- eller aktivitetsersättning ... ☐ 5
Hemarbete ... ☐ 6
Studerande ... ☐ 7

24: Vilken av de här yrkesgrupperna hör du till?

- Tjänsteman ... ☐ 1
Tjänsteman med arbetsledande funktion ... ☐ 2
Tjänsteman med företags-verksamhetsled. funktion ... ☐ 3
Arbetsledare ... ☐ 4
Arbetsledare med arbetsledande funktion ... ☐ 5
Jordbrukare ... ☐ 6
Företagare: Ingen anställd ... ☐ 7
Företagare: minst en anställd ... ☐ 8
Aldrig yrkesarbetat ... ☐ 9

25: Arbetar/arbetade du i statlig, kommunal/regionalt eller privat tjänst?

- Statlig ... ☐ 1
Kommunal/Regional ... ☐ 2
Privat ... ☐ 3
Aldrig yrkesarbetat ... ☐ 4

26: Är du medlem i någon fackförening?

- Ja, LO-förbund ... ☐ 1
Ja, TCO-förbund ... ☐ 2
Ja, SACO-förbund ... ☐ 3
Nej ... ☐ 4

27: Hur ofta brukar du gå till gudstjänst eller på möte i någon kyrka/religiöst samfund?

- Minst en gång i månaden ... ☐ 1
Några gånger om året ... ☐ 2
Mera sällan ... ☐ 3
Aldrig ... ☐ 4

28-31: Vilken betydelse har följande skäl för ditt val av parti idag i Europaparlamentsvalet?

- Sätt ett kryss på varje rad
	Mycket stor betydelse	Ganska stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
28: Partiernas politik i EU-frågor	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
29: Partiernas insatser i svensk politik	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
30: Gammal vana/lojalitet med mitt parti	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
31: Kandidaterna på valsedlarna	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

32-48: Och vilken betydelse har följande frågor för ditt val av parti idag i Europaparlamentsvalet?

- Sätt ett kryss på varje rad
	Mycket stor betydelse	Ganska stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
32: Miljön	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
33: Ekonomin	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
34: Sysselsättningen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
35: Freden i Europa	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
36: Den nationella självständigheten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
37: Om Sverige ska införa euron som valuta	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
38: Flyktingar/invandring	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
39: Företagens villkor	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
40: Jämställdheten mellan kvinnor och män	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
41: Försvarsfrågan i EU	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
42: Demokratin i EU	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
43: Sociala välfärden	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
44: Klimatet	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
45: Brottsbekämpning	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
46: Energi och kärnkraft	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
47: EU:s utrikespolitik	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
48: Frågan om EU:s stöd till Ukraina i kriget mot Ryssland	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

49-50: På det hela taget, hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar?

- Mycket nöjd
	Ganska nöjd	Inte särskilt nöjd	Inte alls nöjd
49: I Sverige?	☐ 1	☐ 2	☐ 3
50: I EU?	☐ 1	☐ 2	☐ 3

Tack för din medverkan!

Vänligen lägg detta papper i den förseglade boxen.
Resultat från undersökningen visas i valvakan i Sveriges Television söndagen den 9 juni 2024

svt

Väljarna avgör

Uppdaterad med EUP-valet 2024

Sveriges Television genomför sedan valet 1991 en Vallokalsundersökning (Valu) ut-
anför utvalda vallokaler med väljare som just röstat. Hittills har arton Valu-undersök-
ningar genomförts vid riksdagsval, Europaparlamentsval och folkomröstningar.
Syftet är att redan på valkvällen kunna presentera ett faktaunderlag som visar hur
och varför väljarna röstar som de gör. Valu ger väljarna en tydlig röst i SVT:s valvaka
utöver de sammanräknade röstsiffrorna.

SVT/Valu är resultatet av ett etablerat samarbete mellan SVT, Kungliga Tekniska
Högskolan och Valforskningsprogrammet vid Göteborgs universitet. Resultaten
bygger på enkätsvar från ett representativt urval väljare från hela Sverige. Utanför
160 vallokaler 2022 och 2024 fick de svarande anonymt besvara ett 50-tal frågor.
Svaren presenterades sedan samma kväll i SVT:s valvaka.

I Väljarna avgör redovisas en mycket stor mängd resultat och analyser av svenskt
väljarbeteende som bygger på alla arton Vallokalsundersökningar som SVT har ge-
nomfört sedan 1991 – men med fokus på det senaste riksdagsvalet 2022 och Euro-
parlamentsvalet 2024. Därutöver visas och diskuteras hur Valu har använts jour-
nalistiskt i valbevakningen.

Göteborgs universitet
Statsvetenskapliga institutionen
ISBN: 978-91-984403-4-8